NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA

Letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007

Državni izpitni center
December 2007

Letno poročilo o izvedbi "Nacionalnega preverjanja znanja" v šolskem letu 2006/2007 je na podlagi 3. člena Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05 in 64/06) sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja na 26. seji, dne 5. 12. 2007.

Izdajatelj
Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja
dr. Janez Bečaj

Založnik
Državni izpitni center
mag. Darko Zupanc

Uredniški odbor
Katarina Rigler Šilc, urednica
dr. Mojca Štraus, urednica
Mojca Novak, tehnična urednica
dr. Janez Bečaj
mag. Milan Čotar
Marija Mojca Maleš
Igor Selan
dr. Andrejka Slavec Gornik
Mojca Škrinjar

Avtorji prispevkov

Državna komisija
dr. Janez Bečaj
mag. Milan Čotar
Marija Mojca Maleš
Katarina Rigler Šilc
dr. Mojca Štraus

Državni izpitni center
dr. Gašper Cankar
mag. Darija Domanjko
Saša Masterl
Miran Povše
Marija Prelovšek
Erika Semen
Alenka Tratnik
Joži Trkov
Matejka Žagar

Predmetne komisije
dr. Saša A. Glažar
Katja Arzenšek
dr. Jure Bajc
Branko Beznec
dr. Sergio Crasnich
Milena Čuden
Sonja Dobravc
dr. Matjaž Duh
mag. Vida Gomivnik Thuma
dr. Vesna Kondrič Horvat
Sonja Kosič
dr. Stane Košir
Aleš Kotnik
Marjeta Križaj
Zita Lebar Nedelko
Brigita Lovenjak
dr. Franc Lovrenčak
mag. Darinka Ložar
Marino Maurel
Emilija Mrlak
Nada Nikolič
dr. Zvonko Perat
dr. Stanislav Pinter
Mària Pisnjak
dr. Karmen Pižorn
Marjan Rode
Darinka Rosc Leskovec
dr. Branka Rotar Pance
mag. Mariza Skvarč
Ivanka Smrekar
Violeta Stefanovik
dr. Jelka Strgar
dr. Irena Šumi
Elissa Tawitian
dr. Ivo Verovnik
Vesna Vršič
dr. Nives Zudič Antonič
dr. Amalija Žakelj

Jezikovni pregled
Katarina Rigler Šilc

Računalniško oblikovanje
Bojan Primožič

Tisk
Državni izpitni center

Naklada
700 izvodov
ISSN: 1581-5315

VSEBINA

PREDGOVOR 7
1. Uvod 8
1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja 8
2. Poročila 9
2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2006/2007 9
2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij 13
2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino 13
2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino 14
2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino 15
2.2.4 Predmetna komisija za angleščino 15
2.2.5 Predmetna komisija za nemščino 17
2.2.6 Predmetna komisija za matematiko 18
2.2.7 Predmetna komisija za biologijo 19
2.2.8 Predmetna komisija za kemijo 20
2.2.9 Predmetna komisija za fiziko 21
2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo 22
2.2.11 Predmetna komisija za geografijo 23
2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino 23
2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko 24
2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo 25
2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo 25
2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo 26
2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard 27
3. Priprava in izvedba nacionalnega preverjanja znanja 28
3.1 Vzorčenje 28
3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja 29
3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami 30
3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom 31
3.5 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle 33
3.6 Dostava in zbiranje gradiva 33
3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole 33
3.6.2 Vračanje tajnega gradiva 34
3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja 34
3.7.1 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za nacionalno preverjanje znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo 34
3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca 35
3.7.3 Moderacije navodil za vrednotenje 36
3.7.4 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo 39
3.8 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe 40
3.8.1 Poizvedbe rednega roka 41
3.8.2 Poizvedbe naknadnega roka 44
3.9 Stališča učiteljev do nacionalnega preverjanja znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo 45
4. Dosežki in rezultati nacionalnega preverjanja znanja 47
4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja 47
4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov 47
4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 49
4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino 49
4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja 50

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok 58
4.2.1.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 67
4.2.1.4 Sklepne ugotovitve 70
4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino 71
4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja 72
4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja 72
4.2.2.3 Sklepne ugotovitve 73
4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino 74
4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja 74
4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja 75
4.2.3.3 Sklepne ugotovitve 77
4.2.4 Predmetna komisija za angleščino 77
4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja 77
4.2.4.2 Analiza nacionalnega preizkusa znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja 84
4.2.4.3 Analiza dosežkov nacionalnega preizkusa znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 93
4.2.4.4 Sklepne ugotovitve 94
4.2.5 Predmetna komisija za nemščino 95
4.2.5.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja 95
4.2.5.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok 101
4.2.5.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 108
4.2.5.4 Sklepne ugotovitve 109
4.2.6 Predmetna komisija za matematiko 109
4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja 109
4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, redni rok 122
4.2.6.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 136
4.2.6.4 Sklepne ugotovitve 136
4.2.7 Predmetna komisija za kemijo 137
4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, redni rok 138
4.2.7.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 145
4.2.7.3 Sklepne ugotovitve 145
4.2.8 Predmetna komisija za fiziko 146
4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja, redni rok 147
4.2.8.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 161
4.2.8.3 Sklepne ugotovitve 161
4.2.9 Predmetna komisija za zgodovino 165
4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri zgodovini ob koncu tretjega obdobja, redni rok 166

4.2.9.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri zgodovini ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok 178
4.2.9.3 Sklepne ugotovitve 179
4.2.10 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard 179
4.2.10.1 Preizkus znanja iz slovenščine 180
4.2.10.2 Preizkus znanja iz družboslovja 183
4.2.10.3 Preizkus znanja iz matematike 186
4.2.10.4 Sklepne ugotovitve 188
4.3 Ugotovitve in ocene Državne komisije o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2006/2007 189
4.3.1 Drugo izobraževalno obdobje 189
4.3.2 Tretje izobraževalno obdobje 190
4.3.3 Ocena kakovosti preizkusov 193
4.3.4 Objektivnost vrednotenja 193
4.3.5 Končna ocena 193
5. Priloge 197
5.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2006/2007 197
5.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja 198
5.2.1 Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja 198
5.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nac. preverjanje znanja 198

Krajšave

NPZ - nacionalno preverjanje znanja
DK - Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
PK - Predmetne komisije za pripravo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli
Ric - Državni izpitni center
ZRSŠ - Zavod RS za šolstvo
IT - indeks težavnosti naloge
ID - indeks diskriminativnosti naloge

PREDGOVOR

Pred nami je redno letno poročilo o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007. Pripravili so ga predsednik in člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, predsedniki ter člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra.

Poročilo opisuje priprave in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja, analize in ocene dosežkov in rezultatov. Uvodnemu poglavju o zakonski podlagi za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja sledijo poročila o delu Državne in predmetnih komisij z opisom tematike sej, gradiv, ki so jih komisije pripravile, o sodelovanju z učitelji in o izobraževanju članov predmetih komisij. Tretje poglavje opisuje tehnično pripravo gradiv, izvedbo preverjanja na šolah, usposabljanje učiteljev za vrednotenje preizkusov, potek vrednotenja odgovorov učencev, poizvedb in ugovorov. Med dodatne izzive sodita tudi izvedba nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami in pa izvedba nacionalnega preverjanja na ljudskih univerzah in v organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za odrasle. V šolskem letu 2006/2007 pa je bila na novo imenovana predmetna komisija za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Ti učenci imajo drugačen predmetnik, kot ga imajo učenci v redni osnovni šoli, zato je prišlo do prilagoditve pri tretjem predmetu. Za učence tega programa se kot tretji predmet izmenjujeta naravoslovje in družboslovje.

V četrtem poglavju so statistične analize dosežkov in ocene rezultatov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007, ki so jih pripravile predmetne komisije. Vsako poročilo vsebuje tudi tabelo, v kateri so zbrani osnovni statistični podatki, in kvalitativne opise dosežkov pri posameznih predmetih. Za lažjo ponazoritev so ob besedilu predstavljeni tudi grafični prikazi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja. Predmetne komisije so svoje preizkuse znanja natančno analizirale, bistvene informacije pa so povzele v t. i. Sklepnih ugotovitvah. Ugotovitve in ocene Državne komisije so v zadnjem razdelku poglavja.

V primerjavi z letom 2005/2006 je nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2006/2007 za učence potekalo brez večjih sprememb. Omeniti velja spremembo pri preverjanju znanja iz tretjega predmeta ob koncu tretjega obdobja. Namesto enega tretjega predmeta je minister za šolstvo in šport določil štiri predmete: fiziko, kemijo, zgodovino in tuji jezik: nemščino ali angleščino, vendar so učenci na vsaki šoli opravljali preverjanje iz enega predmeta, medtem ko so bili v državi preverjeni štirje.

Pomemben prispevek k nacionalnemu preverjanju znanja pa zagotovo predstavlja srečanje učiteljev s predmetnimi komisijami v Koloseju septembra in oktobra 2007. Namen tega srečanja je bil, da se učiteljem natančneje predstavi uporabnost nacionalnega preverjanja znanja, s tem pa se jih bolje usposobi tudi za sestavljanje in vrednotenje svojih preizkusov. Učitelji so bili seznanjeni s konceptualnimi izhodišči nacionalnega preverjanja znanja, predstavljeni in razloženi pa so jim bili tudi statistični pristopi za pojasnjevanje dosežkov. V nadaljevanju so člani posameznih predmetnih komisij predstavili zasnovo preizkusa znanja in dosežke za šolsko leto 2006/2007. Prispevek teh srečanj je opisan v poročilu.

Državna komisija pa je v šolskem letu 2006/2007 začrtala tudi smernice za sodobnejši pristop do informacij o nacionalnem preverjanju znanja. V pripravi so spletne strani, ki bi učiteljem omogočale pridobitev želenih oziroma aktualnih informacij.

Za konec ostanejo še zahvale. Državna komisija se zahvaljuje vsem, ki so prispevali k uspešnemu izvajanju nacionalnega preverjanja znanja v letošnjem šolskem letu. Urednici pa se posebej zahvaljujeva še vsem članom uredniškega odbora, avtorjem prispevkov in tehnični urednici za opravljeno delo pri pripravi letnega poročila.

dr. Mojca Štraus in Katarina Rigler Šilc,
urednici

1. UVOD

1.1 Zakonska podlaga za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

Nacionalno preverjanje znanja v osnovni šoli je izvedeno na podlagi naslednjega zakona ter podzakonskih in drugih aktov:

- Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – UPB3),
- Pravilnik o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 67/05 in 64/06),
- Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 65/05 in 64/06),
- Pravilnik o šolskem koledarju za osnovne šole (Uradni list RS, št. 61/05 in 63/06) – Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2006/2007 – 2. del (Podrobnejša navodila o datumih izvedbe nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli ter izdaje obvestil o dosežkih učencev pri nacionalnem preverjanju znanja za učence 6. razreda in zaključnih spričeval učencev 9. razreda osnovne šole),
- Pravilnik o dokumentaciji v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 61/05 in 63/06),
- Izhodišča nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, december 2005),
- Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli (pripravila Zavod RS za šolstvo in Državni izpitni center, sprejela Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja, december 2006), objavljena tudi na spletni strani http://www.ric.si.

Na podlagi Podrobnejših navodil o šolskem koledarju za šolsko leto 2006/2007 – 2. del je Državni izpitni center pripravil Koledar nacionalnega preverjanja znanja za šolsko leto 2006/2007.

2. POROČILA

2.1 Poročilo o delu Državne komisije v šolskem letu 2006/2007

Nacionalno preverjanje znanja je v šolskem letu 2006/2007 potekalo skladno z zakonskimi določili brez večjih zapletov in ga lahko ocenimo kot dokaj dobro opravljeno. Zahvala za to gre vsem, ki so pri tem sodelovali: sodelavcem v predmetnih komisijah, sodelavcem Državnega izpitnega centra in Zavoda RS za šolstvo ter seveda vsem ravnateljem in še posebej učiteljem, ki so ovrednotili preizkuse.

Nacionalno preverjanja znanja po 6. razredu so v skladu z zakonom prostovoljno opravljali učenci, ki so v 1. razred vstopili v prvem, drugem in tretjem krogu postopnega uvajanja devetletne osnovne šole. V šolskem letu 2006/2007 je bilo takih učencev 5940. Preverjanja znanja iz slovenščine se je udeležilo 4581 učencev, iz italijanščine 34 in iz madžarščine 5. Preverjanje znanja iz angleščine so opravili 4404 učenci, iz nemščine 420 in iz matematike 4833. To pomeni, da se je preverjanja znanja po drugem obdobju udeležilo približno 80 odstotkov učencev, ki so bili do tega upravičeni, kar je za slabih 10 odstotkov več, kot v šolskem letu 2005/2006, zato smo glede njihove udeležbe lahko zadovoljni.

Obveznega preverjanja znanja iz slovenščine v 9. razredu osnovne šole se je v rednem roku udeležilo 19 056 učencev, kar predstavlja slabih 97 odstotkov vseh vpisanih učencev, medtem ko je preizkus iz matematike pisalo 19 311 ali 98 odstotkov učencev. Kot tretji predmet so bili v tem šolskem letu na ustreznih vzorcih preverjeni štirje predmeti. Preizkus iz angleščine je opravilo 5053 učencev (98 odstotkov vpisanih učencev), iz nemščine 427 učencev (98 odstotkov), iz fizike 4548 učencev (98 odstotkov), iz kemije 4937 (97 odstotkov) ter iz zgodovine 4326 (97 odstotkov). Učenci, ki se nacionalnega preverjanja znanja niso mogli udeležiti v rednem roku, so ga lahko opravljali v naknadnem. Iz slovenščine so tako preizkus opravili še 304 učenci, iz matematike 134, iz angleščine 35, iz nemščine 2, iz fizike 34, iz kemije 37 in iz zgodovine 37. Udeležba nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 je bila torej približno taka kot v prejšnjem šolskem letu, ko je znašala 98 odstotkov.

V osnovnih šolah na narodno mešanih območjih v Prekmurju in Slovenski Istri je bila udeležba na nacionalnem preverjanju znanja 100-odstotna. Preverjanje iz madžarščine je opravilo 25 in iz italijanščine 45 učencev.

Pravico do prilagojenega načina opravljanja nacionalnega preverjanja znanja v osnovnih šolah je uveljavilo 225 učencev 6. razreda in 698 učencev 9. razreda. Preverjanja pa so se v tem šolskem letu številčnejše udeležili tudi učenci 9. razreda, ki so bili vključeni v prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom in za katere je opravljanje nacionalnega preverjanja prostovoljno. Preizkus iz slovenščine je opravilo 52 učencev, iz matematike 54 ter iz družboslovja 52.

Nacionalnega preverjanja znanja na ljudskih univerzah in organizacijah za izobraževanje odraslih, ki izvajajo Program osnovne šole za izobraževanje odraslih, se je udeležilo 132 kandidatov, kar predstavlja slabo polovico (46 odstotkov) vseh udeležencev tega izobraževanja.

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je imela v šolskem letu 2006/2007 13 rednih sej. Delo je potekalo skladno s konceptualnimi izhodišči, ki so bila oblikovana v prejšnjem šolskem letu. To pomeni, da je temeljna funkcija nacionalnega preverjanja znanja ugotavljanje stanja, pristop pa vzdolžno formativen. Osnovni način dela, ki se je oblikoval v preteklem šolskem letu, smo z nekaj manjšimi popravki prenesli tudi v to leto. Navodila za pripravo preizkusov za predmetne komisije so ostala enaka. Približno tretjina nalog vseh preizkusov je bila usmerjenih v preverjanje znanja in poznavanja, tretjina v razumevanje in uporabo ter tretjina v samostojno reševanje novih problemov, samostojne interpretacije in vrednotenje. Prav tako nismo spreminjali obsega preizkusov in načina izvedbe. Na osnovi izkušenj iz šolskega leta 2005/2006 so letos dokončane preizkuse pregledali še zunanji pregledovalci, da bi na ta način izločili napake, ki bi jih predmetne komisije morda spregledale. Tudi z vidika logistike v tem letu ni bilo zapletov. Navodila za izvedbo

nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli so bila na osnovi analize poteka v prejšnjem šolskem letu nekoliko dopolnjena. Glede izvajanja Podrobnejših navodil o šolskem koledarju – 2. del (ministrova navodila), ki so zajeta v Koledar nacionalnega preverjanja znanja, ki ga pripravi Ric, je bilo nekaj negotovosti, ker se je preverjanje začelo v dneh takoj po prvem maju in je obstajala nevarnost, da se večje število učencev morda še ne bo vrnilo s počitnic. Vendar pa se to, kot kažejo podatki, ni zgodilo in je bila udeležba praktično enaka kot prejšnje leto.

Tako učenci kot šole so dobili obvestila o dosežkih v predpisanem roku. Učenci 6. razreda so dobili pisno obvestilo o doseženih točkah, izraženih tudi kot odstotek vseh možnih točk, učenci 9. razreda pa so bili seznanjeni z dosežki ob vpogledu v ovrednotene preizkuse, dosežek pa je bil zapisan v njihovih zaključnih spričevalih. Šole so poleg podatkov za svoje učence prejele tudi informacije o dosežkih celotne populacije, da so lahko z njimi primerjali svoje dosežke. Informacije so vsebovale glavne statistične podatke za posamezne preizkuse, med drugim srednje vrednosti in stopnje razpršenosti tako za svojo šolo kot tudi za celotno populacijo. Vsi ti podatki so bili posredovani tudi v obliki grafov. Na njih so bile označene, posebej pa še opisane, štiri tipične skupine učencev skupaj z opisom nalog, ki sta jih uspešno reševali po dve tretjini učencev vsake kategorije. Šole so dobile podrobne podatke tudi o posameznih nalogah, ki so sestavljale preizkuse, tako da jim je bila omogočena tudi podrobnejša analiza s tistih vsebinskih in taksonomskih vidikov, ki so jih te naloge pokrivale. Že junija pa so šole dobile tudi smernice za analizo dosežkov.

Bistvena novost v tem šolskem letu je bilo preverjanje tretjega predmeta. Namesto enega smo namreč v skladu s spremembo 64. člena Zakona o osnovni šoli preverjali štiri predmete, določene za tretji predmet. Na predlog Državne komisije je minister za šolstvo in šport septembra določil štiri predmete, ki so bili v tem šolskem letu izbrani kot tretji predmet. To so bili fizika, kemija, zgodovina in tuji jezik: nemščina in angleščina. Izbrani predmeti so se nato preverjali na štirih vzorcih, ki so jih pripravili strokovnjaki na Državnem izpitnem centru. To pomeni, da so učenci na vsaki šoli opravili preverjanje iz enega tretjega predmeta, medtem ko so bili v celotni državi preverjeni štirje. Prednost razširjenega nabora tretjega predmeta je v tem, da na sistemski ravni lahko vsako leto dobimo kakovostne podatke o večjem številu predmetov. Dobro vzorčenje zagotavlja dovolj zanesljiv vpogled v izbrane dimenzije znanja celotne populacije naših osnovnošolcev. Za posamezne šole in učence se v šolskem letu 2006/2007 ni nič spremenilo, saj se je poleg slovenščine in matematike, ki se preverjata vsako leto, preverilo le en tretji predmet, tako kot je določeno z zakonom. Dodatno bi v Državni komisiji želeli šolam v prihodnje ponuditi tudi možnost, da bi v dneh po uradnem preverjanju znanja, če bi se tako prostovoljno odločile, same izvedle tudi preizkuse znanja iz tistih treh predmetov, ki so se preverili na drugih šolah. Na ta način bi lahko vsaka šola prišla vsako leto do podatkov o znanju iz več kot treh predmetov. Državna komisija je to možnost spodbujala že v tem šolskem letu, vendar zaradi nekaterih organizacijskih zapletov ni prišlo do uresničitve in bo predlagala to možnost za naslednje šolsko leto.

Nekaj sprememb je doživela tudi knjižica, s katero vsako leto posredujemo učencem in staršem osnovne informacije o namenu in poteku nacionalnega preverjanja znanja. Publikaciji, ki je bila pripravljena za šolsko leto 2007/2008, smo v sredini dodali štiri strani, kjer učiteljica v ilustriranem namišljenem dialogu učencu odgovarja na najbolj pogosta vprašanja, ki jih starši in učenci postavljajo v zvezi s preverjanjem. Dodan je primer grafičnega prikaza dosežkov, opis osnovnih kazalcev znanja pa tudi nekaj primerov nalog in načina njihovega vrednotenja.

V tem šolskem letu je bila oblikovana nova predmetna komisija, in sicer za pripravo preizkusov za učence, ki se izobražujejo v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Opravljanje nacionalnega preverjanja znanja za te učence sicer ni obvezno, jim pa program to omogoča. Pri tem je bila potrebna prilagoditev v primeru tretjega predmeta. Predmetnik prilagojenega izobraževalnega programa z nižjim izobrazbenim standardom je namreč drugačen od predmetnika v redni osnovni šoli. Novo ustanovljena komisija je zato predlagala, da se v preizkusih za učence iz tega programa kot tretji predmet izmenjujeta naravoslovje in družboslovje. Odločitev, da se oblikuje predmetna komisija tudi za to področje, se je izkazala za pravilno, saj se je letos udeležilo nacionalnega preverjanja znanja kar preko 50 učencev, ki so vključeni v ta izobraževalni program.

Za predmetne komisije je mogoče ugotoviti, da so v šolskem letu 2006/2007 delale zelo dobro. Vse obveznosti so bile opravljene v predvidenih rokih in tudi kakovost preizkusov je bila, kot kažejo analize, dobra. Zlasti za nekatera poročila je mogoče reči, da so že zelo blizu temu, kar naj bi šolam zagotavljala formativna funkcija preverjanja znanja. To lahko vidimo zlasti tam, kjer so v analizi dosežkov poleg vsebinskih vidikov primerno obravnavani in poudarjeni tudi taksonomski. Nekaj pritožb s strani članov predmetnih komisij je bilo na začetku leta zaradi nizkega vrednotenja njihovega dela po veljavnem Pravilniku o napredovanju zaposlenih v vzgoji in izobraževanju v nazive. Že med letom smo si prizadevali, da bi našli ustrezno rešitev, vendar nismo bili uspešni. Imamo pa zagotovilo, da se bo to v kratkem vendarle zgodilo.

V šolskem letu 2006/2007 je Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja del svoje dejavnosti namenila tudi boljši obveščenosti o ciljih nacionalnega preverjanja znanja s formativno funkcijo. Posebej so bili predstavljeni ravnateljem osnovnih šol na Srečanju ravnateljev osnovnih šol v ljubljanskem Koloseju oktobra 2006. Veliko dela pri posredovanju informacij o novi funkciji nacionalnega preverjanja znanja pa so opravili strokovnjaki z Zavoda RS za šolstvo. Pri izobraževanju učiteljev, ki v obliki študijskih skupin poteka v njihovi organizaciji, so sodelovali tudi nekateri člani predmetnih komisij. Januarja 2007 je bil koncept nacionalnega preverjanja znanja predstavljen tudi učiteljem na srečanju, katerega je v Postojni z naslovom »Kurikulum kot proces in razvoj« organiziral Zavod RS za šolstvo. Na začetku šolskega leta smo organizirali srečanje Državne komisije s predsedniki predmetnih komisij. Namen tega srečanja je bilo posredovanje pomembnejših informacij o poteku nacionalnega preverjanja znanja v tem letu in usklajevanje glede glavnih navodil za pripravo preizkusov.

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je v šolskem letu 2006/2007 začela delo pri organizacijskih pripravah spletnih strani nacionalnega preverjanja znanja, preko katerih bi učiteljem osnovnih šol omogočili bolj načrtno spoznavanje problematike sestavljanja in vrednotenja preizkusov znanja. Dolgoročnejši cilj je namreč izboljšanje kulture ocenjevanja in preverjanja v vsakdanji šolski praksi. Predmetne komisije so bile na začetku šolskega leta povabljene, da pripravijo vsebino svojih strani, Državni izpitni center pa je imel nalogo pripraviti idejno zasnovo in konkreten predlog za izgled teh spletnih strani. Aprila smo imeli srečanje s predsedniki predmetnih komisij, na katerem so strokovnjaki Državnega izpitnega centra predstaviti svoje predloge. Na srečanju smo se dogovorili, da jih predmetne komisije kritično pregledajo in dajo morebitne pripombe. Predmetne komisije so bile s predlogi Državnega izpitnega centra zadovoljne, vendar je večina sporočila, da imajo ob koncu šolskega leta precej obveznosti in da bodo svoje spletne strani začele polniti z začetkom novega šolskega leta. Cilj, katerega smo si zastavili v preteklem šolskem letu, bomo torej začeli uresničevati v začetku naslednjega. Pri tem so se odprla nekatera vprašanja, na katera bo potrebno odgovoriti, če bomo hoteli s tem projektom doseči tudi omenjeni dolgoročnejši cilj. Izboljšanje kulture preverjanja in ocenjevanja namreč presega naloge, ki jih imajo predmetne komisije, ki so tudi sicer že sedaj dovolj obremenjene. Zato bi bilo dobrodošlo sodelovanje še drugih strokovnjakov, predvsem z Zavoda RS za šolstvo. Sodelovanje v tem smislu poskušamo vzpostaviti, vendar v tem trenutku konkretnih predlogov še ni. Zato je Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja predmetne komisije prosila, da na spletu zaenkrat objavijo le gradivo, ki so ga zbrale ob svojem dosedanjem delu in ki bi lahko bilo koristno in zanimivo za učitelje. Za morebitno razširitev spletne strani z dodatnimi gradivi, ki bi bila za učitelje brez dvoma lahko zelo koristna, pa se bo potrebno šele dogovoriti, če bo seveda za to obstajal interes.

S posebno prošnjo se je na Državno komisijo za vodenje nacionalnega preverjanja znanja obrnila predmetna komisija za italijanščino. Želela bi namreč, da bi bilo mogoče na narodnostno mešanem območju kot tretji predmet preverjati tudi znanje iz italijanščine in slovenščine kot drugega jezika. Svojo prošnjo so podprli z dejstvom, da se kot tretji predmet po veljavni zakonodaji lahko izbere kateri koli obvezni predmet 8. ali 9. razreda, kar na narodnostno mešanem območju velja tudi za oba navedena predmeta. Za pojasnilo, če je to mogoče, smo se decembra 2006 obrnili na Urad Vlade RS za narodnosti ter na Službo Vlade RS za zakonodajo. Po mnenju druge sta obe odločitvi legitimni, medtem ko nam je Urad marca odgovoril, da gre za vsebinsko vprašanje in je odločitev v pristojnosti

resornega ministra. Na osnovi obeh mnenj se je Državna komisija odločila, da bo v prihodnje ministru v predlog za določitev tretjega predmeta uvrstila tudi italijanščino in slovenščino kot drugi jezik.

Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je v tem času delovanja dobila več opozoril, med drugim tudi s strani Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, da termin »nacionalno« v njenem nazivu ni najbolj ustrezen. Komisija je sama zbrala mnenja različnih strokovnjakov, ki so večinoma predlagali spremembo. Zbrano gradivo smo nato poslali Uradu za razvoj šolstva in ga prosili za uradno mnenje. Odgovorili so nam, da se strokovna uporaba termina »nacionalno« glede na strokovne razlage ne zdi sporna, ker označuje državno raven projekta. Na osnovi tega mnenja Državna komisija ni dala pobude za spremembo svojega imena.

Kar nekaj dela je bilo v šolskem letu 2006/2007 namenjenega tudi oblikovanju predloga za spremembo 95. člena Zakona o osnovni šoli. Državna komisija namreč ugotavlja, da so mnogi podatki, ki jih posreduje nacionalno preverjanje znanja, sicer zanimivi, vendar pa jih ni mogoče vedno zadovoljivo interpretirati, ker za to manjkajo dodatni pojasnjevalni podatki. Tako bi bilo npr. lahko koristno med seboj primerjati dosežke učencev, ki so vključeni v različne oblike diferenciacije pri pouku. Pojasnilo glede tega, katere podatke bi bilo mogoče posneti obenem z nacionalnim preverjanjem, ne da bi kršili zakon o varstvu osebnih podatkov, smo dobili od informacijske pooblaščenke in na osnovi njenega mnenja oblikovali predlog za spremembo 95. člena Zakona o osnovni šoli. Obenem je Državna komisija dala tudi pobudo Uradu za razvoj šolstva pri Ministrstvu za šolstvo in šport, da se nekatere ugotovitve dosedanjega nacionalnega preverjanja znanja dodatno raziščejo in pojasnijo s pomočjo ožje usmerjenih raziskav, ki se razpisujejo vsako leto.

V šolskem letu 2006/2007 smo poskušali utrditi sodelovanje z Zavodom RS za šolstvo. Osrednji namen nacionalnega preverjanja znanja je posredovanje povratnih informacij vsem sodelujočim v šolskem sistemu – z namenom, da se izboljša kakovost poučevanja in posledično seveda tudi znanja učencev osnovne šole. Eden glavnih prejemnikov teh informacij so gotovo predmetna področja. Njihovega razvoja si ni mogoče predstavljati brez kakovostnih informacij o tem, kako se obnesejo veljavni učni načrti, katere spremembe bi bile smiselne in kakšen bi bil njihov učinek, kadar se zanje odločimo. Delno ta povezava seveda že poteka preko predstavnikov Zavoda RS za šolstvo v predmetnih komisijah, želimo pa si, da bi bilo to sodelovanje še bolj načrtno in intenzivno.

Gledano v celoti, lahko potek in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 ocenimo kot dobro. Večina odzivov na njegovo formativno funkcijo je pozitivnih in kar nekaj šol je, kjer dosežke svojih učencev skrbno analizirajo. Zanimivo je tudi, da se je letos nekaj šol samoiniciativno odločilo, da naknadno opravijo preverjanje znanja tudi iz nekaterih tistih tretjih predmetov, ki se na njihovi šoli uradno niso preverjali. Preizkuse so ovrednotili učitelji sami. To prakso bomo v prihodnje še podprli. Vsi odzivi pa seveda niso le pozitivni. Nekateri učitelji, ki so sodelovali v anketi Zavoda RS za šolstvo, npr. še vedno mislijo, da bi bilo bolje, če bi nacionalno preverjanje imelo selekcijsko funkcijo ali pa da bi se dosežki na nek način upoštevali pri ocenjevanju znanja učencev. Tudi analize dosežkov ponekod niso tako temeljite, kot bi lahko bile. Zavedamo se, da premik od selekcijske funkcije k formativni ni enostaven in da je potreben določen čas, da bo dodatna informacija o znanju učencev, kot jo zagotavlja sedanje preverjanje znanja, lahko v celoti izkoriščena. Za naslednje leto zato načrtujemo posebne oblike srečanj z učitelji in ravnatelji, kjer jim bomo poskušali pomagati pri razumevanju posredovanih statističnih pokazateljev in jih opozorili na bistvene vidike dobre analize. Prav tako jim bomo na teh srečanjih posredovali opažanja predmetnih komisij tistih predmetov, ki so bili vključeni v nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2006/2007. Uvajanje formativne funkcije nacionalnega preverjanja znanja je bilo v tem letu nekoliko ovirano s tem, da so bili dosežki posameznih šol upoštevani pri ocenjevanju uspešnosti ravnateljev. Veseli nas, da bo po zagotovilu Ministrstva za šolstvo in šport že v šolskem letu 2007/2008 dosežek zamenjan s kriterijem za kakovost opravljene analize. S tem bodo ravnatelji šol nagrajeni predvsem za učinkovito analizo dosežkov ter za način iskanja poti za izboljšanje kakovosti svojega dela. Posreden cilj kritičnega ukvarjanja z doseženim, skupaj z iskanjem poti za učinkovito odpravljanje šibkih točk, je seveda boljša kakovost znanja učencev.

2.2 Poročilo o delu predmetnih komisij

Gradivo za nacionalno preverjanje znanja iz posameznega predmeta pripravljajo predmetne komisije; te je konec novembra 2005 za obdobje štirih let imenoval šolski minister. Predmetno komisijo sestavljajo predsednik in najmanj trije člani, od katerih sta vsaj dva učitelja. Predsednik predmetne komisije je odgovoren za usklajeno delovanje komisije, strokovnost pripravljenega gradiva, pravočasno oddajo gradiva za nacionalno preverjanje znanja in varovanje tajnosti.

Predmetna komisija izmed svojih članov predlaga glavnega ocenjevalca, tega ob soglasju predsednika predmetne komisije uradno imenuje direktor Rica. Glavni ocenjevalec je praviloma predmetni učitelj v osnovni šoli, ki je odgovoren za pravilnost postopkov pri moderaciji navodil za vrednotenje, pri vrednotenju in poizvedbah.

2.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je predmetna komisija, ki je pripravila preizkuse znanj, točkovnike in navodila za vrednotenje za drugo in tretje obdobje, imela 26 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije v šolskem letu 2006/2007,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- pogovor o mednarodnih primerjavah s članico Državne komisije dr. Mojco Štraus,
- pogovor o dodatni analizi s predstavnikom Rica dr. Gašperjem Cankarjem,
- izbira izhodiščnih besedil,
- priprava nalog, navodil za vrednotenje in točkovnika ter gradiva za učitelje za namene študijskih skupin,
- srečanje s predmetnimi svetovalci za slovenščino (Zavod RS za šolstvo),
- priprava nalog, mrežnega diagrama in navodil za vrednotenje s točkovnikom ob koncu drugega obdobja za en preizkus znanja,
- priprava nalog, mrežnega diagrama in navodil za vrednotenje s točkovnikom ob koncu tretjega obdobja za tri preizkuse znanja,
- pregled in presoja pripomb zunanjih pregledovalcev,
- moderacija navodil za vrednotenje in točkovnika za redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje in točkovnika za naknadni rok,
- odpravljanje napak na obrazcih za točkovanje,
- pregled rezultatov in interpretacije.

Članice so pripravljale gradivo za preizkuse znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja ter gradivo za študijske skupine. Na skupnih sejah so pregledovale pripravljeno gradivo in predlagale dopolnitve in spremembe nalog, točkovnikov in navodil za vrednotenje ter tudi obrazcev za točkovanje. Na sejah so govorile tudi s predstavniki Državne komisije:

- s predsednikom Državne komisije o nalogah predmetnih komisij in o obliki preizkusov,
- s članico državne komisije dr. Mojco Štraus o mednarodnih primerjavah in dodatnih informacijah,
- s predstavnikom Rica o analizah in o dodatni informaciji nacionalnega preverjanja znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 3 kompleti,

- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri slovenščini,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri slovenščini,
- prispevek za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- sodelovanje na seminarjih za pripravo in vrednotenje preizkusov,
- izobraževalni seminarji – moderacija navodil,
- koordinacija vrednotenja preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na OE Zavoda RS za šolstvo.

Članici predmetne komisije za slovenščino, zaposleni na Zavodu RS za šolstvo, sta pripravili izobraževalne seminarje v okviru študijskih skupin za učitelje, na katerih so jih multiplikatorji in svetovalci Zavoda RS za šolstvo seznanjali z nalogami in s potekom vrednotenja. Kot predavateljice so sodelovale članice predmetne komisije za slovenščino.

Izobraževanje članic komisije

Tina Žagar Pernar in mag. Vida Gomivnik Thuma sta se udeležili izobraževanja o sestavljanju nalog in testov, ki ga je za člane predmetnih komisij organiziral Državni izpitni center.

2.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Število sej in obravnavana tematika

Komisija za pripravo nalog za nacionalno preverjanje znanja iz italijanščine je pripravila preizkuse znanj in točkovnike. Imela je 21 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije,
- zgradba preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja ter določitev ciljev preverjanja,
- priprava nalog in točkovnika z navodili za vrednotenje ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje,
- pregled rezultatov in interpretacije.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- prispevek za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- seminarji za pripravo in vrednotenje preizkusov,
- izobraževalni seminarji – moderacija navodil,
- koordinacija vrednotenja preizkusov znanja in izpeljava poizvedb na OE Zavoda RS za šolstvo.

Izobraževanje članov predmetne komisije

Izobraževanje članov predmetne komisije je potekalo v okviru sej. Predsednica predmetne komisije je pripravila gradivo, s pomočjo katerega je člane seznanjala z novostmi na področju vrednotenja znanja (avtorji: Balboni P., Caon F. in drugi).
Člani komisije so se udeležili enodnevnega seminarja na temo: Vrednotenje znanja (maj 2007).
Predavatelj je bil priznani didaktik red. prof. dr. Pietro Lucisano z Univerze La Sapienza v Rimu.

2.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je predmetna komisija za madžarščino opravila 21 sej.
Na sejah je komisija obravnavala naslednjo tematiko:

- pregled poročila za šolsko leto 2005/2006,
- določitev delovnega načrta za tekoče šolsko leto,
- izbor in naročilo časopisov in revij za predmetno komisijo,
- izobraževanje učiteljev,
- izobraževanje članic predmetne komisije,
- pregled zbranih besedil in izbor besedil za posamezne preizkuse znanja,
- priprava nalog, oblikovanje navodil za vrednotenje, izdelava točkovnika ter mrežnega diagrama za preizkuse znanja ob koncu drugega obdobja in ob koncu tretjega obdobja,
- moderacija navodil za vrednotenje po odpisanem nacionalnem preverjanju znanja,
- analiza preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za izvedbo 1. sklica študijske skupine za madžarščino,
- prispevek za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji
Z učitelji smo sodelovali v okviru študijske skupine in v drugih oblikah (osebni stiki z učiteljicami).

Izobraževanje članic komisije
Posebnega izobraževanja članov predmetne komisije ni bilo, se je pa večina članic predmetne komisije udeležila poletnega seminarja madžarščine v Budimpešti, kjer smo se med drugim ukvarjali tudi s preverjanjem znanja, pripravo nalog itd.

2.2.4 Predmetna komisija za angleščino

Število sej in obravnavana tematika
Od septembra 2006 do vključno junija 2007 je predmetna komisija za angleščino imela 29 sej z naslednjimi vsebinami:

- priprava nalog za preizkus znanja ob koncu tretjega obdobja,
- priprava nalog za preizkus znanja ob koncu drugega obdobja,
- priprava posnetkov za slušni del preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- standardizacija navodil pri posameznih vrstah nalog za preizkus ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- reševanje nalog za drugo in tretje obdobje,
- popravljanje nalog glede na pripombe posameznih članic v skupini,
- priprava nalog za pilotiranje,
- pilotiranje testnih nalog na ustrezni starostni skupini učencev,
- pregled rezultatov pilotiranja nalog,
- popravljanje nalog glede na rezultate pilotiranja,

- priprava gradiv (pol in drugih navodil) za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja,
- priprava gradiv za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja (pol in drugih navodil) ob koncu drugega obdobja,
- priprava na izobraževanja učiteljev za izvajanje nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- priprava gradiv za izobraževanje učiteljev, ki so vrednotili preizkuse po drugem in tretjem obdobju,
- določitev pomočnikov glavne ocenjevalke in priprava na izobraževanje le-teh,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- odpravljanje napak na obrazcih za točkovanje,
- priprava predloga za vsebinski del spletne strani za angleščino,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- srečanje z avstrijskim strokovnjakom za testiranje mag. G. Sigottom,
- srečanje s predmetno svetovalko za angleščino gospo Berto Kogoj (Zavod RS za šolstvo)
- priprava predloga za določitev tretjega predmeta na nacionalnem preverjanju znanja 2007/2008.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanja znanja ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- posamezne naloge v banki nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri angleščini,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri angleščini,
- prispevek za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- usposabljanje učiteljev za vrednotenje preizkusa znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Izobraževanje članic komisije:

- izobraževanje članic predmetne komisije v sklopu izobraževanj, ki jih je pripravil Državni izpitni center,
- sodelovanje na konferenci EALTA v juniju 2007 v Sitgesu v Španiji.

2.2.5 Predmetna komisija za nemščino

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je predmetna komisija imela 25 sej z naslednjimi vsebinami:

- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja: pregled, korigiranje, razprava o teoretičnih izhodiščih in realizaciji v obliki konkretnih nalog, tehnično urejanje, jezikovni pregled nemškega in slovenskega dela, oblikovanje navodil, pilotiranje in rezultati pilotiranja, karakteristike nalog, sestava, dopolnjevanje oddanih preizkusov znanja z nalogami slušnega razumevanja, preglednice navodil za reševanje,
- pregled strukture preizkusa in informacije o preizkusu znanja, priprava obrazcev za točkovanje ob koncu drugega in tretjega obdobja,
- priprave in snemanja besedil za slušno razumevanje ob koncu drugega in tretjega obdobja (20. 11. 2006),
- predlog zunanje pregledovalke gradiva (Emilija Prosnik),
- organizacija dežurstva v času pisanja nacionalnega preverjanja znanja,
- izvedba moderacije navodil za vrednotenje (9. 5. 2007 za drugo obdobje in 11. 5. 2007 za tretje obdobje),
- priprava učiteljev in koordiniranje strokovnega dela vrednotenja preizkusov znanja po tretjem obdobju,
- zadeve, povezane z nagrajevanjem: točke za napredovanje, zmanjšana učna obveznost,
- kadrovske zadeve: za konzulentko je bila imenovana mag. Saša Jazbec (1. 9. 2006–31. 8. 2007),
- imenovanje glavne ocenjevalke Brigite Lovenjak za leto 2006/2007 (1. 4. 2006–30. 9. 2007),
- imenovanje pomočnic glavne ocenjevalke (mag. Nada Holc, Breda Premzl, dr. Vesna Kondrič Horvat),
- priprava predloga za določitev tretjega predmeta na nacionalnem preverjanju 2007/2008,
- predstavitve nacionalnega preverjanja znanja v študijskih skupinah (izvedli mag. Nada Holc in Brigita Lovenjak),
- sodelovanje s komisijo za angleščino, sodelovanje z ilustratorjem na Ricu,
- izobraževanja, literatura, problematika avtorskih pravic, materiali, revije, dogovor o pripravi knjižne publikacije za nacionalno preverjanje znanja.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- dopolnitev oddanih preizkusov znanja z nalogami za preverjanje slušnega razumevanja,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri nemščini,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja pri nemščini,
- prispevek za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- Mag. Nada Holc in Brigita Lovenjak sta v okviru študijskih skupin (8 izvedb) predstavili nacionalno preverjanje znanja: preverjanje temeljnih jezikovnih zmožnosti in tipi nalog, vrednotenje nalog na primerih, dogovori o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine na šolah.

- Članica predmetne komisije za nemščino in glavna ocenjevalka Brigita Lovenjak je bila učiteljicam in učiteljem na voljo za konzultacije v zvezi z vrednotenjem nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja.
  Glavna ocenjevalka Brigita Lovenjak, predsednica dr. Vesna Kondrič Horvat in članici komisije mag. Nada Holc in Breda Premzl so koordinirale strokovni del vrednotenja nacionalnega preverjanja znanja po tretjem obdobju.
- Pridobivanje povratnih informacij s strani učiteljev za izboljšanje nadaljnjega dela komisije.

Izobraževanje članic v šolskem letu 2006/2007:

- Brigita Lovenjak, Breda Premzl in dr. Vesna Kondrič Horvat so se udeležile izobraževanja *Sestavljanje nalog in testov*, ki ga je 15. 3. 2007 organiziral Ric.
- Mag. Nada Holc se je udeležila izobraževanja v Dillingenu, kjer je bilo v okviru sodelovanja Mešane bavarsko-slovenske komisije v času od 23. do 28. 7. 2007 izpeljano izobraževanje za slovenske učitelje nemščine na *Akademiji Dillingen an der Donau* v Nemčiji.
- Članice so se izobraževale predvsem samostojno in svoje izkušnje na sejah ob sestavljanju nalog posredovale tudi ostalim članicam.

2.2.6 Predmetna komisija za matematiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za matematiko 34 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled prispevkov za letno poročilo 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije v skladu s prejetim Rokovnikom dela za predmetno komisijo,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu drugega in tretjega obdobja za šolsko leto 2006/2007,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz matematike ob koncu drugega in tretjega obdobja za šolsko leto 2007/2008,
- priprava programa in gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih za drugo in tretje obdobje,
- predstavitev gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih svetovalkam Zavoda RS za šolstvo,
- obravnava predlogov za novega člana predmetne komisije,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- priprava in obravnava predloga za oblikovanje spletne strani predmetne komisije,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled popravkov pregledovalca preizkusov znanja pri matematiki,
- izbira in usposabljanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- moderacija navodil za vrednotenje ob koncu drugega in tretjega obdobja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja – naknadni rok,
- pregled vprašalnika za učitelje, ki so ga pripravili na Zavodu RS za šolstvo, in analiza odgovorov učiteljev,
- pregled in odpravljanje napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja,

- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja,
- oblikovanje opisov območij dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike za opise dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- oblikovanje opisov območij dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike za opise dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2006/2007.

Komisija je delala v dveh podskupinah (za drugo in tretje obdobje). Pred oddajo končne različice preizkusov znanja in navodil za vrednotenje je komisija upoštevala tudi strokovno mnenje dr. Zlatana Magajne, ki je s komisijo sodeloval kot pregledovalec preizkusov.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja,
- Informacija o preizkusu znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja matematike ob koncu drugega obdobja, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja matematike ob koncu tretjega obdobja, 2 kompleta,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz matematike,
- prispevki za letno poročilo 2006/2007: poročilo o delu predmetne komisije za matematiko in analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja matematike ob koncu drugega in tretjega obdobja.

Izobraževanje članov komisije:

- Nekaj članov komisije se je udeležilo izobraževanja o sestavljanju nalog in testov (CITO).

Sodelovanje z učitelji:

- Izobraževanje učiteljev, ki poučujejo matematiko od 6. do 9. razreda, je potekalo v okviru 6-urnega študijskega srečanja v oktobru in novembru 2006. V 33 skupinah so izobraževanje izvajali člani predmetne komisije in svetovalci Zavoda RS za šolstvo. Srečanj se je udeležilo 748 učiteljev matematike.
- Prav tako je bila vsebina prvega študijskega srečanja učiteljev drugega obdobja v obsegu dveh ur namenjena nacionalnemu preverjanju znanja matematike v 6. razredu (predstavitvi preizkusov, načinu vrednotenja izdelkov in analizi rezultatov – opisi dosežkov). Pomembno je namreč, da učitelji razredne stopnje vedo, da nacionalno preverjanje znanja matematike vključuje tudi tiste cilje oziroma vsebine, ki jih učenci pridobivajo pri pouku matematike v nižjih razredih osnovne šole. Informacijo so dobili torej učitelji razredne stopnje, ki poučujejo matematiko v 4., 5. oziroma 6. razredu.

2.2.7 Predmetna komisija za biologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za biologijo 31 sej z naslednjimi vsebinami:

- pregled in potrditev prispevkov za letno poročilo 2005/2006,
- dogovor o razporeditvi in poteku dela predmetne komisije,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz biologije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,

- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih in predstavitev gradiva za izobraževanje učiteljem na študijskih srečanjih svetovalkam Zavoda RS za šolstvo,
- obravnava pridobljenega znanja na seminarju CITO v predmetni komisiji,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- priprava poročila o delu predmetne komisije za biologijo,
- obravnava predlogov za novega člana predmetne komisije.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz biologije ob koncu tretjega obdobja,
- prispevek o analizi dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz biologije in prispevek o delu predmetne komisije (letno poročilo 2005/2006),
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradivo za izobraževanje učiteljev (povratna informacija o nacionalnem preverjanju znanja 2005/2006 in smernice za nadaljnje delo),
- prispevek o delu predmetne komisije (letno poročilo 2006/2007).

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje o sestavljanju nalog in testov (CITO).

Sodelovanje z učitelji

V šolskem letu 2006/2007 so članice predmetne komisije za biologijo in svetovalke Zavoda RS za šolstvo sodelovale pri pripravi izobraževanja, na katerem se je učitelje biologije seznanilo z analizo dosežkov nacionalnega preizkusa znanja iz biologije v šolskem letu 2005/2006. Na izobraževanju smo učiteljem predstavili smernice za nadaljnje delo.

2.2.8 Predmetna komisija za kemijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za kemijo 39 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz kemije,
- pregled opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- pregled in presoja pripomb zunanjega pregledovalca za pripravljene preizkuse znanja iz kemije,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in z mrežnim diagramom,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- prilagoditve preizkusov znanja za učence s posebnimi potrebami,
- izbor pomočnikov glavne ocenjevalke,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni in naknadni rok),
- pregled in odpravljanje napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz kemije,
- oblikovanje opisov znanj iz kemije za opise dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,

- priprava prispevkov za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavne ocenjevalke,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz kemije,
- gradivo za spletno stran Državnega izpitnega centra za učitelje kemije.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje o sestavljanju nalog in testov (CITO).

Sodelovanje z učitelji:

- študijska srečanja (1. sklic),
- izobraževanje pomočnikov glavne ocenjevalke.

2.2.9 Predmetna komisija za fiziko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za fiziko 32 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz fizike,
- pregled opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled in presoja pripomb zunanjega pregledovalca za pripravljene preizkuse znanja iz fizike,
- določitev obrazca za točkovanje,
- izbor pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- obravnava predlogov za novega člana predmetne komisije,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- moderacija navodil za vrednotenje (redni in naknadni rok),
- pregled in odpravljanje napak pri izpolnjevanju obrazcev za točkovanje,
- pregled dosežkov učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike,
- oblikovanje opisov območij dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike za opise dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- priprava prispevkov za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za usposabljanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,
- Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike,
- gradivo za spletno stran Državnega izpitnega centra za učitelje fizike.

Sodelovanje z učitelji:

- študijska srečanja (1. sklic),
- izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca, ki je potekalo na Državnem izpitnem centru 20. 4. 2007.

Izobraževanja, ki so se jih udeležili člani komisije:

- občni zbor Društva matematikov, fizikov in astronomov, ki je potekalo od 10. do 11. novembra 2006 v Hotelu Špik v Gozdu Martuljku,
- izobraževanje o sestavljanju nalog in testov (CITO).

2.2.10 Predmetna komisija za tehniko in tehnologijo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za tehniko in tehnologijo 28 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o razporeditvi in o poteku dela predmetne komisije,
- potrditev strukture preizkusa za nacionalno preverjanje znanja iz tehnike in tehnologije,
- pregled opisov dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006,
- obravnava predlogov za nove člane predmetne komisije,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih srečanjih,
- pregled gradiva za nacionalno preverjanje znanja iz obstoječe baze oddanih preizkusov znanja in vnos sprememb,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in s parametri mrežnega diagrama,
- pregled opravljenega dela predmetne komisije v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz tehnike in tehnologije ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradivo za usposabljanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za spletno stran Državnega izpitnega centra za učitelje tehnike in tehnologije.

Sodelovanje z učitelji

V okviru 1. sklica študijskih srečanj je bilo učiteljem predstavljeno:

- struktura preizkusa znanja,
- primeri nalog z vrednotenjem.

Učitelji so po navodilih predmetne komisije tudi sami sestavljali naloge. Študijskih srečanj je bilo 15.

2.2.11 Predmetna komisija za geografijo

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za geografijo 20 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz geografije,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom za učence madžarske narodnostne manjšine,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletnih strani,
- pregled pripomb pregledovalca preizkusa znanja pri geografiji,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz geografije ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine, 2 kompleta,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- člani predmetne komisije niso sodelovali pri izobraževanju učiteljev.

Izobraževanje članov komisije

- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.12 Predmetna komisija za zgodovino

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za zgodovino 30 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz zgodovine,
- izbor glavnega ocenjevalca,
- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev o nacionalnem preverjanju znanja na študijskih skupinah,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom za učence italijanske in madžarske narodnostne manjšine,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- pregled pripomb pregledovalca preizkusov znanja pri zgodovini,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- priprava programa in gradiva za izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca,

- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – redni rok,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – naknadni rok,
- priprava opisov znanja za Dodatno informacijo o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz zgodovine ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence italijanske narodnostne manjšine, 3 kompleti,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence madžarske narodnostne manjšine, 3 kompleti,
- opisi znanj za Dodatno informacijo o dosežkih učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- izobraževanje učiteljev v okviru študijskih skupin.

Izobraževanje članov komisije

- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.13 Predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za državljansko vzgojo in etiko 17 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz državljanske vzgoje in etike,
- pregled gradiva iz obstoječe baze nalog,
- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- priprava na izvedbo pretestiranja,
- priprava nalog in sestava preizkusa za pretestiranje,
- izvedba pretestiranja (moderacija in vrednotenje),
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- analiza dosežkov učencev na pretestiranju,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz državljanske vzgoje in etike ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za pretestiranje, 1 komplet,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 1 komplet,

- poročilo o izvedbi in dosežkih učencev na pretestiranju,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:
- izobraževanje učiteljev v okviru študijskih skupin.

Izobraževanje članov komisije:
- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.14 Predmetna komisija za glasbeno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za glasbeno vzgojo 18 sej z naslednjimi vsebinami:
- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz glasbene vzgoje,
- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom za učence madžarske narodnostne manjšine v dvojezičnih osnovnih šolah,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- pogovor s predsednikom Državne komisije dr. Janezom Bečajem,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:
- Informacija o preizkusu znanja iz glasbene vzgoje ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta za učence madžarske narodnostne manjšine v dvojezičnih osnovnih šolah,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:
- izobraževanje učiteljev v okviru študijskih skupin.

Izobraževanje članov komisije:
- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.15 Predmetna komisija za likovno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika
V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za likovno vzgojo 11 sej z naslednjimi vsebinami:
- potrditev prispevka za letno poročilo 2005/2006,
- dogovor o nalogah in delu predmetne komisije,

- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- priprava gradiv za učitelje, ki bo objavljeno na spletnih straneh,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz likovne vzgoje,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava gradiva in naloga za učitelje za izvedbo študijskih skupin,
- pregled poročil s sej Državne komisije,
- ureditev mrežnega diagrama za nove preizkuse znanja,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz likovne vzgoje ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.16 Predmetna komisija za športno vzgojo

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za športno vzgojo 29 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz športne vzgoje,
- izbor pregledovalca gradiva za nacionalno preverjanje znanja,
- sodelovanje na posvetu športnih pedagogov v Murski Soboti,
- izobraževanje svetovalcev Zavoda RS za šolstvo za izvedbo študijskih skupin,
- priprava gradiva za izobraževanje učiteljev športne vzgoje na študijskih skupinah,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz športne vzgoje ob koncu tretjega obdobja,
- plakat o nacionalnem preverjanju znanja iz športne vzgoje za posvet športnih pedagogov,
- gradivo za izobraževanje učiteljev na študijskih skupinah,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 2 kompleta,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- sodelovanje na posvetu športnih pedagogov v Murski Soboti.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

2.2.17 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Število sej in obravnavana tematika

V šolskem letu 2006/2007 je imela predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard 27 sej z naslednjimi vsebinami:

- dogovor o nalogah in poteku dela predmetne komisije,
- pregled izhodišč za pripravo in izvedbo nacionalnega preverjanja znanja,
- pregled učnih načrtov slovenščine, matematike in družboslovje za prilagojeni izobraževani program z nižjim izobrazbenim standardom,
- oblikovanje strukture preizkusa znanja iz slovenščine, matematike in družboslovja,
- pregled Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli,
- priprava Navodil za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja za učence, ki obiskujejo prilagojeni izobraževani program z nižjim izobrazbenim standardom,
- priprava nalog za nacionalno preverjanje znanja z navodili za vrednotenje in mrežnim diagramom,
- priprava za sodelovanje na strokovnem srečanju vodilnih in vodstvenih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v Zrečah,
- obravnava predloga za strukturo in vsebino spletne strani,
- priprava na izvedbo preverjanja znanja,
- moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja – redni rok,
- priprava prispevka za letno poročilo 2006/2007 (analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja),
- pregled opravljenega dela v šolskem letu 2006/2007,
- priprava prispevka o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Gradiva, ki jih je pripravila predmetna komisija:

- Informacija o preizkusu znanja iz slovenščine, matematike in družboslovja ob koncu tretjega obdobja,
- gradivo za nacionalno preverjanje znanja, 6 kompletov,
- prispevek o delu predmetne komisije za letno poročilo 2006/2007.

Sodelovanje z učitelji:

- člani predmetne komisije niso sodelovali pri izobraževanju učiteljev.

Izobraževanje članov komisije:

- izobraževanje o sestavljanju in pripravi nalog (CITO).

3. PRIPRAVA IN IZVEDBA NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

3.1 Vzorčenje

V skladu s 66. členom Zakona o osnovni šoli in 4. členom Pravilnika o nacionalnem preverjanju znanja v osnovni šoli, minister, pristojen za šolstvo, vsako leto določi tretji predmet tako, da v septembru izmed obveznih predmetov 8. in 9. razreda po predhodni pridobitvi mnenja Strokovnega Sveta RS za splošno izobraževanje izbere največ štiri predmete, izmed katerih se bo v tekočem šolskem letu izvedlo nacionalno preverjanje znanja pri tretjem predmetu. V marcu tekočega šolskega leta minister določi, iz katerega tretjega predmeta se bo preverjalo znanje z nacionalnim preverjanjem znanja na posamezni osnovni šoli.

Državni izpitni center je za šolsko leto 2006/2007 pripravil predlog seznama osnovnih šol z določenimi tretjimi predmeti za nacionalno preverjanje znanja in ga posredoval ministru, pristojnemu za šolstvo. Čeprav vsi učenci ne pišejo istega tretjega predmeta, še vedno želimo pridobiti kar največ informacij o znanju slovenskih učencev. Nabor šol, na katerih se izvaja nacionalno preverjanje znanja iz posameznega tretjega predmeta, se tako določi z vzorčenjem, s katerim želimo zagotoviti kar največjo reprezentativnost dobljenih rezultatov za vse slovenske šole. Postopek določanja tretjega predmeta posamezni šoli je potekal po načelih slučajnostnega razvrščanja šol v skupine, ki naj bi izvajale določenega od tretjih predmetov. Ta postopek imenujemo tudi vzorčenje šol za posamezni predmet. Vzorčenje šol je potekalo po statističnih regijah Slovenije, tako da so vsi štirje tretji predmeti v posamezni regiji zastopani enakovredno. Upoštevano je bilo tudi načelo o enakomerni zastopanosti posameznega tretjega predmeta med različno velikimi šolami. Velikost šole je lahko po izkušnjah drugih raziskav posredno povezana z dosežki na preverjanjih znanja. Ljudske univerze so bile združene v posebno skupino, tako da so bili vsi štirje tretji predmeti tudi v tej skupini zastopani enakovredno.

Na sliki 3.1 je predstavljeno, kako so bili posamezni od tretjih predmetov razporejeni po slovenskih osnovnih šolah.

Slika 3.1: Vzorčenje tretjih predmetov po slovenskih šolah

3.2 Priprava gradiva za nacionalno preverjanje znanja

Gradivo za nacionalno preverjanje znanja je bilo pripravljeno na Državnem izpitnem centru v rokih, določenih s koledarjem za šolsko leto 2006/2007, in v skladu z Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2006/2007.

V avgustu leta 2006 je bilo pripravljeno in natisnjeno gradivo: Devetletna osnovna šola, informacija za učence in starše (30 000 izvodov), prevod v italijanski jezik Scuola elementare, informazioni per gli alunni e per i genitori (250 izvodov), Navodila za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli v šolskem letu 2006/2007 (900 izvodov) in Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2006/2007 (900 izvodov).
Na spletni strani eRic so bile objavljene strukture izpitov za predmete, ki so se izvajali na nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2006/2007, po izvajanju pa preizkusi znanja in moderirana navodila za vrednotenje; v juniju so bili objavljeni Opisi dosežkov učencev 9. razreda na nacionalnem preverjanju znanja in Opisi dosežkov učencev 6. razreda na nacionalnem preverjanju znanja.

V začetku septembra 2006 je bil objavljen sklep ministra o izboru največ štirih predmetov za določitev tretjega predmeta, iz katerega so učenci 9. razreda opravljali nacionalno preverjanje znanja. Za leto 2007 so bili določeni: tuji jezik (angleščina, nemščina), fizika, kemija in zgodovina. Priprava gradiva za preizkuse znanja iz slovenščine, italijanščine, madžarščine, matematike, angleščine, nemščine, fizike, kemije in zgodovine se je začela v novembru, takoj po oddaji gradiva. Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom pa se je pripravljalo gradivo v januarju za slovenščino, matematiko in družboslovje. Naloge in vprašanja, ki so jih pripravile predmetne komisije, je oblikoval strokovnjak oblikovalec v končni preizkus znanja, pripravljen za tisk. V procesu oblikovanja je zaradi vnosa lektorskih popravkov in slikovnega gradiva potrebna vrsta preverjanj, da se odpravijo morebitne napake. Postopek poteka ob sodelovanju koordinatorja in člana ustrezne predmetne komisije, ki je odgovoren za strokovno neoporečnost.

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja smo natisnili preizkuse znanja z barvnimi prilogami, z ocenjevalnimi obrazci in z navodili za vrednotenje. Gradivo je bilo po 15. marcu 2007, ko je bil objavljen sklep ministra o določitvi šol, v katerih se bo preverjalo znanje iz določenega tretjega predmeta, prevedeno v italijanščino in v madžarščino. Za redni rok je bilo gradivo natisnjeno na podlagi števila učencev v 9. razredu, za naknadni rok pa na podlagi prijav učencev. Za prenos je bilo shranjenih po pet preizkusov znanja s pripadajočimi prilogami v posebnih varnostnih vrečkah z oznako »Preizkus znanja – tajno«.

Za redni rok smo natisnili: slovenščino (24 075 izvodov), lingua italiana (55 izvodov), magyar nyelv (40 izvodov), matematiko (23 990 izvodov), angleščino (5580 izvodov), nemščino (450 izvodov), fiziko (5095 izvodov), kemijo (5575 izvodov), zgodovino (4855 izvodov), prevod matematike (55 izvodov) in zgodovine (55 izvodov) v italijanski jezik ter prevod matematike (110 izvodov), angleščine (50 izvodov) in nemščine (450 izvodov) v madžarski jezik. Pripravljenih je bilo 97 povečav in 6 zapisov preizkusov znanja v brajevi pisavi za kandidate s posebnimi potrebami. Za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom smo natisnili: slovenščino (125 izvodov), matematiko (125 izvodov) in družboslovje (125 izvodov).
Za naknadni rok smo v maju natisnili: slovenščino (1010 izvodov), matematiko (600 izvodov), angleščino (155 izvodov), nemščino (10 izvodov), fiziko (140 izvodov), kemijo (155 izvodov) in zgodovino (165 izvodov).

Za nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja, ki se izvaja samo v enem roku, smo natisnili preizkuse znanja: za slovenščino (6510 izvodov), za lingua italiana (60 izvodov), za magyar nyelv (10), za matematiko (6500 izvodov), za angleščino (5980 izvodov) in za nemščino (540 izvodov). Pripravili smo tudi prevod matematike (60 izvodov) in angleščine (60 izvodov) v italijanski jezik ter matematike (20) in nemščine (20) v madžarski jezik, za kandidate s posebnimi potrebami pa 12 povečav.

3.3 Nacionalno preverjanje znanja za učence s posebnimi potrebami

Učenci s posebnimi potrebami so učenci, ki so slepi in slabovidni, gluhi in naglušni, ki imajo govorno-jezikovno motnjo, so gibalno ovirani, dolgotrajno bolni, imajo primanjkljaje na posameznih področjih učenja, motnje vedenja in osebnosti ali z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Do prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja so upravičeni tudi učenci, ki iz opravičljivih razlogov ne morejo izkazati svojega znanja na način, kot če teh razlogov ne bi bilo (npr. poškodbe). Pravna podlaga za uveljavljanje pravice do prilagojenega izvajanja nacionalnega preverjanja znanja je odločba o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja oziroma mnenje ustrezne ustanove.

Učenci s posebnimi potrebami so opravljali nacionalno preverjanje znanja v skladu z Navodili za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja, ki so sestavni del Navodil za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli, ki jih je sprejela Državna komisija za nacionalno preverjanje znanja na 4. korespondenčni seji 14. 2. 2006.

Prijava učencev s posebnimi potrebami k nacionalnemu preverjanju znanja je potekala preko šole, v sodelovanju s starši. Šola je morala za vsakega učenca posebej predlagati prilagoditev preverjanja znanja na posebnem obrazcu (Uveljavljanje pravic učenca/-ke s posebnimi potrebami pri opravljanju nacionalnega preverjanja znanja, ločeno za drugo in tretje obdobje), in sicer za vsak predmet posebej. V ta namen, oziroma kot pomoč šolam pri izpolnjevanju obrazca, je Državni izpitni center pripravil nabor možnih prilagoditev.

Šole, ki so predlagale za učenca prilagojeno vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja, je Državi izpitni center posebej zaprosil, da navedejo tipične napake učenca pri reševanju pisnih nalog. Informacijo smo upoštevali pri vrednotenju preizkusa znanja, kjer so sodelovali strokovnjaki za posamezne skupine učencev s posebnimi potrebami.

Ob koncu drugega obdobja devetletne osnovne šole je 225 učencev na 101 osnovni šoli opravljalo nacionalno preverjanje znanja pri matematiki, slovenščini in tujem jeziku (angleščina, nemščina) na prilagojeni način: 191 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 21 dolgotrajno bolnih, 18 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, 7 naglušnih in 3 slabovidni učenci, 8 gibalno oviranih učencev, 8 učencev z motnjami vedenja in osebnosti in en učenec z lažjo motnjo v duševnem razvoju. Trije učenci pa so imeli poškodovano roko.

Ob koncu tretjega obdobja se je v rednem roku devetletne osnovne šole udeležilo 669 učencev na 290 osnovnih šolah, ki so opravljali nacionalno preverjanje znanja na prilagojeni način pri slovenščini, matematiki in tretjem predmetu: 536 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 50 dolgotrajno bolnih učencev, 56 učencev z govorno-jezikovnimi motnjami, dva slepa, 15 slabovidnih in 21 naglušnih učencev, 27 gibalno oviranih učencev, 17 učencev z motnjami vedenja in osebnosti ter dva učenca z lažjo motnjo v duševnem razvoju.

Najpogostejše prilagoditve, ki so jih bili učenci deležni:

- podaljšan čas opravljanja preizkusa za 25, 50 in 100 odstotkov,
- odmori med pisanjem,
- pisanje v posebnem prostoru,
- opravljanje preizkusa v bolnici,
- povečava na A3,
- prevod v brajevo pisavo,
- prilagojeno vrednotenje,
- uporaba žepnega računalnika, ustreznega pisala in geometrijskega orodja za slepe,
- pisanje preizkusa na računalnik,
- pomoč pomočnika – pisarja, tolmača.

V naknadnem roku je nacionalno preverjanje znanja na prilagojeni način opravljalo 29 učencev iz 28 šol: 19 učencev s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, 3 dolgotrajno bolni učenci, 4 učenci z govorno-jezikovnimi motnjami, en slep, en slaboviden, en naglušen, en gibalno oviran ter en učenec z motnjami vedenja in osebnosti.

V poročilu o izvedbi nacionalnega preverjanja znanja za učence s posebnimi potrebami večina šol meni, da so prilagoditve pozitivno vplivale na rezultate. Pripombe pa so bile naslednje:

- Šole so ponovno opozorile na nesmiselnost pravil, da morata ob enem učencu s posebnimi potrebami v posebnem prostoru nadzorovati proces dva nadzorna učitelja.
- Šole še vedno menijo, da pomoč pomočnika ni dovolj natančno opredeljena že pri navodilih za organizacijo pouka za takega učenca in posledično pri izvajanju nacionalnega preverjanja znanja.
- Ista prilagoditev, npr. podaljšan čas pisanja in odmori med pisanjem, pri nekaterih učencih lahko povzroča nižjo stopnjo koncentracije oziroma utrujenost – pozabijo vse, kar so hoteli in znali zapisati, pri drugih učencih pa ima pozitiven vpliv – učenci lahko enakovredno pokažejo svoje znanje.
- Nekateri učenci niso dovolj vešči uporabe računalnika, zato raje sprejmejo A3 povečave in podaljšan čas pisanja. Vendar se jim A3 povečave zdijo nepregledne in neprimerne.
- PDF format za slepe in slabovidne učence ni primeren. Najbolj primerna bi bila uporaba enega od urejevalnikov besedil (word, beležnica). V dokumentu bi lahko brali naloge in hkrati zapisovali rešitve. Tudi ob souporabi programa za povečavo (zoomtext) ne bi prihajalo do težav, kot se dogaja pri adobereaderju. Besedilo je lažje prebrati, če je v enem stolpcu in če je levo poravnano.

3.4 Nacionalno preverjanje znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom

Učenci v prilagojenem programu z nižjim izobrazbenim standardom v primerjavi z vrstniki ne dosegajo enakovrednega izobrazbenega standarda, zato se njihovo znanje preverja z nalogami, ki so prilagojene njihovim zmožnostim.
V šolskem letu 2006/2007 je gradivo za nacionalno preverjanje znanja za učence v omenjenem programu pripravila novo imenovana predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard.
V predmetno komisijo so včlanjeni univerzitetni profesor z oddelka za specialno in rehabilitacijsko pedagogiko s Pedagoške fakultete v Ljubljani, dve svetovalki z Zavoda za šolstvo in dve specialni pedagoginji, ki poučujeta v osnovni šoli s prilagojenim izobraževalnim programom z nižjim izobrazbenim standardom.

Člani predmetne komisije so se pred pripravo nalog seznanili s splošnimi načeli, z namenom in z izhodišči nacionalnega preverjanja znanja ter z Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja v osnovni šoli. Na podlagi splošnih Navodil za izvedbo je predmetna komisija napisala navodila za prilagojeno izvajanje nacionalnega preverjanja znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom ter jih prilagodila v poglavjih o poteku nacionalnega preverjanja znanja in vrednotenju preizkusov. Pri poteku nacionalnega preverjanja znanja je predmetna komisija določila nadzornemu učitelju nekaj več nalog pri usmerjanju učencev pred začetkom pisanja ter podajanju dodatnih navodil med reševanjem preizkusov. Zaradi manjšega števila prijavljenih učencev pa se je komisija odločila, da v šolskem letu 2006/2007 preizkuse vrednotijo člani sami. Nekatera poglavja Navodil za izvedbo so ostala nedorečena oziroma nespremenjena, saj predmetna komisija in Državni izpitni center nista imela ustreznih pravnih podlag za zapis natančnejših navodil.

Predmetna komisija je zapisala strukturo preizkusov znanja iz slovenščine, matematike in družboslovja, ki je bil v šolskem letu 2006/2007 izbran kot tretji predmet na nacionalnem preverjanju znanja za učence v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom. Pri

zapisu struktur preizkusov je komisija upoštevala učne načrte za posamezne predmete in izhodišča nacionalnega preverjanja znanja. Strukture preizkusov znanja je Državni izpitni center objavil na svoji spletni strani, člani pa so jih upoštevali pri pripravi posameznih nalog, ki so jih nato povezali v preizkuse znanja. Za vsak predmet je predmetna komisija izdelala dva kompleta gradiv.

Pred izvedbo nacionalnega preverjanja znanja 2006/2007 se je predmetna komisija udeležila strokovnega srečanja vodilnih in vodstvenih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v Zrečah. Predstavila je namen in izhodišča za nacionalno preverjanje znanja ter obrazložila razloge za vključitev učencev v prilagojenem izobraževalnem programu z nižjim izobrazbenim standardom na nacionalnem preverjanju znanja. Komisija je podrobno utemeljila izbrano in zapisano strukturo preizkusov znanja posameznih predmetov, določenih za preverjanje na nacionalnem preverjanju znanja.

Po pisanju posameznega predmeta je v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja predmetna komisija na Državnem izpitnem centru izvedla moderacijo navodil za vrednotenje in vrednotenje preizkusov.
Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine se je začela z reševanjem praznih preizkusov znanja in s pregledom navodil za vrednotenje. Člani so dopolnili navodila za vrednotenje z ustreznimi pravilnimi odgovori ter postopek moderiranja navodil ponovili po pregledu rešenih preizkusov znanja učencev.
Pri reševanju praznih preizkusov so člani ugotovili, da je pri pripravi četrte naloge v drugem delu preizkusa prišlo do napake. Naloga je bila izbirnega tipa, kjer je učenec ob vsaki trditvi, ki se je vsebinsko nanašala na izhodiščno besedilo, obkrožil da, če je bila trditev pravilna, in ne, če je bila trditev nepravilna. Ker bi lahko napaka učence ovirala pri branju in razumevanju trditve, je komisija vsem učencem pri omenjeni nalogi priznala četrti odgovor kot pravilen, z nastalo napako in s priznavanjem točke vsem učencem pa seznanila Državno komisijo.
Po končanem oblikovanju moderiranih navodil za vrednotenje je predmetna komisija nadaljevala z vrednotenjem preizkusov.

Pregled praznih preizkusov znanja in s tem uvodni del moderacije navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz družboslovja ni prinesel sprememb v navodilih za vrednotenje. Nekaj dodatnih pravilnih rešitev je komisija zapisala v navodila za vrednotenje šele po pregledu rešenih preizkusov učencev. S pomočjo moderiranih navodil za vrednotenje je po moderaciji komisija preizkuse znanja še ovrednotila.

Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja iz matematike je potekala po enakem postopku kot moderacija navodil za vrednotenje preizkusov iz slovenščine in družboslovja. Po reševanju in pregledu praznih preizkusov komisija v navodila za vrednotenje ni vnesla nobenih večjih popravkov ali dopolnitev. Na dan moderacije je komisija izvedla še vrednotenje preizkusov znanja.

Majhno število učencev, udeleženih na nacionalnem preverjanju znanja, je omogočalo izvedbo vrednotenja na dan moderacije navodil za vrednotenje brez sodelovanja pomočnikov glavnega ocenjevalca in učiteljev šol, katerih učenci so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja. Pri vrednotenju preizkusov znanja so člani predmetne komisije pridobili zelo dragocene izkušnje, ki jih bodo lahko uporabili pri sestavljanju novih nalog in navodil za reševanje ter pri izobraževanju učiteljev za vrednotenje preizkusov znanja v naslednjih letih.

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v ovrednoten preizkus znanja na dan, določen s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja. Na vpogledu se učenec seznani s svojim dosežkom ter skupaj z učiteljem preveri, ali je preizkus znanja ovrednoten skladno z navodili za vrednotenje. Pri vpogledih je en učenec ugotovil napako pri seštevku skupnega števila točk v preizkusu. Preizkus tega učenca je ravnateljica njegove šole odnesla na območno enoto Zavoda RS za šolstvo, kjer je na dan, določen za poizvedbe oziroma reševanje napak, ki so nastale pri vrednotenju, preizkus ponovno ovrednotila članica predmetne komisije. Učenec je prejel novo število točk.

3.5 Nacionalno preverjanje znanja za odrasle

Odrasli, vključeni v osnovnošolsko izobraževanje, opravljajo nacionalno preverjanje znanja ob koncu tretjega obdobja pod enakimi pogoji kot učenci osnovnih šol v Sloveniji. Nacionalno preverjanje znanja opravljajo v organizaciji, v katero so vključeni. Če niso redno vpisani, opravljajo nacionalno preverjanje znanja v kateri koli osnovni šoli oziroma organizaciji za izobraževanje odraslih, ki izvaja program osnovnošolskega izobraževanja za odrasle.

Spodnja razpredelnica prikazuje predmete preverjanja in število odraslih, ki so v šolskem letu 2006/2007 preverjali svoje znanje v rednem in naknadnem roku nacionalnega preverjanja znanja.

Preglednica 3.5.1 Število odraslih v rednem in naknadnem roku NPZ

Predmet	Število odraslih v rednem roku	Število odraslih v naknadnem roku
Slovenščina	234	9
Matematika	228	7
Angleščina	33	/
Nemščina	24	/
Fizika	47	2
Kemija	51	1
Zgodovina	73	3

3.6 Dostava in zbiranje gradiva

3.6.1 Dostava tajnega gradiva na šole

1. Dostavo pošiljk s tajnim gradivom je opravila Pošta Slovenije, s katero je Državni izpitni center podpisal pogodbo za prenos tajnega gradiva na osnovne šole.
2. Dostava gradiva na šole je potekala v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, med 10. in 12. uro. Rok za dostavo je bil najpozneje tri dni pred preverjanjem.
3. Pošiljko je moral na šoli prevzeti ravnatelj ali njegov namestnik za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja.
4. Poštni uslužbenec je ob izročitvi gradiva od ravnatelja ali namestnika za nacionalno preverjanje znanja zahteval osebni dokument, s katerim je ta izkazal svojo istovetnost. Od namestnika za nacionalno preverjanje znanja je zahteval še pooblastilo, ki ga je moral podpisati ravnatelj.
5. Ravnatelj ali njegov namestnik za nacionalno preverjanje znanja je prejem gradiva potrdil s podpisom.
6. Gradivo je bilo pakirano v modri vreči, ki je bila zaprta z zapiralko, na kateri je bila nazivnica. Na nazivnici sta bila navedena naslov šole in ime ravnatelja, ki je bil odgovoren za prevzem gradiva.
7. Šole so morale takoj pri poštnem uslužbencu reklamirati morebitno poškodovano vrečo ali zapiralko z nazivnico in skupaj z njim izpolniti zapisnik o poškodovani pošiljki.
8. Vrečo so šole odprle tako, da so zapiralko prerezale.
9. Poškodovano zapiralko z nazivnico so šole zavrgle, modro vrečo pa po dodatnih navodilih, ki so jih prejele z vsako pošiljko, shranile za vračanje gradiva ali vrnile poštnemu uslužbencu.
10. V štirih urah so šole preverile, ali so prejele vse gradivo po seznamu, ki je bil priložen k pošiljki.
11. Pravilnost prejetega gradiva po seznamu so šole potrdile prek spletnih strani Državnega izpitnega centra.
12. Državni izpitni center je morebitne nepravilnosti odpravil v enem dnevu.
13. Če je poštni uslužbenec ob dostavi gradiva ugotovil, da je ravnatelj ali njegov namestnik za nacionalno preverjanje znanja nedosegljiv, pošiljke na šoli ni izročil. Vrnil jo je na pošto, da so jo shranili v trezorju do nadaljnjih navodil Državnega izpitnega centra.

3.6.2 Vračanje tajnega gradiva

1. Prenos s tajnim gradivom s šol na Državni izpitni center je prav tako opravila Pošta Slovenije.
2. Pobiranje gradiva po šolah je potekalo v skladu s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, med 12. in 14. uro.
3. Vsak dan je po končanem nacionalnem preverjanju znanja ravnatelj ali njegov namestnik za nacionalno preverjanje znanja zbral varnostne vrečke z gradivom, ki so mu jih izročili nadzorni učitelji.
4. Skupaj z gradivom je še isti dan ravnatelj ali njegov namestnika za nacionalno preverjanje znanja poslal na Državni izpitni center fotokopije pripadajočih zapisnikov o poteku nacionalnega preverjanja znanja.
5. Gradivo so šole zapakirale v modre vreče in zaprle z zapiralko barve, na kateri je bila nazivnica z ustreznim naslovom. Potrebno število modrih vreč, zapiralk in nazivnic z ustreznim naslovom so šole dobile s prejetim gradivom.
6. Ob izročitvi gradiva je ravnatelj ali njegov namestnik za nacionalno preverjanje znanja podpisal obrazec o prejemu pošiljke v dvojniku in en izvod obdržal.
7. Gradivo je na šolah prevzel poštni delavec in ga naslednjega dne dostavil na Državni izpitni center.

3.7 Priprava in izvedba vrednotenja preizkusov znanja

Priprava na vrednotenje preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja se začne v mesecu januarju, ko ravnatelj imenuje učitelje, ki bodo vrednotili preizkuse znanja posameznih predmetov na nacionalnem preverjanju znanja, in seznam pošlje na območno enoto Zavoda RS za šolstvo. Zavod RS za šolstvo na podlagi seznama učiteljev popravljalcev in prijav učencev na nacionalnem preverjanju znanja po šolah določi število centrov za vrednotenje. V letošnjem šolskem letu je Zavod RS za šolstvo za vrednotenje preizkusov znanja iz slovenščine, matematike in štirih tretjih predmetov (angleščine, kemije, fizike in zgodovine) določil 17 centrov za vrednotenje.

Na dan vrednotenja pri razlagi navodil in koordiniranju strokovnega dela vrednotenja preizkusov znanja poleg članov predmetnih komisij sodelujejo tudi zunanji sodelavci, to so pomočniki glavnega ocenjevalca. Število pomočnikov pri posameznem predmetu se določi glede na število prijavljenih učencev, število centrov za vrednotenje in število učiteljev popravljalcev v posameznem centru za vrednotenje. Izobraževanje za pomočnike glavnega ocenjevalca organizira Državni izpitni center; Zavod RS za šolstvo pa v okviru priprav na nacionalno preverjanje znanja organizira tudi usposabljanje za ravnatelje in učitelje.

3.7.1 Usposabljanje ravnateljev in učiteljev za nacionalno preverjanje znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Doseganje ciljev nacionalnega preverjanja znanja je v veliki meri odvisno od sprejetosti preverjanja s strani ravnateljev, učiteljev, učencev in staršev. Posebej pomembna so stališča strokovnih delavcev, ravnateljev in učiteljev, saj prav oni postopoma oblikujejo odnos učencev (in staršev) do tega preverjanja.
Izkušnje prvega leta izvajanja nacionalnega preverjanja znanja so pokazale, da mnogi učitelji ne poznajo pravega namena nacionalnega preverjanja, da nekateri nove vloge preverjanja ne sprejemajo, ker ne vidijo v tem »koristi«, da mnogi pri tem ne poznajo svoje vloge.
Zato smo usposabljanje ravnateljev in učiteljev pripravljali in izvajali predvsem kot soočenja različnih stališč, posredovanje ustreznih informacij o nacionalnem preverjanju in utrjevanju poznavanja namena in pomena veljavnega zunanjega preverjanja znanja.

Usposabljanje ravnateljev so izvajali predstojniki območnih enot Zavoda RS za šolstvo v okviru ravnateljskih aktivov. Nacionalno preverjanje je bilo na dnevnem redu dveh aktivov v decembru 2006 in januarju 2007 ter v marcu in aprilu 2007. Na prvem srečanju smo predstavili dosežke preteklega leta in možno interpretacijo teh na ravni šole. Ravnatelji so posredovali svoje izkušnje in opozorili na

težave, ki jih povzroča odsotnost večjega števila učiteljev v dnevih vrednotenja. Nekateri ravnatelji vidijo v nacionalnem preverjanju znanja več negativnih posledic kot koristi, mnogi pa ga sprejemajo kot koristno in smiselno povratno informacijo o delu šole. Posebej smo z ravnatelji razmišljali o izvedbenem načrtu šole za nacionalno preverjanje; za pripravo tega načrta je po zakonu zadolžen ravnatelj. Oblikovali smo primer vsebine takega načrta za šolo in utemeljevali, zakaj naj bi bili posamezni elementi sestavni del izvedbenega načrta.
Na drugem srečanju smo skupaj z ravnatelji in s predstavniki Državnega izpitnega centra preizkusili predvideni postopek izvedbe preverjanja na posamezni šoli. Ravnatelji so na konkretna vprašanja prejeli podrobna in konkretna pojasnila ter tudi nasvete, na koga naj se obrnejo, če bi v postopku preverjanja potrebovali pomoč. To srečanje je bilo tudi neposredna priprava na izvedbo preverjanja po šolah.

Usposabljanju učiteljev za nacionalno preverjanje znanja je bil namenjen prvi (jesenski) sklic učiteljev v študijskih skupinah. Program usposabljanja učiteljev so pripravile predmetne komisije za pripravo preizkusov, izvajali pa so ga člani predmetnih skupin (delavci Zavoda RS za šolstvo) in člani predmetnih komisij (Državni izpitni center).
Program usposabljanja učiteljev se je pri posameznih predmetih razlikoval; upoštevali smo različne položaje posameznih predmetov. Nekateri predmeti se zunanje preverjajo že leta in večina sodelujočih ima s tem že veliko izkušenj, drugi pa se preverjajo prvič in nimajo skoraj nikakršnih izkušenj, zato potrebujejo najprej osnovne informacije o nalogah, ki jih čakajo. So pa tudi predmeti, ki se v tekočem letu ne preverjajo in potrebujejo le osnovne informacije o institutu preverjanja, sicer pa jim koristijo informacije o strokovnih vidikih priprave preizkusa. Po izjavah učiteljev ta znanja koristno prenašajo v svoje delo v razredu.
Pri nekaterih predmetih (slovenščina, matematika) so se na jesenskih sklicih študijskih skupin dogovorili za dodatne naloge (usposabljanje za vrednotenje preizkusov in interpretacijo dosežkov na šoli), ki so jih skupaj preverjali na študijskih skupinah v aprilu in maju.
Tretji sklic študijskih skupin so vse predmetne skupine na Zavodu RS za šolstvo pripravile preko spletne učilnice; te so bile sicer namenjene drugim nalogam (posodabljanje učnih načrtov), a so posamezni učitelji posredovali tudi svoja stališča o nacionalnem preverjanju znanja; pri angleščini je to storilo več učiteljev, zato smo te zapise zbrali in jih posredujemo skupaj z drugimi v razdelku 3.9 Stališča učiteljev do nacionalnega preverjanja znanja.
Z usposabljanjem učiteljev ne moremo biti povsem zadovoljni; učitelji nas opozarjajo, da izvajalci študijskih srečanj niso vedno ustrezno usklajeni, izvajalci sami pa izpostavljajo predvsem problematično udeležbo učiteljev, ki ponekod komaj dosega polovico učiteljev nekega posameznega predmeta. Učitelji, ki se teh srečanj ne udeležujejo, ne morejo imeti potrebnih strokovnih ter organizacijskih informacij in je njihovo kasnejše vključevanje v naloge nacionalnega preverjanja znanja lahko zelo vprašljivo. Postavlja se nam vprašanje, kako opremiti učitelje s potrebnimi informacijami in z znanjem o nacionalnem preverjanju ob slabši udeležbi učiteljev na študijskih srečanjih; udeležba na teh srečanjih je namreč prostovoljna.
Da bi na Zavodu RS za šolstvo uspešneje opravili svoje naloge pri nacionalnem preverjanju znanja (usposabljanje učiteljev, vrednotenje preizkusov), smo želeli natančneje spoznati pričakovanja učiteljev, zato smo zanje pripravili anketni vprašalnik, s pomočjo katerega naj bi pridobili informacije o njihovih stališčih do nacionalnega preverjanja znanja. Odgovore učiteljev posredujemo v razdelku 3.9 Stališča učiteljev do nacionalnega preverjanja znanja.

3.7.2 Izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca

Pomočnike glavnega ocenjevalca med svetovalci Zavoda RS za šolstvo in učitelji v sodelovanju s predmetnimi komisijami izbere Državni izpitni center. Pomočnik je lahko svetovalec Zavoda RS za šolstvo ali učitelj, ki ima izkušnje z vrednotenjem eksternega preverjanja znanja ali z vrednotenjem tekmovalnih nalog; pomočnik je pogosto tudi učitelj, ki vodi študijske skupine ali nastopa v vlogi multiplikatorja.

Naloge pomočnikov so naslednje:

- udeležba na izobraževanju za pomočnike glavnega ocenjevalca pri predmetih, pri katerih se preverjanje znanja z nacionalnim preverjanjem znanja še ni izvedlo (v letu 2006/2007 pri predmetih angleščina, nemščina, fizika, kemija, zgodovina),
- sodelovanje na moderaciji navodil za vrednotenje (v rednem in naknadnem roku),
- koordiniranje dela učiteljev popravljalcev v času vrednotenja na centrih za vrednotenje (v rednem in naknadnem roku),
- reševanje poizvedb na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo (v rednem in naknadnem roku).

Izobraževanja za pomočnike glavnega ocenjevalca so v šolskem letu 2006/2007 potekala v mesecu aprilu. Izobraževanje je bilo namenjeno predvsem seznanitvi pomočnikov z izvedbo in organizacijo vrednotenja, s koordinacijo strokovnega dela učiteljev popravljalcev na centrih za vrednotenje in s postopkom poizvedb. Pomočniki so bili seznanjeni tudi s tem, kako bo njihovo delo ovrednoteno in do katerih finančnih nadomestil so po pogodbi upravičeni.
Koordinatorke Rica so pomočnike seznanile z organizacijo in z izvedbo moderacije navodil za vrednotenje, vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje in s poizvedbami na območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, člani predmetnih komisij pa so največjo pozornost namenili strokovnemu vodenju vrednotenja na centrih za vrednotenje – predstavili so jim strukturo preizkusa znanja, na primerih nalog pa tudi pravila za vrednotenje le-teh. Seznanili so jih tudi z znaki za popravljanje in označevanje ter z navodili za izpolnjevanje obrazca za točkovanje.
Izobraževanje pomočnikov za vrednotenje in reševanje poizvedb za redni oziroma naknadni rok je potekalo na dan in v okviru moderacije navodil za vrednotenje.

Izkušnje v letošnjem letu so pokazale, da je izobraževanje pomočnikov glavnega ocenjevalca smiselno in potrebno, zato bi si podobnih usposabljanj želeli tudi v prihodnje.

3.7.3 Moderacije navodil za vrednotenje

Osnovni namen moderacije je dopolniti navodila za vrednotenje in vanje vključiti vse strokovno sprejemljive odgovore učencev, ki se pojavijo v vzorcu rešenih preizkusov znanja. Velikost vzorca za moderacijo navodil vsako leto posebej določi in izbere Ric. Moderacijo navodil ob koncu drugega obdobja izvede predmetna komisija, moderacije navodil ob koncu tretjega obdobja pa se poleg članov predmetnih komisij udeležijo tudi pomočniki glavnih ocenjevalcev (svetovalci Zavoda RS za šolstvo in učitelji osnovnih šol).

Po moderaciji predmetna komisija poskrbi za vnos vseh dodatnih rešitev v navodila za vrednotenje. Moderirana navodila poleg rešitev nalog in točkovnika vsebujejo tudi splošna navodila za vrednotenje nalog in navodila za označevanje napak v preizkusih znanja, pri slovenščini, italijanščini in tujih jezikih pa tudi opisnike in kriterije za vrednotenje pisnih izdelkov.

Moderirana različica navodil je podlaga za vrednotenje preizkusov znanja. Navodila so tako v roku, ki je določen s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, objavljena na eRicu. Učitelji popravljalci, ki vrednotijo preizkuse znanja ob koncu tretjega obdobja na centrih za vrednotenje, pa prejmejo en izvod moderiranih navodil tudi na dan vrednotenja preizkusov znanja.
Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu drugega obdobja – redni rok
Moderacije navodil za vrednotenje pri predmetih slovenščina, matematika, angleščina in nemščina so na Ricu opravili člani predmetnih komisij.
Moderacija navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja je potekala na Dvojezični osnovni šoli Genterovci. Učiteljici madžarščine sta skupaj s predsednico in z glavno ocenjevalko predmetne komisije za madžarščino pregledali rešene preizkuse učencev 6. razreda in prvotna navodila za vrednotenje dopolnili z dodatnimi navodili.
Moderacijo navodil za vrednotenje za italijanščino je na območni enoti Zavoda RS za šolstvo v Kopru vodila predsednica predmetne komisije za italijanščino, prisotni pa so bili tudi člani predmetne komisije za italijanščino in učitelji italijanščine z vseh treh italijanskih šol na Obali.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja – redni rok
Predmetna komisija za slovenščino je moderacijo navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja izvedla skupaj s pomočniki glavne ocenjevalke, to je s štirimi svetovalci Zavoda RS za šolstvo in 25 učitelji osnovnih šol. Skupaj so pregledali 600 rešenih preizkusov znanja, si ob tem beležili dodatne rešitve učencev in se dogovorili, katere dodatne in pravilne odgovore bodo vključili v nemoderirano različico navodil. Moderacijo je vodila glavna ocenjevalka za slovenščino; ta je skupaj s članico komisije, svetovalko Zavoda RS za šolstvo, poskrbela za vnos dopolnil v elektronsko različico navodil za vrednotenje in potrdila končno različico moderiranih navodil za vrednotenje.

Moderaciji navodil za italijanščino in madžarščino sta potekali na dan vrednotenja preizkusov znanja na centrih za vrednotenje, za italijanščino v Kopru, za madžarščino pa v Murski Soboti. Pred vrednotenjem sta glavna ocenjevalca obeh komisij seznanila učitelje popravljalce s preizkusom znanja in z navodili, po pregledu rešenih preizkusov pa zabeležila vse dodatne možne rešitve in navodila za vrednotenje. Ustrezne dopolnitve so bile v elektronske različice navodil za vrednotenje vnesene na Ricu, moderirani različici navodil za italijanščino in madžarščino pa objavljeni na eRicu.

Člani predmetne komisije za matematiko so moderacijo navodil za vrednotenje rednega roka izvedli na vzorcu preizkusov znanja v dopoldanskem času, seznanjanje pomočnikov (5 svetovalcev Zavoda RS za šolstvo in 19 učiteljev) z navodili za vrednotenje in dopolnitev navodil pa je potekalo v popoldanskem času. Pomočniki so najprej rešili preizkus znanja iz matematike rednega roka, nato pa jim je glavna ocenjevalka podrobneje predstavila naloge v preizkusu in moderirana navodila za vrednotenje. Seznanila jih je tudi z znaki za označevanje napak v preizkusih in obrazcem za točkovanje. Sledila so navodila za opis njihovih nalog med vrednotenjem.

Tudi predmetna komisija za angleščino je na moderacijo navodil za preizkus znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja v rednem roku povabila pomočnike glavne ocenjevalke, tj. eno svetovalko Zavoda RS za šolstvo in 24 učiteljev osnovnih šol. Skupaj so pregledali vzorec rešenih preizkusov učencev (200 preizkusov) in se dogovorili, katere ustrezne odgovore učencev bodo vključili v nemoderirano različico navodil. V moderirano različico navodil so vključili tudi nekaj primerov nalog pisnega sporočanja ter ob njih zabeležili točke in utemeljitve za vsak posamezen kriterij vrednotenja (vsebina, besedišče, slovnica, zgradba besedila).

Moderacija navodil za vrednotenje pri nemščini je potekala tako, da so vzorec rešenih preizkusov znanja pregledale članice predmetne komisije. Na podlagi vzorca so v navodila za vrednotenje vnesle dodatne, strokovno sprejemljive odgovore učencev.

Člani predmetne komisije za kemijo so najprej rešili prazen preizkus znanja in pregledali navodila za vrednotenje. Po pregledu vzorca 40 rešenih preizkusov znanja so ob upoštevanju vseh strokovno sprejemljivih rešitev, ki so se pojavile v vzorcu, dopolnili prvotna navodila za vrednotenje. Z dopolnjenimi navodili so pomočniki glavne ocenjevalke (dve svetovalki Zavoda RS za šolstvo in 15 učiteljev) pregledali vzorec 200 rešenih preizkusov znanja iz kemije (po 10 preizkusov na pomočnika) in dodatno dopolnili navodila za vrednotenje, če so bili mnenja, da so ta še vedno premalo natančna. Glavna ocenjevalka je pomočnikom razdelila tudi podrobnejša navodila za vrednotenje preizkusov znanja na centrih za vrednotenje in prosojnice z obrazci za točkovanje, na katerih je označila najbolj kritična mesta in razložila najpogostejše napake, ki jih delajo popravljalci pri izpolnjevanju obrazcev.

Navodila za vrednotenje iz fizike so najprej pregledali člani predmetne komisije in jih dopolnili z odgovori učencev, ki so se izkazali za pravilne. Dopolnjena navodila za vrednotenje so razdelili pomočnikom glavnega ocenjevalca (dva svetovalca Zavoda RS za šolstvo in 17 učiteljev). Pomočniki so se najprej seznanili s preizkusom iz fizike, nato pa poskušali čim bolj enotno ovrednotiti vzorec rešenih preizkusov znanja (po 10 preizkusov na pomočnika). Pomočniki so v navodilih za vrednotenje na nekaterih mestih predlagali spremembe oziroma dopolnitve, ki so bile sprejete, če so bile strokovno utemeljene.

Predmetna komisija za zgodovino je izvedla moderacijo navodil za vrednotenje skupaj s 15 pomočniki glavnega ocenjevalca in z učiteljem šole z italijanskim učnim jezikom. Sodelujoči so pregledali in rešili prazne preizkuse znanja ter pod vodstvom glavnega ocenjevalca dopolnili navodila za vrednotenje z dodatnimi pravilnimi rešitvami. Nato so pregledali še vzorec 400 rešenih preizkusov znanja ter dopolnili navodila s strokovno sprejemljivimi odgovori učencev in tako dokončno moderirali navodila za vrednotenje.
Učitelj šole z italijanskim učnim jezikom je pregledal vzorec preizkusov znanja učencev šole z italijanskim učnim jezikom ter s strokovnimi prevodi pomagal članom predmetne komisije moderirati navodila za vrednotenje prilagojenega preizkusa.

Moderacije navodil za vrednotenje ob koncu tretjega obdobja – naknadni rok
Moderacija navodil za vrednotenje preizkusov znanja naknadnega roka je potekala na dan vrednotenja na Ricu. Pri slovenščini, matematiki in angleščini so se moderacije udeležili člani predmetnih komisij in pomočniki glavnega ocenjevalca, predvideni za reševanje poizvedb v naknadnem roku.

Predmetna komisija za slovenščino je izvedla moderacijo navodil za vrednotenje za preizkus znanja iz slovenščine v naknadnem roku skupaj z 20 pomočniki glavne ocenjevalke. Na podlagi vzorca rešenih preizkusov (200 preizkusov) so dopolnili nemoderirana navodila, tako da so sprejeli vse vsebinsko ustrezne odgovore učencev. Moderacijo je vodila glavna ocenjevalka, ta je skupaj s članico predmetne komisije in svetovalko Zavoda RS za šolstvo dopolnila prvotno verzijo navodil za vrednotenje in podpisala končno verzijo moderirane različice navodil. Na podlagi moderirane različice navodil za vrednotenje so nato člani predmetne komisije in pomočniki glavne ocenjevalke ovrednotili 304 preizkuse znanja iz slovenščine.

Člani predmetne komisije za matematiko so skupaj s predmetnimi svetovalci za matematiko z Zavoda RS za šolstvo pod vodstvom glavne ocenjevalke pregledali navodila za vrednotenje preizkusov. Navodila za vrednotenje so še dodatno razčlenili. Po končani moderaciji je popravke v navodila vnesla glavna ocenjevalka. V nadaljevanju so vsi prisotni popravili in ovrednotili 134 preizkusov naknadnega roka.

Moderacije navodil za vrednotenje 35 preizkusov znanja ob koncu tretjega obdobja iz angleščine v naknadnem roku se je poleg članic predmetne komisije za angleščino udeležila tudi ena pomočnica glavne ocenjevalke. Sodelujoči so preizkuse najprej pregledali, dopolnili navodila za vrednotenje, po moderaciji pa preizkuse tudi ovrednotili.

Dva preizkusa znanja ob koncu tretjega obdobja iz nemščine je moderirala in ovrednotila glavna ocenjevalka predmetne komisije za nemščino.

Člani predmetne komisije za kemijo in pet pomočnikov glavne ocenjevalke so najprej rešili prazen preizkus in pregledali navodila za vrednotenje. Ker je bilo vseh rešenih preizkusov le 37, so v celoti pregledali vse in upoštevali vse strokovno sprejemljive rešitve, ki so se pojavile v nalogah rešenih preizkusov. Vrednotenje 37 preizkusov je po moderaciji navodil za vrednotenje potekalo usklajeno, brez večjih težav. Najzahtevnejše je bilo vrednotenje 15. naloge, saj so morali člani komisije in pomočniki natančno kontrolirati rezultate glede na upoštevanje dopustnih odstopanj, ki so se pojavila pri odčitavanju grafa.

Pri moderaciji navodil za vrednotenje naknadnega roka iz fizike je razen članov predmetne komisije sodelovalo še šest pomočnikov. Tako kot v rednem roku so vsi prisotni najprej rešili preizkus znanja, ga nato primerjali z navodili za vrednotenje ter v nadaljevanju usklajevali dodatne možne odgovore in rešitve. Sledilo je pregledovanje vzorca rešenih preizkusov, ki se je zaključilo z dokončno oblikovanimi moderiranimi navodili. Po moderaciji so prisotni ovrednotili 34 preizkusov znanja iz fizike v naknadnem roku.

Moderacija navodil za vrednotenje naknadnega roka preizkusov znanja iz zgodovine je potekala na dan vrednotenja. Predmetna komisija je na moderacijo povabila šest pomočnikov glavnega

ocenjevalca. Skupaj s člani predmetne komisije so tako kot na rednem roku rešili prazne preizkuse znanja ter dopolnili rešitve v navodilih za vrednotenje. Temu je sledil pregled vseh rešenih preizkusov znanja učencev ter vnos strokovno pravilnih odgovorov in s tem oblikovanje moderiranih navodil za vrednotenje.

3.7.4 Vrednotenje preizkusov nacionalnega preverjanja znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Vrednotenje preizkusov ob koncu tretjega obdobja

Vrednotenje preizkusov je potekalo v sedemnajstih centrih za vrednotenje, ki so bili na sedemnajstih osnovnih šolah po Sloveniji. Vrednotenje so na centrih organizirali predstojniki območnih enot Zavoda RS za šolstvo s sodelavci. Preizkuse rednega roka smo vrednotili:

- v četrtek, 10. maja 2007, za slovenščino, madžarščino in italijanščino,
- v ponedeljek, 14. maja 2007, za angleščino, nemščino, zgodovino, kemijo in fiziko,
- v torek, 15. maja 2007, za matematiko.

Preizkuse znanja za program z nižjim izobrazbenim standardom in vse preizkuse naknadnega roka so ovrednotili člani posameznih predmetnih komisij v prostorih Državnega izpitnega centra.

Preglednica 3.7.4.1: Centri za vrednotenje preizkusov znanja

Območna enota ZRSŠ	Šifra OE		CV- naslovi	Šifra centra
OE Ljubljana, Parmova 33	LJ	1.	OŠ Mirana Jarca, Ipavčeva 1, LJ	LJ1
		2.	OŠ Milana Šušteršiča, Štembalova 2, LJ	LJ2
		3.	OŠ Karla Destovnika Kajuha, Jakčeva 42, LJ	LJ3
		4.	OŠ Gradec, Bevkova 3, Litija	LJ4
		5.	OŠ Tabor, Tržaška c. 250, Logatec	LJ5
OE Maribor, Trg revolucije 7	MB	6.	OŠ Maksa Durjave, MB	MB1
		7.	OŠ Borisa Kidriča, Kidričevo, Kajuhova 10	MB2
OE Celje, Cankarjeva 1	CE	8.	IV. OŠ Celje, Dečkova cesta 60, Celje	CE1
		9.	OŠ Lava, Pucova 7, Celje	CE2
OE Kranj, Stritarjeva 8	KR	10.	OŠ J. Aljaža, Kranj	KR1
		11.	OŠ F. S. Finžgarja, Lesce	KR2
OE Novo mesto, Novi trg 5	NM	12.	OŠ Grm, Trdinova 7, Novo mesto	NM1
		13.	OŠ Brežice	NM2
OE Koper, Cankarjeva 5	KP	14.	Osnovna šola Koper, Zore Perello Godina 1	KP1
OE Murska Sobota, Slomškova 33	MS	15.	OŠ III MS, Trstenjakova 73, 9000 Murska Sobota	MS1
OE Nova Gorica, Erjavčeva 2	NG	16.	OŠ Šempeter pri G.; A. Gabrščka 1, Šempeter	NG1
OE Slovenj Gradec, Meškova 2	SG	17.	OŠ Šentjanž pri Dravogradu, Šentjanž 88	SG1

Vrednotenje preizkusov so opravili učitelji posameznih predmetov. Udeležba učiteljev na vrednotenju je bila v povprečju zadovoljiva, a različno po posameznih centrih in pri posameznih predmetih.

Povsod nismo bili zadovoljni z udeležbo, saj so se šole zelo različno odzivale. Nesodelovanje so šole različno opravičevale, največkrat z opravičeno odsotnostjo učiteljev (bolezen), pogosto so kot razlog za odsotnost navajale pouk, ki naj ne bi bil moten. Utemeljen se zdi pomislek šol, da je na dan vrednotenja tretjih predmetov odsotnih preveč učiteljev, kar onemogoča normalno organizacijo pouka. To bomo upoštevali in naslednje leto vrednotili tretje predmete v dveh dneh (dvakrat po dva).

Preglednica 3.7.4.2: Udeležba učiteljev pri vrednotenju preizkusov znanja

Predmet	SLO (ITA, MAD)	MAT	TJA	TJN	ZGO	KEM	FIZ	SKUPAJ
Prijavljeni učitelji	1097	985	698	69	493	431	410	4183
Prisotni učitelji	1026	939	539	70	418	388	366	3746
%	**93**	**95**	**77**	**101**	**85**	**90**	**89**	89,5

Skupno vrednotenje preizkusov je za učitelje del usposabljanja, ki se začne z delom na študijskih srečanjih, kjer se učitelji seznanijo z osnovnimi informacijami o nacionalnem preverjanju znanja, nadaljuje pa se z oblikovanjem dodatne informacije, ko so znani dosežki in pripravljeni primerjalni podatki za šole. Vrednotenje preizkusov se torej naslanja na predhodne informacije in se povezuje z nalogami, ki učitelje čakajo, zato je pomembno za celovito poznavanje in razumevanje nacionalnega preverjanja znanja.
Tako razumljeno sodelovanje pri vrednotenju je več kot le opravljanje konkretnega dela. Izkušnje, ki jih učitelji pridobijo ob skupnem vrednotenju, so lahko dragocene, saj sprotno usklajevanje različnih strokovnih vprašanj sooča različna stališča in različne izkušnje posameznikov. To strokovno usklajevanje je svojevrstno učenje, ki lahko koristi učiteljem pri njihovem delu v razredu in pri notranjem preverjanju ter ocenjevanju znanja.

Vrednotenje preizkusov ob koncu drugega obdobja
Nacionalno preverjanje znanja ob koncu drugega obdobja (6. razred) je v letu 2007 opravljalo 158 šol; to so osnovne šole, ki so vstopile v devetletni program osnovne šole v prvem, drugem in tretjem krogu in so imele v šolskem letu 2006/2007 učence v 6. razredu.
Preizkuse teh učencev so učitelji ovrednotili na šolah skladno z Navodili za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja in izvedbenim načrtom šole. Tudi za to vrednotenje so bila izdelana in objavljena moderirana navodila, ki so bila učiteljem na razpolago, v dneh vrednotenja pa so se lahko obračali tudi neposredno na glavnega ocenjevalca za dodatna navodila.
Vrednotenje preizkusov po drugem obdobju opravijo šole same, zato je deležno nekoliko manj organizirane pozornosti kot vrednotenje po tretjem obdobju, ki je vnaprej natančno določeno.

3.8 Vpogledi v ovrednotene preizkuse in poizvedbe

Učenec in njegovi starši imajo pravico do vpogleda v učenčeve ovrednotene preizkuse nacionalnega preverjanja znanja v prisotnosti učitelja na šoli in v roku, določenem s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja.

Učenec ima po vpogledu v ovrednotene preizkuse možnost poizvedbe, s katero preveri, ali je njegov preizkus znanja ovrednoten v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Poizvedbe potekajo v rokih, ki so navedeni v podrobnejših navodilih o šolskem koledarju in v Koledarju nacionalnega preverjanja znanja.

Ob koncu drugega obdobja se vpogled in poizvedba izvedeta na šoli.

Ob koncu tretjega obdobja se vpogled izvede na šoli, poizvedbo pa opravi ravnatelj šole ali njegov namestnik za nacionalno preverjanje znanja na območni enoti Zavoda RS za šolstvo. Preizkuse učencev, ki uveljavljajo pravico do poizvedbe, ponovno pregleda glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik. Glavni ocenjevalec oziroma njegov pomočnik preveri, ali so naloge v preizkusu ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje. Če ugotovi, da je poizvedba upravičena,

nalogo (ali več nalog) ustrezno z navodili za vrednotenje ponovno ovrednoti, popravi število točk pri nalogi in skupno število točk v preizkusu. Vsako poizvedbo posebej zabeleži v obrazec za poizvedbe, vanj poleg šole in šifre učenca vpiše skupno število točk pred in po poizvedbi in vrsto napake. Po končanih poizvedbah glavni ocenjevalec ali njegov pomočnik obrazce za poizvedbe preda vodji območne enote Zavoda RS za šolstvo, ta pa spremembe po poizvedbah s pomočjo računalniške aplikacije sporoči Ricu. Ric nato v rokih, ki so določeni s podrobnejšimi navodili o šolskem koledarju in s Koledarjem nacionalnega preverjanja znanja, šolam posreduje spremembe dosežkov po poizvedbah.

3.8.1 Poizvedbe rednega roka

Na visok odstotek poizvedb v rednem roku je tako kot lansko leto tudi letos vplivalo veliko število nepravilno, napačno ali nepopolno izpolnjenih obrazcev za točkovanje. Državni izpitni center namreč število doseženih točk učenca na nacionalnem preverjanju znanja odčita z obrazca za točkovanje in ne s preizkusa znanja. Če je obrazec izpolnjen napačno, ga optični čitalec izloči, zato je treba napako poiskati in odpraviti. Napake na obrazcih so bile različne, najpogostejše med njimi so bile:

- zapisano število točk (npr. 2) ni ustrezalo obarvanemu krogcu (npr. 1),
- obarvani so bili vsi krogci na obrazcu za točkovanje,
- število točk ni bilo vpisano niti ni bil obarvan krogec.

Podatki o številu in deležu napak na obrazcih za točkovanje za redni rok po posameznih predmetih so prikazani v preglednici 3.8.1.1.

Preglednica 3.8.1.1 Podatki o številu in deležu napak na obrazcih za točkovanje za redni rok

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	NAPAKE NA OBRAZCIH ZA TOČKOVANJE	
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	19056	2245	11,8
ITALIJANŠČINA	45	2	4,4
MADŽARŠČINA	25	5	20,0
MATEMATIKA	19311	2242	11,6
ANGLEŠČINA	5053	357	7,1
NEMŠČINA	427	24	5,6
FIZIKA	4548	976	21,5
KEMIJA	4937	425	8,6
ZGODOVINA	4326	1200	27,7
SKUPAJ	**57728**	**7476**	**13,0**

Odpravljanje napak na obrazcih je pri manjšem številu napak trajalo en dan, pri večjem številu napak pa do tri dni; to dodatno delo so opravili člani predmetne komisije, koordinatorke in zunanji sodelavci Rica.

V letošnjem šolskem letu so **poizvedbe rednega roka** pri predmetih slovenščina, matematika, angleščina, zgodovina, kemija in fizika potekale na vseh devetih območnih enotah Zavoda RS za šolstvo, pri nemščini na treh enotah Zavoda RS za šolstvo (Murska Sobota, Slovenj Gradec in Maribor), pri madžarščini in italijanščini pa poizvedb v rednem roku ni bilo.

V preglednici 3.8.1.2 je prikazano število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja iz posameznega predmeta (»Število učencev na nacionalnem preverjanju znanja«), število in delež

učencev, ki so uveljavljali pravico do poizvedb v rednem roku za posamezni predmet (»Poizvedbe«) ter število in delež sprememb po poizvedbah (»Spremembe po poizvedbah«).

Preglednica 3.8.1.2 Poizvedbe rednega roka

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	19056	1836	9,6	večje število točk	1535	83,6
				manjše število točk	47	2,6
				enako število točk	254	13,8
MATEMATIKA	19311	800	4,1	večje število točk	601	75,1
				manjše število točk	28	3,5
				enako število točk	171	21,4
ANGLEŠČINA	5053	235	4,7	večje število točk	179	76,2
				manjše število točk	5	2,1
				enako število točk	51	21,7
NEMŠČINA	427	24	5,6	večje število točk	22	91,7
				manjše število točk		
				enako število točk	2	8,3
FIZIKA	4548	153	3,4	večje število točk	126	82,4
				manjše število točk	3	2,0
				enako število točk	24	15,7
KEMIJA	4937	125	2,5	večje število točk	74	59,2
				manjše število točk	14	11,2
				enako število točk	37	29,6
ZGODOVINA	4326	455	10,5	večje število točk	344	75,6
				manjše število točk	3	0,7
				enako število točk	108	23,7
SKUPAJ	**57658**	**3628**	**6,3**	večje število točk	2881	79,4
				manjše število točk	100	2,8
				enako število točk	647	17,8

V rednem roku so učenci uveljavili pravico do poizvedb v 3628 primerih, kar predstavlja 6,29 % od 57 658 na poizvedbah pregledanih preizkusov. Od tega jih je bilo največ pregledanih pri zgodovini (10,52 %), sledi ji slovenščina z 9,63 %, pri drugih predmetih pa so deleži poizvedb manjši.

Od 3628 ponovno pregledanih preizkusov se je po poizvedbah število točk **zvišalo** pri 2881 preizkusih (79,41 %). Skupno število točk se je največkrat, v 2263 primerih, povečalo za eno točko, v 435 primerih za dve točki, v 125 primerih za tri točke, za več kot tri točke pa v 58 primerih.

Skupno število točk je pri 647 ponovno pregledanih preizkusih ostalo **nespremenjeno**.

Popravljalci so v 100 preizkusih učencem za napačno rešeno nalogo dodelili preveč točk, zato se je tem po poizvedbah število točk v preizkusu znanja **zmanjšalo**. Skupno število točk se je v 81 primerih zmanjšalo za eno točko, za dve pri 14 preizkusih in za več kot dve točki pri 5 preizkusih.

Do napak, ki so jih pri vrednotenju naredili učitelji popravljalci, in so posledično botrovale velikemu številu poizvedb, je prišlo iz naslednjih razlogov:

- popravljalec ni pravilno izpolnil obrazca za točkovanje, zato se število točk na izpisih, ki so jih prejele šole, ni ujemalo s številom točk v preizkusih,

- popravljalec za posamezno nalogo ali del preizkusa ni vpisal doseženih točk in jih ni upošteval v skupnem seštevku,
- popravljalec ni pravilno seštel točk v preizkusu ali v obrazcu za točkovanje,
- popravljalec naloge v preizkusu ni ovrednotil v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje; učencu je za pravilno rešeno nalogo dodelil premalo točk ali za napačno rešeno nalogo preveč točk.

Pri pregledanih preizkusih učencev iz **slovenščine** (1826) so bile najpogostejše napake popravljalcev pri vrednotenju naslednje:

- napačen skupni seštevek točk,
- odkljukan pravilen odgovor je bil vrednoten z nič točkami ali s premalo točkami,
- seštevek ni bil vpisan,
- veliko poizvedb je bilo na obe tvorbni nalogi (20. naloga v prvem delu in 11. naloga v drugem delu), kjer popravljalci niso vrednotili v skladu z navodili.

Pri **angleščini** je bilo 235 poizvedb. V 175 primerih se je število točk spremenilo, najpogostejše napake pri vrednotenju pa so bile:

- pravilen odgovor vrednoten z nič točkami,
- napačen skupni seštevek,
- seštevek točk ni bil vpisan,
- popravljalci so pri slušnem oziroma bralnem razumevanju vrednotili tudi pravopis,
- več ugovorov je bilo na nalogo, ki je preverjala sposobnost pisnega sporočanja, kjer popravljalci niso vrednotili v skladu z navodili,
- neskladje med številom točk v preizkusu in izpisom o dosežku učenca na nacionalnem preverjanju znanja.

Vseh poizvedb pri **nemščini** je bilo 24, največ na območni enoti Zavoda RS za šolstvo v Murski Soboti (17), manj pa v Mariboru (5) in v Slovenj Gradcu (2). V 22 primerih so bile poizvedbe rešene ugodno; skupno število točk se je povečalo. Razloga za to sta bila dva: prvič, naloge niso bile ovrednotene v skladu z moderiranimi navodili za vrednotenje, in drugič, popravljalec je pravilen odgovor vrednotil z nič točkami.

Pri **matematiki** je do poizvedb v največ primerih prišlo zaradi neupoštevanja točkovnika (72 %), sledijo napake pri seštevku skupnega števila točk (3,7 %), manjkajoči seštevek točk (1,6 %), napaka v izpisu (1 %), pravilno vrednotena pravilno rešena naloga, zapisano pa skupno število pri nalogi 0 točk in en primer prečrtane pravilne rešitve naloge (naloga 1.3). Po številu poizvedb po posameznih nalogah izstopata 10. naloga (15 %) in 3. naloga (12,7 %), gre predvsem za neupoštevanje točkovnika dane naloge. Pri 10. nalogi so bili v 39 primerih ugovori neutemeljeni, pri 3. nalogi pa v 17 primerih. Najmanj ugovorov je bilo pri 11. nalogi (0,3 %) in pri 1. nalogi (1 %).

Pri **fiziki** lahko z obrazcev za poizvedbe preberemo, da so popravljalci naredili največ napak (116), ker niso točkovali pravilnega ali delno pravilnega odgovora, 14-krat so napačno sešteli točke v preizkusu, 7-krat je manjkalo skupno število točk, 5-krat pa je bilo napačno število točk na izpisu. Število drugih napak je bilo zanemarljivo. Po številu poizvedb sta na vrhu po pričakovanju dve nalogi, saj so se člani predmetne komisije in pomočniki glavnega ocenjevalca pri njih že pri moderaciji najdlje zadržali. Nalogi 14 in 18 imata enako število poizvedb, to je 24. Zanju je predmetna komisija napisala tudi najpodrobnejše navodilo za popravljalce. Očitno predstavlja podrobno in zaradi tega obširnejše navodilo za popravljanje prej oviro kot prednost, zato mora biti navodilo za vrednotenje čim krajše, enostavnejše in enoznačno. Zanimivo je, da je bilo kar 12 poizvedb iz OŠ Bakovci zaradi naloge 16.a, ki za vrednotenje ni bila zahtevna. Z grafa je bilo potrebno odčitati podatek o opravljeni poti v izbranem času. Popravljalec je pravilen rezultat prečrtal in zapisal 0 točk. Iz tega lahko sklepamo, da je popravljalec narobe odčital podatek z grafa in ga ni primerjal z odgovorom iz navodil

za vrednotenje. Če bomo pri naslednjem nacionalnem preverjanju znanja iz fizike na to opozorili, je predmetna komisija prepričana, da se bo število poizvedb še zmanjšalo. Kolikšen delež predstavlja posamezna naloga glede na skupno število poizvedb, ni možno izraziti, saj nekateri pomočniki glavnega ocenjevalca niso napisali številke naloge pri posamezni poizvedbi.

Pri **kemiji** vsebinska analiza napak pokaže, da je do teh v največ primerih prišlo zaradi neupoštevanja točkovnika (56 %), sledijo: napaka v izpisu (22 %), napake pri seštevku skupnega števila točk (13 %), manjkajoči seštevek točk (5 %) in pravilno vrednotena pravilno rešena naloga, zaradi česar so bile poizvedbe neutemeljene (4 %). Po številu poizvedb po posameznih nalogah izstopa 19. naloga (20,1 %). Večji delež pripada tudi 20. in 17. nalogi (7,8 % in 6,2 %). Pri teh nalogah je do poizvedb prihajalo predvsem zaradi neupoštevanja točkovnika za dane naloge, pri čemer poizvedbe niso bile upravičene v petih primeri (tri pri 19. nalogi, ena pri 20. nalogi in ena pri 10. nalogi). Najmanj poizvedb je bilo za 5. in 11. nalogo. Nobene poizvedbe pa ni bilo za 7. nalogo. Pri nalogah od 1 do 12 je prišlo do poizvedb zaradi napak popravljalcev, ki so pravilne odgovore šteli kot napačne ali obratno.

Pravico do poizvedbe rednega roka pri **zgodovini** je uveljavljalo 455 (10,5 %) od 4326 učencev, ki so pisali zgodovino. 344 (75,6 %) poizvedb je bilo upravičenih in je učencem prineslo novo število točk oziroma boljši dosežek. Približno 85 % upravičenih poizvedb je posledica napačnega oziroma neskladnega vrednotenja preizkusov z navodili za vrednotenje (premalo točk za pravilen odgovor, pravilen odgovor priznan kot napačen). Poleg omenjenih napak pa so glavni ocenjevalec in njegovi pomočniki na poizvedbah opazili napake pri seštevanju točk pri posamezni nalogi in seštevanju vsote točk celotnega preizkusa.

3.8.2 Poizvedbe naknadnega roka

Na visok odstotek poizvedb v rednem roku je tako kot lansko leto tudi letos vplivalo veliko število nepravilno, napačno ali nepopolno izpolnjenih obrazcev za točkovanje. Državni izpitni center namreč število doseženih točk učenca na nacionalnem preverjanju znanja odčita z obrazca za točkovanje in ne s preizkusa znanja. Če je obrazec izpolnjen napačno, ga optični čitalec izloči, zato je treba napako poiskati in odpraviti. Napake na obrazcih so bile različne, najpogostejše med njimi so bile:

Preglednica 3.8.2.1 Poizvedbe naknadnega roka

PREDMET	ŠTEVILO UČENCEV NA NPZ	POIZVEDBE		SPREMEMBE PO POIZVEDBAH		
		ŠTEVILO	DELEŽ (%)		ŠTEVILO	DELEŽ (%)
SLOVENŠČINA	304	6	2,0	večje število točk	5	83,3
				manjše število točk		
				enako število točk	1	16,7
MATEMATIKA	134	5	3,7	večje število točk	4	80,0
				manjše število točk		
				enako število točk	1	20,0
ANGLEŠČINA	35	1	2,9	večje število točk	1	100,0
				manjše število točk		
				enako število točk		
ZGODOVINA	37	1	2,7	večje število točk	1	100,0
				manjše število točk		
				enako število točk		
SKUPAJ	**510**	**13**	2,5	večje število točk	11	84,6
				manjše število točk		
				enako število točk	2	15,4

3.9 Stališča učiteljev do nacionalnega preverjanja znanja; poročilo Zavoda RS za šolstvo

Na Zavodu RS za šolstvo smo želeli pridobiti stališča in mnenja učiteljev o nacionalnem preverjanju znanja, da bi lahko svoje delo uspešneje načrtovali. V ta namen smo pripravili vprašalnik in ga ponudili učiteljem, ki so ga izpolnjevali po vrednotenju preizkusov v rednem roku maja 2007. Vprašalnik je izpolnilo 675 učiteljev vseh preverjanih predmetov, kar predstavlja 18 % vseh učiteljev, ki so se udeležili vrednotenja preizkusov.
Vprašalnik zajema:

- stališča učiteljev do nacionalnega preverjanja znanja – namen, kaj je dobro, kaj bi spremenili, vpliv nacionalnega preverjanja znanja na pouk,
- uporabnost podatkov in ugotovitev iz analiz nacionalnega preverjanja znanja za učiteljevo delo v razredu,
- vsebino in način strokovnega izpopolnjevanja učiteljev v zvezi z nacionalnim preverjanjem znanja, delo študijskih skupin,
- vrednotenje preizkusov, jasnost navodil,
- način posredovanja dodatne informacije učencem o dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja,
- seznanjenost z nacionalnim preverjanjem znanja, informacije,
- uporabnost spletnih strani Državnega izpitnega centra.

Učitelji vidijo največjo korist nacionalnega preverjanja znanja v tem, da omogoča učencem in njim primerjanje znanja z znanjem celotne populacije in da pokaže stopnjo doseganja ciljev in standardov. Učiteljem koristijo primeri skrbno pripravljenih nalog, ki jih posnemajo in uporabljajo tudi pri svojem delu v razredu. Po mnenju učiteljev pa bi bilo treba spremeniti namen nacionalnega preverjanja znanja, da bi »čemu služil«. Učitelji bi dosežke nacionalnega preverjanja znanja uporabili kot dodatne ocene ali kot zunanje merilo pri vpisu v srednje šole. Zgolj formativna vloga nacionalnega preverjanja znanja se jim zdi premalo.
Večji del učiteljev meni, da nacionalno preverjanje znanja vpliva na pouk; učitelji vključujejo tipe nalog, ki so v preizkusih nacionalnega preverjanja znanja, v svoje delo v razredu, trudijo se realizirati celoten učni načrt, kar za nekatere predstavlja tudi svojevrsten pritisk. Na nekaterih šolah se na nacionalno preverjanje znanja posebej pripravljajo, kar prav tako predstavlja pritisk na učence in učitelje. Del učiteljev pa meni, da zunanje preverjanje nikakor ne vpliva na pouk, saj ga učenci ne jemljejo resno, ker se ne ocenjuje in ne vpliva na njihov uspeh. Učenci ne razumejo namena in smisla nacionalnega preverjanja znanja.
Učitelji, ki pripisujejo nacionalnemu preverjanju znanja pozitivno vlogo, pričakujejo konkretne informacije o najbolj pogostih napakah učencev za identifikacijo šibkih točk pouka oziroma za ugotavljanje, katera snov je za učence najtežja. Zanima jih tudi, kako so učenci reševali posamezne naloge glede na taksonomske stopnje.
Glede strokovnega izpopolnjevanja za nacionalno preverjanje znanja učitelji najbolj pričakujejo čim več znanj za pripravo preizkusov, kar bi tudi sami uporabili pri pouku, večinoma pa tudi izražajo potrebo po dodatnih znanjih za interpretacijo dosežkov. Kako naj bi usposabljanje potekalo? Učitelji menijo, da so zgolj študijska srečanja premalo in da kaže ta srečanja kombinirati s seminarji, ki naj bi bili namenjeni nacionalnemu preverjanju znanja.
Glede vrednotenja preizkusov se že nekaj let odločamo med dvema možnostma: ali naj posamezni učitelj vrednoti celoten preizkus ali le del preizkusa (sklop nalog). Učitelji so se večinoma izrekli za prvo možnost, saj omogoča seznanitev s celotnim preizkusom, učitelj opravlja svoje delo samostojno, neodvisno od drugih. Za drugo možnost vrednotenja so se večinoma izrekli le učitelji matematike, ki že leta vrednotijo preizkuse na tak način. Tako stališče utemeljujejo z večjo zbranostjo učitelja, ki je osredotočen na manjše število nalog, zato je manj obremenjen in dela manj napak.
Glede navodil, ki jih učitelji prejmejo pred vrednotenjem, prevladuje večinsko mnenje, da so dovolj izčrpna in jasna. Posamezni očitki učiteljev se nanašajo na izpolnjevanje ocenjevalnih obrazcev (barvanje krogcev oziroma kvadratkov), češ da to ni strokovno delo.

Povratno informacijo o dosežkih posredujejo učitelji učencem večinoma frontalno pri pouku, ko analizirajo preizkuse in točkovnike, v manjši meri pa tudi individualno ali celo na pogovoru skupaj s starši. Nekateri učitelji sporočajo, da takih izkušenj še nimajo.
Učitelji dobijo največ informacij o nacionalnem preverjanju znanja na študijskih skupinah, dodatno pa še na svojih šolah. Večinoma menijo, da so primerno seznanjeni z nacionalnim preverjanjem znanja, so pa tudi učitelji, ki sporočajo, da je edini vir informacij dnevni tisk ali da informacij sploh nimajo. Spletne strani eRic še niso splošno uporabljane, se jih pa učitelji vedno pogosteje poslužujejo. Med učitelji obstaja velika želja, da bi na spletnih straneh našli preizkuse znanja z rešitvami in z navodili za vrednotenje, želijo tudi preizkuse prejšnjih let, ki naj bodo vedno na razpolago. Kot kaže, so v okviru nacionalnega preverjanja znanja za učitelje najbolj zanimive ravno pripravljene naloge, ki jih učitelji uporabljajo pri pouku ali po vzoru katerih pripravljajo naloge tudi sami.

4. DOSEŽKI IN REZULTATI NACIONALNEGA PREVERJANJA ZNANJA

4.1 Uvod v analize dosežkov nacionalnega preverjanja znanja

V tem poglavju so poročila predmetnih komisij o analizah dosežkov pri letošnjem nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja. Predmetne komisije so opisale izhodišča za sestavo preizkusov znanja, osnovne statistične podatke o dosežkih na preizkusu in analize ter ugotovitve o dosežkih po posameznih nalogah oziroma po smiselnih sklopih nalog.

Osnovni statistični podatki o preizkusih nacionalnega preverjanja znanja so predstavljeni v preglednicah v poročilu vsake komisije. Preglednice prikazujejo število učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja v rednem in naknadnem roku, najmanjše in največje število odstotnih točk, ki so jih učenci dosegli na preizkusu znanja, povprečje doseženih odstotnih točk, standardni odklon in zanesljivost preizkusa znanja. Indeks zanesljivosti (Cronbachov alfa) kaže natančnost merjenja s preizkusom znanja. Čim višji je koeficient zanesljivosti, tem večja je verjetnost, da bi pri ponovnem preverjanju znanja učencev z istim preizkusom dobili enake ali podobne dosežke, pod pogojem, da se njihovo znanje v vmesnem času ne bi spremenilo.

Iz preglednic so razvidni dosežki na preizkusih znanja. Prikazani so: število nalog (postavk), možno število točk, povprečje doseženih točk in težavnost preizkusa znanja. Indeks težavnosti oziroma povprečje doseženih odstotnih točk pove, kako zahteven je preizkus znanja. Višji indeks težavnosti pomeni manj zahteven preizkus. Indeks diskriminativnosti je izračunan kot povprečni indeks diskriminativnosti po nalogah v preizkusu. Nakazuje stopnjo ločevanja med manj in bolj uspešnimi učenci, vendar primerjave med predmeti niso možne, saj imajo preizkusi različno število nalog oziroma postavk.

Preglednicam z osnovnimi statističnimi podatki sledijo analize in ugotovitve predmetnih komisij o dosežkih na preizkusu. V analize predmetnih komisij so vključeni tudi kvalitativnih opisi znanj, ki so jih predmetne komisije pripravile v juniju 2007 za dosežke učencev ob koncu drugega in tretjega obdobja. Te informacije so šolam dostopne na spletnih straneh eRic, vključili pa smo jih tudi v analize dosežkov v tem poglavju letnega poročila. Priprava kvalitativnih opisov znanj je podrobneje razložena v naslednjem razdelku.

4.1.1 Priprava kvalitativnih opisov znanj na izbranih območjih dosežkov

Pomemben cilj nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007 je učencem, njihovim staršem, učiteljem in šolam ponuditi dodatno informacijo o doseženem znanju učencev. Del te informacije so učenci prejeli v obliki doseženih točk in odstotkov ob vpogledu v svoje preizkuse nacionalnega preverjanja znanja. Člani predmetnih komisij in sodelavci Državnega izpitnega centra pa smo pripravili še kvalitativne opise izbranih območij na lestvici dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja. Pri pripravi opisov smo se zgledovali po mednarodnih raziskavah znanja, kot so PISA, TIMSS in PIRLS.

Grafične predstavitve dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja smo izdelali tako, da smo dosežke vseh učencev, ki so sodelovali na nacionalnem preverjanju znanja iz danega predmeta, razvrstili od najnižjega do najvišjega, nato pa smo z višino stolpca prikazali število učencev z danim dosežkom. Na slikah v letnem poročilu so tako predstavljeni letošnji dosežki učencev ob koncu tretjega obdobja pri slovenščini, pri matematiki, pri tujem predmetu (angleščini ali nemščini), pri fiziki, pri kemiji ter pri zgodovini in dosežki učencev ob koncu drugega obdobja pri slovenščini, pri matematiki in pri angleščini. Dosežki so predstavljeni v odstotnih točkah, s piko pa je označen povprečni slovenski dosežek.

Na vsaki grafični predstavitvi dosežkov učencev so s posebno barvo označena štiri območja: zeleno, rumeno, rdeče in modro območje.

Zeleno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (glede na ostale dosežke). V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 20 odstotkov in nižji od 70 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 20. in 30. kvantilom.)

Rumeno območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 45 odstotkov in hkrati nižji od 45 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 45. in 55. kvantilom.)

Rdeče območje označuje učence, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev; njihovi dosežki so višji od spodnjih 70 odstotkov in nižji od 20 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki med 70. in 80. kvantilom.)

Modro območje označuje učence, katerih skupni dosežki so v zgornji desetini dosežkov. V tem območju je 10 odstotkov učencev z najvišjimi dosežki; njihovi dosežki so višji od 90 odstotkov dosežkov. (V statističnem žargonu pravimo, da so to dosežki nad 90. kvantilom.)

Za vsako od navedenih območij smo določili naloge, ki so jih učenci reševali uspešno – uspešnost reševanja pomeni, da je dano nalogo pravilno rešilo vsaj 65 odstotkov učencev z dosežki v danem območju (tako določajo uspešnost tudi v mednarodnih raziskavah znanja). To v splošnem pomeni, da so učenci z višjimi dosežki uspešno reševali tudi naloge iz nižjih območij (znanje namreč razumemo kot naraščajoče) – učenci z dosežki v rumenem območju so zato v splošnem uspešno reševali tako naloge iz rumenega območja kot tudi naloge iz zelenega območja; učenci z dosežki v rdečem območju so poleg nalog iz rdečega območja v splošnem uspešno reševali tudi naloge iz zelenega in rumenega območja; učenci z dosežki v modrem območju pa so v splošnem uspešno reševali tako naloge iz modrega območja kot tudi tiste, ki so uvrščene v ostala območja. Za dosežke izven izbranega območja pa lahko v splošnem sklepamo naslednje: Če ima učenec dosežek pod prvim (to je zelenim) območjem, lahko rečemo, da z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno na prvo območje; če ima dosežek med dvema območjema, lahko rečemo, da z visoko verjetnostjo (to je več kot 65-odstotno) izkazuje znanje, ki je uvrščeno na spodnje območje, in z nižjo verjetnostjo (to je manj kot 65-odstotno) izkazuje znanje, uvrščeno na zgornje območje.

Predmetne komisije za nacionalno preverjanje znanja so po pregledu tako razvrščenih nalog pripravile opis oziroma sintezo vsebin, ki so skupne nalogam iz posameznega območja. Kvalitativni (oziroma vsebinski) opisi območij predstavljajo vsebino tistega znanja, ki ga (s 65-odstotno verjetnostjo) izkazujejo učenci z dosežki v izbranem območju.

Opisi izbranih območij na lestvicah dosežkov letošnjega nacionalnega preverjanja znanja so enaki za vse šole. Pri uporabi teh podatkov (še zlasti podatkov o povprečnih dosežkih na šolah) pa je treba opozoriti, da niso namenjeni neposrednim primerjavam med šolami. Na povprečne dosežke namreč vpliva veliko raznovrstnih dejavnikov, zato ni primerno, da se o uspešnosti šolskega dela sklepa le na podlagi povprečnega dosežka na nacionalnem preverjanju znanja. Prav tako je pomembno vedeti, da izbira območij na lestvici dosežkov nikakor ni povezana s šolskimi ocenami, temveč temelji le na porazdelitvi dosežkov na preizkusih nacionalnega preverjanja znanja. Pri uporabi opisov vsebin znanja po območjih je treba upoštevati tudi, da temeljijo na manjšem številu nalog iz letošnjih preizkusov in da bi že navidezno manjše spremembe v nalogi morda vplivale na uvrstitev naloge v drugo skupino. Opisi so tako pripravljeni kot splošno vodilo pri ugotavljanju vsebine znanja učencev.

4.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007

4.2.1 Predmetna komisija za slovenščino

Izhodišča/podlage
Nacionalno preverjanje znanja iz slovenščine učenci opravljajo ob koncu drugega in ob koncu tretjega vzgojno-izobraževalnega obdobja. Ob koncu drugega obdobja lahko preverijo svoje znanje, če se tako odločijo, ob koncu tretjega obdobja pa je nacionalno preverjanje znanja za vse učence obvezno (Zakon o osnovni šoli, uradno prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 70, 26. 7. 2005, 64. člen). *Strokovno podlago* za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine predstavlja Učni načrt, Slovenščina (sprejet na 20. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje, dne 29. 10. 1998, drugo in tretje obdobje).

Potek preverjanja znanja in obseg preizkusa znanja
Znanje iz slovenščine se ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja preverja samo pisno. Rok za opravljanje preizkusa po drugem obdobju je en sam, po tretjem obdobju pa imajo učenci, ki se zaradi bolezni ali drugih utemeljenih razlogov ne morejo udeležiti preverjanja v rednem roku, pravico do opravljanja preverjanja znanja v naknadnem roku. Ob koncu drugega in tretjega obdobja učenci rešujejo preizkus znanja 60 minut.
Preizkus sestoji iz dveh delov: v I. delu je neznano neumetnostno besedilo in naloge, s katerimi se preverja doseganje ciljev in standardov iz učnega načrta ob neumetnostnem besedilu, v II. delu pa neznano umetnostno besedilo in naloge za preverjanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta ob umetnostnem besedilu. Ob koncu drugega obdobja obsega preizkus znanja 40 točk – prvi del 24 točk (60 % točk v skupnem številu točk) in drugi del 16 točk (40 % točk v skupnem številu točk); razmerje med točkami je enako razmerju med številom ur za obravnavo neumetnostnih in umetnostnih besedil, določenem v učnem načrtu, in je enako tudi za tretje obdobje; ob koncu tretjega obdobja obsega preizkus znanja 60 točk – prvi del 36 točk in drugi del 24 točk. Število nalog v preizkusu je lahko različno, ob koncu drugega obdobja jih je v obeh delih skupaj lahko do 35 in ob koncu tretjega obdobja do 40.

Namen nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja
Dosežek pri nacionalnem preverjanju znanja je pomembna informacija za učence (in starše) o njihovem znanju v primerjavi z znanjem oziroma s povprečnim dosežkom populacije, ki je opravljala preizkus znanja. Je tudi pomembna informacija za učitelje o močnih in šibkih področjih v znanju njihovih učencev. Z *znanjem* so v tem besedilu poimenovane naslednje zmožnosti (v skladu s cilji in standardi učnega načrta):

- zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega in umetnostnega besedila,
- zmožnost razumevanja, vrednotenja in razčlenjevanja neumetnostnega besedila (tj. okoliščinska/pragmatična, naklonska, pomenska, besedno-slovnična, tvarna in metajezikovna razčlemba),
- zmožnost razumevanja in vrednotenja umetnostnega besedila (tj. samostojno konstituiranje pomena prebranega besedila na osnovi jezikovne/metaforične, spoznavno-izkušenjske zmožnosti in literarnovednega znanja),
- zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste,
- zmožnost tvorjenja besedila, s katerim učenec dokaže književno znanje.

Poleg informativne vloge ima nacionalno preverjanje znanja tudi formativno vlogo, saj gre za ugotavljanje doseganja ciljev in standardov iz učnega načrta. Učiteljem so ob morebitnem odstopanju v znanju njihovih učencev od pričakovanega znanja populacije ponujena/dana izhodišča za analiziranje vzrokov za taka odstopanja. Končni namen formativnega nacionalnega preverjanja znanja je odpravljanje morebitnih primanjkljajev v učnem procesu, v katerem učenci razvijajo zmožnosti in pridobivajo znanje.

Tipi nalog in taksonomija
Preizkus znanja ob koncu drugega in tretjega obdobja je sestavljen iz nalog objektivnega tipa (izbirni tip nalog, naloge kratkih odgovorov/dopolnjevanja oziroma odgovorov v povedi, naloge urejanja in povezovanja ter naloge alternativnega tipa). V vsakem delu preizkusa znanja je tudi naloga, pri kateri gre za vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila: v prvem delu učenec napiše kratko neumetnostno besedilo zahtevane besedilne vrste, v učnem načrtu predvidene pod dejavnostjo pisanje, v drugem delu pa krajše besedilo, povezano z izhodiščnim umetnostnim besedilom.
Ravni zahtevanega znanja v preizkusu zajemajo znanje/poznavanje (30 %), razumevanje in uporabo (35 %) ter samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje (35 %). Razmerje med ravnmi znanja ni v vsakem preizkusu enako, odvisno je od izbranega izhodiščnega besedila in od vrste ciljev/standardov v učnem načrtu, povezanih z izbrano besedilno vrsto oziroma vrsto književnega besedila.

Vsebina preizkusa znanja
Z nalogami ob neznanem neumetnostnem besedilu se preverjajo učenčeva zmožnost samostojnega tihega branja, razumevanja in vrednotenja prebranega besedila, njegova poimenovalna, upovedovalna/skladenjska, pravopisna, slogovna in metajezikovna zmožnost ter zmožnost pisanja krajšega neumetnostnega besedila dane besedilne vrste. Z nalogami ob neznanem umetnostnem besedilu se preverjajo razumevanje in vrednotenje prebranega umetnostnega besedila, učenčeva metaforična zmožnost (razumevanje /dela/ besedila, za katerega so značilni pomenski prenosi, po tretjem obdobju tudi v povezavi z literarnovednim znanjem) in zmožnost pisanja krajšega besedila ob izhodiščnem umetnostnem besedilu.

4.2.1.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu drugega obdobja

Podatki: Preverjanja znanja se je udeležilo **4357 učencev** 6. razreda. Skupni možni dosežek je bil **40 točk**; povprečni dosežek učencev je bil **29,0 točke (72,4 %), indeks težavnosti (IT) 0,72**. Povprečni dosežek I. in II. dela je skoraj enak, v **I. delu** preizkusa znanja (možnih 24 točk) je bil povprečni dosežek **17,5 točke (72,7 %)**, IT 0,73, v **II. delu** preizkusa znanja (možnih 16 točk) pa **11,51 točke (71,9 %)**, IT 0,72. Maksimalno število točk je doseglo 16 učencev (0,4 %). Minimalno število doseženih točk je 4 točke (5 učencev oziroma 0,1 % je doseglo 4–7 točk). Največ učencev, 1098 (25,2 %), je doseglo 32–35 točk, 1057 učencev (24,26 %) 28–31 točk, 744 učencev (17,1 %) 24–27 točk, 622 učencev (14,3 %) 36–39 točk, 438 učencev (10,1 %) 20–23 točk, 238 učencev (5,46 %) 16–19 točk, 95 učencev (2,2 %) 12–15 točk in 44 učencev (1,0 %) 8–11 točk. Grafična predstavitev porazdelitve po doseženih točkah kaže pravilno zvonasto krivuljo, pomaknjeno v desno. Standardni odklon v odstotnih točkah je 15,5, indeks diskriminativnosti pa 0,63.

Preglednica 4.2.1.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4357	Indeks težavnosti	0,72
Število postavk	21	Indeks zanesljivosti	0,80
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,39
Povprečno št. točk	29,0		
Povprečno št. odstotnih točk	72,4		
Standardni odklon odstotnih točk	15,7		

I. del preizkusa znanja
Naloge se navezujejo na neznano neumetnostno besedilo – opis iz knjige Vlaki z naslovom ***Hitrost in razkošje na železniških tirih***. V tem delu preizkusa je 12 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 24. Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem (11 nalog, 18 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (1 naloga, 6 točk). Od možnih 24 točk v I. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 17,5 točke (73 %).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlembo (3., 4., 5. in 8. naloga, skupaj 8 točk),
okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (1., 2. naloga, skupaj 2 točki) ter metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (6., 7., 9., 10. in 11. naloga, skupaj 8 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja z 12. nalogo (tj. pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, mdr. tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlembo (3., 4., 5. in 8. naloga, skupaj 8 točk): S temi nalogami se preverja zmožnost razumevanja besedila oziroma delov besedila (zmožnost povzemanja podtem) ter zmožnost razumevanja pomena posameznih besed (poimenovalna zmožnost, tudi iskanje protipomenk). Pri 8. nalogi je pomenska razčlemba dopolnjena z vrednotenjem zapisa odgovora, ki mora biti zapisan kot vprašalna poved (učenec dobi točko, če je odgovor v povedi zapisan jezikovno/pravopisno brezhibno). Pri ostalih nalogah (3., 4. in 5.) se pravopis ne vrednoti (nalogi z zapisom posameznih besed in naloga alternativnega, izbirnega tipa). Indeks težavnosti (IT) pri teh nalogah: 3. naloga – IT 0,96; 4. naloga – IT 0,84; 5. naloga – IT 0,78; 8. naloga – IT 0,62). IT je najnižji pri 8. nalogi, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost – vprašaj se po podčrtanem delu navedene povedi, vprašalno poved napiši na črto. Iz podatkov ni mogoče razbrati, koliko se je odstotek uspešnosti znižal oziroma koliko se je zvišal indeks težavnosti naloge zaradi zahteve po pravopisni pravilnosti odgovora. Naloge so različno zahtevne, 3., 4. in 5. nalogo (kaj si izvedel o vlaku, naloga dopolnjevanja; ali so navedene trditve o vlaku iz izhodiščnega besedila pravilne, naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom; v zadnjem odstavku besedila poišči protipomenki, napiši ju na črti) je uspešno rešila večina učencev, tudi učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam junija 2007, je to t. i. zeleno območje), 8. nalogo pa so uspešno rešili le učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (1. in 2. naloga, skupaj 2 točki): Nalogi preverjata razumevanje okoliščin nastanka besedila – kdaj in v kateri knjigi je bilo objavljeno besedilo (1. naloga, naloga dopolnjevanja, IT 0,74) ter kaj je bil namen pisca izhodiščnega besedila (2. naloga, naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom med štirimi ponujenimi, IT 0,93). 2. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje); 1. naloga je zahtevnejša, poleg razumevanja besedila preverja tudi pravopisno zmožnost, pravilen zapis naslova knjige (učenec dobi 1 točko za oba odgovora). Uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (6., 7., 9., 10. in 11. naloga, skupaj 8 točk): To so naloge, s katerimi se preverja obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi – tvorjenje pridevniških izpeljank iz samostalnika – podčrtani besedi oziroma besedo v navedenih besednih zvezah zamenjaj s pridevnikom, pridevnike napiši na črte (6. naloga, IT 0,80), preverjanje upovedovalne/skladenjske in pravopisne zmožnosti – povedi dopolni z besedama v oklepajih, postavi ju v pravilno obliko in napiši na črti (7. naloga, IT 0,82), uvrščanje besed iz besedila med glagole in določanje osnovnih oblikoslovnih kategorij (čas) – v kateri časovni obliki so glagoli v izhodiščnem besedilu (9. naloga, naloga izbirnega tipa, IT 0,95), prepoznavanje prislovov v besedilu in uvrstitev v pomenske skupine na podlagi vprašalnic – vprašaj se po podčrtanih besedah, vprašalnico napiši na črto (10. naloga, IT 0,39). Dosežek pri tej nalogi za 1 točko je v celotnem preizkusu znanja najnižji, naloga spada v modro območje, uspešno so jo rešili le učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. Naloga preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost, vprašalnico za načinovni prislov. Pravopis se pri tej nalogi ne vrednoti, pravilen odgovor *kako* (je bilo v vagonih – vprašalnica za podčrtani besedi *zelo tiho*) je lahko zapisan z veliko ali z malo začetnico, z ločilom na koncu ali brez njega. Vzrok za nizko uspešnost je zamenjava vprašalnice za prislov z vprašalnico za pridevnik. Podatki kažejo, da imajo naloge za katero koli vrsto razčlembe, ki zahtevajo spraševanje po podatkih v besedilu, besedah, besednih zvezah, stavkih … tako z vprašalnicami kot z vprašanji v obliki povedi nizko uspešnost ne glede na način točkovanja oziroma na to, ali se pravopis vrednoti ali ne (v tem preizkusu še 8. naloga, IT 0,62, najnižja uspešnost pri nalogah za pomensko razčlembo; v preizkusu znanja v preteklem šolskem letu prav tako najnižji IT v I. delu pri 11. nalogi, ki zahteva, da se učenec pravilno vpraša po odvisnem stavku in vprašanje pravilno zapiše, IT je enak kot pri letošnji 10. nalogi, 0,39). Postavljanje

vprašanj (še posebej na taksonomsko višjih ravneh), povezanih z izhodiščnim besedilom, je zahteven miselni proces (potrebno je dobro razumevanje besedila ali delov besedila), sklepati pa je mogoče tudi, da se ta zmožnost pri pouku ne razvija dovolj. Zahtevnejša je še 11. naloga (IT 0,65), ki preverja pravopisno zmožnost – rabo velike začetnice, vejice in pravilen zapis lastnega imena. Ta naloga spada v rumeno območje, uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje). 6., 7. in 9. naloga spadajo v zeleno območje, uspešno jih je rešila večina učencev. Različna zahtevnost nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo je v skladu z učnim načrtom in dovolj dobro kaže razlike v znanju učencev (naloge imajo visoko občutljivost).
Uspešnost učencev pri tvorbni nalogi (12. naloga v I. delu preizkusa znanja, 6 točk): Naloga preverja zmožnost samostojnega pisnega tvorjenja krajšega neumetnostnega besedila v učnem načrtu pod dejavnostjo pisanje določene besedilne vrste – napisati je bilo treba mali oglas za na vlaku izgubljeno jakno, pri opisu jakne so si učenci pomagali z ilustracijo, napisati so morali vsaj tri njene značilnosti. Vrednoti se dvoje – ustreznost besedilni vrsti in vsebina (kriterij A, IT 0,59) ter pravopisno-slovnična pravilnost (kriterij B, IT 0,48). Učenci so bili uspešnejši pri vsebinskem delu tvorjenja malega oglasa, to je glede na dane podatke in ilustracijo pričakovano. Po obeh kriterijih spada naloga v rdeče območje, uspešno so jo rešili učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov.
Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa zajemajo znanje in poznavanje (1. in 4. naloga, skupaj 3 točke), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 15 točk) ter analizo, sintezo in vrednotenje oziroma samostojno reševanje novih problemov (12. naloga, 6 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge; ta je vsaj v tolikšni meri odvisna tudi od cilja/standarda, ki se z nalogo preverja, in od danega primera, ob katerem morajo učenci pokazati svoje znanje. Naloge v I. delu preizkusa, ki imajo najnižjo uspešnost, preverjajo znanje na ravni uporabe (10., 8. in 11. naloga, dve od teh zahtevata zapis vprašalnice oziroma vprašanja v obliki povedi), zahtevna je tudi 12. naloga, ki najbolj celovito preverja sporazumevalno zmožnost učencev (zmožnost tvorjenja besedila in vrsto podzmožnosti – poimenovalno, upovedovalno/skladenjsko, slogovno, pravopisno zmožnost).

II. del preizkusa znanja
Naloge se navezujejo na odlomek iz besedila ***Čudežne gosli***. V tem delu preizkusa je 7 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk je 16. Od možnih 16 točk v II. delu preizkusa znanja so učenci povprečno dosegli 11,51 točke (72 %). Učenci so bili pri reševanju nalog v II. delu preizkusa za odstotek manj uspešni kot v I. delu (73 %).
Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila, 5 nalog, skupaj 9 točk), prepoznavanje književne vrste (1 naloga, skupaj 1 točka) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, skupaj 6 točk – preverja se recepcijska zmožnost/književno znanje učenca, prav tako pa tudi učenčeva poimenovalna, upovedovalna, slogovna in pravopisna zmožnost).

Uspešnost učencev pri samostojnem razumevanju in razčlenjevanju izhodiščnega umetnostnega besedila (2., 3., 4., 5. in 6. naloga, skupaj 9 točk): S temi nalogami se preverja najdenje in razumevanje bistvenih podatkov (2., 3. in 5. naloga: alternativni tip naloge in nalogi kratkih odgovorov; IT: 0,70, 0,80 in 0,92), z eno nalogo zmožnost razumevanja in urejanja dogajanja v skladu z besedilom (4. naloga, naloga urejanja, IT 0,89) ter z eno nalogo razumevanje ravnanja glavne književne osebe – pri tej nalogi se vrednoti tudi jezikovna pravilnost smiselne rešitve/povedi (6. naloga, odgovor v obliki povedi, IT 0,80). Koliko je na uspešnost pri reševanju te naloge vplivalo upoštevanje pravopisno-slovničnega kriterija, iz podatkov ni mogoče ugotoviti, vsekakor dosežek pri tej nalogi ni nižji od dosežka pri 3. nalogi, pri kateri so morali učenci prav tako samostojno napisati odgovor, jezikovna pravilnost rešitve pa se ni vrednotila. Enak IT pri teh dveh nalogah je mogoče razložiti s tem, da so lahko učenci pri 6. nalogi odgovorili s preprosto enostavčno povedjo, pri čemer so odgovor napisali z veliko začetnico in s končnim ločilom. IT tega sklopa petih nalog so razvrščeni od 0,70 (2. naloga, odločanje o pravilnosti 3 ponujenih trditev o izhodiščnem besedilu, alternativni tip naloge) do 0,92 (5. naloga, napisati je treba, kaj je v pripovedi čudežni predmet). Vse te naloge so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje).

Uspešnost učencev pri prepoznavanju književne vrste (1. naloga, 1 točka): Gre za nalogo izbirnega tipa – izbrati je treba rešitev s ponujenim odgovorom *pravljica* (ločevanje te književne vrste od ostalih ponujenih književnih vrst: pustolovske zgodbe, kriminalke, mladinske povesti). IT je 0,88. Nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje).

Uspešnost učencev pri tvorbni nalogi (7. naloga, 6 točk): Vrednotijo se vsebina (književno znanje) – obnova dela dogajanja in izpostavitev doživljanja ene od stranskih književnih oseb – in zmožnost samostojnega upovedovanja ter praktično obvladovanje pravopisno-slovničnih pravil. IT za vsebino (kriterij A) je 0,66, za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pa 0,41 – nižji je torej IT za jezikovno uresničitev nastalih besedil/odgovorov učencev. Če pa primerjamo uspešnost učencev na vsebinski ravni (kriterij A) tvorbne naloge ob umetnostnem besedilu (II. del) in tvorbne naloge ob neumetnostnem besedilu (I. del), vidimo, da so bili učenci na tej ravni tvorbne naloge v II. delu uspešnejši kot pri tvorbni nalogi v I. delu (I. del – IT 0,59 /A/; II. del – IT 0,66 /A/), na ravni pravopisno-slovnične pravilnosti (kriterij B) tvorbne naloge v II. delu pa nekoliko manj uspešni (I. del – IT 0,48 /B/; II. del – IT 0,41 /B/). Če pa primerjamo skupno uspešnost učencev pri obeh tvorbnih nalogah, vidimo, da so bili pri obeh nalogah enako uspešni – skupna IT za tvorbni nalogi v preizkusu znanja za 6. razred sta enaka (IT 0,53). Vsebinska ustreznost tvorbne naloge ob umetnostnem besedilu (književno znanje) je značilna že za besedila/odgovore učencev, katerih skupni dosežki predstavljajo mejo med polovicama dosežkov; pravopisno-slovnična pravilnost pa je značilna le za besedila/odgovore učencev, katerih skupni dosežki spadajo v zgornjo desetino dosežkov (modro območje).

Iz IT za pravopisno-slovnično pravilnost (kriterij B) pri tvorbni nalogi v II. delu preizkusa znanja, ki je pri tej nalogi v šolskem letu 2006/2007 znova, vendar »le« za 7 % (ne pa za 34 % kot pri nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2005/2006) nižji kot pri tvorbni nalogi v I. delu preizkusa (I. del – IT 0,48 /B/ : II. del – IT 0,41 /B/), lahko sklepamo, da imajo učenci pri samostojnem tvorjenju besedil, s katerimi dokazujejo književno znanje, še zmeraj več jezikovnih težav kot pri samostojnem pisanju v učnem načrtu predvidenih besedilnih vrst. Predvidevamo lahko, da je izkazana višja stopnja sporazumevalne zmožnosti pri tvorbni nalogi v I. delu preizkusa posledica z vajo usvojenih (jezikovnih) značilnosti besedilnih vrst (razvijanje zmožnosti samostojnega tvorjenja izbranih besedilnih vrst predstavlja pomemben delež jezikovnega pouka). Vsekakor pa bo treba več let spremljati uspešnost učencev pri pisanju tvorbnih nalog ter primerjati podatke in šele na osnovi zbranih ugotovitev sklepati o vzrokih zanje.

Pri tvorbni nalogi kot celoti v I. delu preizkusa znanja v šolskem letu 2005/2006 so bili učenci precej uspešnejši kot v šolskem letu 2006/2007 (2005/2006 – IT 0,80 /skupni/ : 2006/2007 – IT 0,53 /skupni/). To je mogoče razložiti z zahtevnostjo in dolžino (vsebino) izbrane besedilne vrste – lani uradna čestitka in pisemska ovojnica, letos oglas z opisom predmeta. Oglas je za učence tudi manj znana besedilna vrsta kot čestitka, sklepati pa je mogoče tudi, da niso dovolj uzaveščene značilnosti opisa, ki je v učnem načrtu za 2. triletje sicer prevladujoča besedilna vrsta. Če pa primerjamo lanski dosežek učencev pri tvorbni nalogi v II. delu preizkusa z letošnjim, vidimo, da so bili učenci lani manj uspešni kot letos (2005/2006 – IT 0,49 /skupni/; IT 0,46 /A/ : 2006/2007 – IT 0,53 /skupni/; IT 0,66 /A/). V obeh letih je šlo pri tvorbni nalogi v II. delu za (delno) obnovo dogajanja (kriterij A). Navedeni podatki za obe šolski leti sicer niso neposredno primerljivi, saj so višji rezultati v šolskem letu 2006/2007 lahko posledica različnih dejavnikov. Poleg ponovitve vrste pisne naloge tvorjenja /obnova/ so nanje lahko vplivali tudi drugi dejavniki, kot so: odločitev učno uspešnejših učencev za zunanje preverjanje znanja, višja motivacija za reševanje nalog, povezanih s književnim besedilom, vpliv nacionalnega preverjanja znanja na pouk (intenzivnejše tvorjenje govornih in pisnih besedil, povezanih z obravnavanimi umetnostnimi besedili) ipd.
Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa znanja zajemajo znanje/poznavanje (1., delno 2. in 5. naloga, skupaj 3 točke), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 9 točk) ter samostojno reševanje novih problemov (7. naloga, 4 točke). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge, res pa je, da je v tem delu preizkusa IT najnižji pri tvorbni nalogi, pri kateri gre

hkrati za najvišjo taksonomsko stopnjo (sinteza in uporaba : IT 0,66 /A/ in 0,41 /B/).
Razporeditev dosežkov je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu, ima pa preizkus znanja nekoliko prenizko občutljivost oziroma premalo natančno omogoča zaznavanje razlik v znanju učencev, predvsem tistih z visokim skupnim številom točk.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.1.1 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

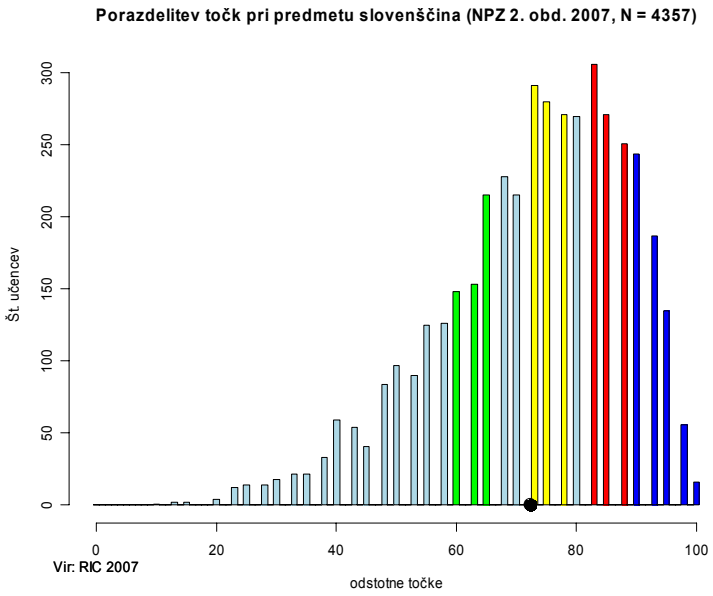

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri NPZ iz slovenščine od koncu 2. obdobja določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili 13 od skupaj 19 nalog s skupaj 22 točkami, in sicer naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu – pripovedi iz knjige Vlaki z naslovom Hitrost in razkošje na železniških tirih):

- naloge, ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – nalogo, ki preverja zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (2. naloga – kaj je bil namen pisca izhodiščnega besedila, naloga izbirnega tipa z enim pravilnim odgovorom, 1t, R /= razumevanje/), nalogo, ki preverja zmožnost povzemanja podtem (3. naloga – kaj si izvedel o vlaku, naloga dopolnjevanja, 3t, R), ter nalogo, ki preverja zmožnost razumevanja besedila (4. naloga – ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne, naloga izbirnega tipa, 2t, Z /=znanje/poznavanje – prepis podatkov iz izhodiščnega besedila/, R);
- nalogo, ki preverja metajezikovno in poimenovalno zmožnost (5. naloga – v zadnjem odstavku izhodiščnega besedila poišči protipomenki, 1t, R);
- nalogi, ki preverjata metajezikovno zmožnost/obvladovanje temeljnih jezikoslovnih pojmov oziroma doseganje izobraževalnih ciljev v rabi (6. naloga – podčrtani besedi oziroma besedo

v navedenih besednih zvezah zamenjaj s pridevnikom, 2t, R, U /= uporaba/, in 9. naloga – v kateri časovni obliki so glagoli v izhodiščnem besedilu, naloga izbirnega tipa, 1t, U);

- nalogo, ki preverja upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (7. naloga – povedi dopolni z besedama v oklepajih, 2t, U); ter

<u>naslednje naloge v II. delu preizkusa znanja</u> (ob neznanem umetnostnem besedilu – odlomek iz proznega besedila z naslovom Čudežne gosli):

- nalogo, ki preverja prepoznavanje pravljice in ločevanje le-te od ostalih vrst književnih besedil (1. naloga, naloga izbirnega tipa, 1t, Z);
- nalogo, ki preverja najdenje bistvenih podatkov v besedilu (avtor, pravljično število) in razumevanje časa dogajanja (2. naloga, naloga izbirnega tipa, 3t, Z in R);
- nalogo, ki preverja razumevanje dela besedila (3. naloga, krajši zapis odgovora, 1t, R);
- nalogo, ki preverja razumevanje dogajanja, povezanega v trden vzročno-posledični sistem (4. naloga, naloga izbirnega tipa, 2t, R);
- nalogo, ki preverja najdenje bistvenega podatka (pravljični predmet) v besedilu (5. naloga, krajši zapis odgovora, 1t, Z);
- nalogo, ki preverja razumevanje ravnanja glavne književne osebe in pravilnost zapisa odgovora v povedi (6. naloga, krajši zapis odgovora v obliki povedi, 2t, R in U).

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa znanja, ki obsega 12 nalog in 24 točk, v povprečju uspešno rešili 7 nalog s skupaj 12 točkami. Naloge preverjajo znanje oziroma zmožnosti na različnih taksonomskih ravneh, prevladujejo naloge, ki preverjajo znanje na ravni razumevanja in uporabe.

V II. delu preizkusa znanja, ki obsega 7 nalog in skupaj 16 točk, so ti učenci v povprečju uspešno rešili 6 nalog, za katere so prejeli v povprečju 10 točk. Taksonomsko so te naloge na ravni znanja/poznavanja (1., 5. in delno 2. naloga), razumevanja (3., 4. ter delno 2. in 6. naloga).

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za 2. triletje: protipomenka, pridevnik, glagol, časovna oblika, sedanjik, preteklik, prihodnjik; (ljudska) pravljica, pustolovska zgodba, kriminalka, mladinska povest.

Rumeno območje

Učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama dosežkov*, <u>so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 3 naloge (od teh 1 delno) s skupaj 7 točkami</u>, in sicer <u>naslednji nalogi v I. delu preizkusa znanja</u>:

- nalogo, ki preverja zmožnost prepoznavanja okoliščin ter pravopisno zmožnost (1. naloga – kdaj in v kateri knjigi je bilo objavljeno besedilo, naloga dopolnjevanja, 1t, Z /prepis podatkov iz izhodiščnega besedila/);
- nalogo, ki preverja pravopisno zmožnost – rabo velike začetnice, vejice, zapis lastnega imena (11. naloga – popravi pravopisne napake v povedi – napiši ločili in veliki začetnici, 2t, U); ter

<u>naslednjo nalogo v II. delu preizkusa znanja</u>:

- del tvorbne naloge, ki preverja zmožnost obnavljanja dela dogajanja in zahteva izpostavitev doživljanja ene od književnih oseb (7. naloga – vsebina, tvorjenje besedila, 4t, S /=sinteza/).

Taksonomsko nalogi iz I. dela preizkusa znanja preverjata zmožnost/znanje na ravni znanja/poznavanja in uporabe, naloga iz II. dela preizkusa znanja pa zmožnost/znanje na ravni sinteze.

Naloge, ki spadajo v rumeno območje, ne preverjajo poznavanja izobraževalnih ciljev oziroma strokovnih izrazov iz učnega načrta za 2. triletje.

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 2 nalogi; obe
v I. delu preizkusa znanja, in sicer:

- nalogo, ki preverja upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (8. naloga – vprašaj se po podčrtanem delu navedene povedi, vprašalno poved napiši na črto, 2t, U), in
- nalogo, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste (12. naloga, A, ustreznost besedilni vrsti in vsebina, ter B – pravopisna in slovnična pravilnost – napiši mali oglas o pozabljeni jakni, pri opisu jakne si pomagaj z ilustracijo, A: 4t, B: 2t, S).

8. naloga ne preverja poznavanja izobraževalnih ciljev/strokovnih izrazov iz učnega načrta za 2. triletje, za pravilno rešitev 12. naloge pa je potrebno poznavanje besedilne vrste mali oglas.

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja v povprečju uspešno rešili še 2 nalogi (od teh 1 delno), in sicer
10. nalogo v I. delu preizkusa znanja:

- nalogo, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost, vprašalnico za načinovni prislov (vprašaj se po podčrtanih besedah, 1t, U), ter

del tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja:

- 7. nalogo, B – poleg zmožnosti obnavljanja dela dogajanja in izpostavitve doživljanja ene od književnih oseb so pokazali še zmožnost samostojnega upovedovanja ter praktično obvladovanje pravopisnih in slovničnih pravil, 2t, U.

Nalogi ne zahtevata poznavanja izobraževalnih ciljev/strokovnih izrazov iz učnega načrta za 2. triletje.

Razporeditev dosežkov je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu, tega pa ni mogoče trditi glede občutljivosti preizkusa znanja. V prvem delu preizkusa znanja sta pričakovano zahtevnejši 8. in 10. naloga, ki preverjata upovedovalno/skladenjsko zmožnost na ravni rabe.
V obeh delih preizkusa sta pričakovano zahtevnejši tudi tvorbni nalogi, ki najbolj celovito preverjata sporazumevalno in recepcijsko zmožnost učencev, sicer pa je v preizkusu premalo zahtevnejših nalog, ki bi dovolj dobro omogočale zaznavanje razlik v znanju učencev, kar bi povzročilo enakomernejšo porazdelitev dosežkov/nalog med vsemi območji. To še nekoliko bolj velja za II. del preizkusa, v katerem se skladno z učnim načrtom za 2. triletje preverja predvsem razumevanje krajšega proznega besedila, ne pa tudi književno znanje.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.1.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, drugo obdobje

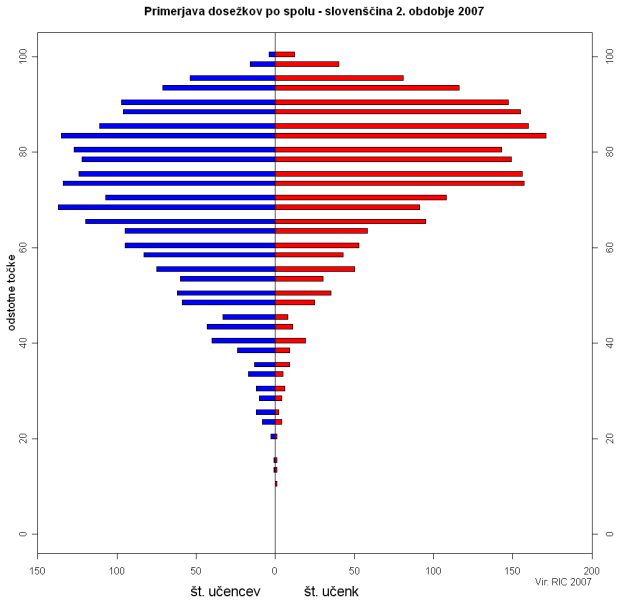

Slika 4.2.1.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, drugo obdobje

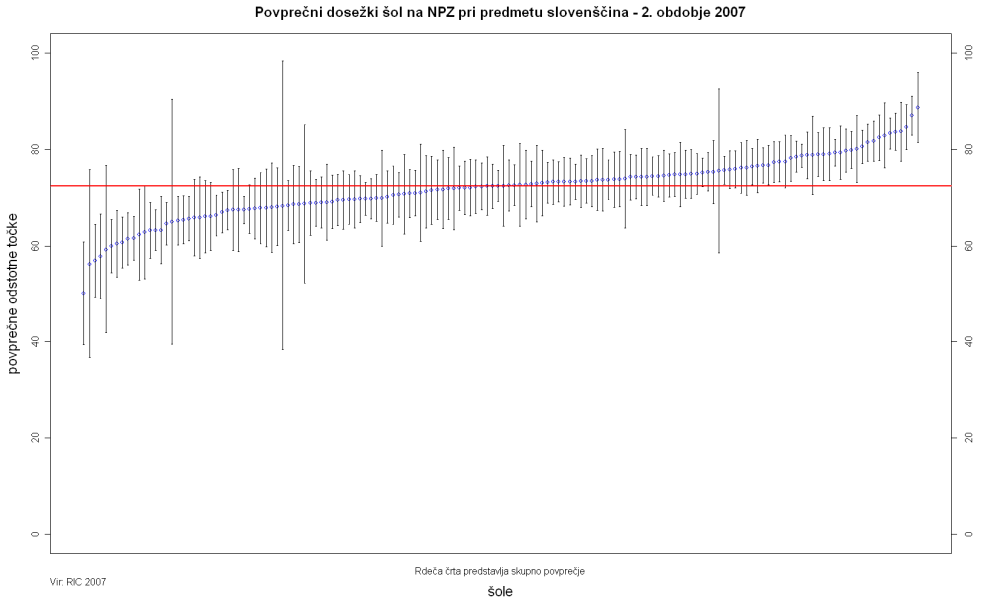

Preglednica 4.2.1.1.2 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	75,11	14,65	343
Goriška regija	76,91	12,38	162
Jugovzhodna Slovenija	70,00	16,65	155
Koroška regija	72,97	15,50	274
Notranjsko-kraška regija	70,52	14,32	91
Obalno-kraška regija	75,65	14,33	260
Osrednjeslovenska regija	74,50	15,53	689
Podravska regija	71,38	16,55	980
Pomurska regija	69,33	15,81	438
Savinjska regija	70,98	15,86	737
Spodnjeposavska regija	72,37	14,23	137
Zasavska regija	71,48	16,95	91

4.2.1.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Podatki: Preizkus znanja v rednem roku je opravljalo 19 056 učencev 9. razreda. Od možnih 60 točk so učenci povprečno dosegli 38,95 točke (64,9 %), IT 0,6491. Maksimalno število točk je doseglo 31 učencev (0,2 %), minimalno število (0–4 točke) pa 17 učencev (0,1 %). Največ učencev, tj. 1923 (10,1 %), je doseglo 80–84 točk, 1845 učencev (9,7 %) je doseglo 75–79 točk, 1754 učencev (9,2 %) 70–74 točk, 1685 učencev (8,8 %) 85–89 točk, 1634 učencev (8,6 %) 65–69 točk, 1549 učencev (8,1 %) je doseglo 60–64 točk, 1432 učencev (7,5 %) 55–59 točk, 1239 učencev (6,5 %) 50–54 točk, 1231 učencev (6,5 %) 90–94 točk in 1117 (5,9 %) 45–49 točk. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže pravilno zvonasto krivuljo, nekoliko pomaknjeno v desno. Standardni odklon v odstotnih točkah je 19,6, indeks diskriminativnosti pa 0,77.

Preglednica 4.2.1.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	19056	Indeks težavnosti	0,65
Število postavk	34	Indeks zanesljivosti	0,91
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,46
Povprečno št. točk	38,8		
Povprečno št. odstotnih točk	64,7		
Standardni odklon odstotnih točk	19,5		

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo v I. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – intervju z naslovom ***Jesen – najlepši in najvarnejši čas za obisk gora***, prirejeno po reviji Gea, avgust 2005. V tem delu preizkusa je 20 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 36. Od možnih 36 točk so učenci povprečno dosegli 23,26 točke (65 %). Enako, 65-odstotno uspešnost, so učenci dosegli tudi v II. delu preizkusa.

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem (18 nalog, 28 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (delno 2 nalogi in zadnja naloga, 8 točk).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlembo (4., 5., 7., 8. in 9. naloga, skupaj 8 točk), okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (2., 3. in 6. naloga, skupaj 4 točke) ter metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (1., delno 10., delno 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18. in 19. naloga, skupaj 16 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja delno

z 10. in delno z 11. nalogo s skupaj 2 točkama ter z 20. nalogo (tj. pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, mdr. tudi pravopisno; skupaj 6 točk).
Razmerje med nalogami in točkami za posamezno razčlembo je povezano z izborom izhodiščnega besedila (odvisno je od besedilne vrste in zanjo značilnih jezikovnih sredstev oziroma gradnikov ter od vsebine) in se od preizkusa do preizkusa razlikuje.
Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlembo (4., 5., 7., 8. in 9. naloga, skupaj 8 točk): Naloge preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost razumevanja in vrednotenja besedila kot celote (9. naloga, IT 0,73), zmožnost razumevanja posameznih delov besedila (4. naloga, IT 0,69, 5. naloga, IT 0,84, in 8. naloga, IT 0,78) ter zmožnost povzemanja podtem (7. naloga, IT 0,85). 4., 7. in 9. naloga so oblikovane kot naloge izbirnega tipa, pri 5. in 8. nalogi pa se vrednoti samo učenčevo poznavanje pravega vprašanja oziroma zapis pravilne besede. Naloge so različno zahtevne, 5., 7. in 8. nalogo so uspešno rešili tudi učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (v informaciji o nacionalnem preverjanju znanja, poslani osnovnim šolam v začetku junija, imenovani zeleno območje), 4. in 9. naloga pa sta zahtevnejši, spadata v rumeno območje. Taksonomsko naloge preverjajo znanje na ravni razumevanja, 9. naloga pa na ravni razumevanja in vrednotenja.
Uspešnost učencev pri reševanju nalog za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (2., 3. in 6. naloga, skupaj 4 točke): Naloge preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – kje, kdaj, s kom, kdo je opravil intervju (2. naloga, naloga dopolnjevanja, IT 0,79) in zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena – čemu je nastalo besedilo (3. naloga, naloga izbirnega tipa, IT 0,90) in s katerim namenom je v četrtem odgovoru vprašani dodal nekaj, kar ni bil vprašan (6. naloga, IT 0,63). 2. in 3. naloga spadata v zeleno območje (uspešno ju je rešila večina učencev), 6. naloga pa spada v rumeno območje. Taksonomsko naloge preverjajo znanje na ravni znanja/poznavanja in razumevanja. Zahtevnost nalog je tudi v tem sklopu različna, odstotek uspešnosti pa je primerljiv z dosežki nalog za pomensko razčlembo. Večina ciljev/standardov, ki jih preverjajo naloge v teh dveh sklopih, je v učnem načrtu opredeljenih kot minimalni; podatki kažejo, da jih v skladu z učnim načrtom dosegajo tudi učenci z nižjim skupnim dosežkom točk na preizkusu.
Uspešnost učencev pri reševanju nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (1., delno 10., delno 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18. in 19. naloga, skupaj 16 točk): Naloge preverjajo funkcionalne in izobraževalne cilje/standarde iz učnega načrta – določitev vrste izhodiščnega besedila (1. naloga, naloga izbirnega tipa, IT 0,60), poimenovalno in metajezikovno zmožnost (15. naloga – vprašaj se po obkroženih besedah v navedenih povedih, vprašalnici napiši na črti; kaj je beseda hitro v prvi povedi in kaj je v drugi /pridevnik, prislov/, IT 0,39), metajezikovno, upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (delno 10. naloga – v povedi obkroži glavni stavek, vprašaj se po odvisniku, s katero od navedenih besednih zvez lahko zamenjamo odvisni stavek, IT 0,74; delno 11. naloga – obkroženi stavčni člen razširi v odvisni stavek, IT 0,45; 12. naloga – katera od navedenih povedi je pravilna pretvorba v odvisni govor, IT 0,43; 13. naloga – namesto katere besedne zveze stoji obkrožena beseda /kazalni zaimek/, IT 0,32; 14. naloga – iz uvodnega dela izhodiščnega besedila izpiši en samostalnik in en pridevnik, ki spadata v isto besedno družino, IT 0,39; 16. naloga – podatke iz izhodiščnega besedila dopolni s pravilnimi predlogi, IT 0,58; 17. naloga – dopolni povedi z za to ali zato, IT 0,95; 18. naloga – iz navedene povedi izpiši glagola, v čem se razlikujeta glagola v navedeni povedi, IT 0,70, in 19. naloga – v skladu z izhodiščnim besedilom dopolni poved z zaimkom njegov ali svoj, IT 0,76). Pravopisno zmožnost v tem sklopu preverjajo delno 10. naloga, odgovor b), in delno 11. naloga – v obeh nalogah je 1 točka od 2 za zapis povedi brez napake ali z eno napako (iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je uspešnost nalog odvisna od jezikovne pravilnosti zapisanega odgovora), ter 16. naloga (raba predlogov z/s, iz) in 17. naloga (pisanje skupaj in narazen).
Podatki o povprečnih dosežkih pri nalogah za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo kažejo največje razlike v znanju učencev, kar je v skladu z učnim načrtom. Ne razlikujejo se toliko cilji/standardi kot raven oziroma globina njihovega doseganja – IT nalog iz oblikoslovja je 0,32–0,76, iz skladnje je 0,39–0,74, iz pravopisa pa 0,58–0,95. Ker gre v tem sklopu tudi za preverjanje doseganja izobraževalnih ciljev/standardov (vedenja/znanja o jeziku, poznavanja jezikoslovnih pojmov), je več nalog na prvi taksonomski stopnji (znanje/poznavanje) – delno 1., 10., 11., 12., 15., 16. in 18. naloga, v celoti 14. naloga. Cilji/standardi, ki jih preverjajo te naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni in temeljni.

Glede na porazdelitev točk v skupnem dosežku so učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), uspešno rešili 17. in 19. nalogo; 10. in 18. naloga spadata v rumeno območje, 1., 11. in 16. naloga pa v rdeče območje. Štiri naloge – 12., 13., 14. in 15., prve tri s po 1 točko, 15. z 2 točkama – spadajo v modro območje – uspešno so jih rešili samo učenci, katerih skupni dosežki določajo zgornjo desetino dosežkov. Naloge so zahtevne, ker je za pravilno rešitev treba poznati jezikoslovne izraze, so pa ustrezne, ker omogočajo zaznavanje razlik/kažejo razlike v znanju učencev z najvišjim skupnim dosežkom.
Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah (delno 10. in 11. naloga, 20. naloga, skupaj 8 točk): Naloge tvorjenja v obeh delih preizkusa najbolj celovito preverjajo pisno sporazumevalno zmožnost učencev. Zmožnost samostojnega tvorjenja besedila v I. delu preizkusa znanja preverjajo delno 10. in 11. naloga in v celoti 20. naloga. 10. (IT 0,74) in 11. naloga (IT 0,45) preverjata upovedovalno/skladenjsko zmožnost, tvorjenje vprašalne povedi oziroma pretvorbo stavčnega člena v odvisnik in zapis nove povedi. Iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost nalog vplivala pravopisna pravilnost. 11. naloga ima nižjo uspešnost zaradi prepoznavanja skladenjskega razmerja in zaradi zahtevnega stavčnega člena. 20. naloga preverja zmožnost tvorjenja uradne prošnje, povezane z izhodiščnim besedilom in z danimi podatki, in se ocenjuje ločeno po treh kriterijih s po 2 točkama. IT za celotno nalogo je 0,55 (nižji kot v preteklem letu, IT 0,62). Učenci so bili tako kot v preteklem letu uspešnejši v delu naloge, ki zahteva vsebino jedrnega dela uradne prošnje (izražen sporočevalčev namen /prošnja za predavanje/ in razlog za prošnjo), kriterij B, IT je 0,68 (lani 0,73). Ta del naloge spada v rumeno območje (meja med polovicama dosežkov); lani je bil v zelenem območju, uspešno ga je rešila večina učencev. Ponovno pa sta nižja preostala dosežka, tj. obvladovanje besedilne vrste (sestavine uradne prošnje, ki so vsebinsko pravilne in na pravem mestu), kriterij A, IT je 0,55 (lani 0,58), rdeče območje, in pravopisna in slovnična pravilnost ter slogovna ustreznost glede na dano besedilno vrsto, kriterij C, IT je 0,43, modro območje – podatki kažejo, da le zgornja desetina učencev poleg vsebine in značilne zgradbe uradne prošnje obvlada tudi slovnična, pravopisna in slogovna pravila uradnega dopisovanja (IT je precej nižji kot lani, ko je bil 0,56 in je spadal v rdeče območje). Razlog za nižjo uspešnost so deloma lahko pravopisno zahtevnejša lastna imena, deloma pa je lahko na to vplivala tudi nižja uspešnost kriterijev A in B, ker se pravopisno-slovnična pravilnost ter slogovna ustreznost glede na dano besedilno vrsto in naslovnika vrednoti le, če učenec dobi iz prvih dveh kriterijev najmanj 2 točki.
Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa: Večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe, znanje na ravni poznavanja preverjajo delno 1., 2., 10., 11., 12., 15., 16. in 18. naloga, v celoti 14. naloga, 9. naloga poleg razumevanja zahteva vrednotenje, 18. naloga poleg poznavanja analizo, 20. naloga pa znanje na ravni sinteze oziroma samostojnega reševanja novih problemov.

II. del preizkusa znanja
Naloge se navezujejo na basen **Ivana Andrejeviča Krilova *Kmet in lisica***. V tem delu preizkusa je 11 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 24. Od možnih 24 točk v II. delu preizkusa so učenci povprečno dosegli 15,59 točke (65 %). Pri reševanju nalog v obeh delih preizkusa znanja so bili enako uspešni (65-odstotna uspešnost).
Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega književnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila, metaforična zmožnost – 9 nalog, 16 točk), literarnovedno znanje (1 naloga, 2 točki) in zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (1 naloga, 6 točk).

Zmožnost samostojnega književnega branja se preverja z nalogami, ki preverjajo zmožnost razumevanja neznane basni oziroma njenih delov (3., 4., 5., 6., 7. in 8. naloga, skupaj 10 točk) in z nalogami, ki preverjajo razumevanje besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (1., 2. in 9. naloga, skupaj 6 točk); literarnovedno znanje se preverja tudi s samostojno nalogo (10. naloga, 2 točki), zmožnost tvorjenja poustvarjalnih oziroma 'strokovnih' besedil o književnosti pa s tvorbno nalogo (11. naloga, 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega umetnostnega besedila (3., 4., 5., 6., 7. in 8. naloga, skupaj 10 točk): To so naloge kratkih odgovorov (3., 4., 6.

naloga, IT teh nalog: 0,90; 0,74; 0,83), odgovor v povedi (7. naloga, IT 0,55), kombinacija naloge dopolnjevanja in povezovanja (5. naloga, IT 0,68) ter izbirni tip naloge (8. naloga, IT 0,77), skupaj 10 točk. 3., 4., 5. in 6. naloga preverjajo razumevanje dela izhodiščnega besedila (dela dialoga), in sicer tako, da se preverja zmožnost najdenja bistvenih podatkov (3., 5., 6. naloga: kaj najprej zanima kmeta; kaj je po kmetovem mnenju kraja, kaj po njegovem mnenju povzroča; s čim se lisica tolaži) oziroma je treba najti/razložiti del besedila, za katerega je značilna nenavadna besedna zveza oziroma prenos pomena (4. naloga: kje je izražena kmetova misel o lisičini zaslepljenosti). 7. naloga zahteva izpostavitev dveh razlogov za ravnanje književne osebe v povezavi s sporočilnostjo – odgovor mora biti napisan v obliki povedi. Pri tej nalogi ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost učencev pri reševanju vplivala zahteva po jezikovni pravilnosti odgovora. Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (3., 5., 6. naloga) in temeljni (4., 7., 8. naloga). 3., 4. in 6. nalogo so uspešno rešili že učenci, katerih dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 5. in 8. nalogo tudi učenci, katerih dosežki določajo mejo med polovicama dosežkov (rumeno območje), in 7. nalogo poleg najuspešnejših učencev tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje književnega besedila v povezavi z literarnovednim znanjem (1., 2. in 9. naloga, skupaj 6 točk): To so različica alternativnega tipa naloge (1. naloga, IT 0,85), različica izbirnega tipa naloge (2. naloga, IT 0,84) in naloga kratkih odgovorov (9. naloga, IT 0,59), skupaj 6 točk. Prvi dve nalogi preverjata prepoznavanje oziroma razumevanje osnovnih značilnosti literarne vrste (basni), dogajalne zgradbe, književnih oseb, kraja in časa dogajanja ter prepoznavanje slogovnega postopka v književnem besedilu. Pri 9. nalogi ni mogoče ugotoviti, kako uspešno so učenci razložili, kaj v besedilu pomeni, da se je lisici »godilo ko čebelici na cvetu«, oziroma kako uspešni so bili pri poimenovanju pesniškega sredstva (primera/komparacija). Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (večinoma 1., v celoti 2. in 9. naloga). 1. in 2. nalogo so rešili že učenci, katerih dosežki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov (zeleno območje), 9. nalogo pa (poleg najuspešnejših učencev) tudi učenci, katerih skupni dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Uspešnost učencev pri reševanju naloge, ki preverja literarnovedno znanje (10. naloga, 2 točki): To je naloga povezovanja, IT je 0,60, 2 točki; učenec mora povezati tri elemente: vrsto književnega besedila, avtorja in naslov besedila. Cilji/standardi, ki jih naloga preverja, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (2 primera) in temeljni (1 primer). Nalogo so uspešno rešili (poleg najuspešnejših učencev) tudi učenci, katerih dosežki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov (rdeče območje).

Uspešnost učencev pri tvorbni nalogi (11. naloga, 6 točk): Naloga preverja zmožnost tvorjenja poustvarjalnega oziroma 'strokovnega' besedila o književnosti, in sicer gre za kombinacijo delne obnove – izpostavitev bistvene sporočilne enote (katera vrednota je v izhodiščnem besedilu posebej izpostavljena) in ponazoritev/utemeljitev te izpostavitve s sklicevanjem na književno besedilo. Cilji/standardi, ki jih preverjamo s to nalogo, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni. Odgovor je treba oblikovati kot besedilo z največ 6 povedmi in pri tem upoštevati jezikovna (pravopisno-slovnična pravila). Kriterija za vrednotenje tvorbne naloge ob umetnostnem besedilu sta dva: 4 točke od 6 za vsebino (kriterij A, za vsak element po 1 točka) in 2 točki za pravopisno-slovnično pravilnost ter slogovno ustreznost (kriterij B). IT vsebinskega dela tvorbne naloge (kriterij A), povezane z umetnostnim besedilom, je za spoznanje višji od IT pravopisno-slovničnega dela te naloge (kriterij B) (IT 0,48 /A/ : IT 0,47 /B/). IT za pravopisno-slovnično raven tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja je nepričakovano nekoliko višji od IT za ta vidik tvorbne naloge v I. delu preizkusa znanja (I. del – IT 0,43 /C/ : II. del – IT 0,47 /B/). Če primerjamo še uspešnost učencev na vsebinski ravni tvorbne naloge ob umetnostnem in neumetnostnem besedilu, vidimo, da so bili učenci pri tvorbni nalogi ob umetnostnem besedilu manj uspešni kot pri tvorbni nalogi ob neumetnostnem besedilu (I. del – IT 0,68 /B/ : II. del – IT 048 /A/). IT vsebinskega dela tvorbne naloge (kriterij A) v II. delu preizkusa za tretje obdobje je tudi opazno nižji od IT tvorbne naloge v II. delu preizkusa za 6. razred (drugo obdobje – IT 0,66 /A/ : tretje obdobje – IT 0,48 /A/), IT pravopisno-slovničnega dela te naloge

(kriterij B) pa je v preizkusu znanja za 9. razred višji kot v preizkusu znanja za 6. razred (drugo triletje – 0,41 /B/ : tretje triletje – 0,47 /B/).

V preizkusu znanja za šolsko leto 2005/2006, redni rok, so bili učenci uspešnejši pri reševanju tvorbne naloge v I. delu preizkusa znanja kot pri reševanju tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja, in to tako pri celotni nalogi kot tudi na obeh ravneh besedila, ki se vrednotita pri obeh tvorbnih nalogah: kriterij B/A – vsebina; kriterij C/B – jezikovna raven (I. del – IT naloge 0,62 /skupni/; 0,73 /B/, 0,56 /C/ : II. del – IT naloge 0,49 /skupni/; 0,50 /A/; 0,47 /B/). To večinoma velja tudi za šolsko leto 2006/2007 (I. del – IT naloge 0,55 /skupni/; 0,68 /B/ : II. del – IT naloge 0,475 /skupni/; 0,48 /A/). Se je pa v šolskem letu 2006/2007 zgodilo prvič (pri vseh 6, v zadnjih dveh letih opravljenih preizkusih znanja), da je bil IT za jezikovno-slovnični del pri tvorbni nalogi v rednem roku, tretje obdobje, II. del preizkusa znanja, nekoliko višji od IT pri tvorbni nalogi v I. delu preizkusa znanja. (I. del – 0,43 /C/ : II. del – 0,47 /B/). Treba pa bo opazovati te vrednosti in šele na osnovi večletnega spremljanja uspešnosti učencev pri nacionalnem preverjanju znanja ter upoštevanja različnih drugih (morebiti še) pridobljenih in potrjenih informacij/podatkov ugotoviti, kateri dejavniki vplivajo na uspešnost (zahtevnost /in vsebina/ ter vrsta izhodiščnega neumetnostnega in umetnostnega besedila, vrsta besedila tvorbne naloge …).
Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa zajemajo znanje/poznavanje (delno 1., delno 5., 10. naloga, skupaj 4 točke), razumevanje in uporabo (večina nalog, skupaj 14 točk) ter samostojno reševanje novih problemov (analiza in sinteza: 4., delno 7. in delno 11. naloga, skupaj 6 točk). Taksonomska stopnja ni edini dejavnik določanja zahtevnosti naloge, res pa je, da je v tem delu preizkusa IT najnižji pri tvorbni nalogi, pri kateri gre hkrati za najvišjo taksonomsko stopnjo (sinteza, analiza in uporaba) : IT (0,48 /A/ in 047 /B/).

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.1.4 Porazdelitev odstotnih točk pri slovenščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

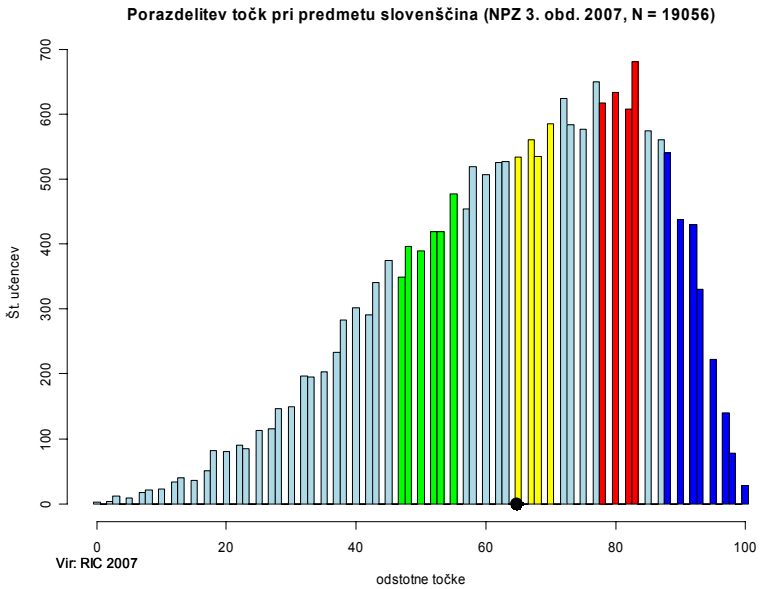

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nacionalnem preverjanju znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili 12 od skupaj 31 nalog (tvorbni nalogi imata 3 oziroma 2 enoti, skupaj je torej 34 točkovanih enot) s skupaj 16 točkami, in sicer
naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu – intervjuju z naslovom Jesen – najlepši in najvarnejši čas za obisk gora, objavljenem v reviji Gea):

- nekatere od nalog (5 od 8), ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost prepoznavanja okoliščin (2. naloga – kje, kdaj, s kom in kdo je opravil intervju, 2t, Z /=znanje/poznavanje, R /=razumevanje/), zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (3. naloga – čemu je besedilo nastalo, 1t, R), zmožnost povzemanja podtem (5., 7. in 8. naloga; 5. naloga – na katero vprašanje v izhodiščnem besedilu se navezuje naslov besedila, 1t, R; 7. naloga – v katerih odgovorih so predstavljene navedene vsebine, 2t, R; in 8. naloga – s katero besedo je vprašani v zadnjem odgovoru izrazil svoje mnenje, 1t, R);
- nalogo, ki preverja pravopisno zmožnost (17. naloga – dopolni povedi z za to ali zato, 1t, U /=uporaba/);
- nalogo, ki preverja upovedovalno/skladenjsko zmožnost (19. naloga – dopolni poved z zaimkom njegov ali svoj, 1t, U); ter

naslednje naloge v II. delu preizkusa znanja (ob neznanem umetnostnem besedilu – basni Ivana Andrejeviča Krilova Kmet in lisica):

- nalogo, ki preverja prepoznavanje in razumevanje osnovnih značilnosti literarne vrste – basni (tudi razlikovanje od dramatike), razumevanje dogajalne zgradbe, književnih oseb ter kraja in časa dogajanja (1. naloga, 3t, Z, R);
- nalogo, ki preverja prepoznavanje/razumevanje slogovnega postopka v književnem besedilu (2. naloga, 1t, R);
- naloge, ki preverjajo razumevanje delov književnega besedila (dialoga, nenavadnih besednih zvez) glede na sporočilnost besedila (3., 4., 6. naloga, po 1t, R, A /=analiza/, R).

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so v I. delu preizkusa znanja od skupaj 20 nalog s 36 točkami v povprečju uspešno rešili 7 nalog z 9 točkami. Vsi cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo te naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni. Taksonomsko naloge preverjajo zmožnost/znanje na ravni razumevanja (3., 5., 7. ter 8. naloga) in uporabe (17. in 19. naloga), 2. naloga preverja znanje/poznavanje in razumevanje.

V II. delu preizkusa znanja so od skupaj 11 nalog s 24 točkami učenci uspešno rešili 5 nalog s 7 točkami. Štiri naloge (tj. 1., 2., 3. in 6.) preverjajo doseganje ciljev oziroma standardov, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni; taksonomsko so te naloge na ravni znanja/poznavanja (delno 1. naloga) in razumevanja (delno 1., 2., 3. in 6. naloga); ena naloga (tj. 4.) preverja cilj ozirom standard, ki je v učnem načrtu opredeljen kot temeljni, taksonomsko pa je na ravni analize.

Naloge iz I. in II. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta: **svojilni zaimek**; basen, dramsko besedilo/dramatika, dogajalni prostor/čas, verz, književna oseba – izobraževalni cilji za književnost v 3. (prvi primer), v 2. (drugi in tretji primer) in v 1. triletju (zadnja dva primera).

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog s skupaj 17 točkami (6 nalog /od teh eno delno/ v I. delu s skupaj 13 točkami in 2 nalogi v II. delu s skupaj 4 točkami), in sicer
naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja (ob neznanem neumetnostnem besedilu – intervjuju):

- nekatere od nalog (3 od 8), ki preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost povzemanja podtem (4. naloga – kaj si izvedel iz uvodnega dela izhodiščnega besedila, 2t, R), zmožnost prepoznavanja sporočevalčevega namena (6. naloga – s katerim namenom je v četrtem odgovoru vprašani dodal nekaj, česar ni bil vprašan, 1t, R) in zmožnost razumevanja in vrednotenja besedila (9. naloga – ali so navedene trditve o izhodiščnem besedilu pravilne, 2t, R, V /=vrednotenje/);
- nalogo, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (10. naloga – v navedeni povedi obkroži glavni stavek, vprašaj se po odvisniku in napiši vprašanje v obliki povedi, s katero od navedenih besednih zvez lahko zamenjamo odvisni stavek v navedeni povedi, skupaj 4t /od tega 1t za jezikovno pravilnost/, Z, U);
- nalogo, ki preverja metajezikovno zmožnost (18. naloga – iz navedene povedi izpiši glagola, v čem se razlikujeta glagola v navedeni povedi, 2t, Z, A);
- del naloge, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste (20. naloga, B, 2t, S /=sinteza/) – pokazali so, da obvladajo vsebino jedrnega dela zahtevanega uradnega besedila (izražena sporočevalčev namen in razlog za prošnjo), ne pa značilne zgradbe te besedilne vrste ter slovničnih, pravopisnih in slogovnih pravil; ter

<u>naslednji nalogi v II. delu preizkusa znanja</u> (ob neznanem umetnostnem besedilu – basni):
- nalogo, ki preverja razumevanje besedila oziroma bistvenih podatkov v njem (5. naloga, 3t, Z, R); in
- nalogo, ki preverja razumevanje nenavadnih besed in besednih zvez (pregovori) v povezavi s sporočilnostjo besedila (8. naloga, 1t, R).

Cilji oziroma standardi, ki jih preverjajo navedene naloge, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (vse naloge v I. delu in 5. naloga v II. delu) oziroma temeljni (8. naloga v II. delu); naloge preverjajo zmožnosti/znanje na različnih taksonomskih ravneh.

Naloge iz I. dela predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz učnega načrta za 2. in 3. triletje: **glavni in odvisni stavek**, glagol, oseba, čas, naklon, **glagolski vid**; nalogi v II. delu ne preverjata izobraževalnih ciljev/poznavanja strokovnih izrazov.

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri slovenščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, <u>so poleg nalog iz zelenega in rumenega območja v povprečju uspešno rešili še 8 nalog (od teh eno delno) s skupaj 20 točkami</u>, in sicer
<u>naslednje naloge v I. delu preizkusa znanja, skupaj 4 naloge (od teh eno delno) s 7 točkami</u>:
- nalogo, ki preverja metajezikovno zmožnost oziroma izobraževalne cilje v rabi (1. naloga – katere vrste je izhodiščno besedilo, 2t, Z, R);
- nalogo, ki preverja metajezikovno in upovedovalno/skladenjsko zmožnost (11. naloga – obkroženi stavčni člen razširi v odvisni stavek, novo poved napiši na črto, 2t /1t za jezikovno pravilnost/, Z, U;
- nalogo, ki preverja skladenjsko/upovedovalno in pravopisno zmožnost (16. naloga – podatke iz izhodiščnega besedila dopolni s pravilnimi predlogi, 1t, Z, U);
- del naloge, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste (20. naloga, A, 2t, S /=sinteza/) – pokazali so, da poleg vsebine obvladajo tudi značilno zgradbo uradne prošnje); ter

<u>naslednje naloge v II. delu preizkusa znanja, skupaj 4 naloge s 13 točkami</u>:
- nalogo, ki preverja razumevanje dela besedila, izpostavitev dveh razlogov za ravnanje književne osebe in pravilnost zapisa odgovora (7. naloga, 3t, R, A, U);
- nalogo, ki preverja razumevanje in poimenovanje komparacije (9. naloga, 2t, R);

- nalogo, ki preverja literarnovedno znanje (10. naloga, 2t, Z);
- nalogo, ki preverja zmožnost obnavljanja dogajanja (delno), zahteva izpostavitev bistvene sporočilne enote in njeno ponazoritev s sklicevanjem na književno besedilo in pravilen zapis besedila (11. naloga, 6t, A, S, U).

Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo naloge v I. delu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni in temeljni (1. in 16. naloga); taksonomsko so naloge različno zahtevne. Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo 7., 9., 10. in 11. naloga v II. delu, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni, cilj oziroma standard, ki ga preverja 9. naloga, je opredeljen kot minimalni cilj oziroma standard; taksonomsko so te naloge na ravni znanja (10. naloga), razumevanja (9. naloga), uporabe (pravopisa), analize in sinteze (7. in 11. naloga).

Naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih dosežki spadajo v rdeče območje, predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov iz UN: nasvet strokovnjaka, intervju, **opis delovnega postopka, življenjepis znane osebe**, **strokovno besedilo, praktičnosporazumevalno besedilo, publicistično besedilo, uradovalno besedilo,** stavčni člen, **odvisni stavek**, predlog, **uradna prošnja; primera/komparacija; roman, balada, komedija**; pregledno poznavanje pesnikov in pisateljev (**I. Tavčar**, **F. Prešeren**, A. T. Linhart).

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in modrega območja v povprečju uspešno rešili še 5 nalog (od teh eno delno) s skupaj 7 točkami,
vse naloge so iz I. dela preizkusa znanja, in sicer

- nalogo, ki preverja metajezikovno, skladenjsko/upovedovalno in pravopisno zmožnost (12. naloga – katera od navedenih povedi je pravilna pretvorba v odvisni govor, 1t, Z, U);
- nalogo, ki preverja skladenjsko/upovedovalno zmožnost (13. naloga – namesto katere besedne zveze stoji obkrožena beseda /kazalni zaimek/, 1t, R);
- nalogi, ki preverjata metajezikovno in poimenovalno zmožnost (14. naloga – iz uvodnega dela izhodiščnega besedila izpiši en samostalnik in en pridevnik, ki spadata v isto besedno družino, 1t, Z; 15. naloga – vprašaj se po obkroženih besedah v navedenih povedih, vprašalnici napiši na črti; kaj je beseda hitro v prvi povedi in kaj je v drugi /pridevnik, prislov/, 2t, Z, U);
- del naloge, ki preverja zmožnost tvorjenja besedila dane vrste (20. naloga, C, 2t, S) – pokazali so, da poleg vsebine in značilne zgradbe uradne prošnje obvladajo tudi slovnična, pravopisna in slogovna pravila uradnega dopisovanja.

Cilji oziroma standardi, katerih doseganje preverjajo 12., 14., 15. in 20. naloga, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni, cilj oziroma standard, ki ga preverja 13. naloga, je opredeljen kot temeljni; taksonomsko naloge preverjajo znanje na ravni poznavanja oziroma znanja, uporabe in sinteze.

Naloge, ki so jih uspešno rešili učenci, katerih dosežki spadajo v modro območje, tj. v zgornjo desetino dosežkov, predvidevajo poznavanje naslednjih strokovnih izrazov: odvisni govor, samostalnik, pridevnik, glagol, zaimek, prislov, besedna družina (vsi že iz 2. triletja), predlog, **uradna prošnja**.

Razporeditev dosežkov je v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu. V obeh delih preizkusa znanja so pričakovano zahtevnejše predvsem naloge, ki preverjajo doseganje izobraževalnih ciljev v rabi, tj. na osnovi sprejemanja, razčlenjevanja in vrednotenja izhodiščnega neumetnostnega oziroma umetnostnega besedila. Pričakovano zahtevnejše so tudi naloge, pri katerih mora učenec poiskati in razložiti/utemeljiti katero od sporočilnih enot besedila v skladu z navodilom naloge, ter obe nalogi tvorjenja, ki najbolj celovito preverjata sporazumevalno in recepcijsko zmožnost učencev.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.1.5 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri slovenščini, tretje obdobje

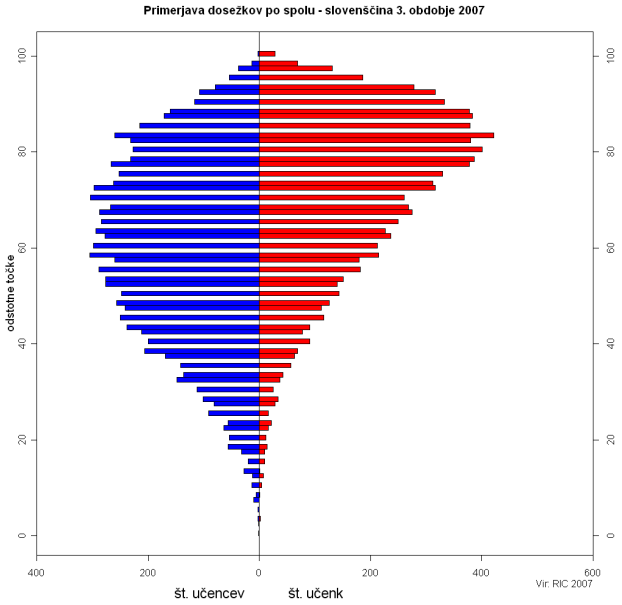

Slika 4.2.1.6 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri slovenščini, tretje obdobje

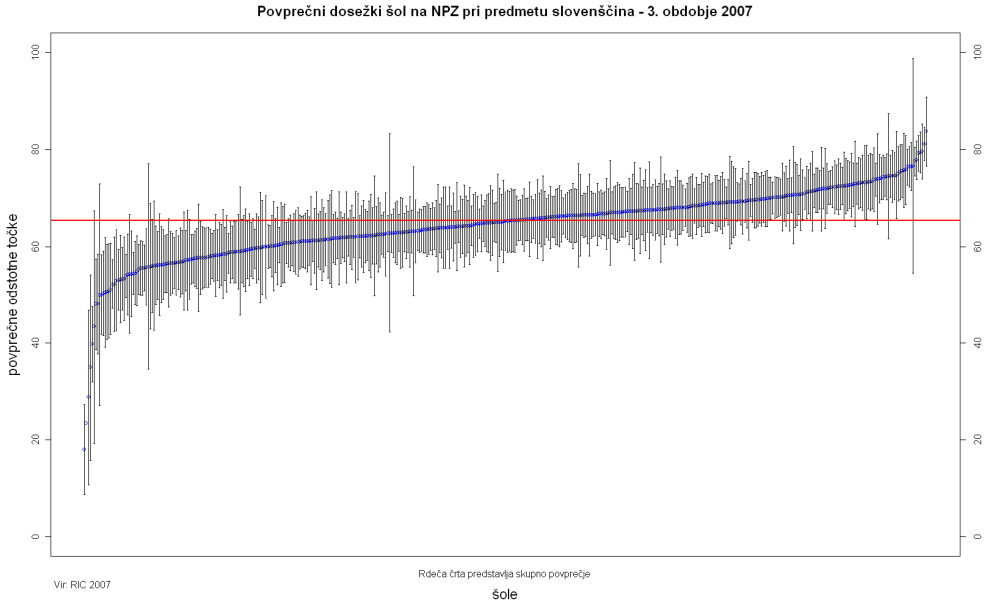

Preglednica 4.2.1.2.1 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	68,33	17,81	1997
Goriška regija	67,91	18,79	1091
Jugovzhodna Slovenija	64,77	19,46	1440
Koroška regija	66,33	18,75	670
Notranjsko-kraška regija	66,17	18,30	446
Obalno-kraška regija	64,29	18,68	756
Osrednjeslovenska regija	67,32	18,94	4829
Podravska regija	63,79	19,14	2943
Pomurska regija	60,01	20,13	1166
Savinjska regija	63,81	19,44	2466
Spodnjeposavska regija	61,62	19,83	629
Zasavska regija	66,34	18,45	389

4.2.1.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Podatki: Preizkus znanja v naknadnem roku so opravljali **304 učenci** 9. razreda. Od možnih **60 točk** so povprečno dosegli **37,7 točke (62,8 %)**, **IT 0,62**. Največ učencev, tj. 68 (22,4 %), je doseglo 42–47 točk; 53 učencev (17,43 %) je doseglo 48–53 točk, 46 učencev (15,13 %) 30–35 točk, 40 učencev (13,2 %) 36–41 točk, 33 učencev (10,9 %) 24–29 točk, 24 učencev (7,9 %) 18–23 točk, 21 učencev (6,9 %) 54–59 točk, 10 učencev (3,3 %) 12–17 točk in 9 učencev (3,0 %) 6–11 točk. Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže nekoliko nepravilno zvonasto krivuljo, pomaknjeno v desno. Standardni odklon v odstotnih točkah je 12,0, indeks diskriminativnosti pa 0,82.

Preglednica 4.2.1.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	304	Indeks težavnosti	0,63
Število postavk	36	Indeks zanesljivosti	0,92
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,47
Povprečno št. točk	37,7		
Povprečno št. odstotnih točk	62,8		
Standardni odklon odstotnih točk	20,0		

Ker je na naknadnem roku sodelovalo malo učencev ter ker ni znano, kateri učenci so to bili (npr. učno bolj ali manj uspešni …) in iz katerih razlogov so opravljali preizkus znanja v naknadnem roku, podatkov o njihovih dosežkih ni mogoče interpretirati kot povsem primerljivih s tistimi v rednem roku.

I. del preizkusa znanja

Izhodiščno besedilo v I. delu preizkusa je neznano neumetnostno besedilo – ocena lutkovne predstave z naslovom ***Maček prave sorte***, prirejeno po časopisu Nedelo, 15. januarja 2006. V tem delu preizkusa je 20 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk I. dela je 36. Od možnih 36 točk so učenci povprečno dosegli 22,40 točke (62 %), to je 3 % manj kot v rednem roku.

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem (18 nalog, 28 točk) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila dane besedilne vrste (delno 2 nalogi in zadnja naloga, 8 točk).

Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila se preverja z nalogami, ki zahtevajo pomensko razčlembo (5., delno 6., 7., 8., 10. in 12. naloga, skupaj 9 točk), okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (1., 2. in 3. naloga, skupaj 3 točke) ter metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (4., delno 6., 9., delno 11., 13., 14., delno 15., 16., 17.,

18. in 19. naloga, skupaj 16 točk). Zmožnost tvorjenja pisnega neumetnostnega besedila se preverja delno z 11. in delno s 15. nalogo s skupaj 2 točkama ter z 20. nalogo (tj. pisanje besedila dane besedilne vrste, ki zajema vrsto podzmožnosti, mdr. tudi pravopisno; skupaj 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za pomensko razčlembo (5., delno 6., 7., 8., 10. in 12. naloga, skupaj 9 točk): Naloge preverjajo zmožnost samostojnega tihega branja neznanega neumetnostnega besedila, njegovega razumevanja in znajdenja v njem – zmožnost razumevanja in vrednotenja besedila kot celote (6. naloga, IT 0, 68, 7. naloga, IT 0,86, 10. naloga, IT 0,86), zmožnost razumevanja posameznih delov besedila (8. naloga, IT 0,53, in 12. naloga, IT 0,61) ter zmožnost povzemanja podtem (5. naloga, IT 0,85). 5., 8. in 12. naloga so oblikovane kot naloge izbirnega tipa, pri 7. in pri 10. nalogi se vrednoti samo zapis prave besede oziroma vsebinska smiselnost utemeljitve rabe velike začetnice, pri 6. nalogi pa se preverja še pravopisna zmožnost, pravilen je le zapis priimkov in imen z veliko začetnico. 5., 6., 8. in 12. naloga preverjajo cilje/standarde, ki so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni, cilji, ki jih preverjata 7. in 10. naloga pa kot temeljni. Taksonomsko večina nalog preverja znanje na ravni razumevanja.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za okoliščinsko/pragmatično in naklonsko razčlembo (1., 2. in 3. naloga, skupaj 3 točke): Naloge preverjajo zmožnost prepoznavanja okoliščin nastanka besedila – kaj je izhodiščno besedilo (1. naloga, naloga izbirnega tipa, IT 0,45), kdo je napisal besedilo (2. naloga, naloga dopolnjevanja, IT 0,67) in komu je namenjeno (3. naloga, izbirni tip, IT 0,72). Cilji/standardi so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni, taksonomsko pa naloge preverjajo znanje na ravni razumevanja. Zahtevnost nalog je tudi v tem sklopu različna, odstotek uspešnosti pa je primerljiv z dosežki nalog za pomensko razčlembo in z uspešnostjo v rednem roku.

Uspešnost učencev pri reševanju nalog za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo (4., delno 6., 9., delno 11., 13., 14., delno 15., 16., 17., 18. in 19. naloga, skupaj 16 točk): Naloge preverjajo funkcionalne in izobraževalne cilje/standarde iz učnega načrta – določitev vrste izhodiščnega besedila (4. naloga, naloga izbirnega tipa, IT 0,51), poimenovalno zmožnost (7. naloga – kako je v besedilu še poimenovan maček Ernest, izpiši stilno/slogovno zaznamovano sopomenko za besedo maček, IT 0,86, in 12. naloga – kaj v izhodiščnem besedilu pomenijo navedene besede, IT 0,61), metajezikovno, upovedovalno/skladenjsko in pravopisno zmožnost (delno 6. naloga – kdo so ustvarjalci lutkovne predstave, dopolni poved z imeni in priimki v pravilnih sklonih, IT 0,68; 9. naloga – iz imen Ana in Ernest tvori svojilna pridevnika, vstavi ju v poved tako, da bo smiselna, IT 0,75; delno 11. naloga – oblikuj poved s smiselno uporabljeno besedo nebo z malo začetnico, IT 0,88; 13. naloga – vprašaj se po podčrtanih besedah v povedi /vprašalnici za pridevnik in prislov/, IT 0,59; 14. naloga – kaj je podčrtana beseda /zaimek/, na katero besedo v besedilu se nanaša, IT 0,69; delno 15. naloga – iz povedi izpiši glagol, IT 0,47; 16. naloga – zapis z začetka izhodiščnega besedila popravi tako, da nastaneta dve pravopisno pravilni povedi, IT 0,40; 17. naloga – koliko stavkov je v navedeni povedi /enostavčna poved z vejico za naštevanje/, IT 0,52; 18. naloga – dopolni poved z zaimkom svoj ali njen, IT 0,88, in 19. naloga – preberi poved, vprašaj se po obkroženem stavčnem členu, kateri stavčni člen je obkrožen, IT 0,40). Pravopisno zmožnost v tem sklopu preverjajo delno 6. naloga – imena in priimki morajo biti napisani z veliko začetnico, 9. naloga – zapis svojilnih pridevnikov z veliko začetnico, delno 11. naloga – 1 točka od 2 za zapis povedi brez napake ali z eno napako (iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost naloge vplival pravopis), in 16. naloga. Podatki o povprečnih dosežkih pri nalogah za metajezikovno in besedno-slovnično razčlembo tudi v tem preizkusu kažejo največje razlike v znanju učencev, so pa te razlike nekoliko manjše kot v rednem roku – IT nalog iz oblikoslovja je 0,47–0,88, iz skladnje je 0, iz pravopisa pa 0,40–0,75. Podatki sicer niso neposredno primerljivi zaradi majhnega števila učencev, ki so preverjanje opravljali v naknadnem roku. Naloge preverjajo minimalne cilje/standarde (6., 11., 16., 17., 18. in 19. naloga), minimalne in temeljne (/različnost primerov jezikovnih sredstev/ 4., 13., 14. in 15. naloga) in temeljne cilje (9. in 10. naloga). Taksonomsko večina nalog preverja znanje na ravni poznavanja in uporabe.

Uspešnost učencev pri tvorbnih nalogah (delno 11. in 15. naloga, 20. naloga, skupaj 8 točk): Zmožnost samostojnega tvorjenja besedila v I. delu preizkusa znanja preverjajo delno 11. in 15. naloga s po 1 točko in v celoti 20. naloga s 6 točkami. Cilji teh nalog so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni. 11. (IT 0,88) in 15. naloga, b) (IT 0,47) preverjata upovedovalno/skladenjsko zmožnost, tvorjenje povedi s pomensko ustrezno uporabljeno besedo *nebo* kot občim imenom in preoblikovanje povedi z nedovršnim glagolom *se vrača* v poved z dovršno obliko tega glagola. Iz podatkov ni mogoče ugotoviti, koliko je na uspešnost nalog vplivala pravopisna pravilnost. Razlike v

dosežkih so pričakovane glede na različno zahtevnost nalog. 20. naloga preverja zmožnost tvorjenja podobnega uradnega besedila kot v rednem roku – uradne zahvale, povezane z izhodiščnim besedilom in z danimi podatki. Enak je tudi način vrednotenja. IT za celotno nalogo je 0,52 (za 3 % nižji kot v rednem roku). Tudi v tem roku so bili učenci uspešnejši v delu naloge, ki zahteva vsebino jedrnega dela uradne zahvale (izražen sporočevalčev namen /zahvala/ in navedba lutkovne predstave in pogovora z ustvarjalci o njihovem delu), kriterij B, IT je 0,55, so pa dosežki po vseh treh kriterijih bolj izenačeni – kriterij A, ustreznost besedilni vrsti, IT 0,52, in kriterij C, slovnično-pravopisna pravilnost in slogovna ustreznost, IT 0,49.

Ravni zahtevanega znanja v I. delu preizkusa: Večina nalog preverja zmožnost/znanje na ravni razumevanja in uporabe, znanje na ravni poznavanja preverjajo delno 4., 7., 9., 14., 15., 17., 18. in 19. naloga, 20. naloga pa preverja znanje na ravni sinteze oziroma samostojnega reševanja novih problemov.

II. del preizkusa znanja

Naloge se navezujejo na odlomek iz besedila **Miška Kranjca** ***Zgodba o hvaležnosti***. V tem delu preizkusa je 13 nalog, povezanih z izhodiščnim besedilom, skupno število točk II. dela je 24. Od možnih 24 točk so učenci povprečno dosegli 15,33 točke (64 %), kar je nekoliko nižja uspešnost kot v rednem roku, ko so dosegli 15,59 točke (65 %). Pri reševanju nalog v II. delu preizkusa so bili učenci v naknadnem roku za 2 % uspešnejši kot pri reševanju nalog v I. delu (62-odstotna uspešnost).

Z nalogami se preverja zmožnost samostojnega književnega branja neznanega umetnostnega besedila (razumevanje in razčlenjevanje besedila, tudi metaforična zmožnost; 10 nalog, 15 točk), literarnovedno znanje (2 nalogi, 3 točke) ter zmožnost tvorjenja krajšega besedila, povezanega z izhodiščnim besedilom (vodena primerjava izhodiščnega in kanonskega besedila, 1 naloga, 6 točk).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjajo razumevanje izhodiščnega umetnostnega besedila (1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9. in 10. naloga, 15 točk): To so naloge izbirnega tipa (1., 2., 8., 9. in 10. naloga, IT teh nalog: 0,64; 0,65; 0,89; 0,28 in 0,70), naloge kratkih odgovorov/dopolnjevanja oziroma odgovorov v obliki povedi (4., 5., 6., 7. naloga, IT teh nalog: 0,83; 0,67; 0,73; 0,61), alternativni tip naloge (3. naloga, IT 0,80). 1. naloga preverja razumevanje teme, 2. naloga povezuje pripovedovalca in posebnosti videza, govora in značaja književne osebe, 8. naloga zahteva ločevanje avtorja in pripovedovalca; ostale naloge v tem sklopu so vezane na razumevanje (delov) književnega besedila, razen 9. naloge, ki preverja razumevanje principa za razvrščanje dogodkov v pripovedi. Pri 6. in 7. b-nalogi se vrednoti tudi pravopisno-jezikovna pravilnost; koliko je ta zahteva vplivala na uspešnost reševanja pri vsaki od teh nalog, iz podatkov ni mogoče ugotoviti. Ni mogoče tudi ugotoviti, koliko je pri 5. nalogi na uspešnost učencev pri reševanju vplivala zahteva po pravilnosti izpisa ustrezne povedi iz besedila. V tem sklopu nalog je nepričakovano nizek IT pri 9. nalogi, 0,28 – izbrati je treba ponujeno rešitev B (Najprej je povedano to, kar se je zgodilo nazadnje.). Naloga je zahtevnejša od običajnih nalog, povezanih z dogajalno zgradbo, ker je namesto urejanja zaporedja dogodkov treba med 4 ponujenimi odgovori izbrati rešitev z ustreznim principom, po katerem so razvrščeni dogodki v izhodiščnem besedilu; da bi učenec lahko izbral pravilno rešitev, je potrebno ponovno branje besedila oziroma njegovih delov. Cilji/standardi, ki jih preverjajo naloge v tem sklopu, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (1., 2., 3., 4., 5., 8., 9., 10. naloga) in temeljni (6. in 7. naloga).

Uspešnost učencev pri reševanju nalog, ki preverjata literarnovedno znanje (11. in 12. naloga, 3 točke): Gre za izbirni tip naloge (11. naloga, IT je 0,35) in nalogo povezovanja (12. naloga, IT je 0,85). Cilji/standardi, ki jih preverjata ti dve nalogi, so v učnem načrtu opredeljeni kot minimalni (delno 12. naloga) in temeljni (11. naloga). 11. naloga zahteva od učencev, da pravilno poimenujejo iz besedila izpisani primer pesniškega sredstva (izbrati morajo rešitev Č – *metafora*). IT te naloge je nizek (0,35), kar je delno pričakovano, saj je prepoznavanje metafore za učence osnovne šole razmeroma zahtevna naloga. 12. naloga pa zahteva povezavo 3 elementov: avtorja in naslovov/naslova prvih slovenskih knjig oziroma prve slovenske gledališke igre.

Uspešnost učencev pri tvorbni nalogi (13. naloga, 6 točk): Naloga preverja zmožnost medbesedilnega primerjanja – gre za vodeno primerjavo književne osebe iz izhodiščnega in

kanonskega besedila (Zgodba o hvaležnosti, Povodni mož) – primerjava Minke in Urške: izpostavitev temeljne podobnosti in bistvene razlike med njima ter utemeljitev odgovora s sklicevanjem na obe besedili. Cilji/standardi, ki jih preverja naloga, so v učnem načrtu opredeljeni kot temeljni. Odgovor je treba oblikovati kot besedilo z največ 6 povedmi in pri tem upoštevati jezikovna (pravopisno-slovnična) pravila. Kriterija za vrednotenje tvorbne naloge ob umetnostnem besedilu sta tudi v tem preizkusu znanja dva: 4 točke od 6 za vsebino (kriterij A) in 2 točki za pravopisno-slovnično pravilnost ter slogovno ustreznost (kriterij B). IT za vsebinski del tvorbne naloge (kriterij A), povezane z umetnostnim besedilom, je višji od IT za pravopisno-jezikovni vidik te naloge (kriterij B) (IT 0,47 /A/ : IT 0,46 /B/). IT za vsebinsko raven tvorbne naloge v II. delu preizkusa pa je nižji od IT za vsebinsko raven tvorbne naloge v I. delu preizkusa (I. del – 0,55 /B/ : II. del – 0,47 /A/); enako velja za IT pravopisno-slovnične ravni tvorbne naloge v II. delu preizkusa (I. del – IT 0,49 /C/ : II. del – IT 0,46 /B/). Primerjava med tvorbno nalogo v I. in II. delu za redni rok je dala enake rezultate pri vsebinskem vidiku, pri jezikovnem pa je bil IT za tvorbno nalogo v II. delu (prvič) nekoliko višji kot za tvorbno nalogo v I. delu preizkusa. Če pa primerjamo oba IT tvorbne naloge v II. delu preizkusa v rednem in naknadnem roku, vidimo, da sta v naknadnem roku IT za vsebino (kriterij A) in za pravopisno-slovnični vidik naloge (kriterij B) nekoliko nižja (1. rok, II. del – IT 0,48 /A/; 0,47 /B/ : 2. rok, II. del – IT 0,47 /A/; 0,46 /B/). Če primerjamo še IT za vsebinsko (kriterij A) in jezikovno raven (kriterij B) tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja za tretje triletje, naknadni rok, z obema IT tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja za 6. razred, ugotovimo, da je IT za vsebinski del (kriterij A) v preizkusu znanja za tretje triletje opazno nižji od IT za vsebinski del (kriterij A) naloge v preizkusu znanja za drugo triletje; IT za jezikovni del te naloge (kriterij B) pa je v preizkusu znanja za tretje triletje, naknadni rok, nekoliko višji od IT za ta kriterij tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja za drugo triletje (drugo triletje – IT 0,66 /A/; IT 0,41 /B/ : tretje triletje, naknadni rok – IT 0,47 /A/; IT 0,46 /B/).

V preizkusu znanja za šolsko leto 2005/2006, tretje triletje, naknadni rok, so bili učenci manj uspešni pri reševanju tvorbne naloge v II. delu preizkusa znanja kot pri reševanju tvorbne naloge v preizkusu znanja za šolsko leto 2006/2007, tretje triletje, naknadni rok (2005/2006: IT – 0,43 /A/, IT – 0,38 /B/ : 2006/2007: IT – 0,47 /A/, IT – 0,46 /B/). Podatki pa niso neposredno primerljivi, ker se ne ve, kateri učenci so v posameznem šolskem letu opravljali preizkus znanja v naknadnem roku.
Ravni zahtevanega znanja v II. delu preizkusa: Znanje na prvi taksonomski ravni (znanje/poznavanje) preverjajo v celoti ali delno štiri naloge (delno 3., 4., 11. in 12. naloga, skupaj 5 točk), na drugi ravni (razumevanje/uporaba) večina nalog (skupaj 13 točk) in na tretji ravni (analiza/sinteza/vrednotenje) pa v celoti ali delno tri naloge (2., delno 7. in delno 13. naloga, skupaj 6 točk).

4.2.1.4 Sklepne ugotovitve

Rezultati nacionalnega preverjanja znanja ob koncu drugega obdobja (opravljali so ga učenci na šolah, ki so v devetletko s 1. razredom vstopile v 1., 2. in 3. krogu postopnega uvajanja) in ob koncu tretjega obdobja (drugič ga je opravljala celotna generacija učencev, ki so v devetletko vstopili s 7. razredom) kažejo, da so cilji in standardi iz učnega načrta, ki jih je mogoče preverjati s sprejetim načinom (s pisnim preizkusom znanja objektivnega tipa), zadovoljivo doseženi. Razlike v dosežkih po posameznih sklopih in po posameznih nalogah znotraj sklopov so večinoma v skladu z zahtevnostjo ciljev/standardov v učnem načrtu in v skladu s taksonomsko zahtevnostjo nalog. Podatki kažejo, da so tudi učenci z nižjim skupnim dosežkom razmeroma uspešno reševali tudi taksonomsko zahtevnejše naloge in nekatere elemente v tvorbnih nalogah, ki so v preizkusih znanja najbolj nove in najbolj celovito preverjajo učenčevo sporazumevalno zmožnost in zmožnost književnega branja.

V obeh delih preizkusov znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je (pričakovano) nekoliko višja uspešnost pri reševanju nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje/zmožnosti. Pri književnosti se za drugo obdobje le pri kateri od nalog preverjajo izobraževalni cilji, v vseh ostalih nalogah pa razumevanje besedila; največ težav imajo učenci pri samostojnem tvorjenju besedila, s katerim dokažejo književno znanje. Pri obravnavi neumetnostnih besedil so poleg tvorjenja besedila dane besedilne vrste za učence zahtevne tudi naloge, ki zahtevajo spraševanje (z vprašalnicami ali

vprašanji v obliki povedi) po podatkih v besedilu ali po posameznih jezikovnih prvinah. Te vrste naloge imajo nižjo uspešnost tudi v preizkusih znanja po tretjem obdobju. Po tretjem obdobju so učenci manj uspešni pri reševanju nalog, s katerimi se preverja doseganje izobraževalnih ciljev (poznavanje jezikoslovnih pojmov, literarnovedno znanje), oziroma nalog, ki zahtevajo samostojno ugotavljanje razlogov za kaj, iskanje zakonitosti česa in/ali argumentiranje oziroma utemeljevanje individualnega razumevanja besedila s sklicevanjem na izhodiščno književno besedilo (posamezne sestavine tvorbne naloge oziroma naloge kratkih samostojnih odgovorov). Pri obravnavi neumetnostnih besedil so manj uspešni pri obvladovanju značilne zgradbe besedil (v letošnjih obeh rokih uradnih besedil) in njihovih gradnikov ter pri obvladovanju slovničnih, pravopisnih in slogovnih pravil besedilnih vrst (v letošnjih preizkusih uradnega dopisovanja). Gre predvsem za pragmatično zmožnost oziroma izbiro glede na sporazumevalne okoliščine ustreznih jezikovnih sredstev. Ker gre za najbolj celovit način preverjanja sporazumevalne zmožnosti učencev oziroma za procesne cilje in ker so te naloge v preizkusih najbolj nove, je nižja uspešnost pričakovana.

Podatki in ugotovitve so v skladu z namenom nacionalnega preverjanja znanja smiselna in potrebna dodatna informacija o znanju učencev tako za same učence (in njihove starše) kot za učitelje in delo strokovnih aktivov učiteljev slovenščine na šolah. Informacija bo celovitejša, ko bo nacionalno preverjanje znanja izvedeno večkrat in bodo možne primerjave. V naslednjih letih bo tako treba na ravni vseh kriterijev za vrednotenje zlasti tvorbnih nalog v obeh delih preizkusa opazovati in spremljati uspešnost učencev pri reševanju teh nalog – z njimi se najbolj celovito preverja jezikovno oziroma književno znanje. Šele na osnovi večletnega spremljanja bo mogoče oblikovati zaključke, ali gre pri dobljenih vrednostih za naključne vrednosti ali za trende. Sledilo naj bi ugotavljanje, kaj vse in kako vpliva na to, da učenci dosegajo izkazano raven znanja/zmožnosti, in temu nato načrtovanje strategij za nadaljnje delo.

4.2.2 Predmetna komisija za italijanščino

Izhodišča

Strokovno podlago za pripravo nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine predstavlja Učni načrt, Italijanščina kot materinščina, ki je bil potrjen leta 1999.

Preizkus znanja ob koncu drugega in ob koncu tretjega obdobja je sestavljen iz enega dela in traja 60 minut. Preizkus znanja sestavljajo naloge objektivnega tipa (izbirni tip, naloge kratkih odgovorov na vprašanja, naloge dopolnjevanja, urejanja, povezovanja in popravljanja oziroma substitucijske naloge). V vsakem preizkusu je tudi vodeno samostojno tvorjenje krajšega besedila.

Z nalogami ob neznanem (ne)umetnostnem besedilu preverjamo:

- zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega besedila,
- poimenovalno, upovedovalno, skladenjsko, pravopisno, slogovno zmožnost,
- metajezikovno zmožnost,
- zmožnost pisnega sporočanja dane besedilne vrste.

Zmožnost sprejemanja/razumevanja neznanega (ne)umetnostnega besedila preverjamo z nalogami, ki zahtevajo:

- pomensko razčlembo,
- okoliščinsko in pragmatično razčlembo,
- besedno-slovnično razčlembo.

Pri pisanju dane besedilne vrste (tvorbna naloga) pa vrednotimo vrsto podzmožnosti, kot so: sporočilnost, jezikovna ustreznost in pravopisna zmožnost.

4.2.2.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu drugega obdobja

Preizkus znanja je opravljalo 34 učencev 6. razreda. Možnih točk je 40. Učenci so dosegli povprečno 75 % točk. Dosežki so skladni s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta.
Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže zvonasto krivuljo, ki je pomaknjena v desno. Zaradi majhnega števila kandidatov je posploševanje rezultatov manj zanesljivo.

Preglednica 4.2.2.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	34	Indeks težavnosti	0,75
Število postavk	17	Indeks zanesljivosti	0,73
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,34
Povprečno št. točk	30,2		
Povprečno št. odstotnih točk	75,4		
Standardni odklon odstotnih točk	13,5		

Izhodiščno besedilo je bilo tokrat umetnostno besedilo *La piccola foca* (avtorica Maria Luisa Valenti Ronco, *Progetto lingua 4,* La Scuola).

- *Zmožnost sprejemanja razumevanja* neznanega umetnostnega besedila smo preverjali z nalogami od 1 do 7 ter z nalogama 15 in 16.
  Naloge od 1 do 7 so manj zahtevne. Indeks diskriminativnosti ni bil ustrezen, to pomeni, da naloge niso ločile učencev z boljšim rezultatom od učencev s slabšim. Nekoliko zahtevnejša je le 15. naloga, saj je od učencev zahtevala utemeljitev. 15. in 16. naloga sta imeli ustrezen indeks diskriminativnosti.
- *Zmožnost razčlenjevanja besedila* smo preverjali z 8. nalogo (poznavanje vrste besedila) ter z 9., 10., 11. in 13. nalogo (besedna in slovnična razčlemba). Naloge so bile za učence zahtevnejše, posebno 10. naloga je izstopala (uspešno jo je rešilo le 53 % učencev). Kljub slabšemu rezultatu pa so naloge, ki so preverjale jezikovno zmožnost, ustrezno ločile učence z boljšim rezultatom od učencev s slabšim.
- 17. naloga je tvorbna naloga in vrednoti učenčev odziv na besedilo. 61 % učencev je bilo pri tej nalogi uspešnih. Indeks diskriminativnosti je primeren.

Tudi v tem šolskem letu so učenci 6. razreda preizkus znanja dobro reševali. Iz rezultatov smo razbrali, da imajo občasno še težave pri nalogah, ki zahtevajo poznavanje in uporabo besedišča. Manj natančni so tudi pri pisanju krajšega pisnega sestavka, kjer so prisotne jezikovne in pravopisne napake. Uspešnejši so pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila.

4.2.2.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz italijanščine ob koncu tretjega obdobja

Preizkus znanja v rednem roku je opravljalo 45 učencev 9. razreda. Pri analizi rezultatov moramo upoštevati dejstvo, da je pri tako majhnem številu kandidatov posploševanje rezultatov manj zanesljivo.
Od možnih 60 točk so učenci dosegli povprečno 42, 8 točke (71,3 odstotka). Podatki nakazujejo dober uspeh kandidatov v primerjavi z rezultati preizkusov znanj iz leta 2006, ko je bilo povprečno število doseženih točk 26,5. Vendar preizkusa nista neposredno primerljiva, zato splošnejših sklepov ne moremo izpeljati.

Preglednica 4.2.2.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	45	Indeks težavnosti	0,71
Število postavk	22	Indeks zanesljivosti	0,70
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,34
Povprečno št. točk	42,8		
Povprečno št. odstotnih točk	71,3		
Standardni odklon odstotnih točk	14,5		

Grafična predstavitev razporeditve po doseženih točkah kaže zvonasto krivuljo, ki je pomaknjena v desno. Dosežki so skladni s taksonomsko zahtevnostjo nalog kot tudi z zahtevnostjo ciljev učnega načrta.

Izhodiščno besedilo je časopisni članek *Il popolo dei ghiacci* iz revije za mlade *Focus Junior*, oktober 2006. Besedilo je opremljeno s fotografijami.
Zmožnost sprejemanja/razumevanja in razčlenjevanja neznanega neumetnostnega besedila smo preverjali z nalogami, ki zahtevajo:

- pomensko razčlembo:
  To je zmožnost učenčevega razumevanja neznanega besedila kot celote oziroma posameznih delov besedila in znajdenja v njem (1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10., 12. in 15. naloga). Pri 5. nalogi poleg pomenske/vsebinske vrednotimo tudi jezikovno pravilnost zapisanega odgovora (pravopisna in slovnična zmožnost). 16. naloga preverja razumevanje metafore.
- pragmatično razčlembo:
  To je zmožnost razumevanja okoliščin nastanka besedila (kdo je besedilo napisal, kje je bilo objavljeno, komu je namenjeno in s katerim namenom je bilo napisano). V tem preizkusu znanj te zmožnosti nismo preverjali.
- besedno/slovnično razčlembo:
  To je zmožnost poznavanja in uporabe jezikovnih struktur in praktično obvladovanje pravopisa. Pri 11. in 14. nalogi učenec tvori izpeljanko, pri 13. poišče ustrezno sopomenko, pri 19. in 20. nalogi pretvarja in pri 21. nalogi dopolnjuje besedilo z ustreznimi predložnimi zvezami. 17. in 18. naloga preverjata metajezikovno zmožnost, to je poimenovanje ustreznega časa in vrsto podredja.
- tvorjenje besedila:
  Tvorbna naloga zahteva vodeno oblikovanje reklamnega oglasa za potovanje v kraj, ki je opisan v besedilu. Naloga preverja tvorbno in tvarno zmožnost.

Indeks diskriminativnosti je 0,34, kar kaže na nekoliko manj natančno ločevanje učencev, ki so dobro reševali naloge od tistih, ki so naloge slabše reševali. Nalogi, ki sta v tem preizkusu izstopali po težavnosti, sta preverjali metajezikovno zmožnost (17. in 18. naloga). Manj učencev je bilo uspešnih pri 16. nalogi, ki je preverjala razumevanje metafore. Zelo lahke naloge so bile nekatere naloge, ki so preverjale razumevanje besedila (na primer: 1., 2., 3., 4., 5. in 8. naloga). Ostale naloge so imele primeren indeks težavnosti.

V tem preizkusu znanja so bili učenci uspešni tudi pri pisanju krajšega vodenega besedila.

4.2.2.3 Sklepne ugotovitve

Učitelji, ki so preverjali znanje italijanščine v drugem in tretjem obdobju, so zahtevnost preizkusov ocenili kot ustrezno. Navodila so bila učencem razumljiva in jasna.

Učenci 6. razreda so preizkus znanja dobro reševali. Iz rezultatov smo razbrali, da imajo občasno še težave pri nalogah, ki zahtevajo poznavanje in uporabo besedišča. Manj natančni so tudi pri pisanju krajšega pisnega sestavka, kjer so prisotne jezikovne in pravopisne napake. Uspešnejši so pri reševanju nalog, ki preverjajo zmožnost razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila.

Učenci 9. razreda so v šolskem letu 2006/2007 zelo dobro reševali naloge, ki preverjajo bralno razumevanje, uspešni so bili tudi pri pisanju krajšega vodenega besedila. Nekoliko slabše so reševali naloge, ki preverjajo poimenovalno, upovedovalno, skladenjsko, metajezikovno in slogovno zmožnost.

4.2.3 Predmetna komisija za madžarščino

4.2.3.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja

Nacionalno preverjanje znanja iz madžarščine ob koncu drugega obdobja, ki je obsegal 60 minut trajajoč preizkus znanja, je v šolskem letu 2006/2007 opravljalo 5 učencev.

Preglednica 4.2.3.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	5	Indeks težavnosti	0,77
Število postavk	24	Indeks zanesljivosti	0,87
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,46
Povprečno št. točk	30,8		
Povprečno št. odstotnih točk	77,0		
Standardni odklon odstotnih točk	16,4		

Preizkus znanja je bil zgrajen iz dveh delov. Naloge prvega dela so se nanašale na neznano neumetnostno besedilo (opis plavalnih tehnik in madžarski plavalci na OI) in so preverjale bralno razumevanje, pravopis, rabo jezika ter besedni zaklad učencev. Drugi del preizkusa je temeljil na razumevanju neznanega umetnostnega besedila (madžarska ljudska pravljica o zlati ribici), preverjanju književnega znanja, preverjal pa je tudi zmožnost samostojne tvorbe krajšega besedila (nadaljevanje zgodbe).

Statistična analiza nalog je pokazala, da je najmanj učencev rešilo 6. nalogo I. dela preizkusa, kjer je bilo potrebno napisati sopomenko oziroma iz besedila izpisati protipomenko danih besed. Učenci so izgubljali točko tudi pri D postavki zadnje naloge II. dela, ki se je nanašala na pravopis samostojno tvorjenega besedila. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana. Maksimalno število točk preizkusa je bilo 40, v prvem delu 24, v drugem pa 16. Povprečno število doseženih točk je 30,8 oziroma 77,0 odstotnih točk. Standardni odklon je 0,16 odstotnih točk, indeks težavnosti preizkusa je 0,77. Učenci in učiteljici so z doseženim rezultatom zadovoljni in posebnih pripomb k preizkusu niso imeli.

Naloge v preizkusu znanja preverjajo večinoma cilje, ki izhajajo s spoznavnega (kognitivnega) področja (po Bloomovi taksonomiji ciljev), zajemajo pa predvsem prve tri ravni (znanje, razumevanje, uporaba).

Pri sestavljanju nalog in oblikovanju preizkusov predmetna komisija uporablja naslednjo taksonomsko lestvico, ki opredeljuje deleže posameznih taksonomskih stopenj v celotnem preizkusu.

Preglednica 4.2.3.1.2: Deleži taksonomskih stopenj v pisnem delu preizkusa

Taksonomska stopnja	*Ravni ciljev*	*Delež v pisnem delu*
1. stopnja	Znanje in poznavanje	30
2. stopnja	Razumevanje in uporaba	35
3. stopnja	Višji nivoji (npr. samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje)	35

Preglednica 4.2.3.1.3: Uspešnost po posameznih nalogah

Zap. št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT
1.01	1	0,80	0,80
1.02	1	1	1,00
1.03	1	1	1,00
1.04	3	2,60	0,87
1.05	2	1,60	0,80
1.06	2	1,00	0,50
1.07	2	1,40	0,70
1.08	1	0,60	0,60
1.09	1	0,60	0,60
1.10	2	1,60	0,80
1.11	2	1,60	0,80
1.12	2	1,80	0,90
1.13	2	1,40	0,70
1.14	2	1,40	0,70
2.01	3	2,40	0,80
2.02	1	0,80	0,80
2.03	1	0,80	0,80
2.04	2	1,60	0,80
2.05	2	1,60	0,80
2.06	1	0,80	0,80
2.07A	2	1,60	0,80
2.07B	2	1,40	0,70
2.07C	1	1,00	1,00
2.07D	1	0,40	0,40
Skupaj	40	30,80	0,77

Iz preglednice je razvidno, da so vsi učenci pravilno rešili 2. in 3. nalogo I. dela ter C postavko 7. naloge II. dela. Večina nalog je bila srednje težavnosti, saj jo je večina učencev rešila. Minimalno število doseženih točk je bilo 21 (53 %), maksimalno število doseženih točk pa 37 (93 %).

4.2.3.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja

K nacionalnemu preverjanju znanja iz madžarščine ob koncu tretjega obdobja je v šolskem letu 2006/2007 pristopilo 25 učencev. Preizkus znanja so učenci reševali 60 minut in je bil sestavljen iz dveh delov. V prvem delu so učenci z reševanjem nalog na podlagi neumetnostnega besedila (predstavitev držav Beneluksa) preverjali bralno razumevanje, pravopis, rabo jezika, besedni zaklad ter zmožnost samostojne tvorbe neumetnostnega besedila (novica). Izhodiščno umetnostno besedilo drugega dela je bil odlomek iz romana Momo avtorja Michaela Endeja. Naloge drugega dela so preverjale bralno razumevanje, književno znanje in samostojno tvorbo umetnostnega besedila (pismo). Skupno število točk preizkusa je bilo 60, od tega 36 v I. delu in 24 v II. delu.

Preglednica 4.2.3.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	25	Indeks težavnosti	0,54
Število postavk	28	Indeks zanesljivosti	0,94
Možne točke	60	Indeks diskriminativnosti	0,55
Povprečno št. točk	32,7		
Povprečno št. odstotnih točk	54,5		
Standardni odklon odstotnih točk	23,9		

Povprečno število absolutnih točk je bilo 32,68, standardni odklon (enota 1) je bil 0,23, indeks težavnosti preizkusa je znašal 0,54, indeks zanesljivosti pa 0,94. Minimalno število doseženih točk je bilo 6, maksimalno pa 57. Na dan poizvedb nismo obravnavali nobene pripombe.
Pri sestavljanju nalog in oblikovanju preizkusov predmetna komisija uporablja enako taksonomsko lestvico kot pri sestavljanju nalog za preizkus znanja ob koncu drugega obdobja (1. raven 30 %, 2. in 3. raven po 35 %).

Preglednica 4.2.3.2.2: Uspešnost po posameznih nalogah

Zap. št. naloge	Možne točke	Povp. št. točk	IT	ID
1.01	1	0,84	0,84	0,56
1.02	1	0,72	0,72	0,12
1.03	1	0,44	0,44	0,37
1.04	2	1,44	0,72	0,50
1.05	2	1,52	0,76	0,47
1.06	3	1,72	0,57	0,81
1.07	1	0,88	0,88	0,27
1.08	2	1,04	0,52	0,59
1.09	1	0,52	0,52	0,64
1.10	2	0,84	0,42	0,67
1.11	2	1,32	0,66	0,59
1.12	2	1,24	0,62	0,16
1.13	1	0,04	0,04	0,33
1.14	2	1,44	0,72	0,64
1.15	3	1,80	0,60	0,56
1.16	2	0,88	0,44	0,71
1.17	2	1,04	0,52	0,73
1.18A	2	0,92	0,46	0,57
1.18B	1	0,52	0,52	0,74
1.18C	2	0,96	0,48	0,84
1.18D	1	0,32	0,32	0,54
2.01	1	0,60	0,60	0,66
2.02	1	0,40	0,40	-0,05
2.03	1	0,36	0,36	0,75
2.04	1	0,80	0,80	0,61
2.05	1	0,80	0,80	0,59
2.06	2	1,48	0,74	0,49
2.07	1	0,52	0,52	0,66
2.08	2	0,72	0,36	0,74
2.09	2	0,84	0,42	0,56
2.10	2	1,24	0,62	0,69
2.11	1	0,64	0,64	0,35
2.12	2	1,00	0,50	0,62
2.13	1	0,44	0,44	0,33
2.14A	2	0,88	0,44	0,57
2.14B	2	0,88	0,44	0,69
2.14C	1	0,40	0,40	0,52
2.14D	1	0,24	0,24	0,66

Iz preglednice je razvidno, da je nad 80 % učencev pravilno rešilo 1. in 7. nalogo I. dela ter 4. in 5. nalogo II. dela preizkusa, nad 70 % učencev je bilo uspešnih pri 2., 4., 5. in 14. nalogi I. dela ter 6. nalogi II. dela. Manj kot polovica jih je pravilno rešila 3., 10., 13., 16., 18.A, C in D nalogo I. dela ter 2., 3., 8., 9., 13. in 14. nalogo II. dela. Za najzahtevnejšo nalogo se je izkazala 13. naloga I. dela, ki je

preverjala slovnično znanje (učenci so morali določiti karakteristike danega glagola). Z izjemo 2., 3., 7., 12. ter 13. naloge I. dela in 2. ter 13. naloge II. dela imajo vse naloge ID nad 0,40, kar pomeni, da večina nalog dobro ločuje med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki. Povprečni ID preizkusa je 0,55.

4.2.3.3 Sklepne ugotovitve

Z rezultatom 77 % ob koncu drugega obdobja smo zelo zadovoljni, rezultat 54,5 % ob koncu tretjega obdobja je sicer nižji, kot je bil v vseh letih nacionalnega preverjanja znanja, vendar po mnenju učiteljic odraža dejansko znanje učencev in je primerno pokazal razlike v znanju in zmožnostih učencev. Učenci in učitelji so preizkus znanja ocenili pozitivno. Predmetna komisija meni, da je potrebno v bodoče pozorno spremljati dosežke na nacionalnem preverjanju znanja, saj so pomembna povratna informacija za učence, starše, učitelje ter za »skrbnike« predmeta.

Oba preizkusa sta pokazala, da učenci dobro obvladajo bralno razumevanje besedila, težave pa imajo pri pravopisu in z besediščem, pomanjkljivosti pa so tudi v književnem znanju in pri samostojni tvorbi neumetnostnega besedila. Rezultate preizkusa znanja in ugotovitve bomo predstavili učiteljem na prvem sklicu študijskih skupin.

4.2.4 Predmetna komisija za angleščino

4.2.4.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja preverja doseganje ciljev iz učnega načrta za angleščino. Poleg učnega načrta predmetna komisija pri sestavi preizkusov znanja upošteva tudi sodobne smernice preverjanja znanja v Evropi in svetu, tako na primer *Skupni evropski jezikovni okvir za učenje, poučevanje in preverjanje* (ang. CEFR), ki temelji na komunikacijskem pristopu poučevanja in preverjanju jezikovnih spretnosti. V preizkusu so se tako učenci lahko preverili, kako dobro znajo poslušati, brati, pisati, ali razumejo pomen posameznih besed in ali znajo besede in besedne zveze uporabiti tudi v sobesedilu.

Preizkus znanja iz angleščine je tudi v šolskem letu 2006/2007 vključeval preverjanje naslednjih jezikovnih spretnosti:

1. del: slušno razumevanje (1 naloga s 7 testnimi postavkami);
2. del: besedišče (2 nalogi, naloga A z 8 in naloga B s 6 testnimi postavkami);
3. del: bralno razumevanje (2 nalogi, naloga A in B s 6 testnimi postavkami);
4. del: pisno sporazumevanje (1 naloga, 3 kriteriji: vsebina, besedišče in pravopis, slovnica).

Preizkus iz angleščine je potekal v mesecu maju 2007 in je trajal 60 minut. Svoje znanje je preverilo 4140 učencev 6. razreda osnovnih šol. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 40. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 30,1. Grafična razporeditev po doseženih točkah kaže krivuljo, ki je pomaknjena v desno, kar pomeni, da so učenci dobro reševali.

Preglednica 4.2.4.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4140	Indeks težavnosti	0,75
Število postavk	36	Indeks zanesljivosti	0,93
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,51
Povprečno št. točk	30,1		
Povprečno št. odstotnih točk	75,2		
Standardni odklon odstotnih točk	21,2		

Preverjanje slušnega razumevanja
Pri nalogi slušnega razumevanja so učenci pokazali (ne)ustrezno razumevanje prilagojenega avtentičnega angleškega besedila. Besedilo je bilo razločno govorjeno, podprto z jasnimi ilustracijami in zvočno kakovostno. Naloga je bila sestavljena tako, da smo se skorajda povsem izognili vplivu drugih dejavnikov (npr. branja, prepoznavanja besed, kompleksnosti reševanja itd.) na zmožnost slušnega razumevanja, saj naloga ni vsebovala nobenega bralnega vnosa, razen imen posameznih oseb na sliki, tako da so se učenci lahko v največji možni meri posvetili zgolj poslušanju in reševanju. Navodila za reševanje nalog slušnega razumevanja so učenci lahko prebrali in hkrati poslušali v slovenskem/italijanskem jeziku, s čimer smo zagotovili reševanje nalog vsem učencem ne glede na njihove slušne zmožnosti v angleščini. Pri slušnem razumevanju gre za receptivno zmožnost, zato naj bi večina otrok to nalogo testne postavke tudi uspešno rešila.

Naloga slušnega razumevanja se je nanašala na temo iz učnega načrta z naslovom *odnosi med ljudmi (družina, prijatelji)*, in sicer so učenci poslušali dialog med dvema prijateljema o tem, kdo je na zabavi. Najprej so učenci poslušali primer in šele nato začeli reševati. Besedilo so slišali dvakrat, tako da so pri drugem poslušanju lahko potrdili oziroma ovrgli zapisane rešitve.

Večina učencev je nalogo rešila več kot uspešno, saj znaša indeks težavnosti (IT) za celotno nalogo 0,80, kar je skorajda enak rezultat kot v predhodnem šolskem letu, ko je znašal 0,79. Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so v povprečju pri tej nalogi uspešno rešili kar 5 od 7 testnih postavk.

Naloga slušnega razumevanja je vključevala kar nekaj ciljev iz učnega načrta za angleščino, kot je na primer pozorno poslušanje krajših besedil, poslušanje besedil ob hkratnem reševanju nalog, ki so opremljene z vizualnim gradivom, razlikovanje glasov, kratko besedno odzivanje glede na slušni vnos in zahtevano nalogo, razumevanje glavnih misli sporočila, razumevanje podrobnosti v besedilu in prepoznavanje zunajbesedilnih okoliščin.

Preverjanje besedišča
Strokovnjaki s področja tujejezikovnega poučevanja ugotavljajo, da je usvajanje in zato tudi preverjanje besedišča na začetku učenja tujega jezika smiselno in potrebno, saj se učenci ravno na tej stopnji usvajanja tujega jezika vsakodnevno srečujejo z novimi besedami, njihov nabor besed in besednih zvez pa se strmo povečuje.

Naloga A je zato preverjala prepoznavanje posameznih pogosto rabljenih samostalnikov. Učenci so morali izmed danih besed, označenih s črko, poiskati ustrezen izraz v angleščini za posamezen predmet, prikazan na sliki, ki pa je bil označen s številko. Na primer: *avtomobil, cesta, drevo, mačka, lasje* itd. Naloga B je glede na taksonomsko raven posegala med višje cilje, in sicer je poleg prepoznavanja posameznih besed, preverjala še rabo besedišča v sobesedilu. Učenci so dopolnili dano besedilo z naslovom *Snakes* z vrzelmi z ustrezno besedo iz nabora. Pri tem so morali razumeti dano besedišče pred in za vrzeljo, da so lahko smiselno dopolnili besedilo. Kot smo pričakovali, se je ta naloga izkazala za zahtevnejšo od naloge A, kar izkazuje tudi indeks težavnosti; IT naloge A je 0,93, naloge B pa 0,63. Najslabše so učenci rešili testno postavko številka 6 pri nalogi B, ko so morali zapolniti vrzel v sobesedilu z glagolom *send* in pri tem razumeti tudi predhodni glagol *bite* in samostalniško zvezo (*their posion*) ter predložno zvezo (*into the animal's blood*).

Naloga A (preverjanje besedišča na prepoznavni ravni) in naloga B (raba besedišča v sobesedilu) sta preverjali več ciljev iz učnega načrta za angleščino: razlikovanje med zapisom in izgovorom, povezovanje slik s poimenovanji v angleščini in prepoznavanje besedišča na ravni povedi.

Preverjanje bralnega razumevanja
Bralno razumevanje smo preverjali z dvema nalogama A in B, ki sta bili različnih tem (*konjički* in *človek v svetu*) ter različnih vrst (povezovanje in kratki odgovori) in tako zmanjšali vpliv dejavnikov, da bi ob enaki temi in enaki vrsti naloge nekateri učenci lahko reševali slabše oziroma boljše. Navodila za reševanje nalog bralnega razumevanja so bila v slovenščini, italijanščini ali madžarščini.

Vsaka naloga je vsebovala rešen prvi primer, da bi se tako v največji možni meri izognili preverjanju navodil namesto vsebine.

Nalogo A, ki je preverjala bralno razumevanje kratkih besedil, je večina učencev rešila uspešno, saj znaša indeks težavnosti 0,88. Dober rezultat je verjetno posledica zanimive teme za učence, kar so že predhodno pokazali rezultati pilotiranja. Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov,* so to nalogo v povprečju uspešno rešili. Naloga B se je izkazala kot zahtevnejša (IT 0,64), kar je za stotinko slabše kot lansko leto. Slednja naloga je zahtevala razumevanje podrobnosti v danem besedilu in samostojno tvorbo odgovorov. Ugotovitve tudi kažejo, da ima kar nekaj učencev še vedno težave z razumevanjem osnovnih vprašalnic (*how, what, why, which*).

Nalogi sta preverjali kar nekaj ciljev iz učnega načrta, kot sklepanje o vsebini in vrsti besedila, iskanje posameznih informacij, odgovarjanje na vprašalnice, reševanje nalog s kratkim besednim odzivom in nalog povezovanja, razumevanje glavne misli sporočila in razumevanje podrobnosti v besedilu.

Preverjanje pisnega sporazumevanja

Z nalogo pisnega sporazumevanja smo želeli preveriti zmožnost tvorjenja pisnega besedila v angleščini. Naloga je vsebovala tri iztočnice na temo Tomovih počitnic, pri čemer jim je bila v pomoč ilustracija fanta, ki sedi pod palmo na plaži in bere. V ozadju je morje, sonce pripeka itd. Navodila in iztočnice so bile v slovenščini, italijanščini ali madžarščini.

Učenčevi izdelki so bili vrednoteni glede na lestvico za vrednotenje pisnih izdelkov ob koncu drugega obdobja pri angleščini. Kot je bilo pričakovano, so učenci dosegli največ točk pri kriteriju vsebine, kjer znaša IT 0,69, najmanj pa pri kriteriju slovnične pravilnosti (IT 0,47). Naloga pisnega sporočanja je omogočala rabo naslednjih jezikovnih struktur: to be, have/has got, present simple, modalni glagol *can*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni pridevniki itd. Učenci, ki so pridobili maksimalno število točk (2 točki) pri tem kriteriju, so pravilno in ustrezno uporabili prej navedene jezikovne strukture (4 ali več).

Rezultati so bili pričakovani, saj je zapis besed v angleščini izredno zahteven in dolgotrajen proces. Tudi razvijanje slovnične pravilnosti pri pisnem sporočanju se razvija počasneje kot druge jezikovne prvine. Zato je pomembno, da učenci z nizkimi dosežki pri omenjenih kriterijih (besedišče in pravopis ter slovnica), torej tisti, ki so pri obeh dosegli manj kot polovico možnih točk, namenijo več časa in pozornosti zapisu besed ter ustrezni rabi slovničnih struktur.

Preverjanje pisnega sporočanja je vsebovalo kar nekaj ciljev, zapisanih v učnem načrtu za angleščino: poimenovanje predmetov in stvari, poznavanje angleških izrazov za osnovne glagole, zapisovanje besed, ločevanje med izgovorjavo in zapisom, upoštevanje velike začetnice in osnovnih ločil, kot sta pika in vprašaj, poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu idr.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.4.1 Porazdelitev odstotnih točk pri angleščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

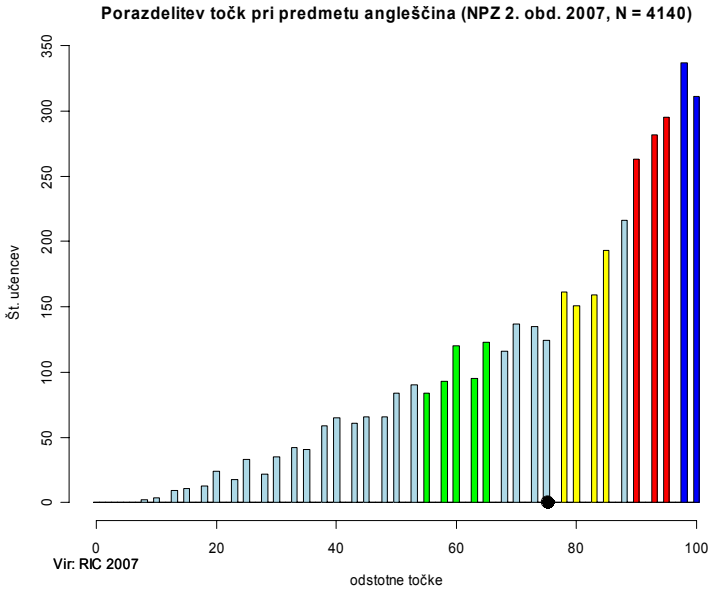

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- Testne postavke 1, 2, 4, 5 in 6 so preverjale razumevanje govorjenega besedila kot celote. Učenci so morali povezati besede, ki so bila dane v naboru nad sliko, z osebami, ki jih je prikazovala slika. Besedilo je bilo razločno govorjeno, podprto z jasnimi ilustracijami in z zvočno kakovostno. Naloga je bila sestavljena tako, da smo se skorajda povsem izognili vplivu drugih dejavnikov (npr. branja, prepoznavanja besed, kompleksnosti reševanja itd.) na zmožnost slušnega razumevanja. Pri slušnem razumevanju govorimo o receptivni zmožnosti in ta je tudi prva, s katero se otrok sreča na poti osvajanja tujega jezika, zato naj bi večina učencev naštete testne postavke tudi uspešno rešila.

2. del – besedišče:

- Naloga A, vse testne postavke od 1 do 8. Učenci so morali besede za stvari, ki so bile na sliki označene s številkami, povezati z ustreznimi besedami iz nabora in črke zapisati v tabelo. Naloga je preverjala prepoznavanje posameznih učencem že znanih besed brez njihove rabe v sobesedilu, to pa je temeljni standard znanja angleščine po drugem obdobju.

3. del – bralno razumevanje:

- Naloga A, vse testne postavke od 1 do 6. Naloga je preverjala razumevanje kratkih zapisanih besedil (oglasi za klube), ki so jih morali učenci povezati s trditvami v tabeli. Pri tej nalogi smo izločili vpliv drugih dejavnikov (npr. pisanja) na bralno razumevanje.
- Naloga B, testna postavka 5, ki je preverjala razumevanje besedila s kratkimi odgovori. Testna postavka 5 je zahtevala od učenca, da je poiskal jasno dano informacijo v besedilu.

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- Testni postavki 3 in 7 sta preverjali natančno poslušanje besedila in povezovanje delov besedila z osebami na sliki. Učenci so morali za pravilno reševanje testne postavke 3 povezati naslednje informacije: *tall, his mum, standing next to*. Tudi postavka 7 je od učencev zahtevala, da so pozorno poslušali in izluščili bistveno informacijo *that girl with dark hair*, saj sta bili na sliki dve deklici, ena s svetlimi in druga s temnimi lasmi.

2. del – besedišče:

- Naloga B, testne postavke od 1 do 5. Naštete postavke so preverjale poznavanje besedišča v sobesedilu z danim naborom besed, od katerih so bile tri uporabljene kot distraktorji. Učenci so morali razumeti izhodiščno besedilo, da so lahko dane vrzeli zapolnili z ustreznimi besedami.

3. del – bralno razumevanje:

- Naloga B, testne postavke 1, 2 in 4, ki so preverjale bralno razumevanje kratkega besedila. Tema je bila ustrezna, saj je vključevala življenje deklice Alison v Kanadi. Učenci so morali omenjena vprašanja natančno prebrati, razumeti pomen vprašalnic in poiskati ustrezne odgovore v besedilu. Na primer: razločiti so morali *live in the south*, *cold in the north* oziroma *I speak English and French, these two languages, at school I speak Spanish.*

4. del – pisno sporočanje:

- Kriterij vsebina. Učenci so morali opisati kraj, kjer Tom počitnikuje, katere stvari ima s seboj in kaj lahko tam počne. Čeprav je to produktivno spretnost, je večina učencev dosegla maksimalno število točk pri kriteriju vsebina, to pa pomeni, da so učenci upoštevali navodila in omenili oziroma razvili vse tri zahtevane iztočnice.

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

2. del – besedišče:

- Naloga B, testna postavka 6, ki je preverjala zelo natančno razumevanje besedila in poznavanje besedišča pred in za vrzeljo, pa tudi besedila v celoti. Če so učenci hoteli uspešno rešiti to postavko, so morali razumeti besede iz nabora in naslednje besede in besedne zveze iz besedila: *bite*, *poison*, *into the animal's blood*.

3. del – bralno razumevanje:

- Naloga B, testni postavki 3 in 6, ki sta poleg poznavanja besedišča v sobesedilu preverjali tudi sklepanje o delih besedila. Obe vprašanji, na kateri so morali učenci odgovoriti s kratkima odgovoroma, sta vključevali vprašalnico *zakaj* (*why*). Predvsem pri postavki 6 so učenci morali prebrati kar nekaj besedila, da so lahko pravilno odgovorili na vprašanje *Why does Alison work.*

4. del – pisno sporočanje:

- Kriterij besedišče in pravopis. Učenci, ki so pri tem kriteriju pridobili maksimalno število točk, so izbrali pestro besedišče (opis kraja, stvari itd.) in ga tudi pravilno uporabili. Prav tako je bila večina besed pravilno zapisana.
- Kriterij slovnica. Naloga pisnega sporočanja je omogočala rabo naslednjih jezikovnih struktur: to *be*, *have/has got*, present simple, modalni glagol *can*, ednina/množina, osebni zaimki, svojilni zaimki in podobno. Učenci, ki so pridobili 2 točki pri tem kriteriju, so pravilno in ustrezno uporabili prej navedene jezikovne strukture (4 ali več).

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.4.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, drugo obdobje

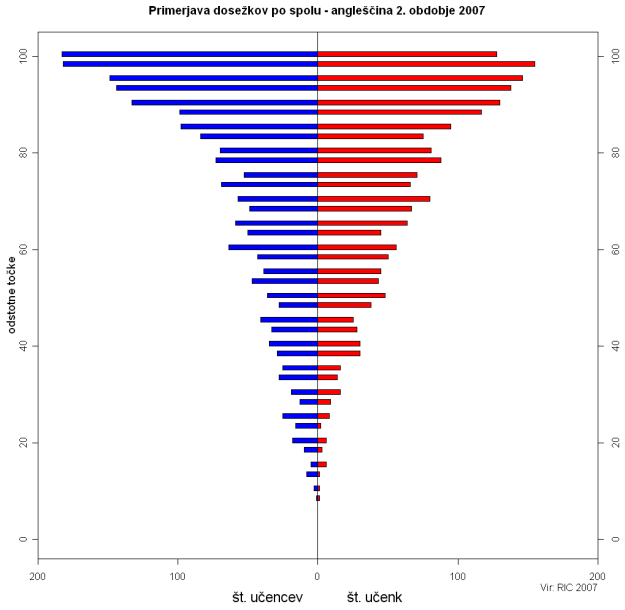

Primerjava dosežkov po spolu kaže, da so dečki in deklice reševali preizkus relativno enako dobro, le pri najnižjih rezultatih (od 0 do 35 odstotnih točk) prednjačijo učenci. Med najuspešnejšimi je prav tako nekaj več dečkov kot deklic.

Slika 4.2.4.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, drugo obdobje

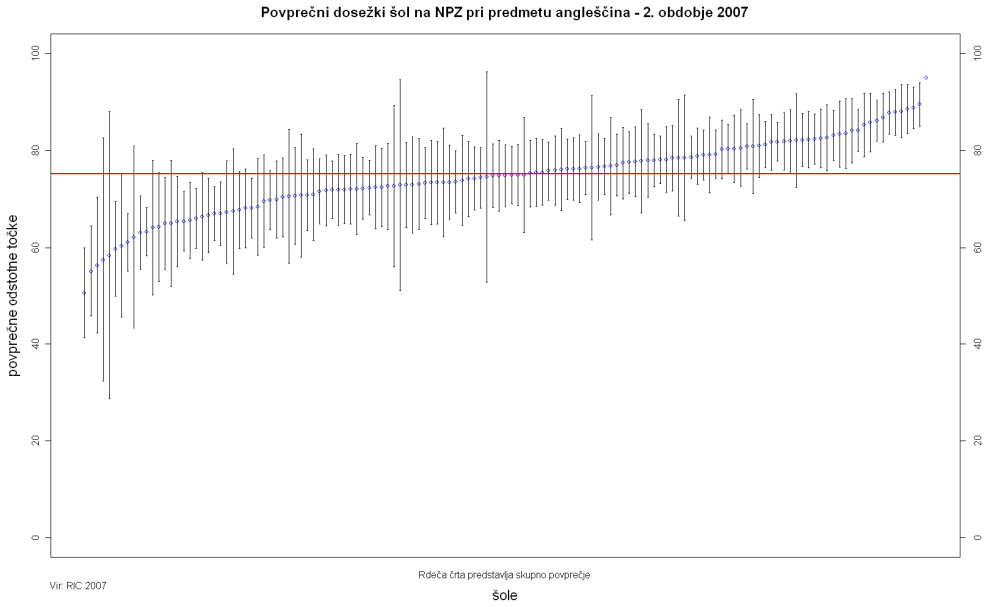

Graf, ki prikazuje povprečne dosežke šol na nacionalnem preverjanju znanja pri angleščini ob koncu drugega obdobja, daje kar precej informacij v premislek, tako šolam kot tudi predmetni komisiji. Število šol, katerih povprečen rezultat na preizkusu je nižji od državnega povprečja, je 65, medtem ko je število šol, katerih povprečen rezultat se nahaja nad državnim povprečjem, 61.

Število šol, katerih povprečen rezultat na preizkusu je nižji od državnega povprečja in število šol, katerih povprečen rezultat se nahaja nad državnim povprečjem, je približno enako. Iz grafa je razvidno, da je med šolami, ki so dosegle rezultat pod državnim povprečjem, precejšnja razlika. Kar na nekaj šolah (18 od 136) niti najboljši učenci niso presegli državnega povprečja, na drugih pa je sicer povprečje nižje od državnega, vendar je določeno število učencev preseglo državno povprečje. Pri prvih je potrebno ugotoviti razloge za nastalo situacijo in poskusiti dvigniti raven znanja. Na drugi strani je tudi 26 šol, kjer so prav vsi učenci presegli državno povprečje, kar je seveda še posebej pohvalno.

Preglednica 4.2.4.1.2 Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	72,62	21,54	354
Goriška regija	74,54	19,63	167
Jugovzhodna Slovenija	69,71	21,13	154
Koroška regija	74,95	21,69	275
Notranjsko-kraška regija	75,24	20,58	94
Obalno-kraška regija	79,54	18,95	313
Osrednjeslovenska regija	78,22	20,64	723
Podravska regija	76,84	21,24	891
Pomurska regija	74,18	20,63	176
Savinjska regija	72,05	22,41	755
Spodnjeposavska regija	72,58	19,80	133
Zasavska regija	75,24	21,08	105

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine po regijah kažejo naslednje rezultate: Regije, ki so imele največje število učencev, ki so preizkus rešili nadpovprečno in najmanj učencev s podpovprečnimi rezultati, so: Obalno-kraška, Osrednjeslovenska, Notranjsko-kraška in Podravska. Največ učencev s podpovprečnimi rezultati pa je iz naslednjih regij: Spodnjeposavka, Savinjska, Gorenjska in Jugovzhodna Slovenija. V Koroški regiji je povprečje enako povprečju na državni ravni. Porazdelitev dosežkov učencev po regijah kaže, da so razlike predvsem v tem, da imajo določene regije večje število učencev s podpovprečnimi rezultati kot druge.

4.2.4.1.2 Sklepne ugotovitve

Uspešnost učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine ob koncu drugega obdobja je bila v skladu s pričakovanji. Dosežki učencev kažejo, da dokaj uspešno razumejo slušna besedila ter da so skoraj vsi učenci zmožni prepoznavanja osnovnega besedišča pri nalogi s slikovnim izhodiščnim besedilom. Manj so bili učenci 6. razreda uspešni pri nalogi bralnega razumevanja, kjer so morali odgovarjati na zastavljena vprašanja, kjer smo ugotovili, da ima kar nekaj učencev težave z razumevanjem posameznih vprašalnic. Še posebej jim povzroča težave natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. Učenci so se slabše odrezali tudi pri nalogi pisnega sporočanja, kjer opažamo težave pri zapisu besed in upoštevanju slovničnih pravil v pisnem izdelku, kar pa je del procesnega učenja, ki zahteva veliko branja, pisanja, preverjanja izdelkov s strani učiteljev, samopreverjanja pisnih izdelkov in poznavanja pravil pisanja pisnih sestavkov v angleščini.

Na osnovi dosežkov so priporočila predmetne komisije za angleščino za vnaprej naslednja:

- Naloge v preizkusu naj v večjem obsegu vključujejo višje taksonomske ravni znanja, kot so analiza, sinteza, evalvacija itd., saj se učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo zgornjo *desetino* dosežkov, tudi v tokratnem preizkusu niso posebej izločili.
- Proučiti je potrebno nalogo, ki preverja znanje besedišča izven sobesedila zaradi težavnosti in zahtevnosti.
- V naslednjem šolskem letu je potrebno predhodno pripraviti vzorce mejnih pisnih izdelkov.
- Proučiti je potrebno ponovno vpeljavo preverjanja govorne zmožnosti.

4.2.4.2 Analiza nacionalnega preizkusa znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja prav tako preverja doseganje ciljev iz učnega načrta za angleščino in sledi sodobnim smernicam preverjanja znanja v Evropi in svetu.
Tako kot v preizkusu za drugo obdobje so se učenci tudi tukaj lahko preverili, kako dobro znajo poslušati, brati, pisati in ali znajo besede in besedne zveze uporabiti v sobesedilu.

Preizkus znanja iz angleščine je v šolskem letu 2006/2007 vključeval preverjanje naslednjih jezikovnih spretnosti:

1. del: slušno razumevanje (2 nalogi, naloga A s 5 in naloga B s 5 testnimi postavkami);
2. del: bralno razumevanje (2 nalogi, naloga A z 8 in naloga B s 7 testnimi postavkami);
3. del: raba jezika (2 nalogi, naloga A s 5 in naloga B s 5 testnimi postavkami);
4. del: pisno sporazumevanje (1 naloga, 4 kriteriji: vsebina, besedišče, slovnica in zgradba besedila).

Govorne zmožnosti preizkus ni preverjal.

Redni rok nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine je potekal 7. maja 2007 in je trajal 60 minut. Svoje znanje je preverilo 5053 učencev 9. razreda osnovnih šol. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo 45. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 29,23. Grafična razporeditev po doseženih točkah kaže krivuljo, ki je pomaknjena v desno, kar pomeni, da je bil preizkus relativno lahek za testirano populacijo otrok, vendar pa je potrebno izpostaviti, da je 28 % učencev doseglo manj kot polovico odstotnih točk. 42 % učencev se je uvrstilo pod državno povprečje, več kot 90 odstotnih točk pa je doseglo 18 % učencev. 21,5 % učencev se je uvrstila v interval med 80 in 90 odstotnimi točkami.

Preglednica 4.2.4.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	5053	Indeks težavnosti	0,65
Število postavk	39	Indeks zanesljivosti	0,95
Možne točke	45	Indeks diskriminativnosti	0,56
Povprečno št. točk	29,2		
Povprečno št. odstotnih točk	65,0		
Standardni odklon odstotnih točk	26,0		

Preverjanje slušnega razumevanja

Pri nalogah slušnega razumevanja so učenci pokazali (ne)ustrezno razumevanje delno prilagojenega avtentičnega angleškega besedila. Besedilo je bilo dokaj razločno govorjeno in delno podprto z ilustracijami ter zvočno kakovostno. Nalogi sta se nanašali na temi iz učnega načrta, in sicer *okolje in narava* (hišni ljubljenčki) in *sporazumevanje* (vsebine knjig). Prva naloga je bila naloga dopolnjevanja. Učenci so poslušali besedilo o hišnem prijatelju – veverici in dopolnjevali njeno osebno izkaznico. Pri drugi nalogi so morali učenci povezati naslovnice knjig z vsebinami, ki so jih slišali na posnetku. Nalogi sta bili sestavljeni tako, da smo se skorajda v celoti izognili vplivu drugih dejavnikov (npr. branja, prepoznavanja besed, kompleksnosti reševanja itd.) na zmožnost slušnega razumevanja. Navodila za reševanje nalog slušnega razumevanja so učenci lahko prebrali in hkrati poslušali v slovenščini, italijanščini ali madžarščini in tako navodila niso mogla vplivati na uspešnost reševanja.

Pri obeh nalogah so učenci najprej poslušali primer in šele nato začeli reševati. Besedilo so slišali dvakrat, tako da so pri drugem poslušanju lahko potrdili oziroma ovrgli zapisane rešitve.

Indeks težavnosti naloge A je bil 0,59, druga naloga se je izkazala kot malenkostno težja z indeksom 0,62.

Po opravljenem postopku poizvedb v preizkuse znanja rednega roka nacionalnega preverjanja se je predmetna komisija skupaj z Državno komisijo odločila, da zaradi različnih možnosti interpretiranja prvega govorjenega besedila podeli vsem učencem 9. razreda, ki so v šolskem letu 2006/2007 opravljali nacionalno preverjanje znanja iz angleščine v rednem roku, pri 1 postavki I. dela, pri nalogi A, 1 točko ne glede na zapisan odgovor.

Obe nalogi slušnega razumevanja vključujeta kar nekaj ciljev iz učnega načrta za angleščino, kot je na primer prenašanje podatkov v tabele, pozorno poslušanje krajših besedil, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva, poslušanje besedil in reševanje nalog, ki so opremljene z vizualnim gradivom, odzivanje na določene informacije z nebesednim oziroma kratkim besednim odzivom.

Preverjanje bralnega razumevanja
Bralno razumevanje smo preverjali z dvema nalogama A in B, ki sta bili različnih tem (*doma – glasba* in *moj svet – čustva, občutki, težave*) in različnih vrst (kratki odgovori in naloga povezovanja) ter tako zmanjšali vpliv dejavnikov, da bi ob enaki temi in enaki vrsti naloge določeni učenci lahko reševali slabše oziroma boljše.

Temi izbranih besedil sta bili učencem znani, saj sta se navezovali na njihov izkušenjski svet, bližnjo okolico in interese. Navodila za reševanje nalog bralnega razumevanja so bila v slovenščini, italijanščini ali madžarščini. Vsaka naloga je vsebovala rešen prvi primer.

Nalogo A, ki je preverjala bralno razumevanje kratkega besedila, je večina učencev rešila dokaj uspešno, saj znaša indeks težavnosti 0,72, najtežja testna postavka je bila številka 4 (IT 0,63), kjer so morali učenci pokazati zmožnost natančnega branja, najlažja testna postavka pa se je izkazala številka 2 (IT 0,76), kjer so učenci povezali *which poet* z … *this Dylan, the poet*. To nalogo so uspešno rešili vsi učenci razen učencev, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*.

Pri nalogi B so učenci prebrali vprašanja bralcev in ugotavljali, v katerem nasvetu je ustrezen odgovor na posamezno vprašanje. Naloga je zahtevala povezovanje delov besedila in iskanje ustreznih informacij na zastavljeno vprašanje. Indeks težavnosti znaša 0,75, medtem ko se posamezne postavke raztezajo od 0,61 do 0,86. V sklopu te naloge sodijo v zeleno območje (učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov)* kar tri testne postavke, tj. 3., 4. in 6. Pri reševanju tretje testne postavke so učenci lahko povezali besede *friends* (ta nastopi tako v besedilu kakor v vprašanju bralcev), *fighting*, *problems*, *arguments* itd.; za reševanje testnih postavk 3, 4 in 6 učencem ni bilo treba razumeti vseh podrobnosti v besedilu, dovolj je bilo že, če so izluščili glavno misel sporočila. Najtežja testna postavka pri tej nalogi je bila testna postavka številka 1 (IT 0,61), pri kateri je bilo že besedišče izhodiščnega besedila kompleksnejše, nadalje je bila ta testna postavka tudi distraktor, ki jo je moral učenec označiti z x. Mnogi učenci danih navodil niso upoštevali in odgovora niso označili, zato njihov odgovor ni bil ovrednoten kot pravilen.

Cilji učnega načrta, ki sta jih preverjali nalogi bralnega razumevanja, vključujejo sklepanje o vsebini in vrsti besedila pred branjem besedila, ugotavljanje vrste besedila in okvirni sporočilni namen, iskanje podrobnih informacij v besedilu, reševanje nalog s kratkim besednim odzivom, izluščenje glavne misli sporočila in razumevanje podrobnosti v besedilu.

Preverjanje rabe jezika
Naloga A preverja slovnične strukture, medtem ko naloga B rabo besedišča v sobesedilu. Naloga A je bila tipa dopolnjevanja, delno z naborom, naloga B pa je zahtevala dopolnjevanje besedila s podanim naborom besed. Temi sta posegali na področje zgodovine in običajev. Naloga A se je izkazala za težjo (IT 0,54), medtem ko je bila druga naloga v povprečju lažja (IT 0,75).

Pri nalogi A, in sicer pri testnih postavkah 3 in 4, so se izločili učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo zgornjo desetino dosežkov. Pri testni postavki 3 je moral učenec ugotoviti pretekli čas glagola *marry*; v povedi ni bilo eksplicitno navedeno prislovno določilo, tako da je moral učenec logično povezati sobesedilo; težave so imeli učenci tudi pri pravilnem zapisu glagola *marry* v preteklem času, saj se *y* spremeni v *i* (*married*); zasledili smo tudi nekaj učencev, ki niso upoštevali navodila naloge, čeprav jih je z veliki tiskanimi črkami še posebno nazorno opozarjalo, da smejo v vsako praznino vpisati le eno besedo; testna postavka 4 je zahtevala vnos veznika *and*, ker pa je bilo sobesedilo kompleksnejše, so učenci morali zelo dobro razumeti posamezne besede kakor tudi celoto.

Cilji učnega načrta, ki sta jih preverjali nalogi rabe jezika, so vsebovali pravilno zapisovanje ustreznega besedišča, prepoznavanje besednih vrst v sobesedilu, tvorjenje preteklika (pravilni in nepravilni glagoli), tvorjenje svojilnih zaimkov itd.

Pisno sporazumevanje

Z nalogo pisnega sporazumevanja smo preverjali zmožnost tvorjenja pisnega besedila v angleščini. Naloga je bila vodena. Učenci so tvorili eno pisno besedilo. Navodila in iztočnice so bile v maternem jeziku učenca. Prva poved je bila nakazana, da bi tako učencem olajšali začetek pisanja.

Učenci so morali napisati prispevek o športu za oglasno desko v učilnici angleščine. Vodile so jih tri iztočnice. Po pričakovanjih je večina učencev dosegla največ točk pri kriteriju vsebine, kjer znaša IT 0,64, najmanj pa pri kriteriju slovnice, kjer je IT 0,48. Rezultat kaže, da so učenci upoštevali dane iztočnice, da pa je v povprečju njihovo znanje slovnice in besedišča (IT 0,51) skromnejše. Naloga je v celoti zelo dobro ločevala med uspešnimi in manj uspešnimi učenci, saj je povprečen indeks diskriminativnosti 0,78.

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so bili v povprečju v celoti uspešni pri kriteriju besedišča in vsebine. Kriterij *Besedišče*: pisanje je produktivna jezikovna spretnost, ki od učenca poleg poznavanja in razumevanja zahteva tudi druge zmožnosti višjih taksonomskih ravni; kriterij besedišča se je raztezal med 0 in 3 točkami; tako je učenec lahko dobil točko ali tudi dve, če je pokazal poznavanje osnovnega besedišča in njegovo ustrezno rabo, vendar pa so bile dodeljene vse možne točke le tistim učencem, ki so poleg osnovnega besedišča pokazali tudi poznavanje bogatega besedišča, ga ustrezno uporabili in pravilno zapisali. Kriterij *Slovnica*: poznavanje slovničnih oblik in pravil je resda potrebno, vendar pa ne zadostno, da bi učenec lahko pri tem kriteriju pridobil vse možne točke; ustrezna raba slovničnih struktur sodi namreč na stopnjo analize, povezovanja ter sinteze in je zato še vedno razvijajoča se spretnost učencev 9. razreda.

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, pa niso bili uspešni pri nobenem od kriterijev za vrednotenje pisne zmožnosti. Le-ti se morajo v nadaljnjem izobraževanju truditi, da poleg receptivnih zmožnosti izboljšajo tudi produktivne in se tako enakovredno vključijo v družbene procese evropskega prostora.

Pisno sporočanje se nanaša na naslednje cilje, zapisane v učnem načrtu za angleščino, kot na primer poimenovanje predmetov in stvari, samostojno zapisovanje misli, upoštevanje besednega reda, združevanje povedi v odstavke, samostojno zapisovanje funkcijskih besedil z iztočnicami, smiselno povezovanje besedila.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov

Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.4.4 Porazdelitev odstotnih točk pri angleščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

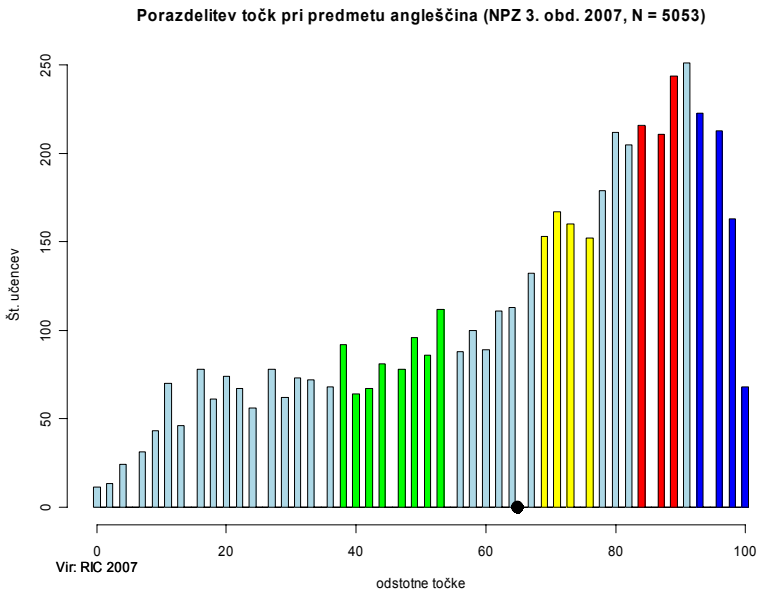

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so v povprečju uspešno rešili naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- naloga A, prva testna postavka, ki je preverjala prepoznavanje glasovne podobe določene številke; številke se učenci učijo že na samem začetku učenja tujega jezika, zato tukaj govorimo o doseganju minimalnega standarda znanja; prav tako je pomembno, da se preizkus znanja ne začne z zahtevnejšimi vprašanji, temveč da vprašanja prehajajo od manj zahtevnih k bolj zahtevnim;
- naloga B, četrta testna postavka, ki je zagotavljala dovolj slikovne (*gondola, katedrala*, *most*, *voda*) in besedne podpore (*Canals*, *Venice*), da so učenci lahko pravilno povezali naslovnico knjige z govorjenim besedilom.

2. del – bralno razumevanje:

- naloga B, pri kateri so učenci povezovali vprašanja bralcev z danimi nasveti; tema o prijateljstvu nastopi že v prvih letih učenja tujega jezika in je tako učencem blizu tudi zato, ker jim je besedišče poznano; vsebina besedila je bila blizu izkušenjskemu svetu učencev in besedilom, ki jih prebirajo v prostem času tudi v materinščini; v sklopu te naloge sodijo v zeleno območje naslednje testne postavke: 3., 4. in 6; pri reševanju tretje testne postavke so učenci lahko povezali besede *friends* (ta nastopi tako v besedilu kakor v vprašanju bralcev), *fighting*, *problems*, *arguments* itd.; za reševanje testnih postavk 3, 4 in 6 učencem ni bilo treba razumeti vseh podrobnosti v besedilu, dovolj je bilo že, če so izluščili glavno misel sporočila.

3. del – raba jezika:

- naloga A, testna postavka 2: učenci so morali postaviti glagol v nedoločniku (*become)* v pretekli čas; prislovno določilo časa (*1334 BC*), ki je bilo v neposredni bližini glagola, je usmerilo učenca na uporabo časa The Past Simple Tense; hkrati je glagol *become* zelo pogost glagol in oblikovno vezan na glagol *come*;
- naloga B, testne postavke 1, 2, 5, je od učenca zahtevala, da je iz nabora danih besed izbral pravilno besedo za vsako praznino v zapisanem besedilu; takšne naloge sodijo med manj

zahtevne in so zato kar tri testne postavke od petih uvrščene v to območje; testna postavka 1 je zahtevala rešitev v obliki glagola *make*, ki sodi v skupino najosnovnejšega besedišča angleščine, postavka 2 je zahtevala, da je učenec prepoznal besedišče s področja oblačil in pravilno vstavil besedo *shirt,* medtem ko je peta postavka temeljila na prepoznavanju pridevnika *careful* v povezavi z glagolom *be* v velelnem naklonu – tudi vse to besedišče nastopi v učnem načrtu angleščine že v prvih letih učenja.

Učenci s skupnimi dosežki v zelenem območju so uspešno reševali posamezne testne postavke pri nalogah slušnega in bralnega razumevanja (receptivna spretnost), ki so temeljile na prepoznavanju oziroma povezovanju besed/delov besedil oziroma slikovnih iztočnic in izhodiščnih pisnih oziroma slušnih besedil. Prav tako so bili uspešni pri nalogi rabe jezika, kjer je bil dan nabor besed, in učencem ni bilo treba preiti na produkcijsko raven, torej tvorbo.

Naloge/postavke iz zelenega območja se nanašajo na naslednje cilje iz učnega načrta

- Prenašanje podatkov v tabele (npr. 1. del, naloga A).
- Besedišče je vezano na obravnavane teme (npr. prijateljstvo, živali, mladi in njihovi problemi itd.).
- Receptivno besedišče (razumevanje) je večje kakor produktivno (uporaba). Pri skoraj vseh nalogah je bil dan nabor možnih rešitev, učenci pa so morali izbrati ustrezen odgovor.
- Jezikovna pravilnost utrjenih slovničnih struktur je precej zanesljiva (npr. postavljanje nedoločniške oblike glagola v pretekli čas).
- Učenci z glagolskimi časi izražajo pretekla dejanja.
- Učenci pozorno poslušajo krajša besedila, ki so ustrezno zahtevna in zanimiva (npr. naloga B pri slušnem razumevanju je zahtevala poslušanje 5 kratkih besedil).
- Učenci ob poslušanju besedila rešujejo naloge, ki so opremljene z vizualnim gradivom. Vse naloge so imele poleg zapisanega besedila tudi slikovno podporo oziroma slikovne iztočnice.
- Učenci se na določeno informacijo odzovejo z nebesednim oziroma kratkim besednim odzivom. Učenci so na primer zapisali številke, prepisali besede iz danega nabora besed itd.
- Učenci razumejo glavne misli besedil, ki so primerne dolžine in v katerih so misli jasno izražene.

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog/postavk iz zelenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- naloga A, testna postavka 3, je preverjala razumevanje besedišča hrane, ki jo veverica je; v besedilu je bil dan distraktor: kaj na splošno jedo veverice; učenci so morali zato natančno poslušati, da so lahko zapisali pravilen odgovor; besedišče v govorjenem izhodiščnem besedilu ni bilo prezahtevno in je zato omogočilo še vedno dobro reševanje te testne postavke;
- naloga B, testna postavka 5, je resda imela precejšnjo slikovno podporo, vendar pa je naslovnica knjige, ki je bila uporabljena kot distraktor, lahko učenca tudi zavedla, če ni natančno poslušal in izluščil glavne misli kratkega govorjenega besedila.

2. del – bralno razumevanje:

- naloga A, testne postavke od 1 do 8, je v celoti naloga bralnega razumevanja, tipa kratkih odgovorov, torej sodi v to območje, naloga je receptivne narave, zahteva razumevanje pomembnih podrobnosti v besedilu in je kot vrsta naloge bralnega razumevanja dokaj avtentična, saj je postavljanje vprašanj in odgovarjanje nanje zelo blizu učenčevemu

vsakdanu; odgovori so bili upoštevani kot pravilni, tudi če je učenec pravopisno napačno zapisal posamezne besede, saj je cilj te naloge razumevanje prebranega besedila;

- naloga B, testne postavke 2, 5 in 7: tudi tukaj so učenci morali razumeti pomembne podrobnosti besedila, prepoznati sinonime besed in logične povezave med vprašanji in odgovori bralcev, da so lahko pravilno rešili vse tri postavke.

3. del – raba jezika:

- naloga B, testna postavka 4: učenci so morali zapolniti vrzel z ustrezno besedo iz nabora; imeli so besedo *blood*, ki pa so jo lahko pravilno vstavili le, če so razumeli besedišče pred in za vrzeljo (npr. *mouth, look like, red marks, neck* itd.).

4. del – pisno sporazumevanje:

- kriterij *Vsebina*, ki je od učenca zahteval, da je upošteval dane iztočnice; pri tem je učenec dobil določeno število točk, če je iztočnice omenil, in maksimalno število točk, če jih je tudi razvil; učenec za napake v pravopisu in zaradi slovnične nepravilnosti ni izgubil točk;
- kriterij *Zgradba besedila*, ki je od učenca zahteval rabo osnovnih vezniških sredstev, nakazane odstavke in smiselno povezanost besedila v celoti, pa tudi njegovih delov.

<u>Naloge/postavke iz rumenega območja se nanašajo na naslednje cilje iz učnega načrta</u>

- Učenci izkazujejo razumevanje pomembnih podrobnosti v pisnih in slušnih besedilih.
- Učenci odgovarjajo na vprašanja, vezana na izhodiščno besedilo, s kratkimi odgovori.
- Učenci dopolnjujejo besedilo z vrzelmi in tako preverjajo poznavanje in rabo besedišča v sobesedilu, vendar morajo ob tem pokazati razumevanje sobesedila.
- Učenci se na besedilo odzivajo v angleščini.
- Učenci tvorijo kratko besedilo in ob tem upoštevajo dane iztočnice.
- Učenci uporabijo osnovna vezniška sredstva in poskušajo povezati dele besedila in besedilo kot celoto.

Rdeče območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo mejo *zgornje četrtine dosežkov*, so poleg nalog/postavk iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- naloga A, testni postavki 4 in 5: obe postavki sta preverjali natančno razumevanje podrobnosti slušnega besedila in besednih iztočnic testnih postavk; učenec je moral pravilno razločevati informacije in jih ustrezno razvrstiti glede na zahtevana odgovora;
- naloga B, testne postavke 1, 2 in 3: čeprav je učenec imel na voljo slikovne in delno tudi besedne iztočnice (naslovnice knjig), je bilo za pravilno rešitev treba povezati podrobne informacije v slušnem besedilu z nakazanimi (vendar ne eksplicitno danimi) iztočnicami; tudi besedišče je bilo bolj zahtevno in kompleksno.

2. del – bralno razumevanje:

- naloga B, testna postavka 1, pri kateri je bilo že besedišče izhodiščnega besedila kompleksnejše, nadalje je bila ta testna postavka distraktor, ki jo je moral učenec označiti z x; mnogi učenci niso upoštevali danih navodil in odgovora niso označili, zato njihov odgovor ni bil ovrednoten kot pravilen.

3. del – raba jezika:

- naloga A, testna postavka 1: učenci so morali povezati osebni zaimek z ustreznim svojilnim zaimkom, tega so lahko razbrali le z natančnim razumevanjem sobesedila; naloga ni imela nabora besed in je seveda tudi zato bolj zahtevna;
- naloga B, testni postavki 3 in 5: testna postavka številka 3 se je uvrstila v to območje zaradi kompleksnosti sobesedila in zaradi manj razširjenega in zato manj poznanega (pod)pomena besede *area*; učenci poznajo pomen besede v drugih besednih zvezah, medtem ko jim je v zvezi z deli telesa (obraza) večinoma nepoznan.

4. del – pisno sporazumevanje:

- kriterij *Besedišče*: pisanje je produktivna jezikovna spretnost, ki od učenca poleg poznavanja in razumevanja zahteva tudi druge zmožnosti višjih taksonomskih ravni; kriterij besedišča se je raztezal med 0 in 3 točkami; tako je učenec lahko dobil točko ali tudi dve, če je pokazal poznavanje osnovnega besedišča in njegovo ustrezno rabo, vendar pa so bile dodeljene vse možne točke le tistim učencem, ki so poleg osnovnega besedišča pokazali tudi poznavanje bogatega besedišča, ga ustrezno uporabili in pravilno zapisali;
- kriterij *Slovnica*: poznavanje slovničnih oblik in pravil je resda potrebno, vendar pa ne zadostno, da bi učenec lahko pri tem kriteriju pridobil vse možne točke; ustrezna raba slovničnih struktur sodi namreč na stopnjo analize, povezovanja in sinteze in je zato še vedno razvijajoča se spretnost učencev devetega razreda.

<u>Naloge/postavke iz rdečega območja se nanašajo na naslednje cilje iz učnega načrta</u>

- Učenci sklepajo o besedilu in vsebini. Učenci pred branjem besedila na podlagi vizualnih iztočnic in besedilne podpore sklepajo o ustreznosti odgovorov in pri tem upoštevajo navodila za posamezno testno postavko.
- Učenci preskakujejo besedilo. Med branjem besedila so pozorni samo na določene informacije, ki jih naloga zahteva, in zapišejo odgovor v skladu z navodili.
- Učenci poimenujejo predmete, stvari, dejanja, lastnosti itd. z ustreznim besediščem.
- Učenci pravilno zapisujejo besede.
- Učenci preverjajo poznavanje in rabo slovničnih struktur v sobesedilu.

Modro območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri angleščini določajo *zgornjo desetino dosežkov*, so poleg nalog/postavk iz zelenega, iz rumenega in iz rdečega območja v povprečju uspešno rešili še naslednje naloge/postavke:

1. del – slušno razumevanje:

- naloga A, testna postavka 2, ki je preverjala razlikovanje glasov in njihov zapis (črkovanje); odgovor je bil enopomenski in so se zato upoštevali samo popolnoma pravilno zapisani odgovori.

3. del – raba jezika:

- naloga A, testni postavki 3 in 4: pri testni postavki 3 je moral učenec ugotoviti pretekli čas glagola *marry*; v povedi ni bilo eksplicitno navedeno prislovno določilo, tako da je moral učenec logično povezati sobesedilo; težave so imeli učenci tudi pri pravilnem zapisu glagola *marry* v preteklem času, saj se *y* spremeni v *i* (*married*); zasledili smo tudi nekaj učencev, ki niso upoštevali navodila naloge, čeprav jih je z veliki tiskanimi črkami še posebno nazorno opozarjalo, da smejo v vsako praznino vpisati le eno besedo; testna postavka 4 je zahtevala vnos veznika *and*, ker pa je bilo sobesedilo kompleksnejše, so učenci morali zelo dobro razumeti posamezne besede kakor tudi celoto.

Naloge/postavke iz modrega območja se nanašajo na naslednje cilje iz učnega načrta

- Učenci pravilno zapišejo črke po nareku, tudi v sobesedilu.
- Učenci pravilno tvorijo jezikovne strukture, tudi ko so to posebnosti.
- Učenci prepoznavajo zunajbesedilne okoliščine.

Kratko mnenje o dosežkih nacionalnega preverjanja znanja

Iz dosežkov nacionalnega preverjanja znanja lahko ugotovimo:

- Večina učencev je preizkus znanja dobro rešila, saj znaša povprečni rezultat 29,3 točke od 45 možnih točk oziroma je IT (indeks težavnosti) celotnega preizkusa 0,649.
- Približno četrtina otrok je dosegla manj kakor polovico možnih točk (IT manj kakor 0,50).
- 451 (8,9 odstotka) od 5053 otrok je doseglo manj kakor 10 točk od 45 možnih.
- Dosežki po jezikovnih spretnostih so:
    - indeks težavnosti za slušno razumevanje (nalogi A in B) je 0,60,
    - indeks težavnosti za bralno razumevanje (nalogi A in B) 0,73,
    - indeks težavnosti za rabo jezika – razumevanje (nalogi A in B) je 0,64,
    - indeks težavnosti za pisno sporazumevanje je 0,57.

Indeksi težavnosti so večinoma pričakovani, vendar pa so navzoča tudi odstopanja. Branje je na primer receptivna zmožnost in tako so učenci nalogi bralnega razumevanja tudi najbolje reševali. Nalogi slušnega razumevanja bi se po zahtevnosti praviloma morali uvrstiti za bralnim razumevanjem, vendar se je ta zmožnost uvrstila za rabo jezika. To kaže na vrsto možnih dejavnikov, kakor na primer: pri nalogah slušnega razumevanja so to vrste nalog, ki jih učni načrt resda predvideva, a jih učbeniki pogosto ne vključujejo. Morda učenci niso dovolj izpostavljeni nalogam slušnega razumevanja pri pouku in te jezikovne spretnosti ne vadijo tako pogosto kakor na primer slovnične strukture, kjer je indeks težavnosti višji. Pri nalogah slušnega razumevanja je pomembno tudi, da učenci osvojijo strategije poslušanja v tujem jeziku in strategije reševanja nalog slušnega razumevanja.

Najnižji indeks težavnosti je po pričakovanjih pri pisni zmožnosti, saj je to tvorbna naloga, ki od učencev zahteva sintezo znanja in spretnosti, pridobljenih skozi vsa leta učenja tujega jezika.

- Med potekom vrednotenja preizkusov smo opazili, da precejšnje število učencev ne upošteva navodil, da jih preberejo zelo površno oziroma povsem obidejo. Pri tem izgubljajo točke in tako ne pokažejo dejanskega znanja jezika.
- Preizkus znanja iz angleščine je pokazal, da večina učencev ne zna zapisati črk angleške abecede v sobesedilu, predvsem ko govorimo o samoglasnikih. Pri tem velja poudariti, da je pravilno črkovanje in pravilno zapisovanje črk po nareku spretnost/znanje, ki jo/ga bodo učenci kot prihodnji delojemalci v združeni Evropi prav zagotovo nujno potrebovali.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.4.5 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri angleščini, tretje obdobje

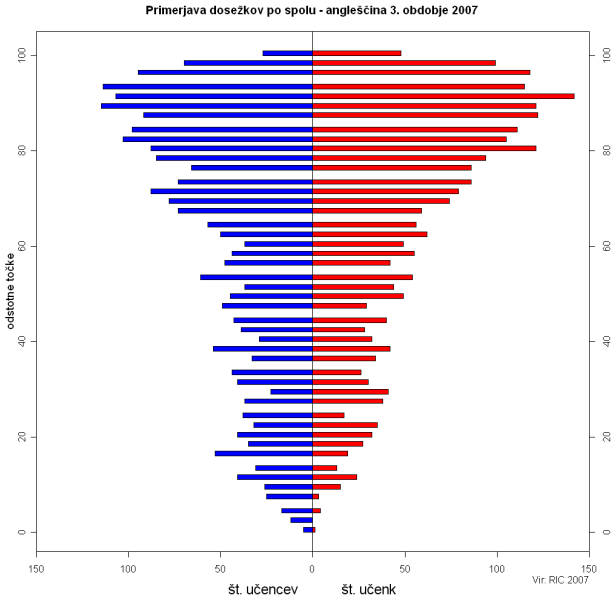

Primerjava dosežkov po spolu kaže, da so v povprečju reševale preizkus bolje deklice kot dečki, še posebej so razlike v prid deklic vidne pri najnižjih rezultatih (od 0 do 20 odstotnih točk). Za razliko do drugega obdobja opazimo, da je med najuspešnejšimi nekaj več deklic kot dečkov.

Slika 4.2.4.6 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri angleščini, tretje obdobje

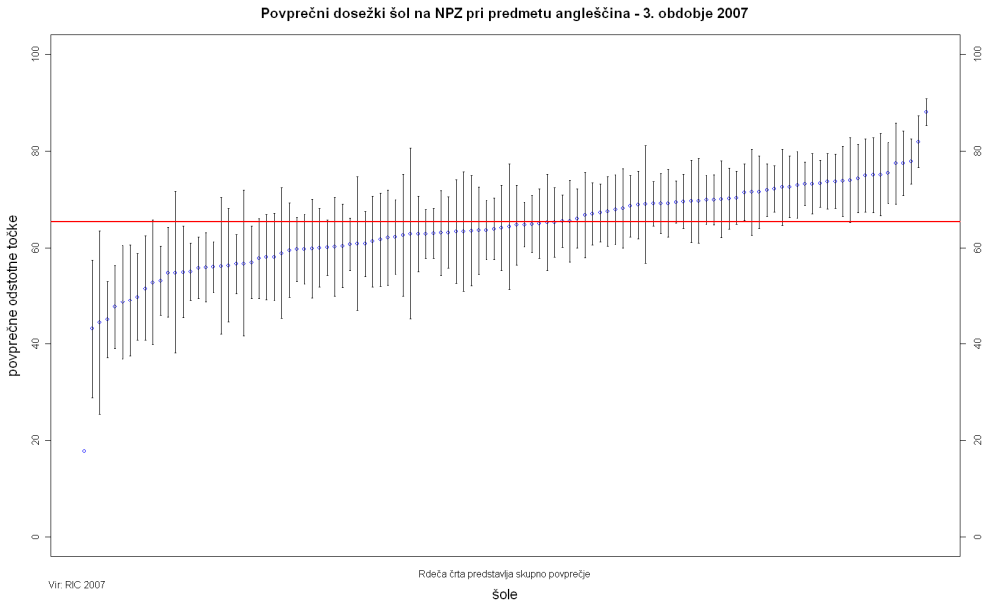

Graf, ki prikazuje povprečne dosežke šol na nacionalnem preverjanju znanja pri angleščini ob koncu tretjega obdobja, daje naslednjo sliko. Število šol, katerih povprečen rezultat na preizkusu je nižji od državnega povprečja, je 60, medtem ko je število šol, katerih povprečen rezultat se nahaja nad državnim povprečjem, 47.

Tako kot ob koncu drugega obdobja je tudi tukaj razvidno, da je med šolami, ki so dosegle rezultat pod državnim povprečjem, precejšnja razlika. Na 18 šolah niti najboljši učenci niso presegli državnega povprečja, na drugih pa je sicer povprečje nižje od državnega, vendar je določeno število učencev preseglo državno povprečje. Je pa tudi 20 šol, kjer so vsi učenci dosegli rezultate nad državnim povprečjem.

Preglednica 4.2.4.2.1 Porazdelitev dosežkov pri angleščini po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	65,69	25,10	484
Goriška regija	69,38	22,51	314
Jugovzhodna Slovenija	61,22	26,19	418
Koroška regija	62,10	26,43	140
Notranjsko-kraška regija	61,55	26,82	126
Obalno-kraška regija	64,00	24,20	228
Osrednjeslovenska regija	71,09	23,79	1231
Podravska regija	63,15	25,69	782
Pomurska regija	65,06	27,63	230
Savinjska regija	64,00	25,91	734
Spodnjeposavska regija	59,44	26,92	230
Zasavska regija	71,95	21,42	103

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine po regijah kažejo naslednje rezultate. Najvišji povprečni dosežki so bili v Zasavski, Osrednjeslovenski in Goriški regiji. Pod povprečjem in z večjim številom manj uspešnih učencev pa najdemo naslednje regije: Notranjsko-kraška, Koroška, Pomurska, Spodnjeposavka in Jugovzhodna Slovenija. Tako kot pri rezultatih po drugem obdobjem je tudi tukaj opaziti velike razlike pri številu učencev s pod- in nadpovprečnimi rezultati. Učenci, ki so dosegli zelo nizke rezultate, se bodo težko vključili v delovni trg združene Evrope in prav tako bodo manj dejavni kot prebivalci, ki se v določenem tujem jeziku lahko dokaj uspešno sporazumevajo.

4.2.4.3 Analiza dosežkov nacionalnega preizkusa znanja iz angleščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Naknadni rok nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine se je odvijal 1. junija 2007. Udeležilo se ga je 35 učencev. Maksimalno število točk, ki jih je bilo mogoče doseči, je bilo kot na rednem roku 45. Povprečno število točk, ki so jih učenci dosegli, je bilo 28,51, kar je zelo blizu rezultatu rednega roka. Zaradi nereprezentativnega vzorca v nadaljevanju ne podajamo podrobne analize preizkusa.

Preglednica 4.2.4.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	35	Indeks težavnosti	0,63
Število postavk	39	Indeks zanesljivosti	0,94
Možne točke	45	Indeks diskriminativnosti	0,52
Povprečno št. točk	28,5		
Povprečno št. odstotnih točk	63,4		
Standardni odklon odstotnih točk	24,9		

4.2.4.4 Sklepne ugotovitve

Uspešnost učencev na nacionalnem preverjanju znanja iz angleščine je bila v glavnem v skladu s pričakovanji, saj so učenci v povprečju pokazali solidno znanje angleškega jezika. Poleg šolskega učenja se učenci vse več naučijo tujega jezika tudi ob računalniku, ko brskajo po svetovnem spletu ali ko gledajo oddaje v angleščini po televiziji. Angleščina je danes *lingua franca* in je zato tudi motivacija učencev pri učenju tega tujega jezika še posebej močna.

Dosežki učencev kažejo, da najbolje obvladajo bralno zmožnost (IT 0,73) in da so najšibkejši pri pisni zmožnosti (IT 0,57), ki je tudi zmožnost, ki najbolje diskriminira med bolj in manj uspešnimi učenci. Presenetljivo pa je, da je povprečen rezultat pri rabi jezika za malenkost višji kot pri slušni zmožnosti. Vzroki so verjetno večplastni, od nevajenosti učencev poslušati in hkrati reševati naloge do premajhne izpostavljenosti avtentičnim angleškim govornim besedilom.

Naslednja ugotovitev se nanaša na nizek rezultat, ki so ga učenci dosegli pri testni postavki poslušanja in zapisovanja posameznih črk. Črkovanje je ena prvih dejavnosti, s katerimi se srečajo učenci pri pouku angleščine in je zato še posebej presenetljivo, da znaša IT 0,37 in je najnižji pri obeh nalogah slušnega razumevanja. Verjetno gre za to, da učenci znajo črkovati po vrsti, niso pa toliko sposobni zapisati črk po nareku in v sobesedilu.

Pri bralnem razumevanju rešujejo naloge kratkih odgovorov kot tudi naloge dopolnjevanja dokaj uspešno in ugotovimo lahko, da je velika večina učencev (73 %) pravilno rešila 15 testnih postavk. Pri tem je pomembno dodati, da je preizkus meril le bralno razumevanje dveh kratkih tekstov, medtem ko je preverjanje zmožnosti ekstenzivnega branja prepuščeno in priporočeno učiteljem v razredu. Določene cilje učnega načrta namreč v okviru preizkusa, ki traja 60 minut, ni mogoče preveriti.

Pri preverjanju rabe jezika ugotavljamo, da učencem največ težav povzročajo predlogi, vezniki in zapis oblike nepravilnega glagola v preteklem času. Raba besedišča v sobesedilu kaže višji rezultat kot preverjanje slovničnih struktur, kar je na tej stopnji tudi pričakovano in kar je verjetno tudi posledica komunikacijskega pristopa poučevanja tujih jezikov, ki se v prvi vrsti naslanja na rabo in šele nato na obliko.

Preverjanje pisnega sporočanja je pokazalo, da so učenci v povprečju razumeli in tudi sledili navodilom naloge, da pa so seveda napake pri slovničnih strukturah in zapisu ter rabi posameznih besed še vedno dokaj pogoste.

Na osnovi dosežkov so priporočila predmetne komisije za angleščino za vnaprej naslednja:

- Naloge v preizkusu naj v večjem obsegu vključujejo višje taksonomske ravni znanja, kot so analiza, sinteza, evalvacija itd.
- Proučiti je potrebno ponovno vpeljavo preverjanja govorne zmožnosti.

4.2.5 Predmetna komisija za nemščino

4.2.5.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu drugega obdobja

Preizkus znanja iz nemščine so pisali 404 učenci. Statistična analiza je pokazala, da je povprečno število odstotnih točk znašalo 72,8, število absolutnih točk pa 36,4. Indeks težavnosti (IT) celotnega preizkusa znanja je znašal 0,73. Ta kaže, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji komisije ter s cilji in s standardi v učnem načrtu. Maksimalno število točk (50) je doseglo kar 10 učencev, minimalno število točk je bilo 15, kar predstavlja 30 % vseh točk. Toliko točk je dosegel le en učenec.

Preglednica 4.2.5.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	404	Indeks težavnosti	0,73
Število postavk	48	Indeks zanesljivosti	0,90
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,39
Povprečno št. točk	36,4		
Povprečno št. odstotnih točk	72,8		
Standardni odklon odstotnih točk	17,2		

Vsebina preizkusa znanja
Preizkus znanja je trajal 60 minut. Sestavljen je bil iz treh delov: I. slušnega razumevanja, II. bralnega razumevanja ter III. poznavanja in rabe jezika. Skupno število točk vseh treh delov je bilo 50.

V prvem delu (slušno razumevanje) so učenci slišali tri neznana govorjena besedila, posneta na zgoščenki. S temi nalogami se preverja učenčeva zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.
1. naloga (4 postavke) (IT od 0,80 do 0,98) je bila naloga izbirnega tipa, kjer so učenci morali obkrožiti predmete, ki so bili omenjeni v slišanem besedilu. Rezultati kažejo, da učenci niso imeli težav pri reševanju te naloge.
2. naloga (5 postavk) (IT od 0,77 do 0,94) je bila prav tako naloga izbirnega tipa. Učenci so izbirali pravilen odgovor (da/ne). 4. in 5. postavka sta bili zahtevnejši, gre za selektivno poslušanje, pri katerem morajo učenci razumeti pomembne podrobnosti v slišanem besedilu.
3. naloga (5 postavk) (IT od 0,60 do 0,87) je bila spet naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci na podlagi slišanega dialoga odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Pri 3. in 4. postavki so spet morali pokazati, da razumejo podrobnosti v slišanem besedilu.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali učenčeve zmožnosti branja in bralnega razumevanja.
1. naloga (7 postavk) (IT od 0,62 do 0,94) je bila naloga povezovanja. Besedilo govori o štirih otrocih in njihovih prehrambenih navadah v šoli. V razpredelnici so morali učenci razvrstiti povedi k ustreznim osebam. Pomensko preoblikovana izjava v 7. postavki je predstavljala zahtevnejšo trditev.
2. naloga (7 postavk) (IT od 0,60 do 0,94) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so morali prebrati besedilo o novinarki in njenem delu ter se odločiti, ali so izjave pravilne ali napačne. Težave je povzročala beseda *Passanten,* ki je večina otrok ni poznala.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal štiri naloge; prve tri so preverjale poznavanje in rabo besedišča, zadnja pa učenčevo zmožnost pisnega sporočanja.
1. naloga (6 postavk) (IT od 0,39 do 0,87) je bila naloga razvrščanja. Učenci so morali poiskati nasprotja. Nižji dosežek so učenci izkazali pri postavki 2 in 6, kjer je bilo potrebno povezati besedi *fragen – antworten* oziroma *fleißig – faul*.
2. naloga (6 postavk) (IT od 0,32 do 0,52) je bila naloga dopolnjevanja. Učenci so iz nabora besed vstavljali ustrezno rešitev v prazne prostore. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane besede.

3. naloga (6 postavk) (IT od 0,50 do 0,79) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so izbirali pravilen odgovor med tremi možnimi. Pri 2. postavki so morali stavek dopolniti z zahtevnejšo predložno zvezo, pri 3. postavki pa s svojilnim zaimkom.

Pri 4. nalogi (IT od 0,60 do 0,74) je bilo potrebno napisati krajše besedilo (najmanj štiri povedi) s pomočjo slikovnih iztočnic. Pri tej nalogi sta se vrednotila dva elementa: vsebina ter slovnične in pravopisne napake. Rezultati kažejo, da so učenci to nalogo v povprečju uspešno reševali.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu drugega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.5.1 Porazdelitev odstotnih točk pri nemščini z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

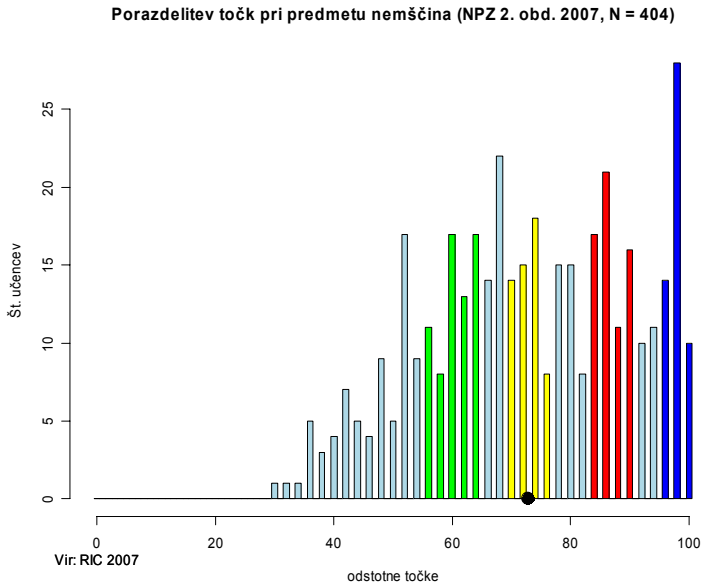

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov*, so uspešno rešili naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):
<u>Poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.</u>

1. naloga
Učenci so uspešno rešili vse štiri postavke naloge izbirnega tipa, kjer so obkrožali predmete, ki so bili omenjeni v govorjenem besedilu. Na taksonomski ravni je to manj zahtevna naloga, uspešnost reševanja pa kaže na to, da učenci razumejo besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 1., 2. in 3. postavko.
To je naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Pokazali so, da ob nazornih ilustracijah prepoznajo informacije iz govorjenega besedila.

3. naloga
Uspešno so rešili 1., 2. in 5. postavko naloge izbirnega tipa.
Učenci so poslušali pogovor in se odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Pokazali so, da so razumeli govorjeno besedilo, sestavljeno iz znanih informacij.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga
Uspešno so rešili 1., 2., 4., 5. in 6. postavko.
Učenci so morali s selektivnim branjem poiskati informacijo v besedilu,
ki komajda presega njihov receptivni besedni zaklad.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 1., 2., 3., 4. in 6. postavko.
Pri nalogi izbirnega tipa so se odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Ni jim bilo treba razumeti vseh podrobnosti v besedilu, ampak le glavne podatke.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Učenci so pravilno rešili 1., 3. in 5. postavko.
To je naloga povezovanja besed iz njihovega izkustvenega sveta, na primer der Junge – das Mädchen.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 4. postavko naloge izbirnega tipa s tremi danimi možnostmi. Pri tej postavki so morali dopolniti poved *Ihr Bruder spielt ... Autos* z ustreznim predlogom *mit;* ta pomeni najosnovnejše besedišče in učencem ne povzroča večjih težav.

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):
Poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti in bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga
Uspešno so rešili 4. in 5. postavko.
To je naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Postavke sodijo v rumeno območje zato, ker je to selektivno poslušanje, pri katerem morajo razumeti pomembne podrobnosti govorjenega besedila.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.
1. naloga
Uspešno so rešili 3. postavko. To je razumevanje besedila, vezanega na določeno temo, kjer so morali razumeti pomensko preoblikovano izjavo.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Uspešno so rešili 4. postavko.
Povezati so morali besedi *heiß* in *kalt*.

3. naloga
Učenci so pravilno rešili 1. in 6. postavko.
Ta naloga izbirnega tipa je v 1. postavki zahtevala dopolnitev stavka z zahtevnejšo obliko glagola *lesen (Vati liest im Wohnzimmer.),* v 6. postavki pa z ustreznim povratnim zaimkom *sich. (Karin und ihr Bruder waschen sich die Hände im Bad.)*

IV. del (pisno sporočanje):
Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

Učenci so uspešno rešili 1. postavko (vsebina), kjer so imeli dane iztočnice v obliki grafičnega prikaza. Naloga preverja zmožnost tvorjenja krajšega besedila ob danih iztočnicah.

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo četrtino dosežkov,*
so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):
Učenci poslušajo kratka besedila, sestavljena iz znanih informacij, in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti in bistva s pisnimi dejavnostmi.

3. naloga
Uspešno so rešili 3. in 4. postavo.
Učenci so se ob poslušanju pogovora odločali, ali so izjave pravilne ali napačne. Pokazali so, da so razumeli govorjeno besedilo, sestavljeno iz znanih informacij.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki komajda presega njihov besedni zaklad.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 7. postavko. To je razumevanje besedila, vezanega na določeno temo, kjer so morali razumeti pomensko preoblikovano izjavo.

2. naloga
Uspešno so rešili 7. postavko. Tudi tukaj so morali razumeti pomensko preoblikovano izjavo.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 2. postavko, kjer so morali povezati besedi *fragen* in *antworten.*

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 1., 3., 4. in 6. postavko.
Iz nabora besed so vstavljali pravilno rešitev v prazne prostore v besedilu.
Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 5. postavko, kjer so morali v nalogi izbirnega tipa dopolniti stavek z zahtevnejšo obliko glagola *gehen* (*Mutti ruft und alle gehen essen.*).

IV. del (pisno sporočanje):
Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo na podlagi iztočnic.

Pri pisnem sporočanju so poleg postavke vsebina (rumeno območje) uspešno rešili tudi postavko pravopisne in slovnične napake. Besedišče na dano temo so morali jezikovno pravilno uporabiti in sestaviti krajše preprostejše besedilo.

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo desetino dosežkov,*
so poleg nalog iz zelenega, iz rumenega in iz rdečega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 6. postavko. Povezati so morali besedi *fleißig* in *faul.*

2. naloga
Uspešno so rešili 2. in 5. postavko pri nalogi, v kateri so morali vstaviti ustrezno besedo.
Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 2. in 3. postavko.
V nalogi izbirnega tipa so morali v 2. postavki dopolniti stavek z zahtevnejšo predložno zvezo *in der (Mutti kocht in der Küche.),* pri 3. postavki pa s svojilnim zaimkom *ihre (Karin macht ihre Hausaufgaben.).*

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.5.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, drugo obdobje

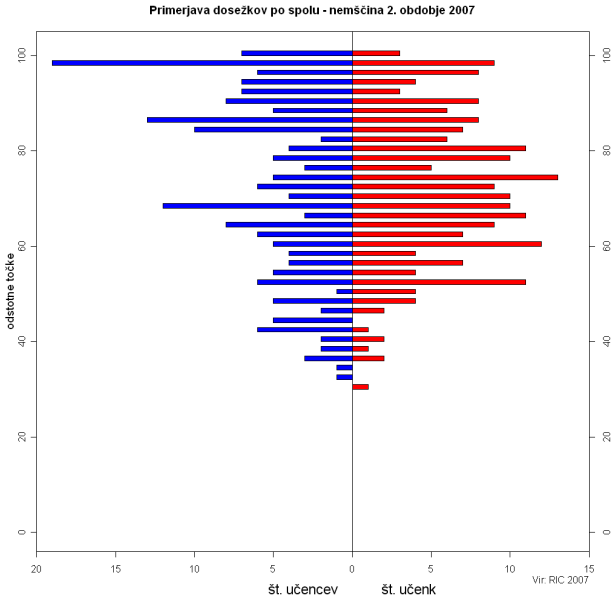

Dosežki nacionalnega preverjanja znanja po spolu nam kažejo, da je večje število fantov zastopanih v zgornjih 20 % dosežkov, dekleta pa so bolj enakomerno razporejena, med 50 % in 100 %. Pod 50 % dosežkov je spet več fantov.

Slika 4.2.5.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri nemščini, drugo obdobje

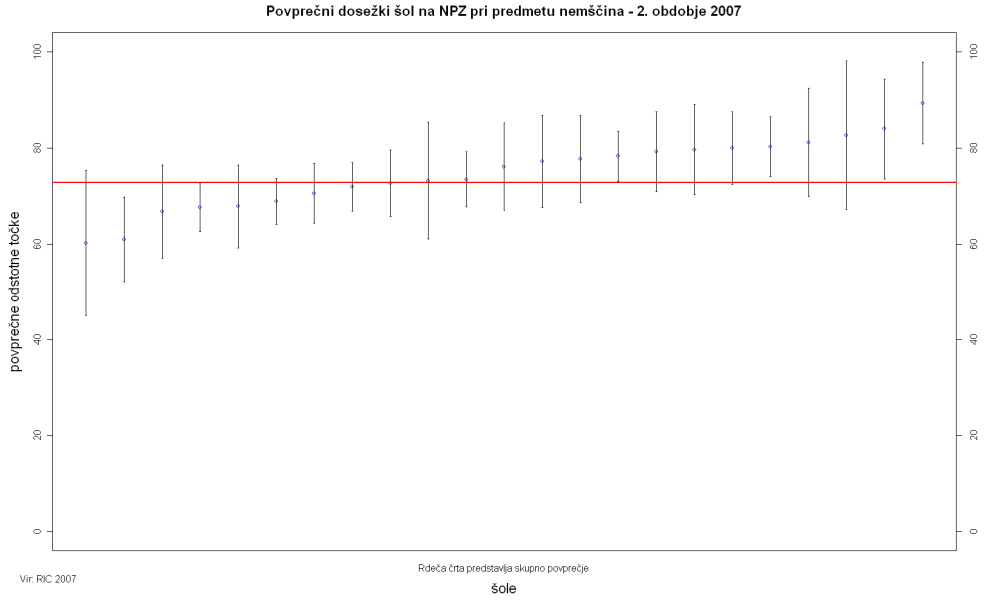

Pri pregledu povprečnih dosežkov šol se nam pokaže enakomerno razporejena slika vzdolž državnega povprečja. 23 šol je bilo vključenih v nacionalno preverjanje znanja iz nemščine. 7 šol ima rezultate pod državnim povprečjem, ampak ne pod 60 %, 4 šole so se zelo približale državnemu povprečju, 12 šol pa je preseglo državno povprečje.

Preglednica 4.2.5.1.2 Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Koroška regija	77,38	16,01	16
Podravska regija	70,82	17,82	129
Pomurska regija	73,55	17,01	259

404 učenci so preizkus znanja pisali v treh regijah: Pomurski, Podravski in Koroški.
Uspešnejši so bili učenci Pomurske in Koroške regije, katerih rezultati presegajo državno povprečje, učenci Podravske regije pa so nekoliko pod državnim povprečjem.

Statistična analiza je torej pokazala, da so bili učenci pri reševanju nalog zelo uspešni. Ugotavljamo, da pri nacionalnem preizkusu znanja iz nemščine po drugem obdobju ni bilo posebnosti.

4.2.5.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Vsebina preizkusa znanja, redni rok
Preizkus znanja je trajal 60 minut. Sestavljen je bil iz štirih delov: I. slušnega razumevanja, II. bralnega razumevanja, III. poznavanja in rabe jezika ter IV. pisnega sporočanja. Skupno število točk vseh štirih delov je bilo 65.

Preglednica 4.2.5.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	427	Indeks težavnosti	0,62
Število postavk	54	Indeks zanesljivosti	0,94
Možne točke	65	Indeks diskriminativnosti	0,47
Povprečno št. točk	40,5		
Povprečno št. odstotnih točk	62,3		
Standardni odklon odstotnih točk	21,7		

- Izhodišče prvega dela (slušno razumevanje) so bila tri neznana govorjena besedila, posneta na zgoščenki. S temi nalogami se preverja učenčeva zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.
- 1. naloga (5 postavk) (IT od 0,71 do 0,85) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so poslušali besedilo o mladi glasbeni skupini in se na podlagi slišanega odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Iz rezultatov analize je razvidno, da je bila uvodna naloga manj zahtevna. Učenci razumejo besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij, nekaj razlik pa je razvidnih pri 3. in 5. postavki, kjer so morali pokazati razumevanje bistvenih podrobnosti.
- 2. naloga (5 postavk) (IT od 0,62 do 0,93) je bila naloga povezovanja, kjer so morali učenci povezati izjavo z imenom osebe na temo *odnosi med vrstniki*. Najuspešneje so učenci reševali 5. postavko, dobro jim je šlo tudi pri 1., 2. in 3. postavki, nekaj več težav pa so imeli pri 4. postavki, kjer so morali razumeti pomembne podrobnosti v slišanem besedilu.
- 3. naloga (5 postavk) (IT od 0,66 do 0,95) je bila spet naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci na podlagi slišanega dialoga odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Brez večjih težav so reševali 1., 3., 4., in 5. postavko, 2. postavka pa je vsebovala parafrazirano izjavo in se tako uvršča med zahtevnejše postavke.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali učenčeve zmožnosti branja in bralnega razumevanja.

Pri 1. nalogi (7 postavk) (IT od 0,37 do 0,87) je šlo za nalogo kratkih odgovorov. Učenci so morali poiskati informacijo v zahtevnejšem besedilu s strokovnim besediščem. 4. in 5. postavka nista presegali učenčevega receptivnega besednega zaklada, ostale postavke pa so bile selektivne.
2. naloga (IT od 0,33 do 0,71) je bila naloga izbirnega tipa. Učenci so morali prebrati besedilo o mladem lisjaku in ugotoviti, ali so trditve pravilne ali napačne.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal tri naloge, na podlagi katerih so učenci pokazali, kako dobro poznajo in uporabljajo določene jezikovne strukture v kontekstu.
1. naloga (7 postavk) (IT od 0,33 do 0,76) je bila naloga dopolnjevanja. Učenci so iz nabora besed vstavljali ustrezno rešitev v prazne prostore. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane besede.
Pri 2. nalogi (5 postavk) (IT od 0,17 do 0,67) je šlo za nalogo dopolnjevanja. Največ težav jim je povzročal glagol *gehen*, ki ga bilo potrebno postaviti v pretekli čas.
3. naloga (6 postavk) (IT od 0,45 do 0,85) je bila naloga razvrščanja. Učenci so razvrščali vprašanja k odgovorom s komunikacijskimi vzorci iz svojega izkustvenega sveta.

V četrtem delu (pisno sporočanje) so učenci tvorili krajše vodeno pisno besedilo v obliki pisma na podlagi iztočnic. Vseboval je naslednje postavke: 1. vsebino (IT 0,68), 2. zgradbo (IT 0,62), 3. besedišče (IT 0,60) in 4. jezikovno pravilnost (IT 0,51).

Povzetek analize
Preizkus znanja iz nemščine je pisalo 427 učencev. Skupno število vseh točk je 65. Statistična analiza je pokazala, da je povprečno število odstotnih točk znašalo 62,29, število absolutnih točk pa 40,49. Indeks težavnosti (IT) celotnega preizkusa znanja je znašal 0,62, indeks zanesljivosti pa 0,94. Indeks težavnosti torej kaže, da so bile naloge pripravljene v skladu z zastavljenimi cilji komisije.
427 učencev je preizkus znanja pisalo v treh regijah: Pomurski, Podravski in Koroški.
Statistična analiza je pokazala, da so bili uspešnejši učenci Pomurske in Koroške regije, katerih rezultati presegajo državno povprečje, učenci Podravske regije pa so pod državnim povprečjem.
Pri pregledu povprečnih dosežkov šol se nam pokaže enakomerno razporejena slika vzdolž državnega povprečja. 21 šol je bilo vključenih v nacionalno preverjanje znanja iz nemščine. 6 šol ima rezultate pod 60 %, ampak ne pod 40 %, 10 šol se je zelo približalo državnemu povprečju, od tega ima 6 šol enak rezultat oziroma malce višjega, 5 šol pa je preseglo državno povprečje, ena šola je presegla celo 90 %.
Če pogledamo dosežke nacionalnega preverjanja znanja po spolu, večjih razlik ne zaznamo. Manjša razlika je vidna v zgornji desetini rezultatov, kjer so boljši fantje, le-ti pa imajo tudi več predstavnikov v spodnjih 30 %.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.5.4 Porazdelitev odstotnih točk pri nemščini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

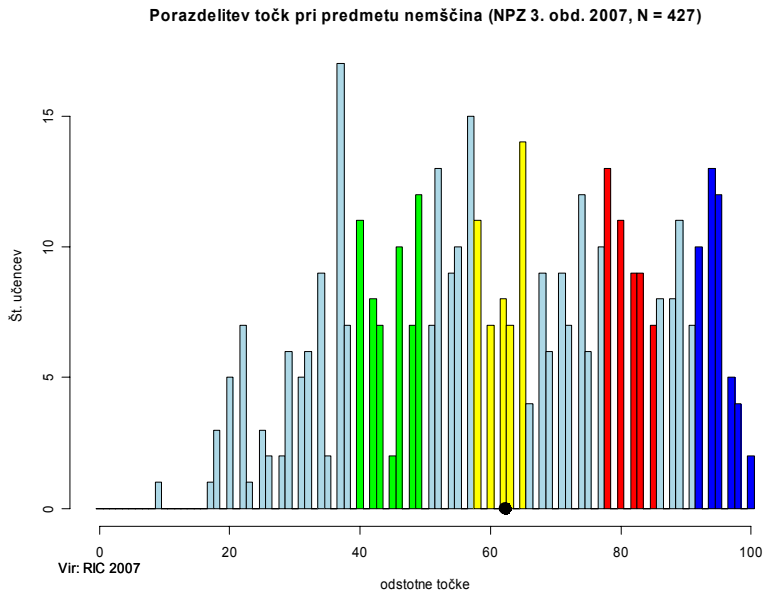

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *spodnje četrtine dosežkov,* so uspešno rešili naslednje naloge/postavke:

I. del (slušno razumevanje):
Poslušajo kratka besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 1., 2. in 4. postavko.
To je naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Na taksonomski ravni je to manj zahtevna naloga na recepcijski ravni, se pravi naloga prepoznavanja. Uspešnost reševanja teh postavk kaže, da učenci razumejo besedila, sestavljena iz znanih jezikovnih informacij.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 5. postavko.
Tudi pri tej nalogi, kjer so učenci morali povezati izjavo z imenom osebe, je bistveno prepoznavanje informacij, danih v besedilu.

3. naloga
Uspešno so rešili 1., 3., 4. in 5. postavko.
Učenci so poslušali dialog. Kakor prva naloga je tudi to naloga izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki vsebuje tudi neznane elemente.

1. naloga
Uspešno so rešili 4. in 5. postavko.
Pri nalogi kratkih odgovorov so s selektivnim branjem morali poiskati informacijo v besedilu, ki komajda presega njihov receptivni besedni zaklad.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 3. postavko.
Naloga povezovanja vprašanja z odgovorom s komunikacijskimi vzorci iz učenčevega izkustvenega sveta. (npr.: *Kommst du heute zu mir? Nein, ich habe keine Zeit*.)

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo mejo *med polovicama dosežkov*, so poleg nalog iz zelenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):
Poslušajo kratka besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 3. in 5. postavko. To je naloga, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Razumeti so morali bistvene podrobnosti na določeno temo.

2. naloga
Uspešno so rešili 1., 2. in 3. postavko.
Povezati so morali izjavo z imenom osebe in pri tem razumeti besedilo, sestavljeno iz znanih informacij. Postavke sodijo v rumeno območje, ker gre za selektivno poslušanje, pri katerem morajo učenci razumeti pomembne podrobnosti v slišanem besedilu.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki vsebuje tudi neznane elemente.

1. naloga
Iz naloge kratkih odgovorov, kjer so učenci morali poiskati informacijo v besedilu, so uspešno rešili 1. postavko.

2. naloga
Uspešno so rešili 1., 2. in 8. postavko.
To je naloga izbirnega tipa, kjer so se odločali, ali je izjava pravilna ali napačna. Učenci so besedilo morali zelo natančno prebrati in poiskati pomembne podrobnosti.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Uspešno so rešili 2. postavko.
Iz nabora besed so učenci vstavljali pravilno rešitev v prazne prostore. Poznati so morali predlog »aus« in njegovo uporabo. (Sie kommen *aus* der ganzen Welt.)

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 2. postavko.
Naloga dopolnjevanja z ustrezno obliko glagola v sedanjiku ali pretekliku.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 1. in 2. postavko.
To je naloga povezovanja vprašanja z odgovorom s komunikacijskimi vzorci iz njihovega izkustvenega sveta.

IV. del (pisno sporočanje):
Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo (pismo) na podlagi iztočnic.

Učenci so uspešno rešili 1. postavko (vsebina), ker so imeli dane iztočnice. To je naloga, ki preverja zmožnost tvorjenja pisma prijatelju. Učenci so morali pokazati, da znajo tvoriti ustrezno besedilo s pomočjo danih iztočnic.

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo četrtino dosežkov,*
so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

I. del (slušno razumevanje):
Poslušajo kratka besedila in pokažejo razumevanje posameznih podrobnosti ter bistva s pisnimi dejavnostmi.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 4. postavko.
Povezati so morali izjavo z imenom osebe in pri tem razumeti besedilo, sestavljeno iz znanih informacij. Tu je bistveno selektivno poslušanje, pri katerem morajo učenci razumeti pomembne podrobnosti v slišanem besedilu.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 2. postavko.
Gre za razumevanje besedila, vezanega na določeno temo, kjer so morali razumeti parafrazirano izjavo.

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki vsebuje tudi neznane elemente.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 3., 6. in 7. postavko.
Pri nalogi kratkih odgovorov so morali poiskati informacijo v besedilu. Gre za vsebinsko in jezikovno zahtevnejše besedilo s strokovnim besediščem in s temo, ki učencem ni tako blizu.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 4. in 7. postavko.
Pri nalogi izbirnega tipa, kjer so se učenci odločali, ali je izjava pravilna ali napačna, so morali besedilo zelo natančno prebrati in poiskati pomembne podrobnosti.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 1., 3., 4., 5., 8., 9. in 10. postavko, v kateri so iz nabora besed vstavljali pravilno rešitev v prazne prostore. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 3. postavko, v kateri so morali vstaviti ustrezno obliko krepkega glagola *lesen*.

3. naloga
Učenci so uspešno rešili 4. in 5. postavko, kjer so morali povezati vprašanje in odgovor. Npr.: *Wann lernst du Mathematik? Jeden Tag.*

IV. del (pisno sporočanje):
Učenci tvorijo krajše vodeno pisno besedilo (pismo) na podlagi iztočnic.

Pri pisnem sporočanju so poleg postavke vsebina iz rumenega območja učenci uspešno rešili tudi postavke zgradba, besedišče in jezikovna pravilnost. Naloga, ki je preverjala zmožnost pisnega sporočanja, je vsebovala naslednje postavke: 1. vsebino, 2. zgradbo, 3. besedišče in 4. jezikovno pravilnost. Besedišče na dano temo so morali jezikovno pravilno uporabiti in sestaviti preprostejše pismo.

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri nemščini določajo *zgornjo desetino dosežkov,*
so poleg nalog iz zelenega, iz rumenega in iz rdečega območja uspešno rešili še naslednje naloge:

II. del (bralno razumevanje):
Učenci berejo in razumejo na določeno temo vezano besedilo, ki vsebuje tudi neznane elemente.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 2. postavko.
Pri nalogi kratkih odgovorov so morali poiskati informacijo v besedilu. Gre za vsebinsko in jezikovno zahtevnejše besedilo s strokovnim besediščem in s temo, ki učencem ni tako blizu.

2. naloga
Učenci so uspešno rešili 3., 5. in 6. postavko.
Tu so morali razumeti na določeno temo vezano besedilo, ki je vsebovalo tudi neznane elemente, in pokazati razumevanje zahtevnejšega besedišča.

III. del (poznavanje in raba jezika):
Učenci poznajo in uporabljajo besedišče ter določene jezikovne strukture v kontekstu.

1. naloga
Učenci so uspešno rešili 6. in 7. postavko.
V nalogi so iz nabora besed vstavljali pravilno rešitev v prazne prostore. Vrednotile so se samo popolnoma pravilno zapisane rešitve.

2. naloga
Uspešno so rešili 1., 4. in 5. postavko pri nalogi, v kateri so morali v prazen prostor vstaviti ustrezno obliko glagola.

Sklepne ugotovitve
Rezultati so pričakovani, saj je preizkus znanja iz nemščine zasnovan tako, da so naloge notranje diferencirane. Glede na cilj preverjanja ima vsaka naloga postavke, ki padejo vsaj v dve območji. Po tem principu so torej naloge diferencirane v posameznih delih (I. Slušno razumevanje, II. Bralno razumevanje, III. Poznavanje in raba jezika in IV. Pisno sporočanje). Ravni zahtevanega znanja so v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu.

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.5.5 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri nemščini, tretje obdobje

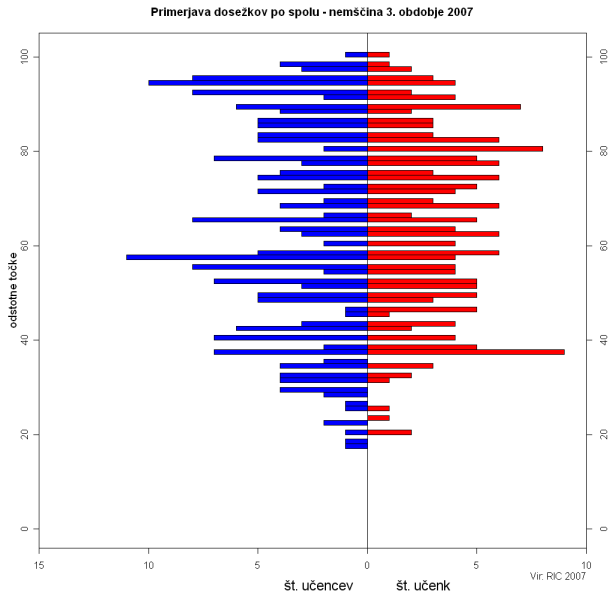

Slika 4.2.5.6 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri nemščini, tretje obdobje

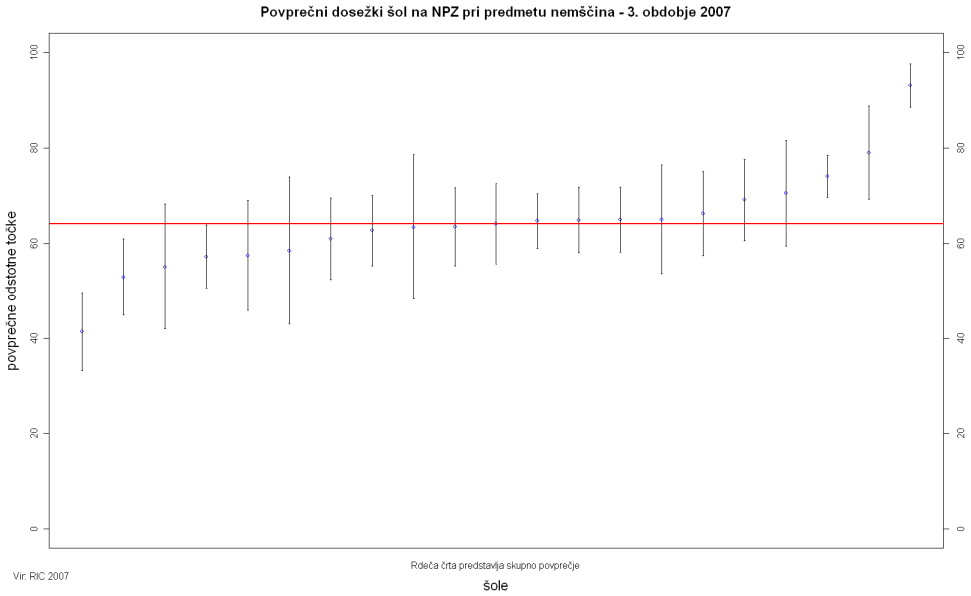

Preglednica 4.2.5.2.1 Porazdelitev dosežkov pri nemščini po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Koroška regija	66,47	20,65	58
Podravska regija	58,71	19,19	113
Pomurska regija	66,17	21,20	232

4.2.5.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz nemščine ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Vsebina preizkusa znanja, naknadni rok

Preizkus znanja v naknadnem roku je prav tako trajal 60 minut. Sestavljen je bil iz štirih delov: I. slušnega razumevanja, II. bralnega razumevanja, III. poznavanja in rabe jezika ter IV. pisnega sporočanja. Skupno število točk vseh štirih delov je bilo 65.

Preglednica 4.2.5.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	2	Indeks težavnosti	/
Število postavk	54	Indeks zanesljivosti	/
Možne točke	65	Indeks diskriminativnosti	/
Povprečno št. točk	/		
Povprečno št. odstotnih točk	/		
Standardni odklon odstotnih točk	/		

Preizkus znanja sta pisala 2 učenca. En učenec je dosegel 35 točk, drugi pa 16 točk. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana in učenca nista imela večjih težav pri samostojnem reševanju. Glede na majhen vzorec (2 učenca) statistična analiza ni reprezentativna. Kljub temu si oglejmo vsebino preizkusa in analizo rezultatov, ki je zgolj informativna.

- Izhodišče prvega dela (slušno razumevanje) sta bili dve neznani govorjeni besedili, posneti na zgoščenki. S temi nalogami se preverja učenčeva zmožnost poslušanja in slušnega razumevanja.
- 1. naloga (10 postavk) je bila naloga izbirnega tipa. Učenca sta poslušala dialog in se na podlagi slišanega odločala, ali je izjava pravilna ali napačna.
- 2. naloga (5 postavk) je bila naloga povezovanja, kjer sta morala učenca povezati ime in ustrezen poklic.

Drugi del (bralno razumevanje) je bil sestavljen iz dveh nalog, ki sta preverjali učenčeve zmožnosti branja in bralnega razumevanja.
Pri 1. nalogi (10 postavk) je šlo za nalogo povezovanja. Opise knjig sta povezovala s posameznimi povzetki.
2. naloga (5 postavk) je bila naloga kratkih odgovorov. Informacije sta črpala iz besedila.

Tretji del (poznavanje in raba jezika) je zajemal tri naloge, na podlagi katerih sta učenca pokazala, kako poznata in uporabljata določene jezikovne strukture v kontekstu.
1. naloga (6 postavk) je bila naloga povezovanja. Učenca sta iz nabora besed v desnem stolpcu dopolnjevala povedi v levem stolpcu.
Pri 2. nalogi (8 postavk) sta učenca dopolnjevala besedilo iz nabora besed v okvirčku.
3. naloga (6 postavk) je bila naloga izbirnega tipa. Učenca sta izbirala ustrezen odgovor med štirimi možnimi.

V četrtem delu (pisno sporočanje) sta učenca tvorila krajše vodeno pisno besedilo v obliki pisma na podlagi iztočnic. Vseboval je naslednje postavke: 1. vsebino, 2. zgradbo, 3. besedišče in 4. jezikovno pravilnost.

Oba preizkusa je vrednotila glavna ocenjevalka.

4.2.5.4 Sklepne ugotovitve

Predmetna komisija za nemščino ugotavlja, da so bile naloge v obeh rokih (redni in naknadni) ustrezno sestavljene. Navodila za reševanje nalog so bila jasno oblikovana in učenci niso imeli večjih težav pri samostojnem reševanju.
Rezultati so pričakovani in v skladu z zasnovo preizkusa znanja. Ravni zahtevanega znanja so v skladu s cilji in standardi v učnem načrtu. Upoštevali smo priporočila s seminarjev, priporočila koordinatorke z Državnega izpitnega centra ter dragocene nasvete učiteljic in učiteljev iz prakse.

4.2.6 Predmetna komisija za matematiko

4.2.6.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja

Izhodišča
Predmetna komisija je pred pripravo preizkusa opredelila strukturo preizkusa: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, vključene v preizkus, razmerje med taksonomskimi ravnmi nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja ter vsebinska področja.

V preizkusu so posamezne vsebine učnega načrta zastopane z naslednjimi deleži: števila 54 % (izhodišče 55 %), geometrija 16 % (izhodišče 15 %), merjenje 14 % (izhodišče 15 %), obdelava podatkov 16 % (izhodišče 15 %).

Po Gagnejevi (štiristopenjski) lestvici so naloge razporejene v štiri taksonomske ravni: poznavanje ter razumevanje pojmov in dejstev (34 %), izvajanje rutinskih postopkov (30 %), uporaba kompleksnih postopkov (20 %), reševanje in raziskovanje problemov (16 %).

V preizkusu so štirje tipi nalog: naloge izbirnega tipa (6 %), naloge povezovanja in urejanja (18 %), naloge, ki zahtevajo kratke odgovore (32 %), naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov, grafičnih prikazov ter utemeljitve odgovora (44 %).

Pri preverjanju znanj iz matematike ob koncu drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja je predmetna komisija vključila v preizkus poleg 60 % deleža znanj, ki imajo težišče obravnave v 6. razredu, še 28 % znanj, ki imajo težišče obravnave v 5. ter 12 % delež znanj, ki imajo težišče obravnave v 4. razredu devetletne osnovne šole. V mrežnem diagramu je 66 % ciljev pokrivalo temeljne standarde ter 34 % ciljev minimalne standarde znanj. Od 50 točk, ki jih je imel preizkus, je komisija ocenila, da so deleži navidezne težavnosti točk porazdeljeni na:

- ultralahke naloge – 14 % (naloge, ki jih predvidoma reši 90 % učencev);
- lahke naloge – 46 % (naloge, ki jih predvidoma reši 75 % učencev);
- srednje težke naloge – 26 % (naloge, ki jih predvidoma reši 50 % učencev);
- težke naloge – 14 % (naloge, ki jih predvidoma reši 25 % učencev).

Osnovni statistični podatki o preverjanju in kratek komentar
Po drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju je pisni preizkus znanja v šolskem letu 2006/2007 pisalo 4605 učencev 6. razreda. V preizkusu je 13 nalog. Celoten preizkus je ovrednoten s 50 točkami. Učenci so v povprečju dosegli 30,72 točke ali 61 odstotkov. Najmanjše število točk (4) je doseglo 5 učencev. Vse možne točke (50) je dosegel en učenec.

Indeks zanesljivosti preizkusa znanja je 0,91, indeks diskriminativnosti (ID) pa 0,50. Učence z višjimi dosežki od učencev z nižjimi dosežki najbolj ločujejo naslednje naloge: 4. naloga (IT je 0,67, ID je 0,53), 10. naloga (IT je 0,65, ID je 0,51), 11. naloga (IT je 0,54, ID je 0,57), 12. naloga (IT je 0,48, ID je 0,55). V preglednici 4.2.6.1 navajamo osnovne statistične podatke.

Preglednica 4.2.6.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4605	Indeks težavnosti	0,61
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,91
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,37
Povprečno št. točk	30,7		
Povprečno št. odstotnih točk	61,5		
Standardni odklon odstotnih točk	18,0		

Analize dosežkov po postavkah iz mrežnega diagrama

Indeks težavnosti (IT) celotnega preizkusa je 0,61. Pri polovici nalog je IT med 0,30 in 0,70 (1. naloga, IT je 0,63; 4. naloga , IT je 0,67; 7. naloga, IT je 0,38; 10. naloga, IT je 0,65; 11. naloga, IT je 0,54; 12. naloga, IT je 0,48; 13. naloga, IT je 0,33).

Naloge, ki imajo IT nad 0,70, so: 2. naloga (IT je 0,84), 3. naloga (IT je 0,77), 5. naloga (IT je 0,72), 6. naloga (IT je 0,89) in 8. naloga (IT je 0,79). Te naloge preverjajo poznavanje matematičnih pojmov in izvajanje rutinskih postopkov predvsem s področja števil (2., 3., 5., in 6. naloga) in obdelave podatkov (8. naloga). Naloge s področja števil preverjajo prepoznavanje pravila v zaporedju naravnih in decimalnih števil ter ulomkov in oblikovanje zaporedja (2. naloga); izvedbo računskih operacij z naravnimi števili do milijona (3. naloga); uporabo strategij pri reševanju enostavnega besedilnega problema (5. naloga); prepoznavanje delov celote in njihovo prikazovanje (6. naloga). S področja obdelave podatkov je 8. naloga zahtevala branje podatkov s stolpčnega prikaza, računanje z razbranimi podatki, sklepanje na prerazporeditev podatkov in opis prerazporeditve. Najuspešneje je bila rešena 6. naloga (IT je 0,89), ki preverja poznavanje delov celote, najslabše pa 9. naloga (IT je 0,26), matematični problem, ki preverja pretvarjanje merskih enot in sklepanje. 9. naloga je bila za večino učencev zelo zahtevna, saj je IT naloge 0,26. To je bil zahtevnejši besedilni problem z merskimi enotami, povezan s sklepanjem in oblikovanjem rešitev naloge.

Pregled težavnosti preizkusa po nalogah glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni in težavnost (IT)

1. naloga preverja branje podatkov iz dane življenjske situacije in operiranje z njimi (IT je 0,63, ID je 0,44). Učenci so uspešno razbrali podatke iz slikovnega prikaza (91 % učencev) in jih urejali po velikosti (88 % učencev). Manj uspešni so bili pri seštevanju podatkov, izraženih z decimalnimi števili (51 % učencev), najmanj uspešni pa pri pretvarjanju merske enote za maso (23 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (1.1, 1.4) in modro (1.3) območje. Točka 1.2 je nevralgična točka.

2. naloga preverja poznavanje in razumevanje pojmov ter postopkov pri naravnih in decimalnih številih ter ulomkih (IT je 0,84, ID je 0,31). Nalogo je v celoti uspešno rešilo 84 % učencev, najuspešnejši so bili pri oblikovanju zaporedja naravnih števil (95 % učencev), nekoliko manj uspešni pa pri oblikovanju zaporedja decimalnih števil (77 % učencev). Naloga se v celoti uvršča v zeleno območje.

3. naloga preverja izvajanje rutinskih postopkov (IT je 0,77, ID je 0,49). Učenci so bili uspešni pri seštevanju (85 % učencev), odštevanju (76 % učencev) in množenju (81 % učencev) naravnih števil do milijona, nekoliko maj uspešni pa pri deljenju naravnih števil do milijona (65 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (3.1, 3.2, 3.3) in rumeno (3.4) območje.

4. naloga preverja poznavanje geometrijskih pojmov in načrtovanje osnovnih geometrijskih elementov (IT je 0,67, ID je 0,53). Učenci so bili najuspešnejši pri risanju pravokotnice (79 % učencev) in krožnice (75 % učencev), nekoliko manj uspešni pa pri poznavanju odnosov med geometrijskimi elementi (67 % učencev) ter prepoznavanju in poimenovanju polmera v dani situaciji (47 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (4.1), rumeno (4.2, 4.3) in rdeče (4.4) območje.

5. naloga preverja uporabo preprostih strategij pri reševanju besedilnega problema iz življenjske situacije (IT je 0,72, ID je 0,54). Učenci so bili uspešni pri izvedbi postopka za izračun starosti Uroša (78 % učencev) in Matica (80 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri izvedbi postopka računanja starosti očeta in mame (74 % učencev). 67 % učencev je bilo uspešnih pri upodobitvi dveh letnic na številski osi in 59 % učencev pri upodobitvi vseh treh letnic na številski osi. Naloga se uvršča v zeleno (5.3, 5.4) in rumeno (5.1, 5.2, 5.5 in 5.6) območje.

6. naloga preverja poznavanje osnovnih matematičnih pojmov o delih celote (IT je 0,89, ID je 0,54). Učenci so bili zelo uspešni pri prepoznavanju prikazanih delov celote. 6.a nalogo je pravilno rešilo 93 % učencev, 6.b nalogo pa 98 % učencev. Nekoliko manj uspešni so bili pri senčenju četrtine lika, ki je razdeljen na dvanajst enakih delov (75 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (6.1, 6.2) in rumeno (6.3) območje.

7. naloga preverja poznavanje in razumevanje matematičnih pojmov in dejstev iz geometrije ter izvajanje rutinskih postopkov (IT je 0,38, ID je 0,41). Učenci so bili pri tej nalogi najuspešnejši pri merjenju kota (50 % učencev), pri načrtovanju sovršnega kota (43 % učencev) in sokota (34 % učencev). Naloga se uvršča v rdeče (7.3) in modro (7.1, 7.2) območje. Točka 7.4 je nevralgična točka.

8. naloga preverja branje podatkov iz stolpčnega prikaza (IT je 0,79, ID je 0,49). Učenci so zelo uspešno prebrali podatke iz stolpčnega prikaza (91 % učencev) in računali z razbranimi podatki (83 % in 84 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri primerjanju podatkov s stolpčnega prikaza, logičnem sklepanju, ugotavljanju smiselne prerazporeditve in opisu prerazporeditve (58 % učencev). Naloga se uvršča v zeleno (8.1, 8.2 in 8.3) in rdeče (8.4) območje.

9. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju zahtevnejših matematičnih problemov z merskimi enotami (IT je 0,26, ID je 0,49). Učenci so iz besedila razbrali podatke, jih pretvorili in izrazili z isto mersko enoto za dolžino (31 % učencev), s podatki izpeljali postopek reševanja (43 % učencev) in logično sklepali na rešitev naloge (2 % učencev). Naloga se uvršča v modro (9.1, 9.2) območje. Točka 9.3 je nevralgična točka.

10. naloga preverja razumevanje odnosov med merskimi količinami za merjenje dolžine, mase, prostornine in časa (IT je 0,65, ID je 0,51). Učenci so bili uspešnejši pri pretvarjanju in primerjanju količin za merjenje prostornine (75 % učencev) in časa (73 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri pretvarjanju in primerjanju količin za merjenje dolžine (54 % učencev) in mase (59 % učencev). Naloga se uvršča v rumeno (10.2 in 10.4) in rdeče območje (10.1 in 10.3).

11. naloga preverja poznavanje pojmov in izvajanje rutinskih postopkov s področja geometrije in merjenja (IT je 0,54, ID je 0,57). Učenci so bili uspešni pri določanju dolžine stranice iz danega obsega (78 % učencev), nekoliko manj uspešni pa pri načrtovanju kvadrata iz danega obsega (60 % učencev). Smiselni postopek računanja ploščine kvadrata iz danega obsega je nakazalo 45 % učencev, pravilno izračunalo ploščino kvadrata pa 31 % učencev. Naloga se uvršča v zeleno (11.1), rdeče (11.2 in 11.3) in modro (11.4) območje.

12. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju zahtevnejših matematičnih problemov z naravnimi in decimalnimi števili (IT je 0,48, ID je 0,55). Učenci so bili uspešni pri izpeljavi strategije reševanja za izračun cene vstopnice s popustom za posameznega učenca ali za izračun cene vstopnice brez popusta za vse učence (70 % učencev). Nekoliko manj uspešni so bili pri izpeljavi strategije za izračun prihranjenega denarja za posameznega učenca ali za izračun cene ene vstopnice brez popusta (47 % učencev). Celotno nalogo je pravilno rešilo 25 % učencev. Naloga se uvrša v rumeno (12.1), rdeče (12.2) in modro (12.3) območje.

13. naloga preverja uporabo strategij pri reševanju zahtevnejših matematičnih problemov s področja števil, kjer učenec računa z naravnimi in decimalnimi števili ter ulomki (IT je 0,33, ID je 0,56). Učenci so bili uspešni pri izvedbi strategije za izračuna porabe mleka (56 % učencev) in pri izračunu preostalega mleka (40 % učencev). Kolikšno količino mleka popije Peter na dan ali v štirih dneh, je

izračunalo 20 % učencev. S sklepanjem ali z izračunom je prišlo do pravilne rešitve problema 16 % učencev. Naloga se uvršča v rdeče (13.1) in modro (13.2, 13.3, 13.4) območje.

Težavnost (IT) nalog glede na vsebinska področja
Preizkus je zajemal 7 nalog s področja števil in algebre, 2 nalogi s področja podatkov ter po 1 nalogo s področja merjenja in geometrije ter 2 sestavljeni nalogi s področja merjenja in geometrije. Učenci so lahko usvojili 27 točk s področja števil in algebre, 8 točk s področja geometrije, prav tako s področja podatkov, in 7 točk z merjenja. Razmerje točk po posameznih področjih ustreza strukturi preizkusa. Učenci so bili najuspešnejši pri nalogah s področja podatkov (IT je 0,71), nato pri nalogah s področja števil in algebre (IT je 0,62) in enako uspešni pri merjenju (IT je 0,55) in geometriji (IT je 0,54).

Na **področju števil in algebre** so učenci uspešni pri oblikovanju zaporedij (naloga 2.1, IT je 0,95; naloga 2.2, IT je 0,81; naloga 2.3, IT je 0,77) in pri prepoznavanju delov celote (naloga 6.1, IT je 0,93; naloga 6.2, IT je 0,98; naloga 6.3, IT je 0,75), pri izvajanju računskih operacij z naravnimi števili (naloga 3.1, IT je 0,85; naloga 3.2, IT je 0,76; naloga 3.3, IT je 0,81), v kateri pa je nekoliko navzdol odstopala operacija deljenja z dvomestnim številom (naloga 3.4, IT je 0,65).

Naloge z besedilnimi problemi so bile slabše reševane. Besedilni problemi izhajajo iz življenjskih situacij. Najuspešneje je bil rešen enostavni besedilni problem z naravnimi števili (naloga 5.1, IT je 0,74; naloga 5.2, IT je 0,74; naloga 5.3, IT je 0,78; naloga 5.4, IT je 0,80), sledi besedilni problem z naravnimi in decimalnimi števili (naloga 12.1, IT je 0,70; naloga 12.2, IT je 0,47; naloga 12.3, IT je 0,25), nato besedilni problem z naravnimi in decimalnimi števili ter ulomki (naloga 13.1, IT je 0,56; naloga 13.2, IT je 0,40; naloga 13.3, IT je 0,20; naloga 13.4, IT je 0,16) in besedilni problem z merskimi količinami (naloga 9.1, IT je 0,31; naloga 9.2, IT je 0,43; naloga 9.3, IT je 0,02). Pri vseh besedilnih nalogah je opazno, da učenci pričnejo z reševanjem problema in operirajo s podatki, ki so razvidni na prvi pogled iz besedila. Nadaljnji postopki reševanja niso izpeljani oziroma izpeljani v celoti, iz česar lahko sklepamo, da učenci besedilnega problema v celoti niso razumeli in si niso oblikovali načrta za reševanje. Najmanj uspešni so pri izpeljavi postopka, kjer pridejo do rezultata s sklepanjem in ne z računsko operacijo.

Učenci so na **področju geometrije** uspešni pri izvajanju rutinskih postopkov – krožnica, kvadrat (naloga 4.1, IT je 0,79) ter pri uporabi simbolike za označevanje. Težave se pojavljajo pri poznavanju in uporabi geometrijskih pojmov (naloga 4.4, IT je 0,47; naloga 7.4, IT je 0,25).

Učenci so na **področju merjenja** pokazali, da obvladajo postopek merjenja (naloga 7.3, IT je 0,50). Napredek iz prejšnjih let je zaslediti tudi pri pretvarjanju količin, če je naloga oblikovana eksplicitno in ni vezana na življenjsko situacijo ali besedilni problem. Kot nevralgična točka se še vedno kaže izračun ploščin (naloga 11.3, IT je 0,45; naloga 11.4, IT je 0,31). Nevralgična točka tega področja je pretvarjanje količine za merjenje mase (naloga 1.2, IT je 0,23).

Pri **obdelavi podatkov** ugotavljamo, da učenci obvladajo branje podatkov iz slikovnega in stolpčnega prikaza in jih urejajo po danem kriteriju. V manj zahtevnih situacijah računajo z razbranimi podatki, ki so predstavljeni z naravnimi števili (naloga 8.3, IT je 0,84) in z razbranimi podatki, ki so predstavljeni z decimalnimi števili (naloga 1.3, IT je 0,51). Učenci so uspešno rešili tudi nalogo s prerazporejanjem prikazanih podatkov (naloga 8.4, IT je 0,58). Opazili smo, da bi bila naloga še uspešnejša, če bi bil opis prerazporeditve enoznačno in natančno zapisan.

Težavnost (IT) nalog glede na kognitivno raven
Naloge pri preizkusu so zajemale vse štiri kognitivne ravni v razmerju, kot določa struktura preizkusa. Osem nalog v preizkusu je zajemalo le eno kognitivno raven, ostale naloge so bile strukturirane, kar pomeni, da so bila posamezna vprašanja oziroma naloge na različnih kognitivnih ravneh. Na prvi kognitivni ravni, ki zajema poznavanje in razumevanje matematičnih pojmov in dejstev, je preizkus zajemal 17 točk, pri izvajanju rutinskih postopkov na drugi kognitivni ravni 15 točk, pri uporabi kompleksnih postopkov 10 točk in na četrti kognitivni ravni, ki zajema reševanje in raziskovanje problemov, 8 točk.

Najuspešnejši so bili učenci pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev (1. kognitivna raven). IT teh nalog je 0,71. Sledita druga in tretja kognitivna raven, izvajanje rutinskih in kompleksnih postopkov, kjer je IT nalog 0,65 in 0,62. Pri reševanju in raziskovanju problemov je IT 0,35.

Težavnost (IT) nalog glede na tipe nalog
V preizkusu so zajete naloge izbirnega tipa (6 % vseh točk), naloge povezovanja in urejanja (18 % vseh točk), naloge kratkih odgovorov (32 % vseh točk) in naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza (44 % vseh točk).

Učenci so bili najuspešnejši pri reševanju nalog izbirnega tipa (IT je 0,89), nato pri nalogah povezovanja in urejanja (IT je 0,71), pri nalogah kratkih odgovorov (IT je 0,67) in pri nalogah, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnih prikazov (IT je 0,50).

Težavnost (IT) glede na obravnavo vsebin po razredih
Naloge v preizkusu zajemajo cilje in vsebine 4., 5. in 6. razreda. 60 % vseh preverjanih vsebin je iz 6. razreda, 28 % preverjanih vsebin iz 5. razreda in 12 % preverjanih vsebin iz 4. razreda.
Učenci so najuspešneje reševali naloge, ki pokrivajo vsebine iz 5. razreda, indeks težavnosti teh nalog je 0,77.

Težavnost (IT) nalog glede na navidezno težavnost
Člani predmetne komisije smo pred preverjanjem znanja poskušali določiti, s kakšno uspešnostjo bodo učenci naloge reševali. Za razvrstitev uporabljamo lestvico s kategorijami: ultralahke, lahke, srednje in težke naloge, pri čemer termin ultralahka označuje naloge, za katere predvidevamo, da jih bodo učenci reševali najbolje, termin težka pa naloge, za katere pričakujemo, da jih bodo učenci reševali najmanj uspešno. Izkazalo se je, da smo bili v predvidevanjih za uspešnost reševanja nalog dokaj natančni, saj so učenci ultralahke naloge reševali z IT 0,84, lahke z IT 0,63, srednje z IT 0,54 in težke z IT 0,47.

Težavnost (IT) nalog glede na postavitev standardov
Naloge so preverjale minimalne in temeljne standarde znanja iz učnega načrta. Uspešnost reševanja IT nalog z minimalnimi in s temeljnimi standardi znanja je enak in znaša 0,61.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.6.1 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, drugo obdobje

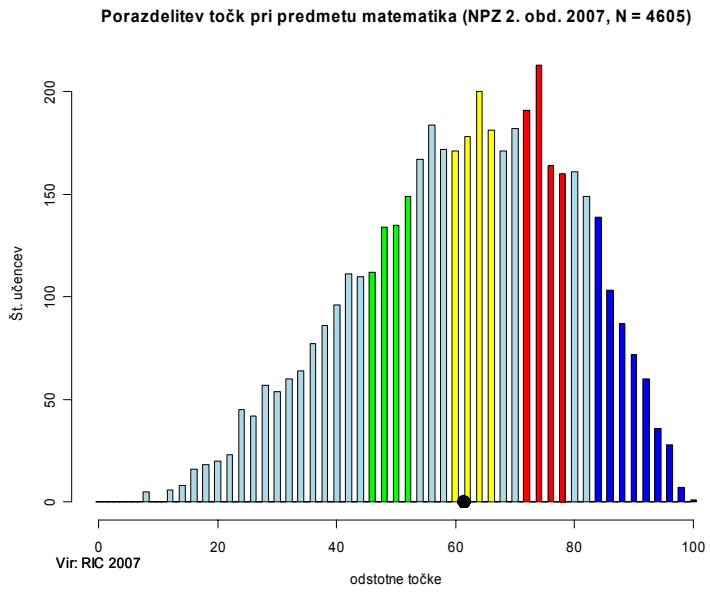

Zeleno območje

Učenci prepoznajo osnovne matematične pojme, izvajajo rutinske postopke in uporabljajo preproste strategije reševanja besedilnih problemov iz življenjskih situacij. Računajo v množici naravnih števil in prepoznajo dele celote na sliki. Obvladajo risanje osnovnih geometrijskih elementov in branje podatkov iz preglednice in iz stolpčnega prikaza.

Učenci znajo:

- prebrati podatke iz dane življenjske situacije in urediti razbrane količine po velikosti (1.1, 1.4);
- prepoznati pravilo v zaporedju naravnih števil, ulomkov ter decimalnih števil in zaporedje tudi oblikovati (2.1, 2.2, 2.3);
- seštevati, odštevati in množiti naravna števila do milijon (3.1, 3.2, 3.3);
- narisati pravokotnico skozi točko in jo označiti (4.1);
- v besedilni nalogi iz dane življenjske situacije razbrati in povezati nekatere podatke, z njimi izvesti smiselni postopek in poiskati delne rešitve naloge (5.3, 5.4);
- na sliki prepoznati osenčeni del celote (6.1, 6.2);
- prebrati podatke s stolpčnega prikaza in računati z njimi (8.1, 8.2, 8.3);
- iz obsega kvadrata izračunati ali nakazati dolžino stranice (11.1).

Zgled 1: 2. naloga

Na črte zapiši manjkajoča števila in oblikuj zaporedja.

a) 10690; 10590; _____ ; 10390; _____ ; _____ ;

b) $\frac{1}{3}$; $\frac{2}{6}$; _____ ; $\frac{4}{12}$; _____ ; _____ ;

c) 0,03; 0,05; _____ ; 0,09; _____ ; _____ ;

Področje: števila Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 2: 8.a, 8.b, 8.c
(Opomba: V zeleno območje so uvrščene točke 8.1, 8.2, 8.3.)

Vsi učenci 4., 5. in 6. razreda osnovne šole v Veliki vasi so se na začetku šolskega leta vpisali v krožke. Vsak učenec je izbral natanko en krožek. Izbirali so med računalniškim, čebelarskim, lutkovnim, modelarskim in lokostrelskim krožkom.

Slika prikazuje število prijavljenih učencev posameznega razreda k izbranemu krožku.

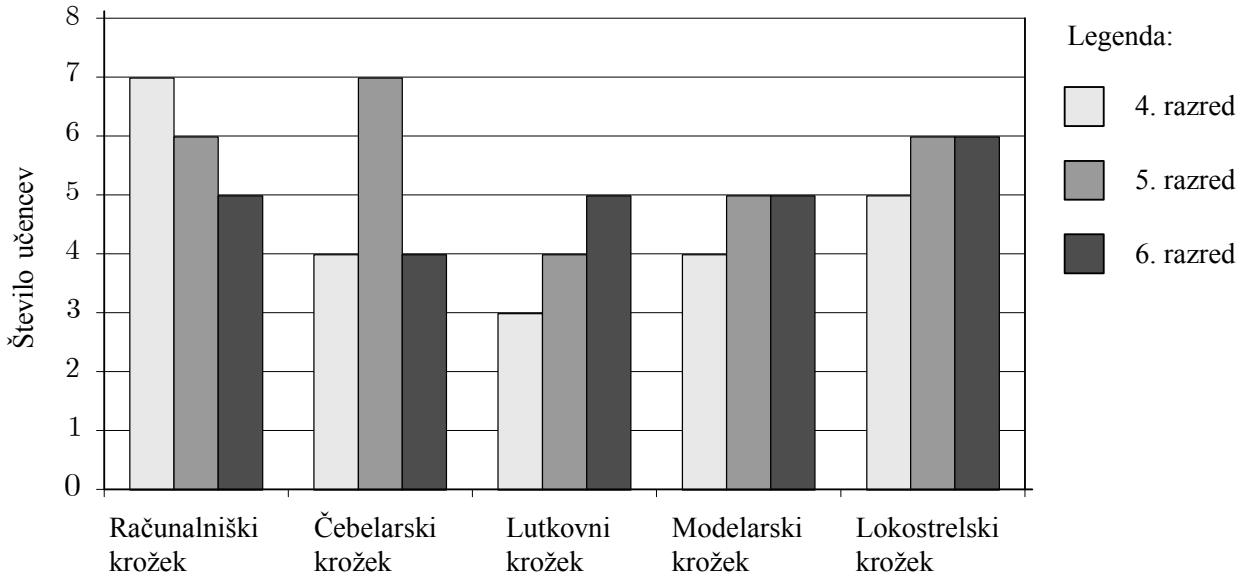

Odgovori na vprašanja:

a) H kateremu krožku se je prijavilo največ učencev 5. razreda?

_____

b) Kateri krožek obiskuje skupno 17 učencev?

_____

c) Koliko je vseh učencev 4. razreda?

_____

d) Želimo, da bi bilo pri vsakem krožku enako število učencev 6. razreda. Kako bi to dosegli s prerazporeditvijo enega učenca? Opiši prerazporeditev.

Področje: podatki

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov

Rumeno območje

Učenci izvajajo osnovne računske operacije z naravnimi in z decimalnimi števili, rišejo in označujejo geometrijske elemente, prikažejo dele celote, pretvarjajo in primerjajo količine in rešijo problem iz vsakdanjega življenja.

Učenci znajo:

- deliti naravna števila do milijon (3.4);
- narisati krožnico z danim polmerom, prepoznati odnos med geometrijskima elementoma in ga označiti (4.2, 4.3);
- rešiti besedilno nalogo iz dane življenjske situacije, kjer je treba razbrati in povezati podatke, z njimi izvesti smiselni postopek in rešitve upodobiti na številski premici – časovni trak (5.1, 5.2, 5.5, 5.6);
- na modelu, ki je razdeljen na dvanajst enakih delov, osenčiti četrtino (6.3);
- pretvoriti in primerjati količine pri merjenju tekočin in časa, katerih merska števila so izražena z naravnimi števili, z decimalnimi števili in z ulomki (10.2, 10.4);
- v kompleksni besedilni nalogi z decimalnimi števili razbrati in povezati podatke in nakazati prvi korak reševanja (12.1).

Zgled 1: 4.b in 4.c
(Opomba: V rumeno območje sta uvrščeni samo točki 4.2 in 4.3.)

Na sliki sta narisani daljica AB in točka C.

a) Skozi točko C nariši pravokotnico p na daljico AB. Na sliki označi premico p in pravi kot.

b) Nariši krožnico s središčem v točki A in polmerom $2{,}5\ \mathrm{cm}$.

c) Presečišče krožnice in daljice AB označi s točko M.

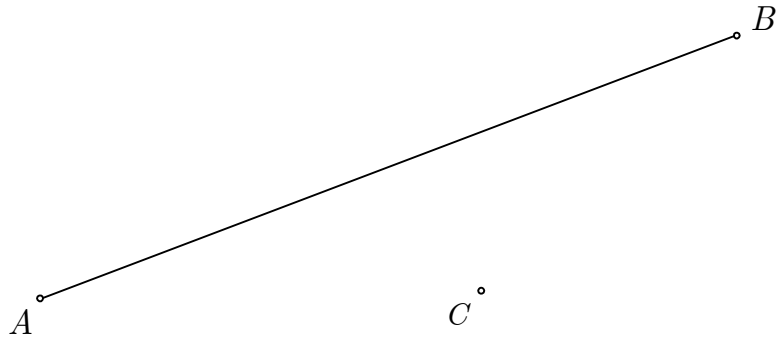

d) Kaj predstavlja daljica AM?

Odgovor: _____

Področje: podatki Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov

Zgled 2: 5. naloga
(Opomba: Točki 5.3 in 5.4 sodita tudi v zeleno območje.)

Štiričlanska družina Novak ima dva otroka, Uroša in Matica. Uroš se je rodil leta 1994 in je štiri leta starejši od Matica. Mama Ana je dobila svojega prvega otroka Uroša pri 26 letih. Oče Stane je bil takrat star 28 let.

a) Koliko let bodo stari člani družine Novak v letu 2008?

Reševanje:

Dopolni:

V letu 2008 bodo člani družine Novak stari: oče Stane _____ let,

mama Ana _____ let, sin Uroš _____ let, sin Matic _____ let.

b) Na številski osi prikaži letnice rojstva članov družine Novak.

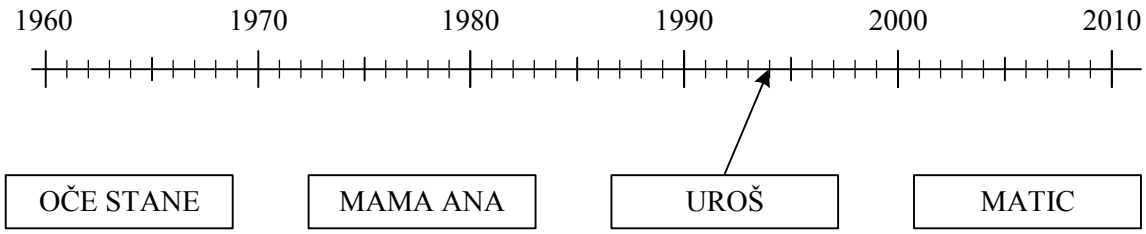

Področje: števila

Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov

Rdeče območje

Učenci poznajo in uporabljajo osnovne pojme iz ravninske geometrije, obvladajo odnose med količinami, izraženimi z merskimi enotami, rešujejo naloge s sklepanjem in izvajajo kompleksne postopke pri reševanju problemov s področja števil in merjenja.

Učenci znajo:

- na sliki prepoznati in poimenovati polmer krožnice (4.4);
- izmeriti velikost danega kota v stopinjah (7.3);
- prebrati in primerjati podatke s stolpčnega prikaza, logično sklepati, ugotoviti smiselno prerazporeditev podatkov in prerazporeditev opisati (8.4);
- pretvoriti in primerjati količine pri merjenju dolžine in mase, katerih merska števila so izražena z naravnimi in z decimalnimi števili (10.1, 10.3);
- narisati kvadrat z danim obsegom, označiti oglišča (11.2) in določiti ustrezen podatek za računanje ploščine oziroma nakazati smiselno pot za izračun ploščine kvadrata (11.3);
- reševati kompleksno besedilno nalogo z decimalnimi števili, kjer je treba iz besedila razbrati in povezati podatke in izvesti smiselno pot reševanja (12.2);
- v kompleksni besedilni nalogi z decimalnimi števili in z ulomki razbrati in povezati nekatere podatke in nakazati prvi korak reševanja (13.1).

Zgled 1: 10.a in 10.c
(Opomba: V rdeče območje sta uvrščeni samo točki 10.1 in 10.3.)

Količine primerjaj po velikosti. V okvirčke vpiši znak $<$, $>$ ali $=$ tako, da bo zapis pravilen.

a) $15{,}50\ \mathrm{dm}$ ☐ $1{,}55\ \mathrm{m}$ b) $0{,}21\ h\ell$ ☐ $12\ \ell$

c) $0{,}18\ \mathrm{kg}$ ☐ $230\ \mathrm{g}$ d) $36\ \mathrm{min}$ ☐ $\frac{3}{4}\ \mathrm{h}$

Področje: merjenje Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 2: 10. naloga
(Opomba: V rdeče območje sta uvrščeni samo točki 10.1 in 10.3.)

a) Nariši kvadrat, katerega obseg je $20\ \mathrm{cm}$. Označi oglišča.

b) Kolikšna je ploščina kvadrata z obsegom $20\ \mathrm{cm}$?

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: geometrija in merjenje Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Modro območje
Učenci uporabljajo ustrezne strategije reševanja pri zahtevnejših matematičnih problemih iz vsakdanjega življenja, razbirajo in povezujejo podatke, logično sklepajo, zanesljivo izpeljejo postopke reševanja oziroma rešijo problem v celoti.

Učenci znajo:
- prebrati podatke iz slikovnega prikaza, ki predstavlja znano življenjsko situacijo, in računati z decimalnimi števili (1.3);
- narisati danemu kotu sovršni kot in sokot in ju označiti (7.1, 7.2);
- rešiti besedilno nalogo iz dane življenjske situacije, izraziti podatke za merjenje dolžine z isto mersko enoto in izvesti smiselni postopek reševanja (9.1, 9.2.);
- izračunati ploščino kvadrata iz danega obsega (11.4);
- v kompleksni besedilni nalogi z decimalnimi števili in z ulomki razbrati in povezati podatke, izvesti smiselne postopke reševanja in poiskati rešitev naloge (13.2, 13.3, 13.4).

Zgled 1: 9. naloga
Sosedovi želijo s cipresami zasaditi $18{,}4\ \mathrm{m}$ dolgo ograjo. Razmik med zasajenimi cipresami bo $40\ \mathrm{cm}$. Na začetku in na koncu ograje namesto cipres stojita betonska stebra.
Koliko cipres bodo potrebovali sosedovi za zasaditev ograje?

Reševanje:

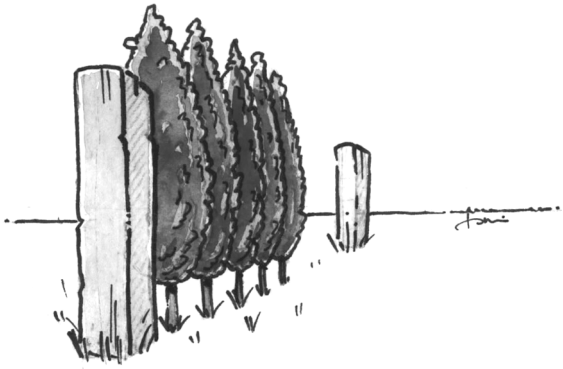

Odgovor: _____

Področje: števila Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov

Zgled 2: 13. naloga

Peter popije vsak dan $\frac{1}{4}$ litra mleka. V shrambi je bilo 10 litrov mleka. Od tega je mama porabila $1{,}5$ litra mleka za palačinke in $0{,}75$ litra za potice. Preostalo mleko je popil Peter.
V koliko dneh je Peter popil preostalo količino mleka?

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: števila Kognitivno področje: reševanje in raziskovanje problemov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.6.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, drugo obdobje

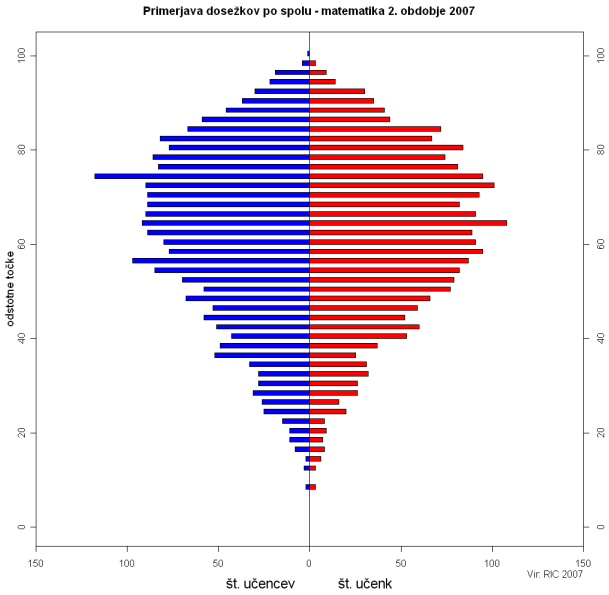

Če analiziramo dosežke populacije po spolu, lahko glede na sliko 4.2.6.2 ugotovimo, da je prednost učenk le minimalna. Ne moremo trditi, da so učenke po dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja bistveno uspešnejše od učencev.

Slika 4.2.6.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, drugo obdobje

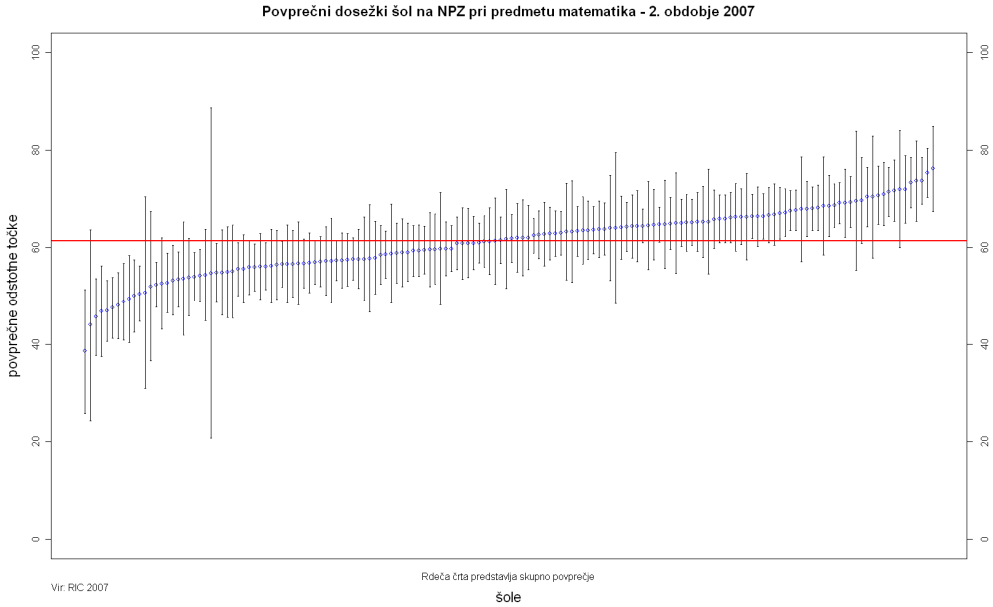

Preglednica 4.2.6.1.1 Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	63,93	17,35	356
Goriška regija	67,04	15,70	167
Jugovzhodna Slovenija	61,06	17,57	155
Koroška regija	63,37	18,32	291
Notranjsko-kraška regija	59,98	18,10	93
Obalno-kraška regija	64,26	17,27	310
Osrednjeslovenska regija	61,84	18,72	732
Podravska regija	59,55	18,06	1057
Pomurska regija	58,18	17,74	449
Savinjska regija	60,53	18,06	759

Sklepne ugotovitve

Porazdelitev dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu drugega obdobja je skoraj idealna. Več kot 75 % učencev je doseglo ali preseglo mejo polovice točk pri nalogah nacionalnega preizkusa znanja. Že dobra polovica učencev (50,1 %) je s 64 % točk, dobljenih pri nalogah nacionalnega preverjanja znanja, presegla mejo dveh tretjin točk, ki se v literaturi omenja kot pokazatelj usvojenega znanja za neko skupino ljudi ali generacije. Boljša četrtina učencev (25,34 % – tretji kvantil »rdeče območje«) naših učencev je dosegla ali presegla mejo 76 % doseženih točk. Najboljših 10 % (11,6 %) učencev pa je dosegalo ali pa presegalo mejo 84 % doseženih točk.

Učenci so na preizkusu ob koncu drugega obdobja pokazali dobro matematično znanje pri branju in urejanju podatkov ter reševanju enostavnih problemov iz vsakdanjega življenja ter pri branju podatkov s stolpčnega prikaza. Nadalje so pokazali tudi, da dobro obvladajo množenje naravnih števil do milijona, dele celote in njihov prikaz, risanje in označevanje pravokotnice in risanje krožnice z danim polmerom.

Pomanjkljivo znanje so učenci izkazali pri poznavanju in ločevanju pojmov s področja geometrije (vrste kotov), pri načrtovanju in izpeljavi strategije reševanja zahtevnejših besedilnih problemov in pri iskanju rešitev naloge s sklepanjem.

4.2.6.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Izhodišča

Predmetna komisija je pred pripravo preizkusa opredelila strukturo preizkusa: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, vključene v preizkus, razmerje med taksonomskimi ravnmi nalog glede na Gagnejevo klasifikacijo znanja ter vsebinska področja.

Vsebinsko naloge pokrivajo števila, algebro, geometrijo, merjenje in obdelavo podatkov. Deleže, ki jih navedene vsebine zajemajo v preizkusih, je predmetna komisija določila v skladu z deleži le-teh v učnem načrtu matematike in pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Odstotni deleži posameznih vsebinskih sklopov so: števila (30 %), algebra (20 %), geometrija (20 %), merjenje (15 %), podatki (15 %). Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev (30 %), izvajanje rutinskih postopkov (25 %), uporabo kompleksnih postopkov (25 %), reševanje in raziskovanje problemov (20 %).

V mrežnem diagramu so natančno opredeljeni tudi deleži minimalnih, temeljnih in zahtevnejših standardov, razmerje med kognitivnimi ravnmi ter predvidene uspešnosti reševanja posameznih nalog, ki jih je predmetna komisija določila na podlagi izkušenj in poznavanja šolske prakse.

Racionalna analiza preizkusa z vidika zastopanosti vsebinskih področij, ciljev in taksonomskih ravni nalog kaže, da preizkus ustrezno pokriva z učnim načrtom opredeljene cilje in standarde znanja. Natančnejša analiza nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske ravni, težavnost in indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje prikazuje preglednica 4.2.6.2.1.

Osnovni statistični podatki o preverjanju in kratek komentar
Pisni preizkus znanja je v rednem roku pisalo 19 310 učencev. Povprečno število doseženih točk je 29,3 ali 51,5 odstotka. V preizkusu je 15 nalog. Celoten preizkus je ovrednoten s 57 točkami. Vse možne točke (57 točk) je doseglo 29 učencev (0,2 %), najmanjše število točk (0 točk) je doseglo 41 učencev (0,2 %).

Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,96. Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako dobro vprašanje ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci, je pri vseh nalogah pozitiven. Najbolj ločujejo med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki naslednje naloge oziroma postavke pri posameznih nalogah: 3.1 (števila in merjenje, ID je 0,49, IT je 0,71) in 3.2 (števila in merjenje, ID je 0,57, IT je 0,54), 4.5 (števila in merjenje, ID je 0,59, IT je 0,52), 5.2 (podatki, ID je 0,54, IT je 0,35), 8. naloga (algebra, ID je 0,70, IT je 0,59), 12. naloga (geometrija, ID je 0,71, IT je 0,45), 13. naloga (geometrija, ID je 0,66, IT je 0,48), 14. naloga (geometrija, ID je 0,64, IT je 0,53). V preglednici 2 povzemamo osnovne statistične podatke.

Preglednica 4.2.6.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	19310	Indeks težavnosti	0,51
Število postavk	57	Indeks zanesljivosti	0,96
Možne točke	57	Indeks diskriminativnosti	0,52
Povprečno št. točk	29,3		
Povprečno št. odstotnih točk	51,5		
Standardni odklon odstotnih točk	25,4		

Analize dosežkov po postavkah iz mrežnega diagrama
Večina nalog ima IT med 0,30 in 0,70, ena naloga je z IT nad 0,70 (1. naloga, IT je 0,76), ena naloga pa z IT pod 0,30 (15. naloga, IT je 0,29). Prva naloga preverja zares osnovno znanje, prepoznavanje množenja dveh naravnih števil kot vsoto, kvadriranje iracionalnega števila kot množenje in količnika dveh naravnih števil kot produkt. Za večino učencev pa je bila prezahtevna 15. naloga, ki preverja branje stolpčnega diagrama, računanje deleža in dopolnjevanje tortnega diagrama.

Indeks zanesljivosti preizkusa je 0,96. Indeks diskriminativnosti (ID), ki nam pove, kako dobro naloga ločuje med bolj in manj uspešnimi učenci, je pri večini nalog zadovoljiv. Med učenci z višjimi in učenci z nižjimi dosežki najbolj ločujejo naslednje naloge: 9. naloga (geometrija, ID je 0,80, IT je 0,54), 8. naloga (algebra, ID je 0,70, IT je 0,59), 12. naloga (geometrija, ID je 0,71, IT je 0,45), 4. naloga (števila, ID je 0,69, IT je 0,57), 14. naloga (geometrija, ID je 0,66, IT je 0,53), 2. naloga (števila, ID je 0,66, IT je 0,60), 3. naloga (števila, ID je 0,65, IT je 0,41). Najnižji indeks diskriminativnosti je pri 11. nalogi (algebra, ID je 0,48, IT je 0,58), vendar tudi ta še vedno ločuje med učenci z višjimi in nižjimi dosežki. Lahko trdimo, da so naloge dobro in premišljeno pripravljene in oblikovane. Najbolje je bila reševana 1. naloga (IT je 0,76), ki je preverjala prepoznavanje povezav med računskimi operacijami; najslabše pa 15. naloga (IT je 0,29), pri kateri je bilo potrebno z branjem stolpčnega diagrama oblikovati ustrezni delež in ga prikazati v danem tortnem diagramu.

Pregled težavnosti preizkusa po nalogah glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni in težavnost (IT)

V preglednici 4.2.6.2.1 predstavljamo cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, težavnost (IT) in indeks diskriminativnosti (ID) po posameznih postavkah preizkusa.

Preglednica 4.2.6.2.1: Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanj, taksonomske ravni, težavnost (IT) in indeks diskriminativnosti (ID) za tretje obdobje.

ŠTEVILA					
Naloga	Cilji	Standard	Gaganejava klasifikacija	Težavnost IT	Diskriminativnost ID
1.1	**Računati** v množici realnih števil: prepoznati množenje realnih števil kot vsoto števil.	M	I	0,83	0,37
1.2	**Prepoznati** kvadriranje iracionalnega števila kot produkt dveh iracionalnih števil.	M	I	0,83	0,35
1.3	Računati v množici realnih števil: prepoznati količnik dveh naravnih števil kot produkt naravnega števila in ulomka.	M	I	0,62	0,47
2.1	**Prevajati iz formalnega jezika v matematični simbolni jezik**: prebrati sedem mestno število zapisano z besedo in ga zapisati s številko.	M	I	0,56	0,45
2.2	**Zapisati** vse večkratnike danega števila na zahtevanem intervalu.	M	I	0,8	0,27
2.3	Zapisati vsa cela števila na danem odprtem intervalu.	M	I	0,64	0,47
2.4	**Urediti** realna števila in vrednosti izrazov po velikosti.	T	II	0,49	0,48
3.1	**Izbrati ustrezno strategijo** pri reševanju besedilne naloge, ki vključuje računske operacije s celimi in decimalnimi števili.	M	I	0,71	0,49
3.3	Pri reševanju besedilne naloge o številih pravilno izvesti več zaporednih (računskih) korakov.	M	II	**0,19**	0,46
3.4	**Smiselno zaokrožiti rezultat** glede na podatke v nalogi. **Zavzeti kritični odnos do rezultata.**	M	IV	**0,21**	0,47
4.1	**Zapisati** ustrezno enačbo, račun ali pravilno sklepati pri reševanju besedilne naloge z življenjsko vsebino ter uporabiti znanje o odstotkih.	T	II	0,63	0,65
4.3	**Rešiti besedilno nalogo** z življenjsko vsebino povezano z odstotki in uporabiti denarne enote.	T	III	0,67	0,6
4.4		T	III	0,56	0,63
4.5		T	IV	0,52	0,59
15.1	**Prebrati** podatke na stolpčnem diagramu in podatke izraziti z ulomkom.	M	II	0,39	0,56

OBDELAVA PODATKOV					
5.1	Poiskati smiselno pot v besedilni nalogi.	T	II	**0,27**	0,41
5.2	Izraziti deleže z odstotki.	T	III	**0,35**	0,54
5.3	V besedilni nalogi **prepoznati in napovedati** najbolj verjeten dogodek - brez računskih utemeljitev.	T	IV	0,8	0,34
6.1	V dani končni množici števil prepoznati naravna števila in uporabiti drevesni diagram za razporeditev števil v skupine po kriterijih: sodost, lihost naravnih števil.	T	I	0,68	0,43
6.2	V dani končni množici števil prepoznati in razporediti okrajšane ulomke v drevesni prikaz.	T	I	**0,12**	0,22
6.3	V dani končni množici števil **prepoznati in razporediti** neokrajšane ulomke v **drevesni prikaz.**	T	I	**0,18**	0,22
6.4	V dani množici števil **prepoznati** iracionalno število ter pojasniti izbiro.	T	IV	**0,34**	0,48
15.2	Prebrati podatke na stolpčnem diagramu, **povezati in analizirati podatke,** jih primerno zapisati in prikazati v danem krožnem diagramu. **Zavzeti kritičen odnos do podatkov.**	T	I	**0,31**	0,48
15.3		T	IV	**0,18**	0,48
ALGEBRA					
7.1	**Rešiti besedilno nalogo** o odnosih med celimi števili s sklepanjem ali z enačbo.	T	IV	0,67	0,59
7.2		T	IV	0,53	0,6
7.3		T	IV	0,59	0,62
8.1	V algebrskem izrazu **uporabiti pravilo** o seštevanju in odštevanju enočlenikov.	M	II	0,65	0,55
8.2	V algebrskem izrazu **uporabiti pravilo** "množenje enočlenika z dvočlenikom".	M	II	0,88	0,38
8.3	V algebrskem izrazu **uporabiti pravilo** o izpostavljanju skupnega faktorja.	T	II	0,49	0,58
8.4	V danem algebrskem izrazu **uporabiti pravilo** za kvadriranje dvočlenika.	Z	III	**0,33**	0,49
9.1	**Prebrati** podatke o stranicah trikotnika na skici trikotnika; v obliki enačbe ali s **sklepanjem nakazati smiselno pot reševanja** za izračun dolžin stranic trikotnika.	M	I	0,65	0,67
9.2	V besedilu naloge ter na skici prebrati podatke o obsegu in stranicah trikotnika, povezati podatke in izračunati dolžine stranic trikotnika.	M	II	0,49	0,64
9.3	Na skici in v besedilu prebrati podatke o stranicah pravokotnika, podatke povezati in uporabiti Pitagorov izrek.	M	II	0,51	0,7
9.5	Na **skici prebrati podatke** o stranicah štirikotnika in izraziti obseg štirikotnika s spremenljivkami, če so stranice podane v obliki: y, 2y, 4x, 2x.	M	I	0,58	0,68
11.1	Na **grafu linearne funkcije brati podatke** in jih uporabiti v algebrskem zapisu: na sliki premice v koordinatni ravni odčitati odsek premice na os y ter podatek uporabiti v zapisu enačbe premice.	M	I	0,77	0,28
11.2	Določiti smerni koeficient premice, ki je vzporedna k dani premici, podani z enačb.	M	I	0,39	0,47

MERJENJE					
3.2	**Pretvarjati** prostorninske merske enote.	M	II	0,54	0,57
4.2	**Pretvarjati** merske enote za maso.	T	IV	0,46	0,62
12.2	V besedilni geometrijski nalogi **uporabiti lastnost** trikotnika o vsoti notranjih kotov v trikotniku in izračunati kot v trikotniku.	T	II	0,58	0,63
12.3	Na sliki **prepoznati** skladna kota.	T	III	0,39	0,55
13.1	**Ocenjevati** velikostne odnose v geometriji: v geometrijski besedilni nalogi povezati pojma obseg kroga in polmer kroga ter pri danem obsegu oceniti velikost polmera.	T	II	0,45	0,59
13.3	**Pretvarjati** enote za dolžino.	T	IV	0,48	0,56
14.2	V kompleksni geometrijski nalogi v že izbranih obrazcih za prostornino kvadra in valja **uporabiti podatke** glede na besedilo naloge ter pravilno izvesti vse izračune v nadaljevanju.	T	III	0,42	0,56
14.4		T	III	0,51	0,6
GEOMETRIJA					
9.4	**Izračunati** dolžino diagonale pravokotnika z uporabo Pitagorovega izreka.	M	III	0,47	0,68
10.1	**Prezrcaliti** dani trikotnik čez stranico trikotnika in označiti četrto oglišče nastalega štirikotnika.	T	III	0,65	0,47
10.2		T	II	0,67	0,49
10.3	**Prepoznati** narisani lik in ga poimenovati.	T	II	0,39	0,47
10.4	Z upoštevanjem lastnosti lika utemeljiti izbiro lika.	T	II	0,44	0,55
12.1	V besedilni geometrijski nalogi **uporabiti lastnost** trikotnika o vsoti notranjih kotov v trikotniku in izračunati kot v trikotniku.	T	II	0,63	0,67
12.4	Ugotovitev **utemeljiti** s pomočjo poznavanja lastnosti dvojic kotov.	T	IV	**0,19**	0,44
13.2	Z **izbiro smiselne poti** reševanja **oceniti** razmerje med obsegom kroga in dano dolžino.	T	III	0,58	0,57
13.4	**Določiti** količnik dveh naravnih števil kot del postopka v besedilni geometrijski nalogi.	T	IV	0,41	0,52
14.1	V kompleksni geometrijski nalogi **izbrati primeren obrazec** za prostornino kvadra ter uporabiti primerne podatke glede na besedilo naloge.	T	III	0,59	0,58
14.3	Izbrati primeren obrazec za prostornino valja ter uporabiti primerne podatke glede na besedilo naloge.	T	III	0,64	0,62
14.5	**Primerjati** prostornino kvadra in valja in kritično ovrednotiti rezultat.	T	III	0,51	0,59

(Legenda: M – minimalni standard, T – temeljni standard, Z – zahtevnejši standard, I – poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, II – izvajanje rutinskih postopkov, III – uporaba kompleksnih postopkov, IV – reševanje in raziskovanje problemov)

Težavnost (IT) nalog glede na vsebinska področja
Najbolj uspešni so bili učenci pri nalogah s področja števil in algebre. Indeks težavnosti pri številih je 0,57, pri algebri pa 0,58, kar je v primerjavi s prejšnjimi leti boljši. Nekoliko slabše so učenci reševali naloge s področja geometrije (IT je 0,51) in merjenja (IT je 0,48). V povprečju pa so bile najslabše reševane naloge s področja obdelave podatkov (IT je 0,36). Podrobnejša analiza pokaže, da učenci obvladajo osnovna znanja na nivoju poznavanja in branja podatkov, nevralgične točke pa smo zaznali pri reševanju besedilnih nalog oziroma pri reševanju kompleksnih nalog, pri katerih je potrebno samostojno izbrati in izvesti več zaporednih korakov: v besedilni nalogi razbrati podatke v besedilu, povezati podatke, razbrati odnos med podatki, izbrati primerno pot reševanja in pravilno izvesti vse postopke. Večina učencev je sicer uspešnih vsaj pri kakšnem segmentu naloge, mnogim učencem pa je problem rešiti nalogo v celoti. Nadalje smo zaznali nevralgične točke pri smiselnem zaokroževanju rezultatov glede na podatke v nalogi ter pri opredeljevanju kritičnega odnosa do rezultatov (IT je 0,21).

Pri številih ugotavljamo, da so učenci najbolj uspešni pri nalogah, ki preverjajo prepoznavanje računskih operacij, določanje večkratnikov naravnih števil in določanje celih števil na danih intervalih, razumevanje in reševanje besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje računske operacije z decimalnimi števili ali pa preprost sklepni račun. Težave opazimo pri reševanju besedilnih nalog o številih, kjer je potrebno izvesti več zaporednih korakov, pri deljenju decimalnih števil, pri smiselnem zaokroževanju in utemeljevanju. Dobra polovica učencev v besedilni nalogi (naloga 4) zna uporabiti procentni račun.

Pri algebri ugotavljamo, da učenci solidno obvladajo reševanje preprostih linearnih enačb, brez večjih težav uporabijo pravilo za seštevanje enočlenikov, množenje enočlenika z veččlenikom in pravilo za izpostavljanje skupnega faktorja ter uspešno dopolnijo manjkajoče člene v dani enakosti. Dobra polovica učencev uspešno bere podatke na sliki ter z njimi oblikuje algebrski izraz s spremenljivkami za obseg trikotnika in trapeza. Manj uspešni pa so pri uporabi pravila za kvadriranje dvočlenika, kar pa je sicer zahtevnejši standard v učnem načrtu. V povprečju pa so v primerjavi s prejšnjimi leti učenci naloge pri algebri reševali uspešneje.

Pri obdelavi podatkov ugotavljamo, da učenci brez večjih težav prepoznajo verjetnost dogodka (brez računskih utemeljitev), povežejo znanje naravnih števil z znanji o obdelavi podatkov, kar pomeni, da uspešno uporabljajo drevesni diagram za razporeditev števil v skupine po kriterijih: sodost, lihost naravnih števil (IT je 0,68). Tudi pri obdelavi podatkov opažamo, da učenci obvladajo osnovna znanja, manj vešči pa so reševanja kompleksnih nalog, kjer je potrebno problem rešiti celovito: prebrati podatke na stolpčnem diagramu, povezati in analizirati podatke, jih primerno zapisati in prikazati v danem krožnem diagramu ter na koncu zavzeti kritičen odnos do podatkov. Manj kot polovica učencev zmore poiskati smiselno pot reševanja kompleksne naloge iz vsakdanjega življenja (5. naloga) in manj kot tretjina učencev ustrezno dopolni tortni diagram (15. naloga).

Pri merjenju ugotavljamo, da učenci nekoliko bolje obvladajo pretvarjanje prostorninskih merskih enot (IT je 0,54) kot pretvarjanje merskih enot za maso (IT je 0,46). Uspešni so pri uporabi **lastnosti** trikotnika o vsoti notranjih kotov v trikotniku in izračunu kota v trikotniku (IT je 0,58), več težav pa opažamo pri **prepoznavanju** skladnih kotov (IT je 0,39). Niso uspešni pri ocenjevanju dolžine polmera, če je dan obseg kroga, ter pri uporabi lastnosti kotov (naloga 12.3, IT je 0,39). Ravno tako je manj kot polovica učencev uspešnih pri računanju prostornine valja (naloga 14.2, IT je 0,42). V primerjavi s prejšnjimi leti pa so učenci naloge pri merjenju na danem preizkusu reševali nekoliko uspešneje.

Tako kot pri ostalih vsebinskih področjih se tudi **pri geometriji** kaže, da učenci poznajo lastnosti geometrijskih pojmov in obvladajo izvajanje postopkov; poznajo lastnosti geometrijskih likov, le-te uspešno uporabijo pri geometrijski konstrukciji, vendar pa svojih rešitev pogosto ne znajo utemeljiti (naloga 12.4, IT je 0,19). Težave imajo tudi pri izbiri strategij oziroma pri reševanju besedilnega geometrijskega problema, ki zahteva razumevanje pojma prostornina in uporabo ustreznega obrazca za prostornino valja (naloga 12, IT je 0,45**).** Nevralgična točka pa je tudi pri geometriji, podobno kot pri

drugih področjih, pri utemeljevanju rezultatov (npr.: ugotovitev **utemeljiti** s pomočjo poznavanja lastnosti dvojic kotov).

Težavnost (IT) nalog glede na taksonomske ravni nalog
Po Gagnejevi klasifikaciji znanja so v preizkusu naloge, ki preverjajo poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev, izvajanje rutinskih postopkov, uporabo kompleksnih postopkov ter reševanje in raziskovanje problemov. Najuspešnejši so bili učenci pri poznavanju in razumevanju pojmov in dejstev (IT je 0,58). Pri izvajanju rutinskih postopkov so dosegli uspeh z indeksom težavnosti (IT je 0,51), prav tolikšen pa je tudi uspeh pri uporabi kompleksnih postopkov (IT je 0,51). Pri reševanju in raziskovanju problemov pa je indeks težavnosti samo 0,45.

Težavnost (IT) nalog glede na tipe nalog
V preizkusu so naloge izbirnega tipa, naloge povezovanja in urejanja, naloge kratkih odgovorov, naloge, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza ter naloge, ki zahtevajo utemeljitev odgovora. Najuspešnejši so bili učenci pri nalogah povezovanja in urejanja. Indeks težavnosti je pri teh nalogah 0,67. Najslabše so učenci reševali naloge, ki so zahtevale utemeljitev odgovora. Indeks težavnosti je pri teh nalogah 0,30. Podobno je pri nalogah kratkih odgovorov, pri katerih je IT 0,33. Naloge izbirnega tipa so učenci reševali z uspešnostjo IT je 0,60. Pri nalogah, ki zahtevajo odgovor v obliki računskih postopkov ali grafičnega prikaza, je IT 0,53.

Težavnost (IT) glede na »navidezno težavnost«
Med drugim je komisija opredelila tudi navidezno težavnost za posamezno nalogo. Izkazalo se je, da je bila komisija pri svoji oceni realna. Naloge, ki jih je komisija opredelila za ultralahke, so učenci reševali 60-odstotno, lahke naloge 58-odstotno, srednje težke naloge 50,5-odstotno in težke naloge 31-odstotno, kar se ujema z oceno predmetne komisije.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.6.4 Porazdelitev odstotnih točk pri matematiki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

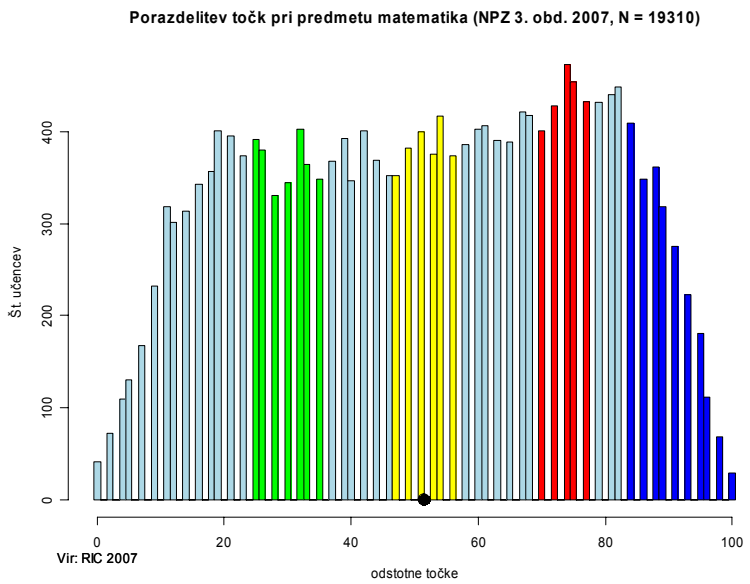

Zeleno območje
Zeleno področje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *spodnje četrtine* dosežkov glede na ostale dosežke. To so učenci z dosežki med 20. in 30. kvantilom.

Učenci obvladajo osnovno matematično znanje o številih in na intuitivni ravni napovedujejo verjetnost dogodkov.

Učenci znajo:

- računati v množici realnih števil: prepoznati množenje realnih števil kot vsoto števil (1.1);
- prepoznati kvadriranje iracionalnega števila kot produkt dveh iracionalnih števil (1.2);
- določiti in zapisati vse večkratnike števila na danem intervalu (2.2);
- v besedilni nalogi prepoznati in napovedati najbolj verjeten dogodek (brez računskih utemeljitev) (5.3);
- v algebrskem izrazu uporabiti pravilo »množenje enočlenika z dvočlenikom« (8.2);
- brati podatke na sliki in podatke uporabiti v algebrskem zapisu: na sliki premice v koordinatni ravnini odčitati odsek premice na osi y in podatek uporabiti v zapisu enačbe premice (11.1).

Zgled 1: 1. naloga
(Opomba: V zeleno območje sta uvrščeni le rešitvi prvih dveh izrazov.)

Vsakemu izrazu v levem stolpcu pripiši na črtico ustrezen izraz iz desnega stolpca tako, da bo veljala enakost.

	$2 \cdot \frac{1}{3}$
$2 \cdot 3 =$ _____	
	$2\sqrt{3}$
$\left(\sqrt{3}\right)^2 =$ _____	
	$3 + 3$
$2 : 3 =$ _____	
	2^3
	$\sqrt{3} \cdot \sqrt{3}$

Področje: števila

Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 2: 2.b naloga

b) Zapiši vse večkratnike števila 5, ki so večji od 10 in manjši od 39.

_____

Področje: števila Kognitivno področje: poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev

Zgled 3: 5.c naloga

Vsak učenec 9. razreda se poleg angleščine uči vsaj še en tuji jezik. 12 učencev se uči nemščino, 10 učencev se uči francoščino, 4 učenci se učijo španščino in 6 učencev se uči italijanščino. Le dva učenca se poleg angleščine učita še dva tuja jezika. Več kot dveh tujih jezikov se poleg angleščine na šoli ne uči nihče.

a) Koliko učencev obiskuje 9. razred?

Odgovor: _____

b) Izračunaj odstotek učencev, ki se učijo italijanščino.

Rešitev: _____

c) Iz 9. razreda naključno izberemo enega učenca. Kateri tuji jezik se poleg angleščine najbolj verjetno uči ta učenec?

Odgovor: _____

Področje: podatki Kognitivno področje: reševanje in raziskovanje problemov

Rumeno območje

Rumeno območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *med polovicama* dosežkov. To so učenci z dosežki med 45. in 55. kvantilom.

Učenci računajo v množici realnih števil, rešujejo besedilne naloge o številih, smiselno izbirajo in uporabljajo ustrezne strategije za reševanje problemov, vendar so izračuni pogosto nepravilni in zapisi nenatančni. Obvladajo minimalne standarde o algebrskih izrazih. Na ravni temeljnih standardov rešujejo geometrijske naloge o odnosih med geometrijskimi elementi v ravnini in prostoru. Rešitev praviloma ne utemeljijo. Pri pretvarjanju merskih enot so uspešni pri pretvarjanju enot za maso, ne pa pri pretvarjanju enot za dolžino in prostornino.

Učenci znajo:

- zapisati vsa cela števila na danem odprtem intervalu (2.3);
- izbrati ustrezno strategijo pri reševanju besedilne naloge iz vsakdanjega življenja, ki vključuje računske operacije s celimi in z decimalnimi števili (brez pravilno izvedenih postopkov v nadaljevanju) (3.1);
- izbrati ustrezno strategijo pri reševanju besedilne naloge iz vsakdanjega življenja z uporabo znanja o odstotkih (brez pravilno izvedenih postopkov v nadaljevanju) (4.1);
- pretvoriti merske enote za maso (4.2);
- v dani končni množici števil prepoznati naravna števila in jih razporediti v drevesni prikaz (6.1);
- reševati besedilno nalogo o odnosih med celimi števili s sklepanjem ali z enačbo (7.1; 7.3);
- v algebrskem izrazu uporabiti znanje o seštevanju in odštevanju enočlenikov (8.1);
- s skice prebrati in uporabiti podatke za stranice lika, izražene s spremenljivkami, in uporabiti pojem obsega (9.1; 9.5);
- **prezrcaliti enakokraki trikotnik čez osnovnico in označiti četrto oglišče nastalega štirikotnika (10.1; 10.2);**
- uporabiti lastnost trikotnika o vsoti notranjih kotov in izračunati ostri kot v pravokotnem trikotniku (12.1; 12.2);
- analizirati kompleksno geometrijsko nalogo, prepoznati pojem prostornine in uporabiti obrazca za izračun prostornin kvadra in valja ter izbrati ustrezne podatke (14.1; 14.3).

Zgled: 12.a naloga

Določi, koliko stopinj merita kota α in ε, ki sta označena na spodnji skici. Premica p je vzporedna premici AB.

Opomba: Koti na skici niso v pravi velikosti.

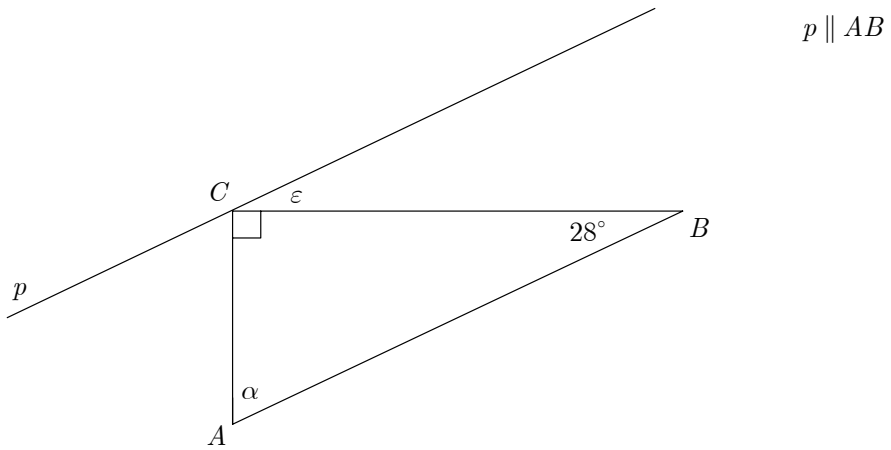

a) Koliko meri kot α?

Reševanje:

Odgovor: $\alpha =$ _____

Področje: geometrija in merjenje
Kognitivno področje: izvajanje rutinskih postopkov

Rdeče območje

Rdeče območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo mejo *zgornje četrtine* dosežkov glede na ostale dosežke. To so učenci z dosežki med 70. in 80. kvantilom.

Učenci zanesljivo računajo v množici realnih števil, pravilno rešujejo besedilne naloge o številih; izbirajo smiselne poti reševanja in postopke tudi pravilno izvedejo; izračuni so pravilni in zapisi natančni. Zanesljivo pretvarjajo merske enote. Obvladajo minimalne in deloma temeljne standarde o algebrskih izrazih. Znajo analizirati podatke v besedilu, podatke povezati in uporabiti znane izreke. V geometrijskih besedilnih nalogah znajo ocenjevati velikostne odnose v geometriji.

Učenci znajo:

- računati v množici realnih števil: prepoznati količnik dveh naravnih števil kot produkt naravnega števila in ulomka (1.3);
- prevajati iz formalnega jezika v matematični simbolni jezik: sedemmestno število, zapisano s številko (2.1);
- pretvarjati prostorninske merske enote (3.2);
- rešiti besedilno nalogo iz vsakdanjega življenja z uporabo znanja o odstotkih in uporabiti denarne enote (4.3; 4.4; 4.5);
- smiselno sklepati ali korektno zapisati ekvivalentne enačbe (7.2);
- v algebrskem izrazu uporabiti pravilo o izpostavljanju skupnega faktorja (8.3);
- izračunati vrednost spremenljivke in jo uporabiti za izračun dolžine stranic trikotnika (9.2);
- prebrati podatke v besedilu in na skici, podatke povezati in uporabiti Pitagorov izrek za izračun dolžine diagonale pravokotnika (9.3; 9.4);
- utemeljiti izbiro lika z upoštevanjem njegovih lastnosti (10.4);
- v geometrijski besedilni nalogi povezati pojma obseg kroga in polmer kroga in pri danem obsegu oceniti velikost polmera (13.1);
- izbrati ustrezno strategijo za delitev dolžine krožnice na enake dele (13.2);
- analizirati besedilno nalogo z vidika usklajenosti merskih enot in pravilno pretvoriti enote za dolžino (13.3);
- izračunati prostornini kvadra in valja in ju izraziti z ustreznima merskima enotama (14.2; 14.4);
- primerjati prostornini kvadra in valja ter kritično ovrednotiti rezultat (14.5).

Zgled: 14. naloga

Iz polne posode oblike valja s polmerom $10\ \mathrm{cm}$ in z višino $15\ \mathrm{cm}$ prelijemo vodo v posodo, ki ima obliko kvadra. Kvader ima dolžino $20\ \mathrm{cm}$, širino $15\ \mathrm{cm}$ in višino $16\ \mathrm{cm}$. Ali bo posoda oblike kvadra polna? Z računi pojasni odgovor.

Reševanje:

Odgovor: _____

Področje: geometrija in merjenje
Kognitivno področje: uporaba kompleksnih postopkov, reševanje in raziskovanje problemov

Modro območje

Modro območje označuje skupino učencev, katerih skupni dosežki določajo *zgornjo desetino* dosežkov. V skupini je 10 odstotkov učencev, njihovi dosežki pa so tako višji od 90 odstotkov preostalih dosežkov. (V statističnem žargonu rečemo, da so to učenci z dosežki nad 90. kvantilom.)
Učenci rešujejo naloge z uporabo kompleksnih postopkov ter problemskega znanja in rešitve utemeljijo.

Učenci zelo uspešno rešujejo besedilne naloge o številih, analizirajo in povezujejo podatke v besedilu, pravilno izbirajo in izvajajo postopke reševanja, po potrebi smiselno zaokrožijo rezultate in zavzamejo kritični odnos do rezultatov. Obvladajo minimalne in temeljne standarde o algebrskih izrazih. Pri reševanju geometrijskih problemov znajo razbrati odnose med podatki, prepoznati geometrijske odnose med elementi na sliki in ugotovitve utemeljiti s poznavanjem lastnosti geometrijskih likov. Obvladajo znanja o obdelavi podatkov: povezujejo in analizirajo podatke, znajo jih prebrati in prikazati s primernim diagramom.

Učenci znajo:

- urediti realna števila po velikosti (2.4);
- pri reševanju besedilne naloge pravilno izvesti vse postopke in smiselno zaokrožiti rezultat glede na dano situacijo – zavzeti kritični odnos do rezultata (3.3; 3.4; 13.4);
- analizirati besedilno nalogo, razbrati in povezati podatke ter rešiti problem (5.1);
- izraziti delež z odstotki (5.2);
- utemeljiti razporeditev števil v drevesnem prikazu (6.4);
- v danem algebrskem izrazu uporabiti pravilo za kvadriranje dvočlenika (8.4);
- prepoznati in poimenovati romb (10.3);
- določiti smerni koeficient premice, ki je vzporedna premici z dano enačbo (11.2);
- uporabiti lastnosti kotov z vzporednimi kraki in prepoznati skladna kota (12.3);
- prebrati podatke s stolpčnega diagrama, računati deleže, analizirati podatke, jih primerno urediti in prikazati s krožnim diagramom (15.1; 15.2; 15.3).

Zgled: 15. naloga
V vrečki so kocke različnih barv. Število kock posamezne barve kaže spodnji diagram.

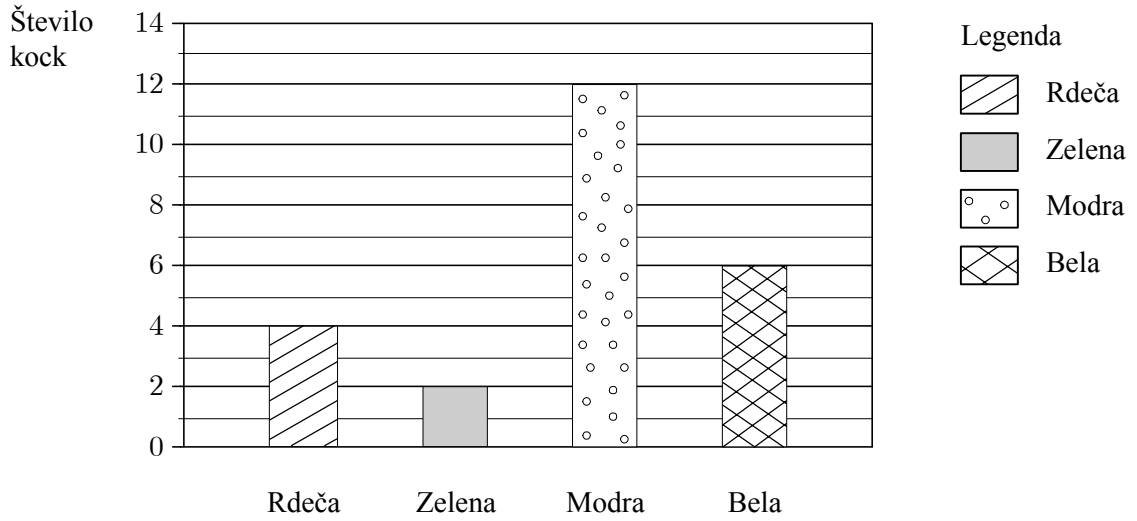

a) Izrazi z ulomkom, kolikšen delež kock je rdečih.

Rešitev: _____

b) Prikaži delež rdečih in delež modrih kock s krožnim diagramom. Uporabi legendo.

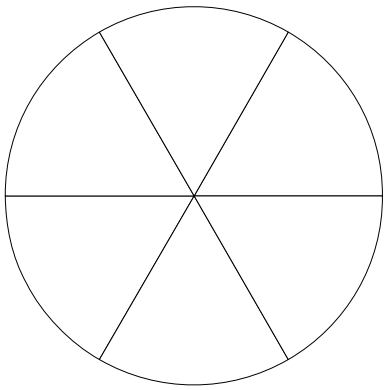

c) Prikaži delež zelenih in delež belih kock s krožnim diagramom. Uporabi legendo.

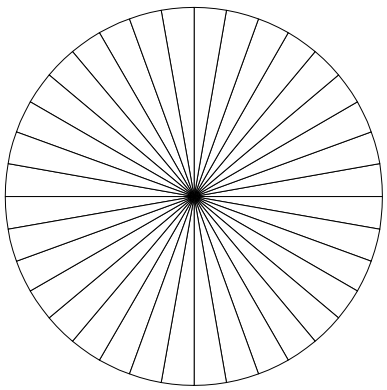

Področje: števila in podatki Kognitivno področje: razumevanje in uporaba pojmov in dejstev, reševanje in raziskovanje problemov

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.6.5 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri matematiki, tretje obdobje

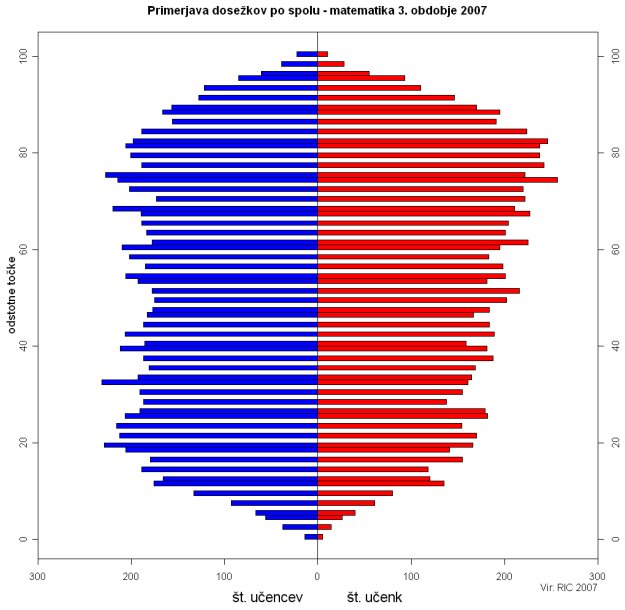

Če analiziramo dosežke populacije glede na spol, lahko glede na sliko 4.2.6.5 ugotovimo, da je prednost učenk le minimalna. Ne moremo trditi, da so učenke po dosežkih na nacionalnem preverjanju znanja bistveno uspešnejše od učencev.

Slika 4.2.6.6 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri matematiki, tretje obdobje

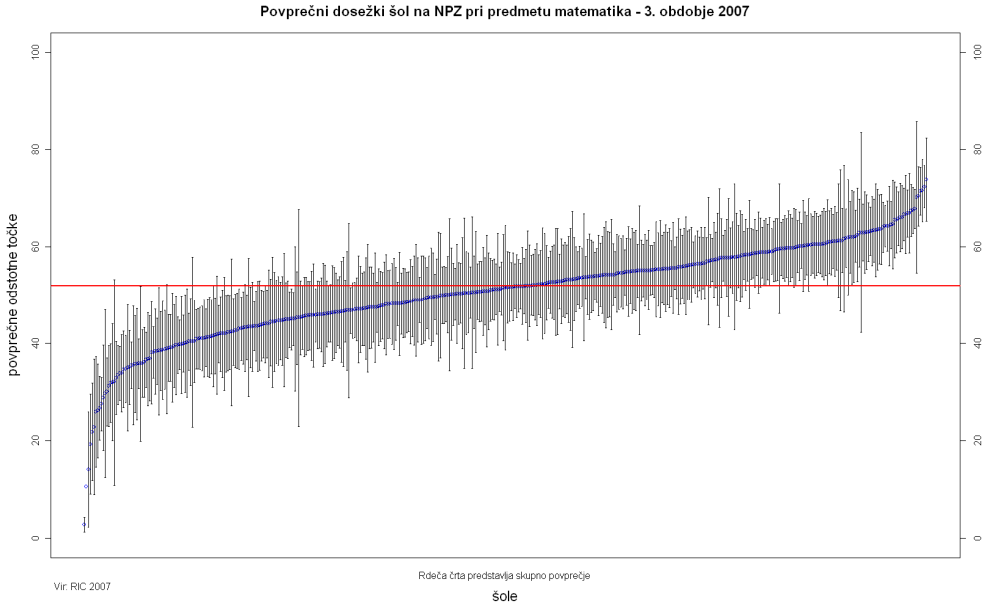

Preglednica 4.2.6.2.2 Porazdelitev dosežkov pri matematiki po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	55,02	24,53	2008
Goriška regija	56,50	24,03	1099
Jugovzhodna Slovenija	53,03	24,50	1447
Koroška regija	50,71	24,99	676
Notranjsko-kraška regija	54,29	24,15	454
Obalno-kraška regija	48,65	24,62	824
Osrednjeslovenska regija	55,21	25,24	4889
Podravska regija	48,47	25,31	2985
Pomurska regija	42,75	24,64	1195
Savinjska regija	51,39	25,47	2483
Spodnjeposavska regija	48,48	25,12	631
Zasavska regija	51,17	25,12	392

4.2.6.3 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Preglednica 4.2.6.3 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	134	Indeks težavnosti	0,53
Število postavk	57	Indeks zanesljivosti	0,95
Možne točke	57	Indeks diskriminativnosti	0,48
Povprečno št. točk	30,0		
Povprečno št. odstotnih točk	53,2		
Standardni odklon odstotnih točk	22,7		

Zaradi majhnega števila učencev, ki so se udeležili nacionalnega preverjanja znanja iz matematike ob koncu tretjega obdobja, za te podatke na podajamo natančnejše analize.

4.2.6.4 Sklepne ugotovitve

Učenci so na danem preizkusu pokazali solidno matematično znanje pri številih, pri reševanju besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje znanje računskih operacij z decimalnimi števili in uporabo sklepnega računa. Na ravni temeljnih standardov so uspešno reševali geometrijske naloge o odnosih med geometrijskimi elementi v ravnini in prostoru.

Nevralgične točke pa smo zaznali pri reševanju besedilnih nalog oziroma pri reševanju kompleksnih problemov, pri katerih je potrebno samostojno izbrati in izvesti več zaporednih korakov, pri zaokroževanju rezultatov, opredeljevanju kritičnega odnosa do rezultatov in utemeljevanju.

4.2.7 Predmetna komisija za kemijo

Opis izhodišč in zasnove preizkusa
Preizkus znanja, ki so ga učenci reševali 60 minut, sestavlja 20 nalog, ki vključujejo vsebinska področja 7., 8. in 9. razreda (10 % naravoslovja iz 7. razreda: čiste snovi in zmesi, lastnosti in spremembe snovi, zrak in voda; od 50 % do 60 % kemijskih vsebin iz 8. razreda: zgradba snovi, kemijske reakcije, atom in periodni sistem, elementi v periodnem sistemu, povezovanje delcev, ogljikovodiki; od 30 % do 40 % kemijskih vsebin iz 9. razreda: ogljikovodiki, kisline, baze in soli, kisikove organske spojine). V preizkus so vključene ključne vsebine za razvijanje kemijskega načina razmišljanja in razumevanja sprememb v naravi in v okolju. Porazdelitev teh vsebin po letih šolanja določa v preizkusu tudi delež kemijskih vsebin iz posameznega leta šolanja.

Pregled ciljev, vključenih v preizkus:

- razumevanje ključnih razlik med čistimi snovmi in zmesmi (voda, zrak);
- razumevanje ključnih razlik med lastnostmi snovi in njihovimi spremembami;
- sposobnost ocene nevarnosti pri delu s snovmi, poznavanje osnov odgovornega ravnanja s snovmi in razumevanje učinkov snovi na okolje ter načinov preprečevanja onesnaževanja;
- razumevanje vzrokov za številčnost in raznolikost snovi – zgradba snovi in povezovanje delcev;
- uporaba podatkov v periodnem sistemu, poznavanje osnovnih lastnosti skupin kemijskih elementov glede na njihovo lego v periodnem sistemu;
- razumevanje kemijske reakcije kot snovne in energijske spremembe – zapisovanje preprostih snovi ter njihovih sprememb s simbolnim zapisom in njihovo poimenovanje v kemijskem jeziku;
- poznavanje lastnosti skupin snovi, pomembnih za življenje: kisline, baze in soli; ogljikovodiki ter kisikove organske spojine.

V preizkusu je 12 nalog, ki so ovrednotene z eno točko (naloge izbirnega tipa), 8 nalog pa je glede na število stopenj reševanja ovrednotenih z dvema, s tremi ali s štirimi točkami (naloge dopolnjevanja in kratkih odgovorov, računske in strukturirane naloge). Skupno število točk v preizkusu je 33.
Glede na taksonomske ravni preizkus vključuje 25 % točk za naloge prve kognitivne ravni (znanje in poznavanje), 45 % točk za naloge druge kognitivne ravni (razumevanje in uporaba) ter 30 % točk za naloge tretje kognitivne ravni (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, analiza in vrednotenje). Porazdelitev taksonomskih ravni v nalogah preizkusa izhaja iz ravni, na katerih obravnavamo v šoli kemijske pojme in njihove povezave skladno z učnim načrtom predmeta. Z uvajanjem sodobnih aktivnih pristopov poučevanja je tudi v šolski praksi poudarjeno razvijanje sposobnosti učencev za reševanje nalog na tretji kognitivni ravni.
Strukturo preizkusa so člani predmetne komisije za kemijo predstavili učiteljem kemije na prvem sklicu študijskih skupin.

S preizkusom znanja iz kemije je predmetna komisija poskušala ugotoviti:

1. znanje učencev na treh kognitivnih ravneh (znanje in poznavanje; razumevanje in uporaba; reševanje strukturiranih nalog in nalog, ki zahtevajo samostojno interpretacijo);
2. poznavanje in sposobnost učencev pri povezovanju kemijskih pojmov po vertikali izobraževanja;
3. sposobnost učencev pri povezovanju makroskopskega, submikroskopskega nivoja s simbolnimi zapisi;
4. pomen eksperimentalnega dela učencev za razumevanje kemijskih pojmov;
5. vključenost situacij iz življenja pri učenju in poučevanju kemijskih vsebin.

4.2.7.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Preizkus znanja je v rednem roku opravljalo 4937 učencev 9. razreda. Od možnih 33 točk so učenci v povprečju dosegli 20,93 točke (63,4 %). Vse možne točke (33 točk ali 100 % točk) je doseglo 33 učencev (0,67 % učencev), najnižje število točk (1 točko ali 3 % točk) pa je dosegel en učenec (0,02 % učencev). Preizkus znanja je v naknadnem roku opravljalo 37 učencev 9. razreda. Od možnih 33 točk so učenci v povprečju dosegli 18,1 točke (54,9 %).

Preglednica 4.2.7.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4937	Indeks težavnosti	0,63
Število postavk	33	Indeks zanesljivosti	0,87
Možne točke	33	Indeks diskriminativnosti	0,38
Povprečno št. točk	20,9		
Povprečno št. odstotnih točk	63,4		
Standardni odklon odstotnih točk	19,8		

Analize dosežkov po postavkah iz mrežnega diagrama

V preglednici 4.2.7.1.1 so podane naloge preizkusa znanja po devetih vsebinskih področjih. Za vsako nalogo so v okviru vsebinskega področja podani cilji, ki jih z nalogo preverjamo, taksonomska raven, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti.

Preglednica 4.2.7.1.1 Dosežki po postavkah iz mrežnega diagrama

Snovi, lastnosti in spremembe snovi, zrak, voda				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
1	Ve, da se milo najbolj peni v mehki vodi in zna med vzorci vode izbrati najbolj mehko vodo.	II	0,36	0,24
2	Pozna metode ločevanja zmesi.	II	0,83	0,11
3	Pozna oznake za nevarne snovi.	I	0,75	0,32
8	Loči med fizikalnimi in kemijskimi spremembami. Med navedenimi spremembami izbere kemijsko spremembo.	II	0,49	0,40
Zgradba snovi				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
9	Med submikroskopskimi prikazi zgradbe snovi izbere model molekule elementa.	II	0,50	0,44
Kemijske reakcije				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
16.1	Zna urediti kemijsko enačbo.	II	0,67	0,52
16.2	Ve, kako dokažemo vodik.	II	0,59	0,20
16.3	Iz opisa poteka reakcije prepozna energijske spremembe (sproščanje toplote) pri kemijski reakciji.	II	0,76	0,24
Atom in periodni sistem				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
14.1	Na osnovi podanega vrstnega števila zna poiskati elemente v periodnem sistemu in jih poimenovati.	II	0,93	0,38
14.2	Iz razporeditve elektronov v atomu sklepa, v kateri skupini periodnega sistema je element.	II	0,87	0,35
14.3	S primerjavo razporeditve elektronov v atomih elementov sklepa, kateri elementi so v isti periodi periodnega sistema.	III	0,58	0,40

Elementi v periodnem sistemu				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
4	Razložijo, zakaj se zlato s časom ne spremeni, poznajo reaktivnost kovin s kisikom.	II	0,88	0,25
17.1	Prepoznajo ime skupine v periodnem sistemu (alkalijske kovine).	I	0,62	0,51
17.2	Prepoznajo ime skupine v periodnem sistemu (halogeni elementi).	I	0,62	0,54
17.3	Prepoznajo ime skupine v periodnem sistemu (žlahtni plini).	I	0,74	0,51
Povezovanje delcev				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
7	Pozna lastnosti ionske spojine natrijevega klorida (topnost v vodi, prevodnost) in vire v naravi.	II	0,53	0,40
Ogljikovodiki				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
10	Opredeli reaktante pri gorenju butana. Pozna pojem reaktant in ve, da je za gorenje potreben kisik.	II	0,68	0,42
11	Ve, da se polarni topljenci topijo v polarnih topilih. Sklepa na topnost sladkorja v vodi in v bencinu.	II	0,77	0,23
13.1	Razlikovanje med alkani, alkeni in alkini na osnovi strukturnih formul.	I	0,76	0,36
13.2	Na osnovi strukturne formule poimenuje ogljikovodik.	II	0,37	0,52
13.3	Na osnove strukturne formule prepozna nasičen in nereaktiven ogljikovodik.	II	0,53	0,42
Kisline, baze in soli				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
6	Iz obarvanja lakmusovega papirja sklepa na kislost/bazičnost raztopine.	I	0,73	0,24
12	Predvidi, da se pri opisanih pogojih mleko skisa in da se zaradi nastale kisline pH vrednost zniža.	III	0,69	0,38
18.1	Iz grafa razbere temperaturo, pri kateri imata dve snovi enako topnost.	III	0,84	0,41
18.2	Iz grafa razbere, katere snovi se več raztopi pri isti temperaturi.	III	0,89	0,43
18.3	Na osnovi grafa primerja topnost dveh topljencev v določenem temperaturnem območju topila.	III	0,70	0,35
19.1	Pozna postopek za izračun masnega deleža.	II	0,47	0,50
19.2	Zna izraziti masni delež topljenca v raztopini.	II	0,37	0,52
Kisikove organske spojine				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
5	Pozna IUPAC nomenklaturo in po njej poimenuje ocetno kislino.	I	0,59	0,21
15.1	Prepozna funkcionalno skupino v kisikovi organski spojini (karboksilno skupino).	I	0,31	0,46
15.2	Prepozna funkcionalno skupino v kisikovi organski spojini (hidroksilno skupino).	I	0,28	0,39
20.1	Na osnovi podatkov o temperaturi vrelišča alkoholov sklepa, kateri alkohol lahko ločimo iz zmesi z destilacijo.	III	0,70	0,47
20.2	Razume postopek destilacije kot metode za ločevanje čistih snovi iz zmesi tekočin na osnovi razlik v temperaturi vrelišča.	III	0,54	0,53

V uspešnosti pri reševanju nalog izbirnega tipa in nalog kratkih odgovorov ni bistvenih razlik, kar kaže na dejstvo, da učenci poznajo tipe nalog in pristope k njihovemu reševanju.
Pri reševanju nalog izbirnega tipa so bili učenci najbolj uspešni pri reševanju nalog, ki obravnavajo: (1) nereaktivnost žlahtnih kovin pri reakciji s kisikom; (2) magnetizem snovi kot kriterij za ločevanje železa iz zmesi; (3) označevanje nevarnih snovi; (4) sklepanje na topnost snovi glede na polarnost topil. Vse navedene naloge sodijo v zeleno območje opisa dosežkov.
Zelo uspešni so bili tudi pri: (1) poznavanju obarvanja lakmusa v kislih/bazičnih raztopinah in sklepanju na kislost/bazičnost raztopin; (2) poznavanju sprememb pri kisanju mleka; (3) poznavanju popolnega gorenja butana. Te naloge pa sodijo v rumeno območje opisa dosežkov.

Slabe rezultate so dosegli pri: (1) poznavanju in razlikovanju trde in mehke vode (modro območje opisa dosežkov); (2) razlikovanju med fizikalnimi in kemijskimi spremembami (rdeče območje opisa dosežkov). Dosežki pri teh dveh nalogah nakazujejo, da učitelji v šoli premalo povezujejo razlago kemijskih pojmov z ugotovitvami eksperimentov in njihovimi ponazoritvami na realnih primerih.
Med nalogami kratkih odgovorov so učenci najuspešneje reševali naloge: (1) povezane s poznavanjem periodnega sistema (skupine elementov, vrsto število, ime elementa, razporeditve elektronov v atomu elementa); (2) prepoznavanjem energijskih sprememb pri kemijskih reakcijah; (3) razlikovanjem med alkani, alkeni in alkini na osnovi strukturnih formul; (4) prepoznavanjem skupine elementov v periodnem sistemu. Vse te naloge sodijo v rumeno območje opisa dosežkov.
Najslabše so učenci reševali naloge, pri katerih so morali: (1) prepoznati funkcionalni skupini v kisikovi organski spojini – hidroksilno skupino in karboksilno skupino; (2) poimenovati ogljikovodike na osnovi strukturne formule; (3) izračunati in podajati masni delež topljenca v raztopini. Te naloge sodijo v modro območje dosežkov.
Večina navedenih vsebinskih področij, ki so jih učenci najslabše reševali, se obravnava v 9. razredu osnovne šole.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.7.1 Porazdelitev odstotnih točk pri kemiji z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

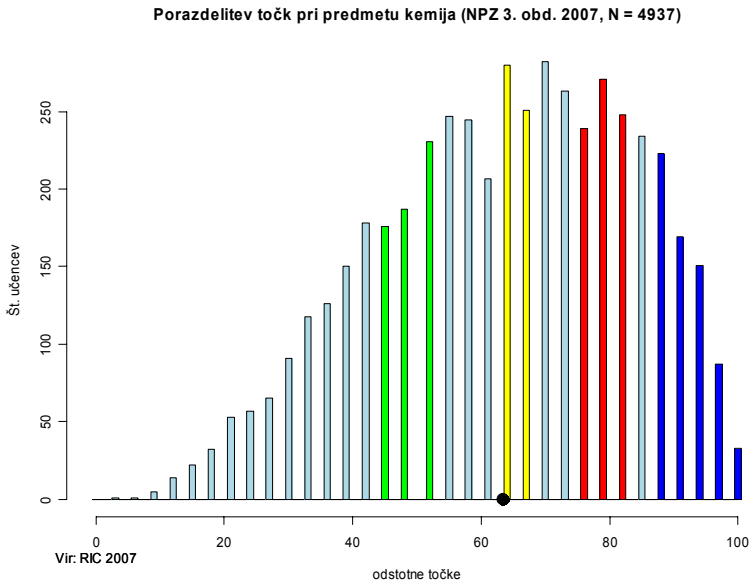

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri kemiji določajo mejo spodnje četrtine dosežkov:

- znajo izbrati ustrezno metodo ločevanja glede na razlike v fizikalnih lastnostih čistih
- snovi v zmesi – 2. naloga: zmes železa in bakra;
- prepoznajo nevarne lastnosti snovi (etanola) in njihovo označevanje – 3. naloga;
- poznajo nekatere lastnosti žlahtnih kovin in znajo to znanje uporabiti na primeru zlata – 4.
- naloga;

- znajo povezati zgradbo snovi z njihovo topnostjo glede na polarnost topila – 11. naloga;
- iz vrstnega števila znajo poiskati element v periodnem sistemu – 14.a naloga in znajo povezati število valenčnih elektronov v atomu elementa s skupino elementa v periodnem sistemu – 14.b naloga;
- iz opisa poskusa prepoznajo, da se pri reakciji toplota sprošča – 16.c naloga;
- iz grafov znajo razbrati podatke o topnosti snovi – 18.a in 18.b naloga.

Zgled: 14.a in 14.b naloga
V preglednici so podana vrstna števila elementov in razporeditve elektronov v njihovih atomih.

	Vrstno število	**Razporeditev elektronov**
Element 1	3	2, 1
Element 2	8	2, 6
Element 3	11	2, 8, 1
Element 4	20	2, 8, 8, 2

a) Zapiši simbol ali ime elementa 1.

_____

b) Kateri element je v VI. skupini periodnega sistema?

_____

Področje: atom in periodni sistem
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri kemiji določajo mejo med polovicama dosežkov:

- iz obarvanja indikatorja ustrezno sklepajo na kislost oziroma bazičnost raztopine – 6. naloga;
- iz opisa gorenja butana znajo razbrati produkte in reaktante reakcije – 10. naloga;
- predvidijo, da se pri opisanih pogojih mleko skisa, zaradi nastale kisline pa se pH vrednost
- zniža – 12. naloga;
- med strukturnimi formulami prepoznajo formulo alkena – 13.a naloga;
- znajo urediti kemijsko enačbo – 16.a naloga;
- poznajo imena skupin elementov v periodnem sistemu – 17. naloga;
- z uporabo podatkov iz grafa primerjajo topnost dveh topljencev v določenem temperaturnem
- območju – 18.c naloga;
- na podlagi podatkov o temperaturi vrelišča alkoholov sklepajo, kateri alkohol se pri
- destilaciji najprej loči iz zmesi – 20.a naloga.

Zgled: 10. naloga
Pri gorenju butana nastajata voda in ogljikov dioksid. Katere snovi so reaktanti pri gorenju butana?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Butan.

B Butan in kisik.

C Butan, voda in ogljikov dioksid.

D Ogljikov dioksid in voda.

Področje: ogljikovodiki
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri kemiji določajo mejo zgornje četrtine dosežkov:

- znajo poimenovati ocetno kislino po IUPAC nomenklaturi – 5. naloga;
- poznajo vire in lastnosti natrijevega klorida – 7. naloga;
- razlikujejo med fizikalnimi in kemijskimi spremembami – 8. naloga;
- med submikroskopskimi prikazi zgradbe snovi ustrezno izberejo model molekule elementa –
- 9. naloga;
- med strukturnimi formulami ogljikovodikov prepoznajo nasičen in nereaktiven
- ogljikovodik, povezujejo lastnosti ogljikovodikov z zgradbo – 13.c naloga;
- s primerjavo razporeditve elektronov v atomih elementov sklepajo, kateri elementi so v isti
- periodi periodnega sistema – 14.c naloga;
- poznajo imena skupin elementov v periodnem sistemu – 17. naloga;
- znajo izračunati masni delež topljenca v raztopini – 19. naloga;
- razumejo destilacijo kot metodo ločevanja snovi iz zmesi na podlagi razlik v temperaturi
- vrelišča – 20.b naloga.

Zgled: 9. naloga
Oglej si modele delcev snovi. Kateri model predstavlja molekulo elementa?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A 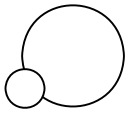

B 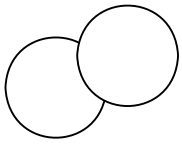

C 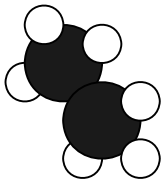

D

Področje: zgradba snovi
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri kemiji določajo zgornjo desetino dosežkov:

- ustrezno povezujejo odvisnost penjenja milnice s trdoto vode – 1. naloga;
- znajo na podlagi strukturne formule poimenovati ogljikovodik po IUPAC nomenklaturi –
- 13.b naloga;
- prepoznajo in poimenujejo funkcionalni skupini v kisikovi organski spojini – 15. naloga: karboksilna in hidroksilna skupina;
- poznajo reakcijo za dokaz vodika – 16.b naloga;
- znajo izračunati in ustrezno podati masni delež topljenca v raztopini – 19. naloga.

Zgled: 1. naloga
V kateri vodi se bo milo najbolj penilo?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A V vodovodni vodi.

B V slani vodi.

C V deževnici.

D V mineralni vodi.

Področje: snovi
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.7.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri kemiji, tretje obdobje

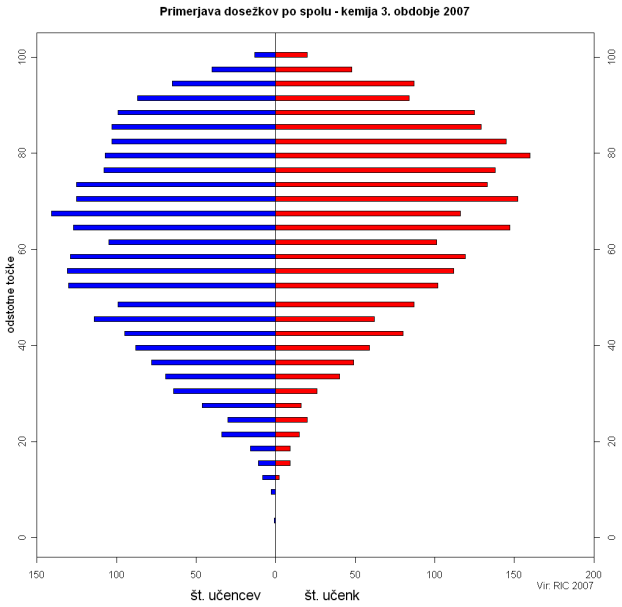

Porazdelitev dosežkov po spolu kaže na to, da so deklice v povprečju boljše od dečkov. Razlik v uspešnosti med spoloma komisija ne more komentirati. V ta namen bi morali preveriti, ali prihaja do razlik med spoloma tudi pri šolskih ocenah, pri mednarodnih študijah in na tekmovanjih iz kemije.

Slika 4.2.7.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri kemiji, tretje obdobje

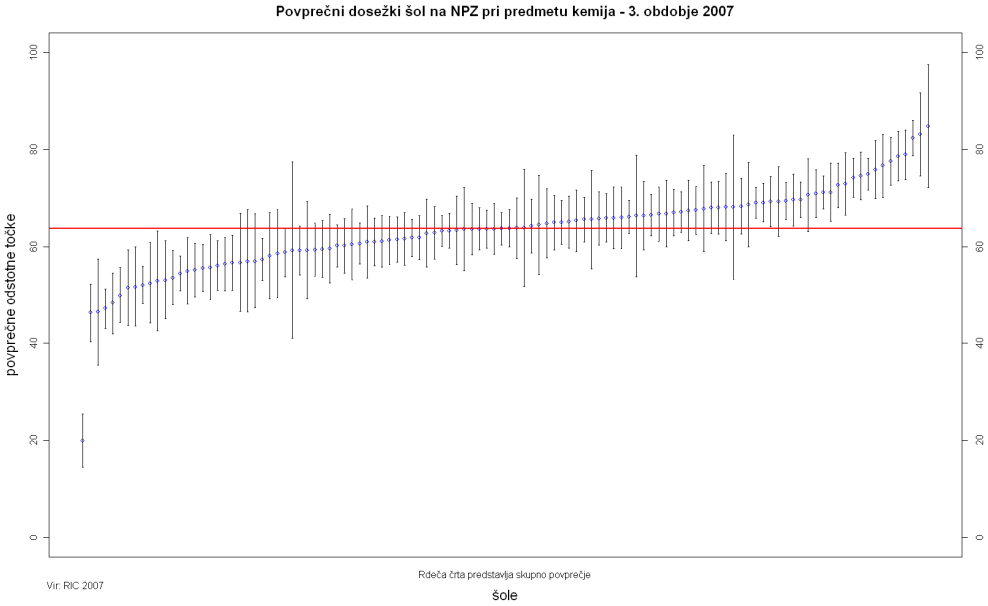

Povprečni dosežki šol se gibljejo v območju od 46 do 85 odstotnih točk. Pod 60 doseženih povprečnih točk je 27 šol, nad 70 doseženih povprečnih točk pa je 11 šol. Razlika v doseženih točkah med šolami komisijo preseneča. Za izboljšanje dosežkov je potrebno ugotoviti, katere šole so s slabšimi dosežki, kakšni so pogoji dela pri kemiji na teh šolah in ali so tudi dosežki pri drugih predmetih preverjanja na teh šolah slabši.

Preglednica 4.2.7.1.2 Porazdelitev dosežkov pri slovenščini po regijah, drugo obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	64,56	18,49	548
Goriška regija	64,80	18,51	282
Jugovzhodna Slovenija	63,91	19,76	430
Koroška regija	66,68	17,89	198
Notranjsko-kraška regija	61,49	16,73	103
Obalno-kraška regija	61,07	20,93	196
Osrednjeslovenska regija	66,34	19,68	1275
Podravska regija	64,05	18,57	743
Pomurska regija	57,18	21,17	343
Savinjska regija	62,83	20,08	527
Spodnjeposavska regija	58,30	21,28	117
Zasavska regija	58,92	17,94	124

Državnemu povprečju so se najbolj približali v petih geografskih regijah: Podravski, Savinjski, Gorenjski in Goriški regiji ter Jugovzhodni Sloveniji. Nižje povprečje od državnega povprečja je mogoče zaslediti v šestih regijah: Pomurski, Zasavski, Spodnjeposavski, Notranjsko-kraški in Obalno-kraški. Od teh regij so dosegli učenci najnižje povprečje v treh regijah: Pomurski, Zasavski in spodnjeposavski regiji. Višje povprečje od državnega so dosegli v Osrednjeslovenski regiji.

4.2.7.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Preglednica 4.2.7.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	37	Indeks težavnosti	0,55
Število postavk	33	Indeks zanesljivosti	0,90
Možne točke	33	Indeks diskriminativnosti	0,44
Povprečno št. točk	18,1		
Povprečno št. odstotnih točk	54,9		
Standardni odklon odstotnih točk	22,4		

Statistične podatke med rednim in naknadnim rokom je težko primerjati, saj je bilo na rednem roku 4937 učencev, na naknadnem pa le 37 učencev. Razlike med statističnimi podatki za oba roka niso velike. Povprečno število doseženih točk je bilo na naknadnem roku za 2,8 točk manjše kot na rednem. Na osnovi tega lahko z veliko verjetnostjo zaključimo, da sta bila oba preizkusa pripravljena po enakih kriterijih in med seboj uravnotežena.

4.2.7.3 Sklepne ugotovitve

Predmetna komisija za kemijo ugotavlja, da so bile naloge v preizkusu ustrezno sestavljene. Učenci niso imeli težav pri razumevanju besedil in navodil za reševanje. To kaže na dejstvo, da učenci poznajo tipe nalog in pristope k njihovemu reševanju. Nadzorni učitelji so ugotovili, da so učenci pri reševanju nalog hiteli in se niso dovolj poglobili v branje nalog, kar je lahko tudi eden izmed vzrokov za napačne rešitve, in da večina učencev po končanem reševanju ni preverila svojih odgovorov, čeprav so imeli za to dovolj časa.

V uspešnosti pri reševanju nalog izbirnega tipa in nalog kratkih odgovorov, v rednem roku, ni bistvenih razlik. Razlike v uspešnosti reševanja nalog, ki preverjajo zgolj znanje in poznavanje (prva

kognitivna raven), in nalog, ki preverjajo razumevanje in uporabo (druga kognitivna raven), je minimalna. Učenci so bili uspešni tudi pri reševanju problemov oziroma strukturiranih nalog in nalog, ki zahtevajo samostojno interpretacijo tabel in grafov (tretja kognitivna raven).
Vsebine, ki delajo učencem težave in kjer je največ razlik v uspešnosti pri reševanju, so: (1) lastnosti in spremembe snovi: razlike v lastnostih trde in mehke vode (7. razred); (2) razlikovanje med kemijskimi in fizikalnimi spremembami (7. razred); (3) zgradba snovi: delci snovi, povezovanje zgradbe in lastnosti snovi (8. razred); (4) poimenovanje organskih spojin po IUPAC nomenklaturi (9. razred); (5) poznavanje funkcionalnih skupin kisikovih organskih spojin (9. razred); (6) ločevanje med topljencem, topilom in raztopino ter kvantitativni odnosi: računanje masnega deleža (9. razred).
Iz tega pregleda je razvidno, da učitelji premalo nadgrajujejo spoznavanje kemijskih vsebin po vertikali izobraževanja. Iz rezultatov preizkusa je razvidno, da učitelji ne povezujejo kemijskih vsebin, ki jih učenci spoznajo pri predmetu naravoslovje (6. in 7. razred) z vsebinami pri predmetu kemija (8. in 9. razred). Vsebine obravnavajo ločeno med seboj kot zaključene enote in jih ne povezujejo. Razumevanje vsebin, podanih v nižjih razredih, je osnova za njihovo nadgrajevanje pri učenju in poučevanju v višjih razredih. Pri podajanju novih pojmov in povezav med njimi se mora učitelj prepričati, kaj o tem učenci že vedo in na tem graditi novo znanje. Cilj izobraževanja naj bo sinteza znanja z razumevanjem, ki je tudi bolj trajno.
Iz rezultatov nalog preizkusa je tudi razvidno, da učitelji premalo poudarjajo soodvisnost zgradbe snovi z njenimi lastnostmi. Razumevanje te soodvisnosti učencev lahko razvijemo, če pri poučevanju izhajamo iz povezovanja makroskopskega nivoja, ki ga zaznamo s čutili, ugotovitve razložimo na submikroskopskem nivoju in jih zapišemo na simbolnem nivoju formul, enačb in drugih zapisov. Pomen tega pristopa je potrdila vrsta raziskav in je tudi že vključen v sodobne učbenike, pri pouku v naših šolah pa je premalo prisoten.
Pri poučevanju naravoslovnih predmetov so ključne aktivnosti, med katerimi izstopa po pomenu eksperimentalno delo. Rezultati pri nekaterih nalogah (poznavanje metod ločevanja čistih snovi iz zmesi) preizkusa kažejo na premalo eksperimentalnega dela v šoli in šibko povezovanje ugotovitev pri eksperimentalnem delu z razlago novih pojmov. Vzrok temu je lahko tudi preveliko število aktivnosti učencev pri pouku in s tem povezanim pomanjkanjem časa za pogovor med učiteljem ter učenci in učenci samimi. Učenci sicer aktivnost izpeljejo, zmanjka pa časa za razgovor o rezultatih in s tem za njihovo povezovanje z obravnavanimi pojmi. Tako čas za aktivnosti ni ustrezno izkoriščen, pogosto učenci delajo aktivnost zaradi aktivnosti.

4.2.8 Predmetna komisija za fiziko

Opis izhodišč in zasnove preizkusa
Predmetna komisija je na začetku šolskega leta pregledala obstoječa izhodišča ter zasnovo preizkusa in opredelila: čas reševanja (60 minut), tipe nalog, razmerja med taksonomskimi ravnmi in vsebinska področja.

Vsebinsko naloge pokrivajo fizikalne vsebine naravoslovja v 7. razredu (svetloba, zvok in valovanje) ter fizike v 8. in 9. razredu, to so: sile in tlak, delo in energija, gibanje, vesolje, elektrika. Deleže navedenih vsebin v preizkusu smo določili v skladu z njihovimi deleži v učnem načrtu in s pomenom, ki ga imajo za splošno izobrazbo. Tako smo namenili: svetlobi, zvoku in valovanju od 8 do 10 odstotkov, silam in tlaku od 22 do 25 odstotkov, delu, energiji in toploti okoli 20 odstotkov, gibanju okoli 20 odstotkov, vesolju okoli 5 odstotkov in elektriki (električnemu toku, napetosti, delu in uporu) od 22 do 25 odstotkov točk. Po tipih nalog smo naloge razvrstili v naloge izbirnega tipa in kratkih odgovorov (10 do 12 nalog po eno točko) ter kratke računske naloge, naloge s slikovnim odgovorom ter strukturirane naloge (8 do 10 nalog po 2 do 4 točke glede na število stopenj reševanja). V mrežnem diagramu smo dele strukturiranih nalog razvrščali po tipih, kjer se je to dalo, zato imamo čisto »strukturiranih« nalog na videz relativno malo. Po taksonomskih ravneh smo naloge razvrstili v tri ravni: prva raven (znanje in poznavanje) okoli 20 odstotkov, druga raven (razumevanje in uporaba) okoli 55 odstotkov in tretja raven (samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, analiza, vrednotenje) okoli 25 odstotkov. Največji delež je odmerjen razumevanju in uporabi, ker sta po mnenju predmetne komisije za učence pri tej starosti in na tem nivoju izobraževanja pri fiziki

razumevanje in sposobnost uporabe znanja na konkretnih primerih ključna iz dveh razlogov. Prvi je ta, da je pri fiziki od vseh naravoslovnih predmetov učencem zakonitosti narave najenostavneje predstaviti s preprostimi ponovljivimi poskusi in jih tako prepričati v veljavnost teh zakonitosti. Drugi razlog je velik pomen fizike za celotni človeški družbeno-tehnološki razvoj, ki ga učenci lahko cenijo mnogo bolj, če sami razumejo osnovne fizikalne zakonitosti, ki opisujejo naravo in tehniko okoli nas. Poleg navedenega smo v mrežne diagrame vključili pri vsaki nalogi oziroma delu naloge tudi cilj(e) iz veljavnih učnih načrtov, ki ga (jih) naloga preverja.

Strukturo preizkusa, vsebinska izhodišča pri sestavi preizkusa in vlogo ter pomen nacionalnega preverjanja znanja fizike je predmetna komisija predstavila učiteljem fizike v začetku šolskega leta 2006/2007 na prvem sklicu študijskih skupin.

4.2.8.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz fizike ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Iz preglednice 4.2.8.1.1 je razvidno, da je nacionalno preverjanje znanja iz fizike v rednem roku opravljalo 4548 učencev. Povprečno število doseženih točk je 16,8 ali 46,6 odstotka. Število vseh točk v preizkusu je bilo 36. Najboljši dosežek 35 točk je doseglo 8 učencev, najmanj točk, to je 1 točko, pa le en učenec. Težavnost nalog (IT) se dokaj enakomerno spreminja od 0,1 do 0,9, kar potrjuje, da je preizkus sestavljen uravnoteženo in dobro meri razlike v znanju posameznih učencev.
Povprečno število doseženih točk je na prvi pogled nizko, vendar je rezultat pričakovan glede na rezultate preverjanj iz prejšnjih let, ko si je fiziko izbiralo le relativno malo (do okoli 100) učencev, ki jih je fizika zelo zanimala in so dosegali nadpovprečno dobre rezultate tako pri fiziki kot na celotnem takratnem preverjanju znanja, in glede na cilje in strukturo učnega načrta, ki smo ga uporabili kot osnovo za pripravo preizkusov. Rezultati preverjanja ne kažejo zgolj uspešnosti oziroma neuspešnosti učencev pri predmetu fizika, temveč bolj razliko med tistim, kar si v skladu z učnim načrtom in splošnimi smernicami želimo, da bi se učenci pri predmetu fizika naučili, in fizikalnim znanjem, ki ga učenci ob koncu osnovne šole pokažejo. Glavna naloga nacionalnega preverjanja znanja je po mnenju predmetne komisije za fiziko v skladu z navodili Državne komisije izmeriti, kaj učenci znajo in česa ne. Zato je bolj pomembna relativna porazdelitev učencev znotraj okvirov učnega načrta, ne pa absolutni dosežki na nacionalnem preverjanju. Seveda bi višji dosežki pomenili več znanja, a če tega ni, ga ni in v prihodnjih letih si lahko samo želimo, da bomo izmerili več znanja. Nikakor ne bomo nižali zahtevnosti preizkusa zato, da bodo dosežki boljši, saj s tem svojega dela ne bi opravili korektno in s tem ne bi koristili prav nikomur. Zagotovo bomo na podlagi rezultatov učiteljem fizike predlagali spremembe v poučevanju fizike v tistih delih oziroma na tistih področjih, kjer bomo imeli za to trdne argumente. Več bomo o tem bomo spregovorili v razdelku Sklepne ugotovitve na koncu prispevka.

Preglednica 4.2.8.1.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4548	Indeks težavnosti	0,47
Število postavk	36	Indeks zanesljivosti	0,82
Možne točke	36	Indeks diskriminativnosti	0,32
Povprečno št. točk	16,8		
Povprečno št. odstotnih točk	46,6		
Standardni odklon odstotnih točk	16,9		

Največje število doseženih točk (35) je doseglo 8 učencev, najmanjše število doseženih točk (1) pa 1 učenec. Povprečno število doseženih točk je 16,8 ali 46,6 odstotnih točk.

Analize dosežkov po postavkah iz mrežnega diagrama

Pregled nalog glede na preverjana področja fizike, cilje in taksonomske ravni (Bloomova klasifikacija) je zbran v preglednici 4.2.8.1.1**,** poleg tega sta vsaki nalogi dodana indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID). Minimalni cilji so pisani navadno, temeljni pa polkrepko. Pri strukturiranih nalogah (naloge **14.b**, **17.c**, **18**, **20.b**) smo združili kognitivno raven in cilje za obe točki pri tem delu naloge, indeksa IT in ID pa kljub temu pišemo za vsako točko (vsak korak na poti do rešitve) posebej.

Preglednica 4.2.8.1.2 Razporeditev nalog glede na preverjana področja fizike, cilje in taksonomske ravni (Bloomova klasifikacija). Pri vsaki nalogi je dodan indeks težavnosti (IT) in indeks diskriminativnosti (ID). Minimalni cilji so pisani navadno, temeljni pa polkrepko.

SVETLOBA, ZVOK, VALOVANJE				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
1	Ve, da se svetloba na meji dveh snovi deloma odbije, deloma lomi.	I	0,83	0,22
12.1	Ve, da telo vidimo, če je osvetljeno (odbija svetlobo ali samo oddaja svetlobo – svetilo) in če ta svetloba pade v naše oko.	I	0,76	0,31
12.2	Spozna, da svetloba posreduje sliko okolice; predmet vidimo v odbiti svetlobi – slika v ravnem zrcalu. Ve, da se svetloba na meji dveh snovi deloma odbije, deloma lomi.	I	0,51	0,25
SILE IN TLAK				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
2	**Poišče dani sili nasprotno silo. Ugotovi, ali je telo v ravnovesju ali ne.**	II	0,25	0,11
3	Razloži preproste primere vzajemnega delovanja sil.	II	0,55	0,20
4	Razločuje homogena in nehomogena telesa.	I	0,38	0,19
13.1	Razlikuje med silami, ki delujejo ob dotiku in silami, ki delujejo na daljavo. **Zna izbrati ene in druge sile.**	II	0,46	0,20
13.2	**Ugotovi, ali je telo v ravnovesju ali ne.**	I	0,43	0,44
14.1	**Ugotovi, ali je telo v ravnovesju ali ne.**	II	0,40	0,21
14.2	Izračuna tlak iz sile in ploskve in zna uporabiti zapis $p = F / S$.	II	0,35	0,46
14.3			0,10	0,36
14.4	Na preprostih primerih pojasni odvisnost tlaka od sile in ploskve.	III	0,45	0,26
DELO, ENERGIJA IN TOPLOTA				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
5	Ve, da se notranja energija telesu poveča, če toploto prejme, in da se mu zmanjša, če toploto odda.	III	0,51	0,19
6	**Zna ugotoviti povečanje in zmanjšanje potencialne energije.** Pove, da je sprememba potencialne energije odvisna od višinske razlike med začetno in končno lego telesa.	III	0,57	0,19
7	Izračuna prejeto ali oddano toploto po zapisu $Q = mc\Delta T$.	II	0,25	0,34
8	Navede primere, ko sila opravlja delo. **Ve, da sila, ki deluje pravokotno na smer gibanja, ne opravlja dela.**	II	0,39	0,01
15.1	**Zna ugotoviti povečanje in zmanjšanje potencialne energije.** Pove, da je sprememba potencialne energije odvisna od višinske razlike med začetno in končno lego telesa.	III	0,60	0,28
15.2	**Pove, da se energija pretvarja iz ene oblike v drugo in da se celotna energija v zaprtem sistemu ohranja. Opiše primere, za katere velja izrek o kinetični energiji.**	III	0,29	0,38
15.3	**Pove, da se energija pretvarja iz ene oblike v drugo in da se celotna energija v zaprtem sistemu ohranja.**	III	0,30	0,32

GIBANJE				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
9	**Pozna zvezo med vsoto zunanjih sil, maso in pospeškom $F_R = ma$.**	II	0,71	0,26
16.1	Grafično prikaže odvisnost hitrosti od časa in odvisnost poti od časa in graf razloži. Iz narisanega grafa zna odčitati neznane vrednosti.	II	0,79	0,32
16.2	Grafično prikaže odvisnost hitrosti od časa in odvisnost poti od časa in graf razloži. Iz narisanega grafa zna odčitati neznane vrednosti.	II	0,36	0,35
17.1	Loči med enakomernim in neenakomernim gibanje. **Med naštetimi primeri izbere enakomerno oziroma neenakomerno gibanje.**	I	0,75	0,41
17.2	Loči med enakomernim in neenakomernim gibanje. **Med naštetimi primeri izbere enakomerno oziroma neenakomerno gibanje.** Iz narisanega grafa zna odčitati neznane vrednosti.	I	0,76	0,32
17.3	**Zna izračunati pot, če je $v_Z = 0$: $s = \frac{1}{2}at^2$, $s = \bar{v}t$.**	II	0,21	0,58
17.4			0,19	0,57
VESOLJE				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
18.1	Ve, da telo vidimo, če je osvetljeno (odbija svetlobo ali samo oddaja svetlobo – svetilo) in če ta svetloba pade v naše oko. Spozna, da svetloba posreduje sliko okolice; predmet vidimo v odbiti svetlobi – slika v ravnem zrcalu.	II	0,62	0,39
18.2			0,18	0,37
ELEKTRIČNI TOK, NAPETOST, DELO IN UPOR				
Naloga	Cilj	taks. raven	IT	ID
10	Pozna napetost in enoto zanjo. **Ve, da je napetost sposobnost generatorja, da lahko poganja električni tok. Ve, da je enota za napetost volt.**	II	0,42	0,32
11	**Pozna izrek o ohranitvi naboja.** Izračuna pretočeni naboj iz toka in časa in pozna enoto zanj. Zna uporabiti zapis $e = It$.	III	0,54	0,14
19.1	Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu. **Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.**	II	0,60	0,36
19.2	Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu. **Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.**	II	0,30	0,41
19.3	Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu. **Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.**	II	0,89	0,24
20.1	Loči med vzporedno in zaporedno vezavo elementov v krogu. **Uporablja dogovorjena znamenja za risanje posameznih delov električnega kroga.**	II	0,66	0,37
20.2	Računa električno delo in električno moč: $A_e = eU$; $P = UI$; $A_e = UIt$; $A_e = Pt$. Ve, da je enota za moč vat (W). **Pove, da je pri vzporedni vezavi tok pred cepitvijo enak vsoti tokov v posameznih vejah:** $I = I_1 + I_2 + \ldots + I_n$. Pozna Ohmov zakon. **Opredeli upor kot količnik med električno napetostjo in električnim tokom** $R = U/I$.	II	0,23	0,56
20.3			0,15	0,48

Iz preglednice 4.2.8.1.2 zlahka preberemo, kako so učenci reševali naloge po določenih nalogah oziroma postavkah iz mrežnega diagrama in na ta način ugotavljamo, katere cilje so učenci usvojili na posameznih vsebinskih področjih. Zavedati se moramo, da tovrstne ugotovitve niso enoznačne in da taka analiza ne da realne slike, ker je ciljev pri posamezni vsebini v učnem načrtu mnogo več, kot jih je bilo preverjenih na nacionalnem preverjanju znanja iz fizike. Poleg tega je posameznim vsebinam v učnem načrtu namenjenih različno število ur (od tod tudi več ali manj vprašanj za določeno vsebino v preizkusu), po vsebinah pa se spreminja tudi razmerje taksonomskih ravni.
Kot primer si poglejmo vsebine iz naravoslovja, torej vsebinsko področje "svetloba, zvok, valovanje". V preizkusu so tem vsebinam namenjene tri točke, kar pomeni tri kratka vprašanja, ki vseh treh taksonomskih ravni pod tem naslovom ne pokrijejo v razmerju, ki je zapisan v strukturi preizkusa. Obravnava fizikalnih vsebin iz naravoslovja v 7. razredu je prilagojena matematičnemu znanju učencev te starosti, torej se vsebinsko področje "svetloba, zvok, valovanje" po matematični zahtevnosti ne more niti približno primerjati z vsebinskimi področji, kot sta "gibanje" v 9. razredu ali "sile in tlak"

v 8. razredu. V splošnem je "povprečna" taksonomska raven vsebin "svetloba, zvok, valovanje" nižja od ostalih.
Podobno velja za vsebinsko področje "vesolje", ki mu namenjamo glede na učni načrt le dve točki in je nujno mnogo bolj leksikonsko oziroma enciklopedično naravnano kot ostala področja.

Glede na zapisano je predmetna komisija posamezna vsebinska področja po taksonomskih ravneh v letošnjem preizkusu razvrstila takole:

1. "svetloba, zvok, valovanje" bi lahko v povprečju ocenili kot poglavje taksonomske ravni I,
2. poglavje "sile in tlak" zajema taksonomske ravni od I do III, vendar bi jo lahko v povprečju ocenili kot poglavje taksonomske ravni II, ker ta prevladuje,
3. poglavje "delo, energija in toplota" sodi med taksonomsko raven II in III, bližje III,
4. "gibanje" je taksonomsko med ravnema I in II, v povprečju bližje II,
5. "vesolje" sodi v taksonomsko raven II,
6. "elektrika" pa malo nad taksonomsko raven II.

Zaradi relativno nizkega števila nalog (20 nalog, 36 točk) in omejenega časa reševanja (60 minut) je med posameznimi preizkusi nemogoče ohranjati enako razmerje taksonomskih ravni po posameznih vsebinskih področjih, prav tako je nemogoče po vsebinskih področjih ohranjati razmerje različnih tipov nalog. Kljub temu predmetni komisiji uspeva sestavljati preizkuse, ki so kot celota primerljivi tako po taksonomskih ravneh kot po tipih nalog in seveda po razmerju točk, namenjenih posameznim vsebinskim področjem. To po eni strani pomeni, da je primerjava specifičnega znanja med dvema generacijama mogoča le izjemoma, po drugi strani pa bomo splošne zaključke seveda lahko spremljali iz generacije v generacijo, ki bodo opravljale nacionalno preverjanje znanja iz fizike.

Učenci imajo pri predmetu fizika na različnih vsebinskih področjih težave predvsem pri reševanju konkretnih problemov, ki so povezani z matematičnimi znanji, in pri nekaterih zahtevnejših fizikalnih konceptih, ki so pogojeni s posameznim vsebinskim področjem. Nivo izmerjenega znanja je zato močno odvisen od vsebinskega področja. Taksonomske ravni, matematična zahtevnost in vsebina se prepletajo in onemogočajo preprosto analizo. Z drugimi besedami, težko je iz rezultatov na nacionalnem preverjanju potegniti veliko splošnih zaključkov. Kljub temu smo zbrali nekaj ugotovitev, ki veljajo kolikor toliko splošno in so lahko vodilo pri bodočem delu učiteljev. Še prej poglejmo nekaj značilnosti letošnjega preizkusa. O taksonomski ravni poglavja vesolje ne moremo dosti povedati, ker je taka naloga le ena. Zanimivo je, da so naloge iz elektrike bolj taksonomske ravni II kot III – k temu pripomore dejstvo, da v nacionalnem preizkusu niso zajeti konceptualno zahtevni magnetni pojavi, ker se obravnava ta snov ob koncu 9. razreda. Gibanje je taksonomsko manj zahtevno, ker so pojmi iz gibanja učencem bolj domači kot, recimo, pojmi iz dela in energije ali magnetizma. To pa ne pomeni, da naloge iz področja gibanje učenci bolje rešujejo, ker je matematična zahtevnost tu pogosto večja od tiste pri nalogah iz drugih vsebinskih področij.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.8.1 Porazdelitev odstotnih točk pri fiziki z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

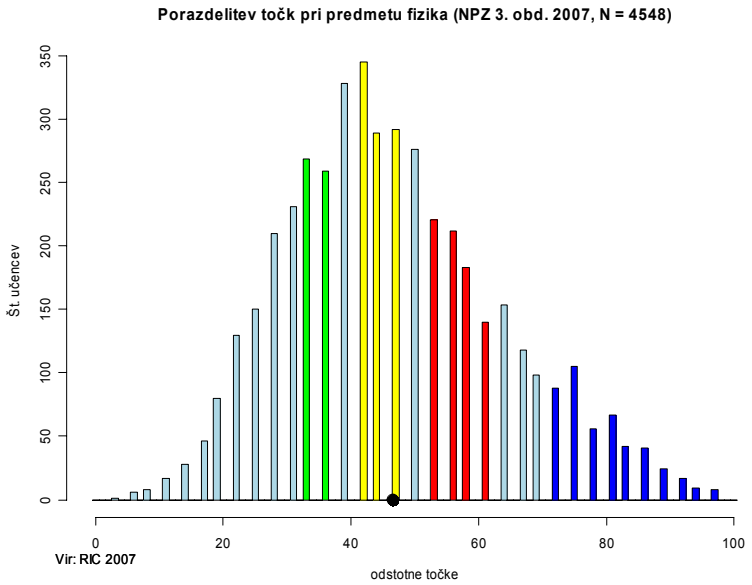

Zeleno območje

Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo spodnje četrtine dosežkov:

- poznajo barve v spektru vidne svetlobe in vedo, zakaj telesa vidimo (**1.** in **12.a naloga**),
- znajo brati podatke s preprostih grafov $v(t)$ ali $s(t)$ ali preprostejše podatke z bolj zapletenih grafov (**16.a** in **17.b naloga**),
- ločijo enakomerno in pospešeno gibanje z grafa $v(t)$ (**17.a naloga**),
- znajo s sheme električnega vezja razbrati, da teče tok skozi vse porabnike, če so vsa stikala v vezju sklenjena (**19.c naloga**).

Posredno smo izmerili še, da učenci z dosežki v zelenem območju:

- za preprost primer ugotovijo, da komponenta sile deluje v smeri gibanja in zato opravlja delo (**8. naloga**, odgovor **D**: Alja vleče sani), čeprav vsi učenci vedno ne vedo zanesljivo, katera sila opravlja delo in katera ne (**8. naloga**),
- ločijo sile ob dotiku od sil na daljavo, čeprav med električno in magnetno silo loči le najboljših 10 % celotne populacije v modrem območju (**13.a naloga**).

Učenci z dosežki v tem območju izkazujejo znanje delov fizikalnih vsebin iz predmeta naravoslovje in branje preprostih grafov. Naloge rešujejo bolj z logičnim sklepanjem na podlagi izkušenj kakor z znanjem fizike.

Učenci z dosežki v tem območju uspešno rešujejo predvsem naloge I. kognitivne ravni (znanje in poznavanje – **1.**, **12.a**, **17.a** in **17.b naloga**), pa tudi posamezne lažje naloge II. kognitivne ravni (razumevanje in uporaba – **16.a** in **19.c naloga**).

Zgled 1: 16. naloga
Deček tekmuje s psom. Grafa kažeta njuni gibanji:

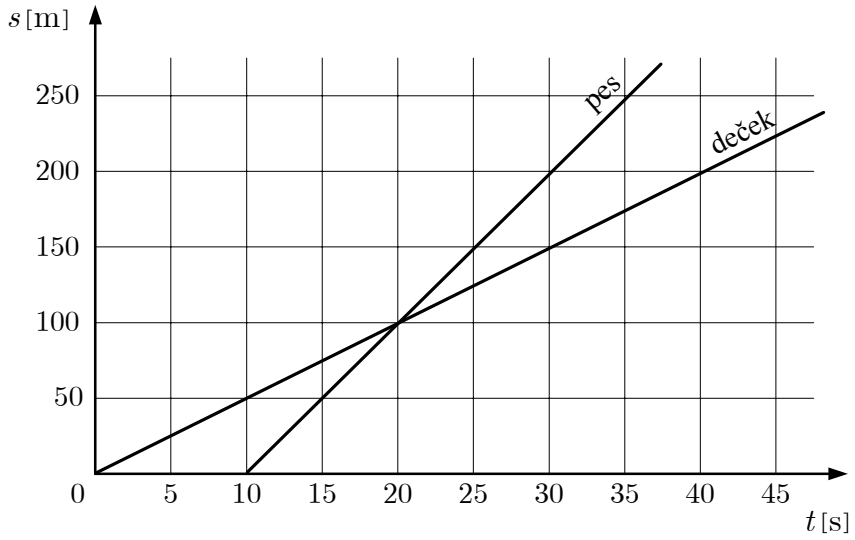

a) Kolikšno razdaljo je pretekel deček v 35 sekundah?

Odgovor: _____

b) Koliko časa teče pes, da dohiti dečka?

Odgovor: _____

Področje: gibanje
Kognitivno področje: znanje in poznavanje

Zgled 2: 19. naloga
Narisano je električno vezje.

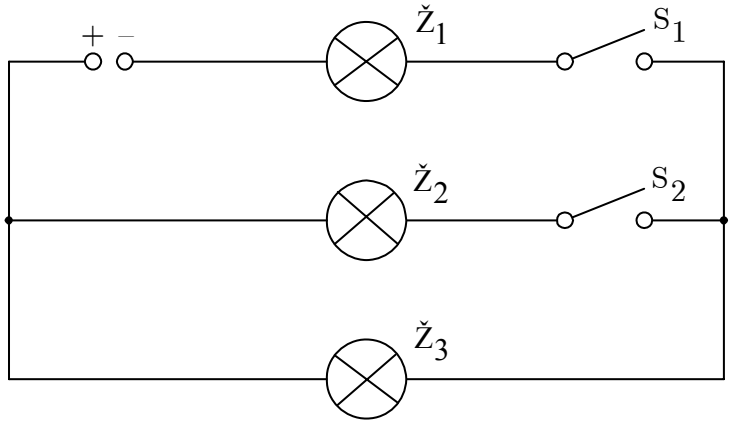

a) Skozi katere žarnice teče tok, če je vklopljeno samo stikalo S_1?

Odgovor: _____

b) Skozi katere žarnice teče tok, če je vklopljeno samo stikalo S_2?

Odgovor: _____

c) Skozi katere žarnice teče tok, če sta vključeni stikali S_1 in S_2?

Odgovor: _____

Področje: elektrika Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo med polovicama dosežkov:

- znajo uporabiti II. Newtonov zakon na preprostem primeru (**9. naloga**),
- vedo, kje je telo glede na svetilo in opazovalca, da telo vidimo osvetljeno na različne načine – primer Luninih men (prvi del **18. naloge**),
- narišejo pravilno shemo vezja vzporedne vezave porabnikov (**20.a naloga**).

Učenci z dosežki v tem območju se dobro znajdejo pri fizikalnih vsebinah iz predmeta naravoslovje in znajo z osnovnim fizikalnim znanjem rešiti preproste probleme. V preizkusu ne rešujejo uspešno nalog, ki zahtevajo nedvoumno razumevanje fizikalnih pojavov oziroma zvez med količinami.

Učenci uspešno rešujejo poleg nalog I. kognitivne ravni (znanje in poznavanje – **1.**, **12.a**, **17.a** in **17.b naloga)** tudi lažje naloge ali dele nalog II. kognitivne ravni (razumevanje in uporaba – **9.**, **16.a**, prvi del **18.**, **19.c** in **20.a naloga**).

Od učencev z dosežki v zelenem območju se ločijo predvsem po tem, da uspešno rešujejo več lažjih nalog II. kognitivne ravni. Pri reševanju pokažejo več uporabe znanja kot razumevanja.

Zgled: 9. naloga

Telo z maso $1\ \mathrm{kg}$ se giblje s stalnim pospeškom $2\ \frac{\mathrm{m}}{\mathrm{s}^2}$.

Kolikšna je rezultanta zunanjih sil na telo?

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A $0{,}5\ \mathrm{N}$

B $1\ \mathrm{N}$

C $2\ \mathrm{N}$

D $3\ \mathrm{N}$

Področje: gibanje Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki določajo mejo zgornje četrtine dosežkov:

- znajo na preprostih primerih uporabiti oziroma prepoznati zakon o vzajemnem delovanju sil (**3. naloga**),
- vedo, zakaj vidimo osvetljena telesa v določeni barvi (**12.b naloga**),
- izračunajo spremembo potencialne energije zaradi spremembe lege (**15.a naloga**),
- znajo s sheme električnega vezja razbrati, ali je zaradi vključenega stikala električni krog sklenjen ali ne (**19.a naloga**), vendar spregledajo vlogo vira v električnem krogu – da tok tudi po sklenjenem krogu ne teče, če v njem ni vira primerjava reševanja **19.a naloga** (rdeče območje) in **19.b naloga** /modro območje/).

Področja, ki jih obvladajo, so fizikalne vsebine iz predmeta naravoslovje in uporaba osnovnih fizikalnih zakonitosti pri reševanju problemov. V preizkusu niso uspešno reševali nalog, ki zahtevajo razumevanje fizikalnih pojavov oziroma zvez med posameznimi količinami.

Učenci uspešno rešujejo več nalog II. kognitivne ravni (razumevanje in uporaba – **3.**, **9.**, **16.a**, prvi del **18.**, **19.a, 19.c** in **20.a naloga**), pri tem še vedno bolj obvladajo uporabo enačb in zakonov, manj pa razumevanje zakonitosti. Učenci uspešno rešujejo večino nalog I. kognitivne ravni (znanje in poznavanje – **1.**, **12.a**, **12.b**, **17.a** in **17.b naloga**) in tudi lažje naloge III. kognitivne ravni (samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza – **15.a naloga**).

Zgled: 15. naloga
Žogico z maso $10\ \mathrm{dag}$ spustimo z višine $4\ \mathrm{m}$. V legi 1 je skupna energija žogice $4\ \mathrm{J}$.

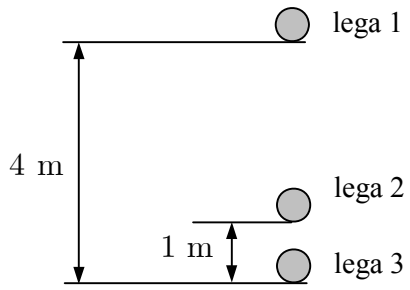

a) Kolikšna je sprememba potencialne energije žogice med legama 1 in 2?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A $1\ \mathrm{J}$

B $2\ \mathrm{J}$

C $3\ \mathrm{J}$

D $4\ \mathrm{J}$

b) Kolikšna je sprememba kinetične energije žogice med legama 1 in 2?

Odgovor: _____

c) Kolikšna je skupna energija žogice v legi 2?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A 1 J

B 2 J

C 3 J

D 4 J

Področje: delo in energija Kognitivno področje: samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje, analiza

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri fiziki so v zgornji desetini dosežkov:

- ločijo homogena in nehomogena telesa (**4. naloga**),
- med naštetimi primeri izberejo tiste, pri katerih se notranja energija spremeni zaradi prejete ali oddane toplote (**5. naloga**),
- razumejo pomen spremembe lege težišča v navpični smeri za spremembo potencialne energije (**6. naloga**),
- ločijo med vzporedno in zaporedno vezavo virov napetosti in ugotovijo, kolikšna je napetost enakih vzporedno vezanih virov (**10. naloga**),
- uporabijo zakon o ohranitvi električnega naboja (**11. naloga**),
- ločijo sile ob dotiku od sil na daljavo in električno silo od magnetne sile (**13.a naloga**),
- vedo, da je mirujoče telo v ravnovesju in da je vsota vseh sil na mirujoče telo enaka nič (**13.b naloga**),
- vedo, da je mirujoče telo v ravnovesju in poiščejo dani sili nasprotno enako silo (**14.a naloga**),
- izberejo ustrezne podatke in izračunajo tlak po enačbi $p = F/S$ (prvi del **14.b naloga**),
- sklepajo, kako je velikost tlaka pri enaki sili odvisna od velikosti ploskve (**14.c naloga**),
- vedo, da se celotna energija sistema ohranja, če ni zunanjih sil razen teže (**15.c naloga**), in da se tedaj energija pretvarja iz ene oblike v drugo (**15.b naloga**),
- razumejo graf $s(t)$ za enakomerno gibanje in z grafa preberejo podatke, s katerimi določijo iskano količino, ki je ne morejo prebrati neposredno z grafa (**16.b naloga)**,
- preberejo podatke za izbrani odsek z grafa $v(t)$ in izračunajo povprečno hitrost pri enakomerno pospešenem/pojemajočem gibanju (prvi del **17.c naloga**),
- s povprečno hitrostjo za izbrani odsek grafa $v(t)$ izračunajo pot pri enakomerno pospešenem/pojemajočem gibanju, če je začetna/končna hitrost enaka nič (drugi del **17.c naloge**),
- s sheme električnega vezja razberejo, ali je zaradi vključenega stikala električni krog sklenjen ali ne (**19.b naloga**) in vedo, da električni tok teče le, če je v električnem krogu tudi vir napetosti (primerjava reševanja **19.a naloge** /rdeče območje/ in **19.b naloge** /modro območje/),
- znajo z enačbo za moč $P = UI$ izračunati električni tok (prvi del **20.b naloge**).

To je območje najvišjih 10 % dosežkov v celotni populaciji. Učenci z dosežki v tem območju so uspešno reševali vse naloge oziroma dele nalog iz preizkusa, razen izjem (kratke naloge izbirnega tipa

2., 7. in **8. naloga** ter zadnji koraki strukturiranih nalog **14.b**, **18.** in **20.b naloga**), ki so podrobno opisane v naslednjem razdelku (naloge s težavnostjo nad modrim območjem). Učenci kažejo znanje zahtevnejših vsebin iz poglavij delo in energija, sile in tlak, gibanje in elektrika. Fizikalne pojave dobro opazujejo in opisujejo. Razumejo fizikalne zakonitosti pojavov, znajo dobro sklepati in analizirati.

Učenci uspešno rešujejo vse naloge I. in III. kognitivne ravni (znanje in poznavanje; samostojno reševanje novih problemov, vrednotenje, analiza) in velik del nalog II. ravni (razumevanje in uporaba). Zanimivo je, da rešujejo z manj kakor 65 % uspešnostjo le posamezne naloge II. ravni.

Zgled 1: 6. naloga
Opeka leži na tleh na največji ploskvi.
Na različne načine jo položiš na zidarski oder. V katerem primeru si opravil največ dela?
Upoštevaj, kako se je spremenila lega težišča.

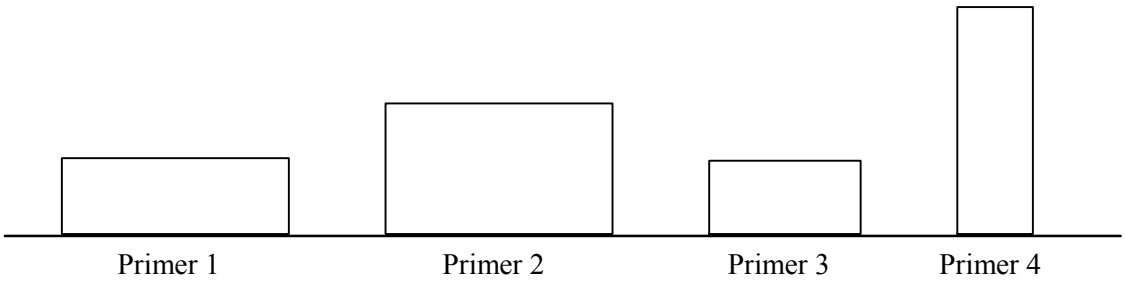

A V primeru 1.

B V primeru 2.

C V primeru 3.

D V primeru 4.

Področje: delo in energija Kognitivno področje: samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje, analiza

Zgled 2: 20. naloga
Dve enaki žarnici v hišni napeljavi sta vzporedno vezani na napetost $220\ \mathrm{V}$. Vsaka žarnica ima moč $100\ \mathrm{W}$.

a) Nariši shemo vezave.

b) Kolikšen skupni tok teče skozi žarnici?

Odgovor: _____

Področje: elektrika Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Naloge nad modrim območjem
Tako smo poimenovali naloge, ki so jih tudi učenci z najvišjimi 10 % dosežkov reševali z manj kakor 65 % uspešnostjo. Ugotovitve zato veljajo za celotno populacijo.

Učenci niso uspešno reševali nalog, ki so zahtevale:

- uporabo zakona o ravnovesju sil in zakona o vzajemnem učinku; učenci zamenjujejo merjenje sil s silomerom s seštevanjem vzporednih sil (**2. naloga**),
- razumevanje izmenjave toplote med dvema telesoma (**7. naloga**),
- natančno razumevanje, katera sila opravlja delo in katera sila ne opravlja dela (**8. naloga**),
- pretvarjanje enot; učenci uporabljajo napačne enote oziroma narobe pretvarjajo enote, recimo za tlak (**14.b naloga)**,
- več korakov do končne rešitve; učenci niso uspešno dokončali reševanja strukturiranih nalog (drugi del **14.b naloge** in drugi del **20.b naloge**),
- pravilno poimenovanje vseh štirih Luninih men (drugi del **18. naloge**).

Celo učenci z najvišjimi dosežki imajo težave z razumevanjem nekaterih osnovnih fizikalnih pojavov in zakonitosti. Tri značilne naloge posebej navajamo in pojasnjujemo rezultate (**2.**, **7.** in **8. naloga**). Poleg tega je celotni populaciji že strukturiran problem z dvema korakoma zelo trd oreh, saj so učenci z dosežki v zgornji desetini uspešno rešili samo eno tako nalogo (**17.c**) od treh, ki so bile v preizkusu (še **14.b** in **20.b**). Slaba rešljivost teh nalog je po mnenju predmetne komisije lahko tudi posledica pomanjkanja matematičnih spretnosti oziroma znanja. Vse naloge, ki jih učenci niso uspešno reševali, so bile II. in ne III. kognitivne ravni. Iz tega lahko sklepamo, da nekaterih vsebin ne razumejo dobro niti učenci z najvišjimi dosežki, samo sklepanje in analiziranje pojavov pa zanje ne pomeni zelo velikih težav. Od gornjih nalog je še najmanj zaskrbljujoč drugi del **18.** naloge, kjer so težave učencev izhajale največkrat iz zamenjave pojmov mlaj in ščip, to pa za samo fizikalno sliko pojavljanja Luninih men ni temeljno.

Primeri nalog izbirnega tipa nad modrim območjem, ki posredno nakazujejo šibko razumevanje nekaterih osnovnih fizikalnih zakonitosti oziroma kažejo na pristop učencev do fizikalnih problemov, so:

2. naloga, kjer so učenci silo uteži (10 N) očitno razdelili med oba silomera, saj so napačni odgovor **A** izbirali približno dvakrat pogosteje kakor pravilni odgovor **D**. To kaže, da se v situaciji, ki ni identična šolskim primerom, hitro zmedejo ali pa ne razumejo razlike med razstavljanjem sil, pogojem za ravnovesje sil in zakonom o vzajemnem učinku. Učenci se odločijo za prvo rešitev, ki se jim zdi podobna tistemu, kar so srečali pri pouku – v tem primeru zato nepravilno razstavijo silo, in ne ugotovijo, da ne gre za razstavljanje sil.

2. naloga
Kilogramska utež, ki jo kaže slika, je v ravnovesju. Kolikšni sili kažeta silomera?

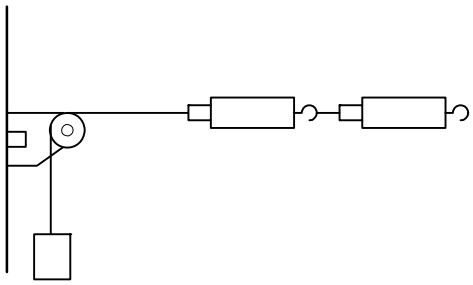

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Prvi 5 N, drugi 5 N.

B Prvi 5 N, drugi 10 N.

C Prvi 10 N, drugi 5 N.

D Prvi 10 N, drugi 10 N.

Področje: sile Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

7. naloga, kjer iščemo temperaturo mešanice dveh enakih količin vode z začetnima temperaturama 80 °C in 16 °C, je bila za predmetno komisijo največje presenečenje v negativnem smislu. Pogostost napačnega odgovora **B** (64 °C = 80 °C – 16 °C) je bila okoli 2,6 krat večja od pogostosti pravilnega odgovora **C** [48 °C = ½ (80 °C + 16 °C)]. Tega si v predmetni komisiji ne znamo pojasniti drugače, kakor da se učenci računskih nalog – če ne zahtevajo zgolj vstavljanja števil v osnovne fizikalne enačbe – lotijo tako, da s številskimi podatki naredijo najpreprostejše računske operacije. Rezultati te naloge, žal, nedvoumno kažejo na pomanjkljivo razumevanje fizikalnih zakonov oziroma odsotnost sklepanja, s katerim bi to nalogo učenec lahko rešil zgolj z znanjem, ki bi ga moral usvojiti v 6. razredu pri predmetu naravoslovje. Razen učencev z dosežki v zgornji desetini začnejo učenci računati, preden premislijo o fizikalnih zakonitostih pojava. Ko zagledajo med rešitvami rezultat svojega (napačnega) računa, pravilnosti odgovora ne preverjajo več. Zanimivo je, da odgovora D skoraj niso izbirali (preglednica 4.2.8.3.1 v razdelku Sklepne ugotovitve), medtem ko so odgovor A izbirali sicer malokrat (preglednica 4.2.8.3.1), a še vedno več kot 16-krat bolj pogosto kot odgovor D.

7. naloga

V posodi je 100 ml vode s temperaturo 16 °C. Vanjo dolijemo še 100 ml vode s temperaturo 80 °C. Kolikšna bo temperatura mešanice?

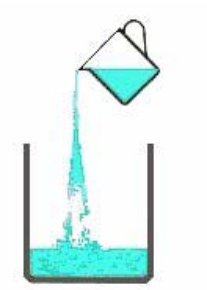

Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A 80 °C

B 64 °C

C 48 °C

D 16 °C

Področje: delo in energija Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

8. naloga je težja in zahteva temeljit razmislek. Nekoliko preseneča, da je bil napačen odgovor **C** (Minka zavrti ročico vretena vodnjaka) izbran skoraj enako pogosto kakor pravilni odgovor **A (**dela ne opravlja Marko, ki nese nahrbtnik po učilnici). Očitnega razloga za takšen izid predmetna komisija ni našla. Pri tej nalogi učenci praktično niso izbrali napačnega odgovora **D** (Alja vleče sani), to pa kaže na dejstvo, da na preprostem zgledu večina učencev vendarle prepozna, katera komponenta sile opravlja delo.

8. naloga
V katerem od navedenih zgledov oseba ne opravlja dela?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.

A Marko nese nahrbtnik po učilnici.

B Gozdar zamahne s sekiro.

C Minka zavrti ročico vretena vodnjaka.

D Alja vleče sani.

Področje: delo in energija
Kognitivno področje: razumevanje in uporaba

Dosežki po spolu, šolah in regijah
Porazdelitve dosežkov po regijah, spolu in šolah ne kažejo posebnih odstopanj od povprečja.

Slika 4.2.8.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri fiziki, tretje obdobje

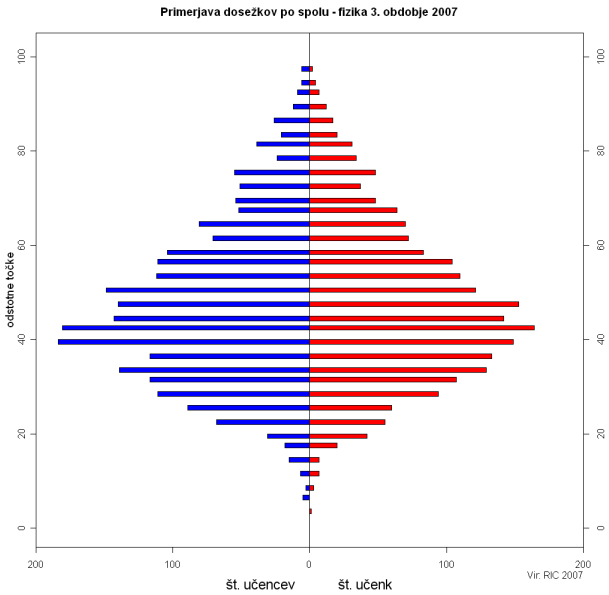

Porazdelitev po spolu je skoraj idealno simetrična, za oba spola je največje število učencev z rezultatom okoli 40 do 45 odstotkov, le čisto pri vrhu, nad rezultatom 85 odstotkov, je malenkost več dečkov, a težko govorimo o statistično zaznavnem odstopanju

Slika 4.2.8.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri fiziki, tretje obdobje

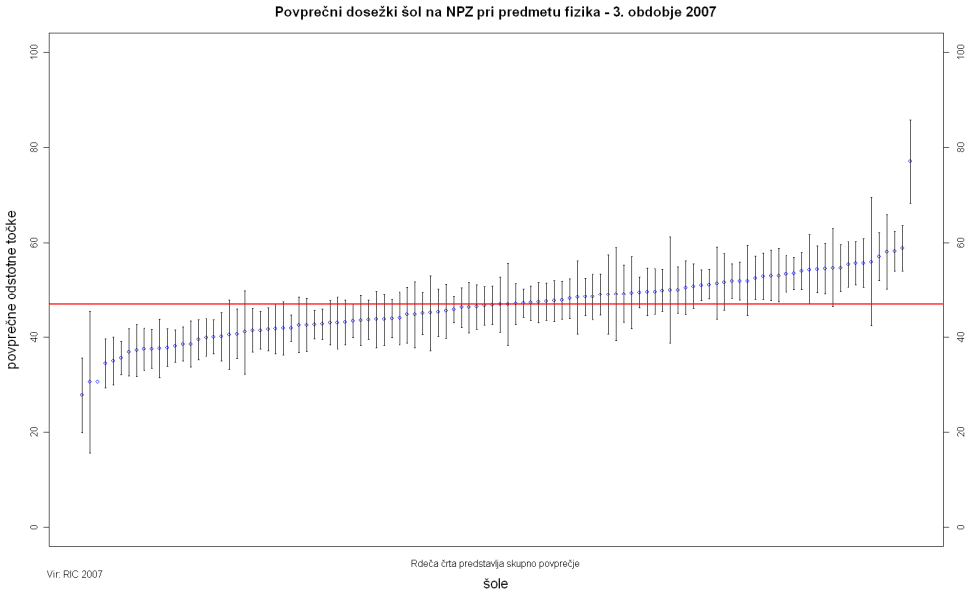

Tudi porazdelitev po šolah je relativno enakomerna, čeprav razlike med šolami obstajajo. Drugače kot pri porazdelitvi po regijah so šole skoraj linearno porazdeljene od povprečne uspešnosti okoli 35 odstotkov do povprečne uspešnosti okoli 60 odstotkov. Povprečne uspešnosti so določene s statistično natančnostjo od okoli 5 do 10 odstotkov. Dejstvo, ki resnično bode v oči, je velika uspešnost ene šole, ki ima povprečni dosežek okoli 77 odstotkov oziroma za več kot dve povprečni nedoločenosti višji kot druga najboljša šola. Razlog za veliko odstopanje je v majhnem številu učencev z nadpovprečnim rezultatom tako pri fiziki kot pri slovenščini in matematiki.

Preglednica 4.2.8.1.2 Porazdelitev dosežkov pri fiziki po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	50,49	16,30	556
Goriška regija	48,36	17,27	313
Jugovzhodna Slovenija	48,19	16,78	312
Koroška regija	45,51	17,29	117
Notranjsko-kraška regija	46,71	17,52	98
Obalno-kraška regija	43,72	17,02	188
Osrednjeslovenska regija	48,06	17,45	1129
Podravska regija	43,23	15,35	592
Pomurska regija	42,49	15,12	244
Savinjska regija	46,86	16,48	667
Spodnjeposavska regija	47,07	17,56	178
Zasavska regija	47,72	16,41	107

Porazdelitev po regijah je praktično enakomerna, saj so mediane in povprečne vrednosti vseh regij tako blizu skupnemu povprečju, da odstopanje nikjer ne presega statistične napake, s katero sta določeni mediana in povprečna vrednost za posamezno regijo. Z drugimi besedami med regijami ni statistično pomembnih razlik.

4.2.8.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz kemije ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Preglednica 4.2.8.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	34	Indeks težavnosti	0,47
Število postavk	36	Indeks zanesljivosti	0,77
Možne točke	36	Indeks diskriminativnosti	0,26
Povprečno št. točk	16,8		
Povprečno št. odstotnih točk	46,6		
Standardni odklon odstotnih točk	15,0		

Zaradi premajhnega števila (statistično gledano) udeleženih učencev na naknadnem roku nacionalnega preverjanja znanja v prispevku ne bomo podrobneje analizirali statističnih podatkov tega roka. Iz preglednice 4.2.8.2 je razvidno, da so osnovni statistični podatki naknadnega roka povsem v sozvočju z rednim rokom, saj so odstopanja med posameznimi statističnimi parametri v rednem in naknadnem roku zanemarljiva. Zaključki na podlagi rednega roka so zato splošni in veljajo tudi za naknadni rok.

4.2.8.3 Sklepne ugotovitve

Poročilo je relativno dolgo, zato bomo, za osvežitev spomina, splošne ugotovitve pospremili z obnovo komentarjev, ki smo jih pisali pri opisu območij dosežkov ob posameznih nalogah. Začnimo s tem, kaj učenci znajo, čeprav temu ne bomo posvetili preveč časa. Naš namen je namreč dati učiteljem koristne informacije in konkretne napotke, kje in kako bi veljalo učni proces spremeniti oziroma kje znanje učencev ne dosega zadovoljivo ciljev iz učnega načrta. Zato bomo več pozornosti namenili opaženim pomanjkljivostim v znanju ali razumevanju.

Naloge, ki so jih učenci najbolje reševali – to so naloge iz zelenega območja – so na tak ali drugačen način reproduktivne naloge oziroma naloge, kjer je potrebno izbrati med ponujenimi odgovori ali pa zahtevajo enciklopedično poznavanje. Tako so v povprečju učenci najbolje reševali nalogo 19.c (89-odstotno); obe stikali v vezju sta sklenjeni in napisali so, da skozi vse tri žarnice teče električni tok. Da za tem velikim odstotkom uspešnosti ni velikega razumevanja, kaže uspešnost reševanja 19.a (60 odstotkov) in 19.b (30 odstotkov). Obe nalogi sta vsebinsko enaki nalogi 19.c, le da je vklopljeno vsakič le eno stikalo. Druga zelo dobro reševana naloga (1. naloga – 83 odstotkov) je zahtevala vnos dveh manjkajočih mavričnih barv, tretja najbolje reševana naloga (16.a – 79 odstotkov) pa odčitavanje vrednosti na enostavnem grafu. Sledijo tri naloge (12.a, 17.a in 17.b naloga) z okoli 75 odstotki uspešnosti; v prvi nalogi so učenci izbrali odgovor, da predmet vidimo v odbiti svetlobi, v ostalih dveh pa so z grafa $v(t)$ prepoznali enakomerno pospešeno gibanje in odčitali čas enakomernega gibanja. Poleg tega smo iz analize reševanja dveh nalog izbirnega tipa (8. in 13.a naloga) ugotovili, da večina učencev ve, da sila v smeri gibanja opravlja delo (iz frekvence napačnega odgovora D – le 5 odstotkov – v nalogi 8), da večina učencev loči sile na daljavo od sil ob dotiku (91 odstotkov učencev je v nalogi 13.a izbralo odgovora B – električna – ali C – magnetna sila). Kot smo že zapisali, vidimo, da so vsa vprašanja, na katera odgovori pravilno večina populacije, na nivoju prepoznavanja ali ločevanja ali enostavnega odčitavanja ali poznavanja dejstev. Razumevanja konceptov oziroma fizikalnega ozadja pojavov večini populacije žal ne moremo pripisati.

Drug ekstrem so naloge, ki jih učenci v veliki večini niso uspešno reševali. Kot smo že omenili, so strukturirane naloge (14.b, 17.c in 20.b), ki zahtevajo razmislek z več kot enim korakom, zelo trd oreh za večino učencev. Absolutno najslabše reševane naloge so natančno drugi deli strukturiranih nalog in že opisana naloga o Luninih menah. Po vrsti so učenci rešili: drugi del 14.b naloge – 10 odstotkov, 20.b nalogo – 15 odstotkov, 18. nalogo – 18 odstotkov, 17.c nalogo – 19 odstotkov, temu pa sledita še dva prva dela, 17.c naloga – 21 odstotkov in 20.b naloga – 23 odstotkov. Še dve nalogi sta bili v povprečju zelo slabo reševani. To sta nalogi izbirnega tipa (2. in 7. naloga – vsaka 25-odstotno, kar ustreza naključnemu izbiranju med štirimi ponujenimi odgovori), ki se nam v predmetni komisiji nista

zdeli zelo zahtevni. V nalogi 2 mora učenec vedeti, da se sile preko vrvi in škripca prenašajo in predvsem razlikovati med seštevanjem in merjenjem sil. Zahtevnost te naloge je konceptualna in so jo podobno slabo reševali v vseh območjih dosežkov; v zelenem 20-odstotno, v rumenem 25-odstotno, v rdečem 28-odstotno in v modrem 38-odstotno. To je hkrati najslabše reševana naloga v modrem območju. Podobno so učenci reševali nalogo 7, kjer gre za izmenjavo toplote in računanje zmesne temperature za primer mešanja dveh enakih količin iste tekočine z različnima temperaturama. Porazdelitev rešljivosti te naloge znotraj območij dosežkov je mnogo manj homogena. Rešili so jo; v zelenem 11-odstotno, v rumenem 17-odstotno, v rdečem 34-odstotno in v modrem 64-odstotno. Videti je, da je koncept ohranitve energije bolj ali manj jasen le 10 odstotkom populacije z najvišjimi dosežki. Ob tej nalogi velja poudariti, da je napačen rezultat B, ki je enak razliki obeh začetnih temperatur, izbralo 2899 učencev ali 64 odstotkov oziroma kar 2,6 krat več kot pravilni odgovor C, ki ga je izbralo 1119 učencev. Za primerjavo povejmo, da so učenci z dosežki v zelenem območju najslabše reševali drugi del nalog 17.c in 20.b, vsako z manj kot 1 odstotnim uspehom, in prvi del 17.c naloge – 1,5-odstotno – ter drugi del 14.b naloge – 2-odstotno. Sklepamo lahko, da se učenci v zelenem območju dosežkov, torej v prvi četrtini populacije, praviloma sploh ne lotijo strukturiranih nalog.

Iz navedenega potegnemo dva splošna zaključka:

1. učenci ne znajo reševati strukturiranih nalog,
2. učenci ne usvojijo koncepta ohranitve energije.

Koncept ohranitve energije je poleg naloge 7 preverjala tudi naloga 15, le da je šlo tu za mehansko energijo. Primerjava med 15.b nalogo – 29-odstotna uspešnost, in 15.c nalogo – 30-odstotna uspešnost je zanimiva, ker je bilo prvo vprašanje odprto, drugo pa izbirnega tipa in sta vsebinsko obe temeljili na ohranitvi mehanske energije. Povprečna rešljivost obeh nalog je podobna, porazdelitev po območjih dosežkov pa različna:

15.b: zeleno – 14-odstotno, rumeno – 20-odstotno, rdeče – 36-odstotna, modro – 82-odstotno

15.c: zeleno – 19-odstotno, rumeno – 23-odstotno, rdeče – 33-odstotna, modro – 78-odstotno.

Očitno vprašanje izbirnega tipa nekoliko slabše loči boljše in slabše učence kot vprašanje odprtega tipa, obe pa dobro ločita učence z najvišjimi dosežki od ostalih učencev (slika 4.2.8.4). Podobno lahko primerjamo porazdelitev po območjih dosežkov za obe najslabše reševani izbirni nalogi 2 in 7 (preglednica 4.2.8.3.1 in slika 4.2.8.5. Ker naj bi pri nalogah izbirnega tipa s štirimi možnostmi izbire že z ugibanjem dobili 25-odstotno uspešnost, je manjša uspešnost močan pokazatelj, da so učenci glede te vsebine narobe naučeni oziroma se jim nek napačen odgovor zdi bolj pravi od pravilnega odgovora. Pri nalogi 2 vidimo, da so učenci med ponujenimi odgovori deloma ugibali, predvsem v zelenem, rumenem in rdečem območju, deloma pa izbirali napačen odgovor A – 49 odstotkov vseh učencev. V modrem območju je uspešnost – 38 odstotkov – malo nad ravnjo ugibanja. Nalogo je pravilno rešilo le 1123 učencev, kar ustreza že omenjenim 25 odstotkom uspešnosti. Drugačna je slika pri nalogi 7 (slika 4.2.8.5), ki dobro loči med učenci z dosežki v posameznih območjih dosežkov. Tu je manj ugibanja, pač pa se učenci odločajo v veliki večini za napačen odgovor B, tako učenci v zelenem kot v rumenem območju dosežkov dosegajo znatno nižjo uspešnost, kot bi jo z ugibanjem, po drugi strani pa učenci v modrem območju rešujejo nalogo s skoraj 65-odstotno uspešnostjo, torej jim je koncept ohranitve energije jasen. Kar se sestavljanja nalog tiče, je naloga 7 primer dobre naloge izbirnega tipa, medtem ko je naloga 2 tipičen primer naloge izbirnega tipa, ki v splošnem slabše ločuje med učenci s slabšimi in z boljšimi dosežki.

Preglednica 4.2.8.3.1 Frekvenca posameznih odgovorov pri nalogah 2 in 7. S krepkim tiskom je označeno število pravilnih odgovorov

	Odgovor				Nič ali
Naloga	A	B	C	D	narobe označeno
2	2214	659	437	**1123**	115
7	426	2899	**1119**	26	78

Podobno iz analize naloge **14.b** ugotovimo, da učenci premalo uporabljajo enote oziroma niso pozorni nanje. Pri **14.b** nalogi je namreč dosti več kot 10 odstotkov učencev izračunalo pravi številski rezultat (eno točko pri **14.b** je doseglo 35 odstotkov učencev), a so 20 N/cm^2 zapisali kot 20 Pa in zato izgubili drugo točko. Ker so enote pri fizikalnih količinah bistvene, je nujno, da učitelji dosledno vztrajamo pri njihovi uporabi. Le z doslednim odvzemanjem točk za zapis računskih rezultatov brez ali z napačnimi enotami bomo dosegli, da bo učencem prišlo v navado, da jih vedno uporabljajo. V vsakdanjem življenju je presneto pomembno, ali stane 60 dolarjev sodček ali liter nafte, kot tudi to, ali je cena na polici v trgovini za en liter ali za en karton mleka oziroma ali za liter ali za zaboj piva. Prav gotovo je pravilna uporaba in pretvarjanje enot ena od pomembnih nalog osnovne šole, katere breme si sicer delita fizika in matematika, a ima fizika pri tem večjo odgovornost, saj lahko učencem na mnogih primerih pokaže, kako pomembne so enote tudi v vsakdanjem življenju.

Čisto za konec še nekaj splošnih ugotovitev, ki izhajajo iz rešljivosti nalog posameznih tipov v povezavi z njihovo težavnostjo oziroma s tem, v katero območje dosežkov naloga sodi. V modrem območju je veliko nalog in primerjava rešljivosti nalog izbirnega tipa in odprtih nalog iz tega območja da jasen odgovor o tem, da so naloge odprtega tipa boljše pri razlikovanju manj in bolj uspešnih učencev (slika 4.2.8.6). Po drugi strani pa nam naloge izbirnega tipa ob premišljeno pripravljenih odgovorih, med katerimi učenci izbirajo, lahko posredujejo več informacij. V preizkusu znanja 2007 so taki značilni primeri naloge **2**, **7**, **8** in **13.a**.

Priloge

Slika 4.2.8.4: Porazdelitev povprečno doseženih točk učencev pri nalogah 15.b in 15.c po območjih dosežkov (NPZ 3. obdobje 2007, N = 4548)

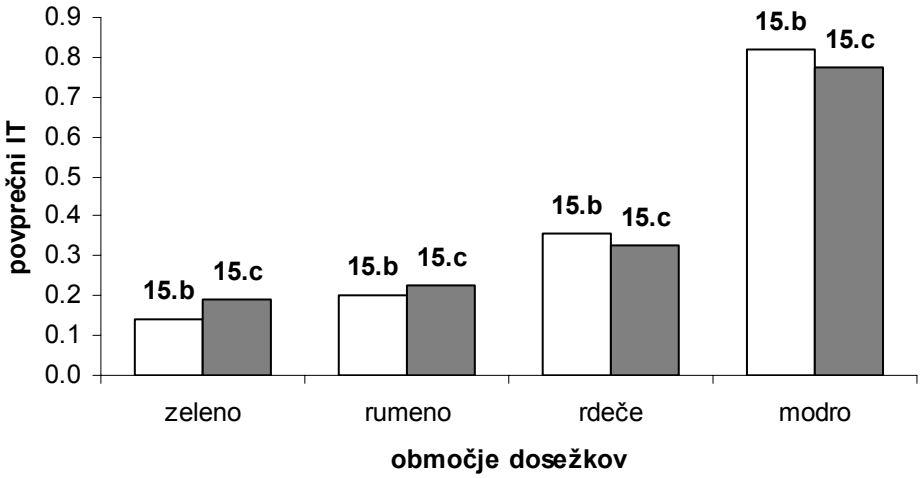

Slika 4.2.8.5: Porazdelitev povprečno doseženih točk učencev pri nalogah 2 in 7 po območjih dosežkov (NPZ 3. obdobje 2007, N = 4548)

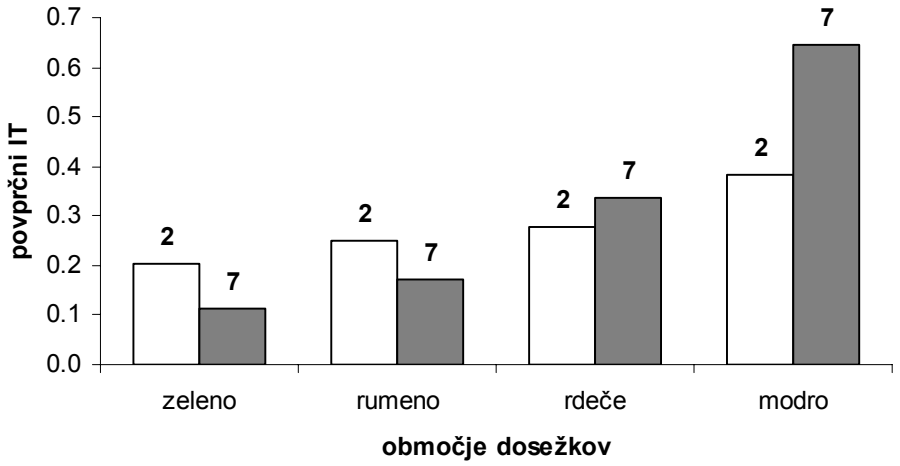

Slika 4.2.8.6 Primerjava reševanja nalog izbirnega tipa (zgoraj) in odprtih nalog (spodaj) za modro območje. S sivo je označen povprečni IT, z ustreznimi barvami pa IT posameznega območja (NPZ 3. obdobje 2007, N = 4548)

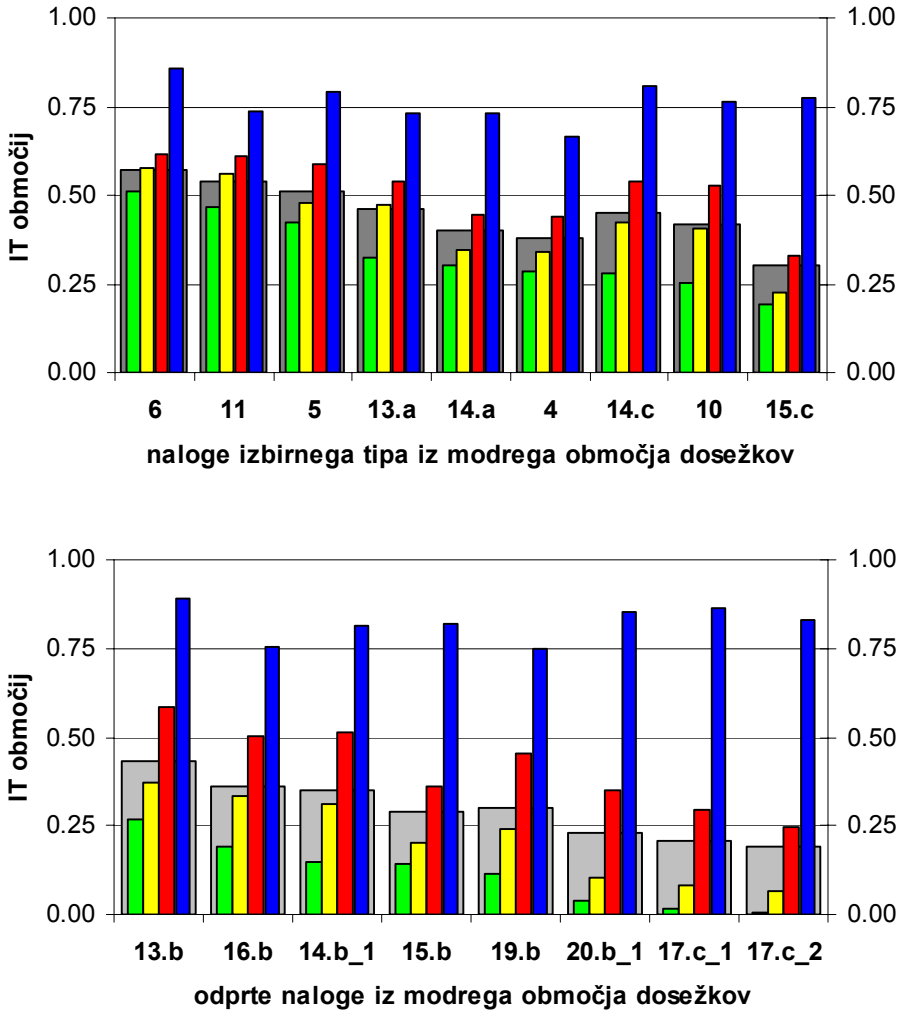

4.2.9 Predmetna komisija za zgodovino

Izhodišča in zasnova preizkusa
Preizkus znanja je sestavljen iz 20 nalog, s katerimi lahko učenec doseže maksimalno 50 točk.

Naloge uvrščamo v šest vsebinskih sklopov: uvod v zgodovino (1 naloga), prazgodovino (1 naloga), stari vek (3 naloge), srednji vek (3 naloge), novi vek in novejša zgodovina (6 nalog) ter sodobna zgodovina (6 nalog). Učenec eno tretjino točk osvoji ob poznavanju snovi 6. in 7. razreda, eno tretjino ob poznavanju snovi 8. razreda in eno tretjino točk ob poznavanju snovi 9. razreda. Ta razdelitev izhaja iz zasnove učnega načrta za zgodovino (Zavod RS za šolstvo, 2000).

V preizkusu znanja so naloge zaprtega tipa (naloge obkroževanja, povezovanja in dopolnjevanja ter naloge kratkih odgovorov (beseda ali besedna zveza) ali pa naloge, pri katerih učenec zapiše odgovor v več povedih.

Naloge, ki sestavljajo preizkus, razvrščamo v tri taksonomske ravni po poenostavljeni Bloomovi taksonomiji, z rahlim poudarkom na nalogah druge in tretje ravni.
Na prvi ravni z nalogami preverjamo znanje in poznavanje zgodovinskih dogodkov, pojavov, dejstev, pojmov, procesov, vzrokov, povodov in posledic ter kronološko zaporedje in zgodovinsko terminologijo.
Naloge druge ravni vključujejo izkazovanje razumevanja znanja v novih situacijah ob zgodovinskih virih in uporabo znanja na konkretnih primerih.
Tretja raven vključuje naloge, pri katerih se zahteva analiza elementov in odnosov ter sinteza, argumentacija, interpretacija in vrednotenje zgodovinskih virov, dogodkov in pojavov.

Večina nalog je vezanih na iztočnice v obliki besedil, zemljevidov, slik, skic, karikatur, grafov in tabel. Iztočnice so črno-bele, z izjemo barvne priloge, ki je priložena k preizkusu. Besedila so citati, vzeti iz primarnih in sekundarnih virov, ki obravnavajo problematiko, ki jo predvideva naloga. Dolžina besedil je skrčena na obseg do približno 100 besed. Večina besedil je v sodobnem slovenskem jeziku, izjema so besedila, ki so vzeta iz del prvih slovenskih protestantov ali pa tista iz 19. stoletja. Besedila in slikovno gradivo je podnaslovljeno, s tem je učencu olajšano razumevanje sporočila. Največ gradiva je povzetega po veljavnih slovenskih učbenikih in delovnih zvezkih za pouk zgodovine v osnovni šoli, čeprav je komisija posegala delno tudi po drugi literaturi, saj pri izbiri iztočnic daje prednost njihovi vsebini in kvaliteti ter ustreznosti.

Z nacionalnim preverjanjem znanja se preverja znanje obče in narodne zgodovine, praviloma v razmerju 50 odstotkov obče in 50 odstotkov narodne zgodovine. Komisija je sprejela to odločitev z utemeljitvijo, da je potrebno poudariti poznavanje nacionalne zgodovine, ki je bila sicer večji del časa vpeta v zgodovino držav, ki jim je slovenski prostor pripadal, s tem pa oblikovati zavest o nacionalni pripadnosti.

V preizkusih znanja za učence italijanskih osnovnih šol so vsebinske prilagoditve. Izhajajo iz učnega načrta, ki vključuje specifične vsebine, cilje in standarde znanja v zvezi s poznavanjem italijanske zgodovine kot zgodovine matičnega naroda. V tem okviru se z nacionalnim preverjanjem znanja ob preverjanju obče in slovenske zgodovine preverja tudi znanje italijanske in regionalne zgodovine, to je zgodovine Istre, praviloma v razmerju 50 odstotkov obče, 25 odstotkov slovenske in 25 odstotkov (5 nalog) italijanske zgodovine ter regionalne zgodovine Istre.

Vsebinske prilagoditve so tudi v preizkusih za učence dvojezičnih osnovnih šol na narodnostno mešanem območju. Prilagojene so naloge iz slovenske narodne zgodovine, pri katerih ni mogoče oziroma je zelo težko najti ustrezen prevod besedila ali kakega drugega zgodovinskega vira. Spremenjene so tudi naloge oziroma teme, ki zaradi dodatnih tem iz madžarske zgodovine pri pouku niso bile podrobneje obravnavane.

4.2.9.1 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri zgodovini ob koncu tretjega obdobja, redni rok

Preglednica 4.2.9.1 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	4325	Indeks težavnosti	0,55
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,90
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,51
Povprečno št. točk	27,4		
Povprečno št. odstotnih točk	54,8		
Standardni odklon odstotnih točk	18,6		

Preizkus znanja iz zgodovine je na rednem roku opravljalo 4325 učencev kot prikazuje preglednica 4.2.8.1. Učenci so lahko dosegli maksimalno 50 točk. To je uspelo 1 učencu. 59 (1,4 %) učencev je doseglo več kot 45 (90 % možnih) točk. Povprečno število točk, ki so jih dosegli učenci, je 27,4 oziroma 54,8 odstotnih točk. Žal je to povprečje prenizko. Premalo učencev je doseglo maksimalno število točk kljub strukturi preizkusa, ki predvideva, da s preizkusom preverjamo znanje vseh treh taksonomskih ravni. Število učencev, ki je doseglo najboljše rezultate (le 1,4 % učencev doseže več kot 90 % možnih točk), ni v skladu s predvidevanji komisije.

Glede na frekvenčno porazdelitev učencev po doseženih točkah 4.2.9.1 ugotovimo, da povprečno število točk znižuje preveliko število učencev z najnižjimi dosežki. 38 (0,9 %) učencev je doseglo manj kot 5 (10 % možnih) točk oziroma 440 (10,2 %) učencev manj kot 15 (30 % možnih) točk. Delež učencev z dosežki pod 15 točk (30 % možnih) je prevelik, saj je učenec 15 točk v preizkusu dosegel, če je pravilno rešil naloge, ki so preverjale poznavanje osnovnih pojmov in dejstev na podlagi prebranega besedila ter ob branju zemljevida, slik in razpredelnic. To so bile naloge prve taksonomske ravni in so preverjale osnovno znanje. Učenec bi se lahko približal 30 % možnih točk tudi, če bi rešil samo naloge, ki so preverjale minimalne standarde znanja, zapisane v učnem načrtu. Predmetna komisija je glede na učne cilje, ki jih naloge preverjajo, glede na njihov tip in taksonomsko stopnjo naloge razvrstila v lahke, srednje težke in težke naloge. Učenec bi s pravilno rešenimi lahkimi nalogami dosegel 13 točk in bi se tudi tako lahko približal 30 % možnih točk. Komisija močno dvomi, da so učenci 9. razreda bralno nedorasli, s tako rekoč popolnim neznanjem zgodovine in ne bi bili sposobni uspešno opraviti nalog vsaj prve taksonomije. Najbolj verjetno je v ozadju neuspešnosti vprašanje pristopa k reševanju preizkusov znanja.

Indeks težavnosti preizkusa je ustrezen glede na strukturo preizkusa znanja, s katerim preverjamo vse standarde znanja in učne cilje, zapisane v učnem načrtu, ter delež nalog druge in tretje taksonomske ravni. Indeks diskriminativnosti odseva pestrost nalog, ki je prav tako pogojena s strukturo preizkusa.

Komisija predlaga, da bi tovrstno preverjanje postalo stalno, tj. vsakoletno. S tem bi dosegli zavest, da po koncu osnovnošolskega izobraževanja učenec preveri svoje znanje, četudi tovrstno preverjanje ni utilitarne narave.
Učitelji morajo v tovrstnem preverjanju videti možnost analiziranja svojega dela. To ne pomeni, da ne bodo njihovi učenci razdeljeni po vsej lestvici uspešnosti, pač pa morajo biti pozorni na prevelika odstopanja med dosežki učencev v šoli in na zunanjem preverjanju.

Analiza dosežkov po postavkah v mrežnem diagramu
Dosežki učencev po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti

Preglednica 4.2.9.1.1: Razporeditev nalog glede na preverjane cilje, standarde znanja, taksonomske ravni, indeks težavnosti in indeks diskriminativnosti

UVOD V ZGODOVINO					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
1.1	Zna določiti časovne enote.	T	II	0,71	0,39
1.2	Pozna zgodovinske vire.	T	II	0,66	0,32

PRAZGODOVINA					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
2.1	Seznani se z začetki verovanja.	T	II	0,24	0,35

STARI VEK					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
3.1	Navede reke, kjer so nastale prve kulture.	T	I	0,71	0,39
3.2	Pozna nekatere večje dosežke v znanosti in kulturi.	T	II	0,66	0,32
4.1	Pozna povezovalne elemente starih Grkov.	T	II	0,46	0,39
4.2	Pozna pomen olimpijskih iger.	T	III	0,20	0,34
5.1	Pozna življenje različnih socialnih skupin starega Rima.	T	I	0,58	0,37
5.2	Pozna različne politične ureditve.	Z	III	0,13	0,24

SREDNJI VEK					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
6.1	Ozavešča se o ohranjanju slovenske kulturne tradicije.	T	I	0,92	0,39
6.2	Ozavešča se o ohranjanju slovenske kulturne tradicije.	T	II	0,85	0,32
6.3	Ozavešča se o ohranjanju slovenske kulturne tradicije.	T	III	0,59	0,47
7.1	Ob zemljevidu navede nove velike sile – Bizanc.	T	I	0,72	0,34
7.2	Pojasni politično podobo bizantinske države.	T	III	0,24	0,32
8.1	Spoznava povezanost kulturnega razvoja z verstvi.	T	II	0,71	0,39
8.2	Spoznava povezanost kulturnega razvoja z verstvi.	T	III	0,42	0,38

NOVI VEK IN NOVEJŠA ZGODOVINA					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
9.1	Pozna pomorščake, ki so odkrivali nove celine.	T	I	0,95	0,29
9.2	Zna navesti vzroke za iskanje novih poti v Indijo v drugi polovici 15. stoletja.	T	II	0,70	0,46
9.3	Opiše pomen odkritij novih dežel z Evropo.	T	III	0,52	0,49
10.1	Zna našteti pomembne slovenske protestante in njihova dela.	T	I	0,73	0,34
10.2	Zna našteti pomembne slovenske protestante in njihova dela.	T	III	0,62	0,43
11.1	Pozna pojem razsvetljeni absolutizem.	M	I	0,46	0,36
11.2	Pozna reforme Marije Terezije in Jozefa II.	M	II	0,66	0,43
11.3	Pozna reforme Marije Terezije in Jozefa II.	M	III	0,48	0,45
12.1	Razloži družbene posledice industrializacije.	T	II	0,73	0,42
12.2	Razloži družbene posledice industrializacije.	T	II	0,81	0,40
12.3	Razloži družbene posledice industrializacije.	T	III	0,29	0,40
13.1	Zna pojasniti industrijske revolucije.	T	I	0,59	0,46
13.2	Razloži družbene posledice industrializacije.		II	0,70	0,39
13.3	Razloži družbene posledice industrializacije.		III	0,50	0,38
14.1	Opredeli pomen čitalnic in taborov.	T	I	0,42	0,18
14.2	Opredeli pomen čitalnic in taborov.	T	III	0,41	0,48

SODOBNA ZGODOVINA					
NALOGA	CILJI	STANDARD ZNANJA	TAKSONOMSKE RAVNI po Bloomu	INDEKS TEŽAVNOSTI	INDEKS DISKRIMINATIVNOSTI
15.1	Pozna nove načine bojevanja prve svetovne vojne.	M	I	0,78	0,36
15.2	Pozna učinkovitost novih orožij.	M	II	0,68	0,36
15.3	Pozna vpliv vojne na življenje ljudi.	T	III	0,68	0,43
16.1	Pozna veliko gospodarsko krizo.	M	I	0,75	0,32
16.2	Razume problematiko velike gospodarske krize.	T	II	0,53	0,36
16.3	Sklepa na posledice velike gospodarske krize.	T	III	0,69	0,40
17.1	Pozna značilnosti druge svetovne vojne.	M	I	0,86	0,41
17.2	Razume nacistično ideologijo.	M	II	0,58	0,42
17.3	Ovrednoti vzroke nemškega poraza.	T	III	0,63	0,46
18.1	Pozna spopad med Slovenci med drugo svetovno vojno.	M	I	0,57	0,31
18.2	Razume delovanje OF.	T	II	0,41	0,37
18.3	Razume revolucionarne načrte KPS.	T	III	0,05	0,27
19.1	Pozna hladno vojno.	M	I	0,38	0,26
19.2	Ve za značilnosti tega obdobja.	M	II	0,43	0,52
19.3	Pozna probleme hladne vojne.	T	III	0,54	0,43
20.1	Pozna majniško deklaracijo in razpad Jugoslavije.	M	I	0,13	0,35
20.2	Pozna bistvo majniške deklaracije in vzroke za razpad Jugoslavije.	M	II	0,26	0,40
20.3	Razume probleme osamosvajanja Slovenije.	T	III	0,12	0,34

Naloge v preizkusu delimo v 6 vsebinskih sklopov. Po ena naloga spada v vsebinski sklop *uvod v zgodovino in prazgodovina*. Nalogo, ki jo lahko časovno vključujemo v prazgodovino, so učenci proti pričakovanjem reševali zelo slabo. Učencem je verjetno težave povzročalo razumevanje pojma gomila.

Pri nalogah, ki so preverjale standarde znanja in učne cilje obdobja starega veka, so učenci izkazali več znanja pri poznavanju dosežkov v znanosti starih kultur, slabše pa so učenci odgovarjali na vprašanje o razliki med sprejemanjem zakonov v starem Rimu in danes. Vprašanje sprašuje po političnih dejstvih. Komisija ocenjuje, da je za dosežek učencev pod pričakovanji več razlogov: problematika se obravnava v 7. razredu, torej glede na preverjanje tri leta nazaj in na starostni stopnji 12 let se politična vprašanja prikažejo kot dejstvo, pri tem pa ne gre pa za poglobljeno obravnavo in

razumevanje. Tudi v nadaljevanju podatki potrjujejo spoznanje, da politične teme učencem nasploh povzročajo težave.
Slab rezultat so učenci dosegli tudi pri vprašanju 4.2, kje so stari Grki dobili idejo za športne discipline. Komisija meni, da je vprašanje zastavljeno presplošno, da učenci niso imeli velike opore za konkretno razmišljanje, kar je pokazala tudi moderacija navodil za vrednotenje.

Pri sklopu *srednjega veka* so učenci dosegli visok dosežek pri vprašanju 6.1, pri katerem so morali prepisati ime iz besedila. Tak tip naloge (prepis z besedila) se je pojavil še nekajkrat in komisija meni, da se je potrebno v prihodnje takim nalogam izogniti, saj so prelahke za starostno stopnjo ob koncu osnovne šole. Učenci pri tem ne izkazujejo zgodovinskega znanja niti razumevanja, ampak samo bralne veščine.
Prav tako je bilo uspešno rešeno vprašanje 6.2. V tem primeru je učencem olajšalo delo poljudno besedilo. Tudi vprašanje 7.1 je bilo rešeno precej uspešno, kar gre na račun preglednega zemljevida.
Tudi v tem sklopu so učenci slabo odgovarjali na vprašanje 7.2 (primerjava med sodobnimi in bizantinskimi vejami oblasti). Verjetno gre za isti problem, kot je bil naveden pri sklopu stari vek, odmaknjenosti obravnave in nezrelost učencev za politično problematiko.

Sklop *novega veka in novejše zgodovine* vsebuje vprašanje 9.1, ki je bilo sestavljeno podobno kot vprašanje 6.1, torej preprost prepis iz besedila, pri katerem učenec ne izkazuje zgodovinskega znanja. Glede na zahtevnejšo taksonomsko stopnjo so učenci uspešno reševali vprašanji 12.1 in 12.2. Vprašanji poizvedujeta po pozitivnih in negativnih spremembah, ki jih je prinesla železnica. Pozitivne spremembe je znalo predstaviti 10 % učencev več kot negativne. Komisija meni, da gre v tem primeru za dvoje pristopov poučevanja. Industrijsko revolucijo se še vedno obravnava predvsem pozitivno. Učitelji posvečajo premalo pozornosti kritičnemu pogledu na probleme in jih ne obravnavajo s pozitivne in z negativne strani.
V tem sklopu je bilo glede na dosežke učencev najbolj zahtevno vprašanje 12.3. Vprašanje je tretje taksonomske ravni, nanj pa je odgovorilo 29 % učencev, kar je v skladu s pričakovanji komisije.
Vprašanje, kjer so učenci po mnenju komisije imeli več težav, kot jih je komisija pričakovala, je
11.1. Učenci so brali tabelo zelo površno, saj je v njej na začetku zapisan izraz, ki je rešitev. Slab rezultat pa ima tudi vprašanje 14.1, kjer so morali učenci iz zemljevida na barvni prilogi zgolj prepisati jasno zapisano najstarejšo čitalnico na Slovenskem. Verjetno jih je zmotil zaris meja slovenske države in so tako tržaško čitalnico spregledali. Med slabo rešena sodi vprašanje 14.2, kjer je bilo treba razlikovati med pojmoma čitalnica v 19. stoletju in danes. Pri tem vprašanju ugotavljamo pomanjkljivost v poudarjanju terminološke jasnosti pri pouku zgodovine.

Sklop sodobne zgodovine je predvsem s svojimi zadnjimi nalogami, tudi zadnjimi v preizkusu, učencem povzročal največ težav ne glede na taksonomske nivoje. Pri tem izstopajo zadnje tri naloge, 18., 19. in 20., kjer odstotek uspešnosti vidno pada na vseh treh taksonomskih nivojih. Komisija vidi razlog za slabše dosežke v dejstvu, da so to zadnje naloge, za katere je učencem verjetno zmanjkovalo časa pri reševanju. V teh nalogah so teme iz zadnjih poglavij zgodovine, ki v začetku maja še niso bile obdelane ali pa so bile slabo utrjene. Pri 18. in 19. nalogi se vidi pomanjkljivo razumevanje karikatur, pri 20. nalogi pa se je izkazala za prezahtevno primerjava dveh besedil. Najslabši rezultat pravilnih odgovorov je v vsem nacionalnem preverjanju doseglo vprašanje 18.3. Komisija meni, da je ta problematika, ki jo preverja vprašanje, verjetno pri pouku slabše predstavljena. K slabšim dosežkom pripomore tudi že nekajkrat omenjena problematika politične zgodovine, ki je učencem te starostne stopnje še tuja.

Dosežki po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti
V preizkusu 15 vprašanj uvrstimo v prvo taksonomsko stopnjo. Glede na indeks težavnosti so učenci te naloge uspešno reševali, čeprav nekoliko pod pričakovanji. Najbolj uspešni so bili pri vprašanjih, kjer so podatke, dejstva prepoznali/prepisali iz besedila ali slik (vprašanji 6.1in 9.1). Slabo so rešili vprašanje 14.1, kjer rešitev prepoznamo/preberemo na barvnem zemljevidu. Kot je bilo že povedano, je učence verjetno zmedel obris državne meje Republike Slovenije in so najstarejšo čitalnico v Trstu preprosto odpisali, kot da ni slovenska. Še slabše je bilo odgovorjeno vprašanje 19.1, kjer je bilo iz karikature in napisa nad njo treba razbrati/prepisati akterje. Daleč najslabše rešeno pa je bilo vprašanje

20.1, kjer so učenci s pomočjo letnic v naslovu besedila morali ugotoviti državi, v katerih sta nastali prva in druga majniška deklaracija. Komisija meni, da mora poznavanje temeljnih dejstev, kamor sodi tudi umeščanje v časovni okvir, ostati eden stebrov pouka zgodovine.

Pri nalogah druge taksonomske stopnje so učenci dosegli dober rezultat pri vprašanju 6.2, kar razlagamo z uporabo enostavnega sodobnega besedila pri reševanju. Najslabši rezultati učencev so pri dveh vprašanjih. Pri vprašanju 2.1, kjer je verjetno izraz gomila povzročal največ težav, in pri vprašanju 20.2, ki preverja politično temo, je vprašanje zadnje naloge v preizkusu in tematika, ki jo preverja se obravnava med zadnjimi temami pouka.

Pri nalogah tretje taksonomske ravni so učenci dosegli najboljše uspehe pri vprašanju 10.2. Vsebina obdobja slovenskega protestantizma je pri pouku tradicionalno ustrezno obdelana, saj se cilji te učne vsebine obravnavajo tudi pri slovenščini. Prav tako je uspešnost reševanja vprašanja 15.3 odraz ustrezne obravnave pri učnih urah. Pri vprašanju 16.3 uspešnost pripisujemo dejstvu, da se učenci lažje vživijo v svet otrok, ki je tudi njihov svet. Vprašanje 17.3 pa dokazuje, da so učenci sposobni povezovati; v tem primeru različni vrsti virov (besedilo in graf).

Slabši so dosežki učencev pri nalogah 4.2, 5.2 in 7.2.

Najnižji pa so dosežki pri vprašanjih 18.3 in 20.3, ki preverjata cilje političnih vsebin. Primerjava zgodovinskih pojmov in dejstev iz dveh časovno različnih obdobij je bila za učence pretrd oreh kljub pomoči besedila pri vprašanju 20.3.

Če primerjamo povprečne indekse težavnosti vprašanj prve, druge in tretje taksonomske ravni, ugotavljamo, da so dosežki vprašanj prve in druge ravni v ravnovesju, čeprav bi prej pričakovali prevlado dosežkov vprašanj prve ravni. Preseneča precejšnja uspešnost reševanja vprašanj tretje taksonomske ravni. Iz prikazanega komisija zaključuje, da je pouk zgodovine bolj naravnan k razumevanju, sklepanju in vživljanju, kar je v skladu s sodobnimi načeli pouka zgodovine. Komisija pa meni, da bi bilo potrebno dati več poudarka tudi prvemu taksonomskemu nivoju, torej poznavanju dejstev.

Dosežki po standardih glede na indeks težavnosti
34 vprašanj je preverjalo temeljne, 15 minimalne in eno zahtevnejše standarde znanja.
Primerjava indeksov težavnosti med vprašanji, ki preverjajo minimalne in temeljne standarde, izkazuje, da so učenci bolj uspešno reševali vprašanja, ki so zahtevala večje poznavanje problematike. Sicer se indeksi težavnosti pri posameznih vprašanjih pri standardih ujemajo s tistimi pri taksonomskih ravneh.
Komisija opozarja na precejšnjo težavo pri določanju standardov znanja glede na veljavni učni načrt. V njem so standardi določeni zelo nenatančno in nedosledno.

Dosežki po tipih nalog glede na indeks težavnosti
Komisija se je odločila za uvrstitev štirih tipov nalog v preizkus: naloge kratkih odgovorov (20 vprašanj), naloge z zapisom krajšega odgovora (27 vprašanj), naloge povezovanja (2 vprašanj) in naloge obkroževanja (1 vprašanje). Povprečni indeks težavnosti pri prvem in drugem tipu nalog je skoraj enak. Pri tretjem in četrtem tipu nalog pa je vprašanj premalo, da bi nam pokazale določene tendence.
Odločitev komisije za pretežno prva dva tipa nalog temelji na prepričanju, da se morajo učenci naučiti samostojno izražati tudi na področju zgodovinske stroke. Če hočemo, da zna učenec svojo odločitev utemeljiti, jo mora znati izraziti, ne da mu jo ponudimo in jo samo izbere. Naloge druge, predvsem pa naloge tretje taksonomske ravni so po prepričanju komisije take, ki zahtevajo samostojno izražanje, čeprav se jih da preverjati tudi z drugimi tipi nalog.
Iz prvih dveh tipov nalog izhajajo tudi nekatere napake učencev, in sicer slab izraz lahko pokvari sicer pravilno smer razmišljanja. Tovrstne naloge zahtevajo določen besedni zaklad, ki temelji tudi na zgodovinski strokovni terminologiji. Pri nalogah izbirnega tipa je možno pravilni odgovor uganiti,

zapis krajšega odgovora to možnost izniči. Z zapisom svoje misli se učenec uri v temeljitem branju in preciznem izražanju.

Dosežki po iztočnicah k nalogam glede na indeks težavnosti
Pojem iztočnica definiramo kot material/dodatek, ki ga učenec uporabi pri reševanju naloge. Komisija je uporabila sledeče iztočnice: besedilo (25 vprašanj), slike (14 vprašanj), zemljevid (dve vprašanji), tabelo (dve vprašanji), graf (eno vprašanje) in karikaturo (tri vprašanja).
Razmerje ustreza načinu dela v zgodovinopisju, kjer je poglavitni pisni vir, sledijo mu slikovni, ostali so uporabljeni v precej manjši meri.
Najvišji indeks težavnosti imajo vprašanja z besedilom, kar je razumljivo glede na prepričanje, da je to osnovni material pri delu zgodovinarja in je vsa učbeniška literatura in ves način dela pri pouku temu podrejen. Dosežki učencev pri vprašanjih s slikami in z zemljevidi bi lahko bili boljši. Vprašanje z grafom je bilo le eno in ne kaže določenega trenda, motijo pa rezultati pri vprašanjih s tabelami in karikaturami, ki so kljub majhnemu številu vprašanj le prenizki. Ocenjujemo, da so vzroki v površnem branju učencev, saj ti dve vrsti virov zahtevata tudi zbran pristop.

Kvalitativni opisi znanj za izbrana območja dosežkov
Dosežke vseh učencev, ki so sodelovali v nacionalnem preverjanju znanja ob koncu tretjega obdobja, lahko razporedimo od najnižjega do najvišjega in za vsak dosežek izračunamo število učencev s tem skupnim dosežkom. Po pregledu tako dobljenih razvrstitev nalog je mogoče pripraviti sintezo vsebin, ki je skupna nalogam v posameznem območju. Za vsako od teh območij smo določili naloge, ki so jih učenci v ustrezni skupini uspešno reševali.

Slika 4.2.9.1 Porazdelitev odstotnih točk pri zgodovini z obarvanimi izbranimi območji, tretje obdobje

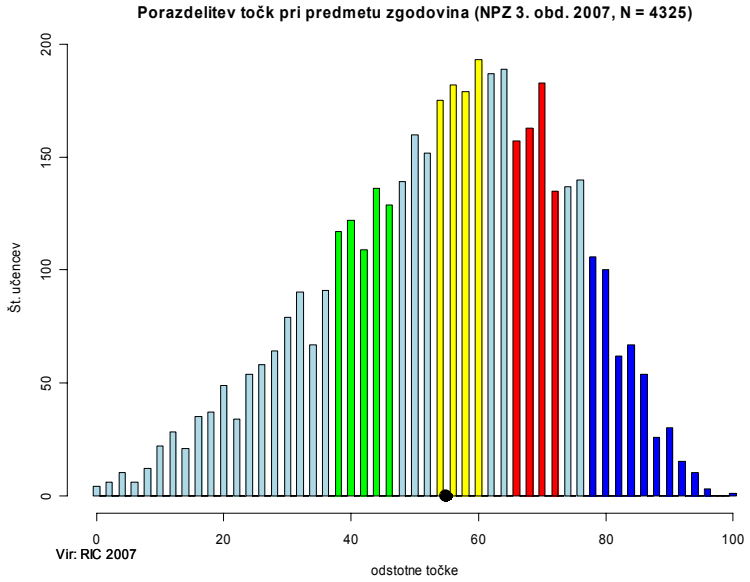

Zeleno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri zgodovini določajo mejo spodnje četrtine dosežkov, so uspešno rešili 8 nalog s snovnih področij antike, srednjega veka, novega veka in sodobne zgodovine; 3 naloge so preverjale minimalne in 5 nalog temeljne standarde znanja.

Učenci znajo:
- prepoznati glavne podatke iz preprostega zgodovinskega vira in ob njem opisati zgodovinske dogodke ali pojave;
- v pisnem viru poiskati podatek (naloge 6.a; 9.a; 17.a);
- v slikovnem gradivu poiskati podatek (nalogi 15.a in 16.a);

- z uporabo pisnih virov in slikovnega gradiva opisati zgodovinske dogodke ter pojave (naloge 3.b; 6.b; 12.b);
- oblikovati kratek odgovor v besedi ali besedni zvezi.

Zgled: 15.a naloga
Oglej si sliko 5 in reši nalogo.

Slika 5: Britanski vojaki v prvi svetovni vojni

(Vir: Ervin Dolenc, Aleš Gabrič, Marjan Rode, Koraki v času, 20. stoletje, Ljubljana 1997, str. 17.)

Odgovori na vprašanja. Odgovore napiši na črte.

a) Ob sliki 5 opiši eno posledico delovanja bojnih strupov.

_____

Rumeno območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri zgodovini določajo mejo **med polovicama dosežkov**, so poleg nalog iz zelenega območja v povprečju rešili še 13 nalog s snovnih področij uvoda v zgodovino, srednjega veka, novega veka in sodobne zgodovine. V učnem načrtu so standardi znanja 2 nalog opredeljeni kot minimalni in 11 nalog kot temeljni standardi znanja.

Učenci znajo:
- v virih razbrati bistvo in prepoznati uporabnost podatkov, v zemljevidih in grafičnih prikazih najti pomembne podatke, prepoznati glavne zgodovinske osebnosti in dogodke;
- prepoznati in povezati zgodovinske osebnosti z njihovimi deli (naloga 10.a);
- na zemljevidu poiskati najpomembnejše podatke (naloga 7.a);
- umestiti letnice v stoletja (naloga 1.a);
- uporabiti podatke (naloge 1.b; 8.a; 9.b; 11.b; 16.c; 17.c);
- vrednotiti dejstva (naloge 12.a; 13.b; 15.b; 15.c);
- oblikovati zapis kratkega odgovora in reševati naloge povezovanja.

Zgled: 1.a naloga
Preberi besedilo in reši nalogo.
»Življenje v srednjeveških mestih so mnogo kje uravnavali mestni statuti. Tako je bilo v Piranu; napisani so bili v latinščini. Najstarejši piranski statut je bil iz leta 1274. V njih niso bile samo določbe o upravi … temveč tudi določbe, ki so urejale vsakdanje življenje.«

(Vir: Milko Kos, Ferdo Gestrin, Vasilij Melik, Zgodovinska čitanka za 6. razred osnovnih šol, Ljubljana 1976, str. 41.)

Odgovori na vprašanji. Odgovore napiši na črte.

a) Iz katerega stoletja je najstarejši piranski mestni statut? _____

Rdeče območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri zgodovini določajo mejo **zgornje četrtine dosežkov**, so poleg nalog iz zelenega in iz rumenega območja v povprečju rešili 12 nalog s snovnih področij prazgodovine, antike, srednjega veka, novega veka in sodobne zgodovine. Minimalne standarde znanja preverjajo 4 naloge, temeljne standarde znanja pa 8 nalog.

Učenci znajo:

- pojasniti zgodovinske pojme, dogodke ter pojave in jih razumeti ter jih na temelju tega in analize zgodovinskih virov primerjati in opraviti sintezo;
- v karikaturah poiskati temeljne podatke in sporočilo (nalogi 19.a in 19.c);
- poimenovati zgodovinske osebnosti, dogodke ter pojave in jih razumeti (naloge 3.a; 5.a; 13.a;);
- v besedilih in slikovnem gradivu poiskati podatke, ki jih uporabijo za primerjavo in sintezo (naloge 6.c; 9.c;10.b; 11.c; 16.b; 17.b);
- reševati naloge povezovanja ter obkroževanja in oblikovati kratke odgovore.

Zgled: 9.c naloga
Oglej si sliko 3, preberi besedilo in reši nalogo.

Slika 3

(Vir: Kronika človeštva, Ljubljana 1996, str 372.)

c) Oglej si sliko 3 in ugotovi enega od ciljev, ki so jih evropski pomorščaki še zasledovali v novih deželah.

_____

Modro območje
Učenci, katerih skupni dosežki pri zgodovini določajo zgornjo desetino dosežkov, so poleg nalog iz zelenega, rumenega in rdečega območja rešili tudi 8 nalog s snovnih področij antike, srednjega veka, novega veka in sodobne zgodovine. Minimalne standarde znanja so preverjale 3 naloge in temeljne standarde 5 nalog.

Učenci znajo:

- v zahtevnem besedilu ali tabeli poiskati dejstva (nalogi 4.a in 11.a);
- primerjati zgodovinska dejstva s sodobnostjo (nalogi 13.c in 14.b);
- zgodovinska dejstva razumeti in izpeljati njihovo sintezo (naloga 12.c);
- v karikaturi poiskati sporočilo (naloga 18.b);
- analizirati in primerjati dve besedili (naloga 20.b);
- oblikovati samostojen odgovor v obliki daljšega zapisa.

Zgled: 14.b naloga

Večer v ljubljanski čitalnici 2. februarja 1862.

»To je bil spet vesel večer, da malo takih! Čitavnica naša praznovala je 104. obletnico rojstnega dneva Vodnikovega /.../ Med pesmami je gospoda Nedvedova (češki glasbenik, ki je deloval v Ljubljani) Himna na Vodnika občno začudenje zbudila /.../ Naši izvrstni gospodje pevci so se pa pri tej pesmi sopet pokazali pravega mojstra /.../ Mladi govornik Ščitomir Vilhar (narodnjak iz Trsta) je Tomanovo Slavjanska mati tako izvrstno deklamiral, da bi ga slavni pesnik radostno objel. Po besedi se je začel ples.«

(Vir: Ferdo Gestrin, Vasilij Melik, Zgodovinska čitanka 7, Ljubljana 1986.)

b) Preberi zgornje besedilo ter ugotovi eno razliko med pojmom čitalnica v drugi polovici 19. stoletja in danes.

_____

_____

Naloge s težavnostjo nad modrim območjem
V to območje sodijo naloge, ki jih s 65-odstotno uspešnostjo niso rešili niti učenci z najvišjimi dosežki oziroma tisti učenci, ki so drugače rešili naloge iz zelenega, rumenega, rdečega in modrega območja. Nekatere naloge so bile pričakovano zelo zahtevne (naloge 5.b, 18.c in 20.c). To so naloge, ki zahtevajo primerjavo dveh zgodovinskih obdobij in samostojno interpretacijo.
Pri nalogah (naloge 2, 14.a in 19.a) so učenci proti pričakovanjem dosegli nizek rezultat. Ocenjujemo, da se je to zgodilo zaradi slabega poznavanja terminologije in slabega branja zemljevida.

Zgled : 20. c naloga
Preberi besedili in reši nalogo.

Majniška deklaracija, 1917

»Podpisani poslanci, ki so združeni v Jugoslovanskem klubu, izjavljajo, da zahtevajo na temelju narodnega načela /…/ naj se vsa ozemlja monarhije, v katerih prebivajo Slovenci, Hrvati in Srbi, združijo pod žezlom habsburško-lotarinške dinastije v samostojno državno telo, ki bodi prosto vsakega narodnega gospostva tujcev in osnovano na demokratični podlagi. /.../«

(Vir: Štefka Zadnik, Zbirka zgodovinskih virov, Ljubljana 1982, str. 24.)

Majniška deklaracija, 1989

»/…/ Podpisniki te listine izjavljamo in sporočamo:

1. da hočemo živeti v suvereni državi slovenskega naroda.

2. kot suverena država bomo samostojno odločali o povezavi z južnoslovanskimi in drugimi narodi v okviru prenovljene Evrope. /…/«

(Vir: Ervin Dolenc, Aleš Gabrič, Marjan Rode, Koraki v času, 20. stoletje, Zgodovina za 8. razred osemletke in 9. razred devetletke, Ljubljana 2002, str. 164.)

c) Razmisli in napiši en razlog, zakaj se v prvi deklaraciji skupaj omenjajo Slovenci, Hrvati in Srbi, v drugi je ta povezava nakazana le kot možnost.

_____

_____

Dosežki po spolu, šolah in regijah

Slika 4.2.9.2 Primerjava porazdelitev dosežkov učenk in učencev pri zgodovini, tretje obdobje

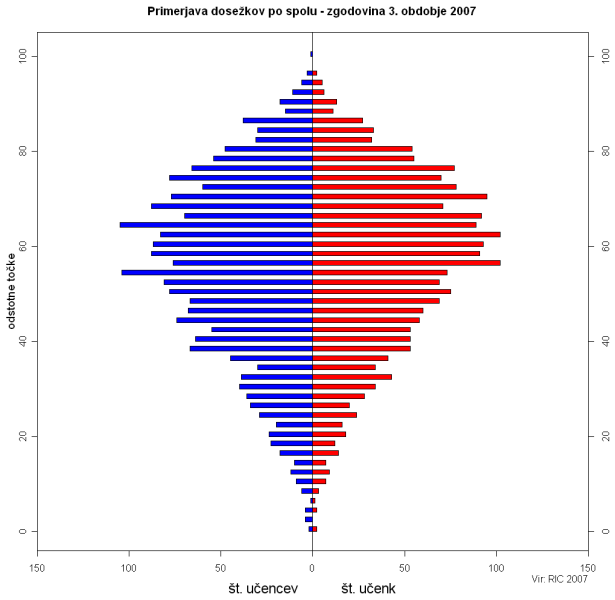

Dosežki učencev po spolu se minimalno razlikujejo. Nekaj več je dečkov z nižjimi dosežki, vendar je tudi več dečkov z izrazito dobrimi dosežki. V primerjavi z dečki pa je več deklic s povprečnimi rezultati.

Slika 4.2.9.3 Porazdelitev povprečnih dosežkov šol pri zgodovini, tretje obdobje

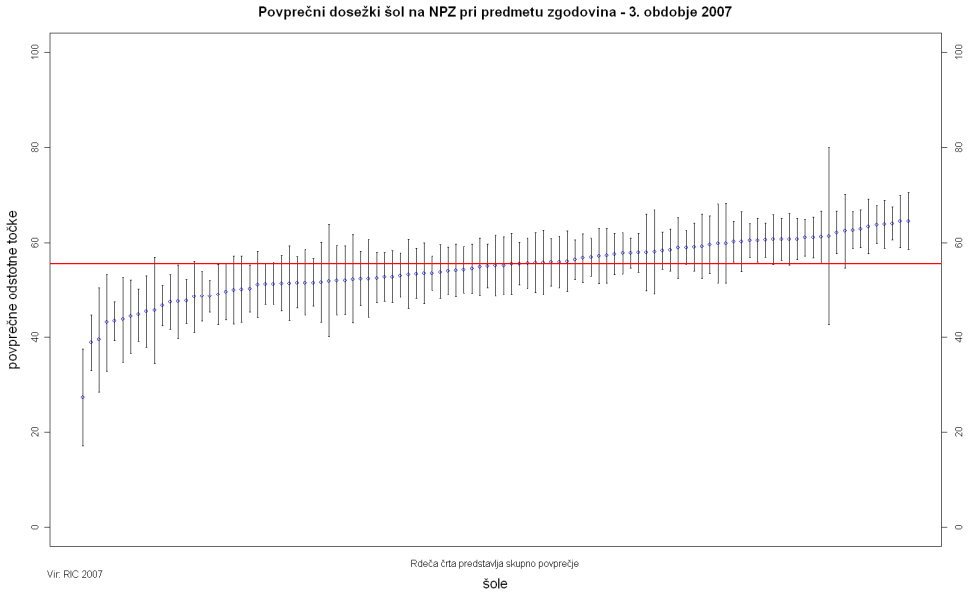

Pri dosežkih posameznih šol lahko ugotovimo, da je 51 šol od 105 dosegla povprečje, ki je pod slovenskim. Šole z najboljšim povprečjem so dosegle povprečje okoli 65 odstotnih točk. 40 odstotnih točk pa je povprečje šol s slabšimi dosežki. Izrazito izstopa le šola s povprečjem okoli 27 odstotnih točk.

Preglednica 4.2.9.1.2 Porazdelitev dosežkov pri zgodovini po regijah, tretje obdobje

Regija	Povprečni dosežek	Standardni odklon	Število učencev
Gorenjska regija	58,34	17,45	420
Goriška regija	57,75	19,21	190
Jugovzhodna Slovenija	55,12	18,78	288
Koroška regija	58,52	16,01	162
Notranjsko-kraška regija	57,51	16,27	123
Obalno-kraška regija	50,38	17,56	208
Osrednjeslovenska regija	56,50	18,10	1252
Podravska regija	53,55	19,03	747
Pomurska regija	54,22	18,33	144
Savinjska regija	54,95	18,99	556
Spodnjeposavska regija	54,91	17,61	105
Zasavska regija	55,14	17,93	58

Pri pregledu dosežkov po regijah lahko ugotovimo, da so vse regije po dosežkih zelo blizu slovenskemu povprečju. Boljše dosežke sta dosegli Gorenjska in Goriška regija, nekoliko slabše pa Obalno-kraška, Pomurska in Podravska regija.

4.2.9.2 Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja pri zgodovini ob koncu tretjega obdobja, naknadni rok

Preglednica 4.2.9.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	37	Indeks težavnosti	0,44
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,95
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,51
Povprečno št. točk	21,8		
Povprečno št. odstotnih točk	43,6		
Standardni odklon odstotnih točk	24,7		

Preizkus znanja iz zgodovine je na naknadnem roku opravljalo 37 učencev, kot je razvidno iz osnovnih statističnih podatkov v preglednici 4.2.9.2.
Učenci so lahko tudi na preverjanju v naknadnem roku dosegli maksimalno 50 točk. Žal tega rezultata ni dosegel nihče. 92 odstotnih točk je najboljši dosežek naknadnega roka. Dosegel ga je en učenec. Frekvenčna porazdelitev učencev po dosežkih na naknadnem roku potrjuje slabe rezultate, saj je krivulja levo zamaknjena. Krivulja pokaže prevelik delež učencev, ki so dosegli manj kot 10 točk (20 odstotnih točk). Frekvenčna porazdelitev pokaže tudi velike razlike med posamezni učenci, kar potrjuje velik standardni odklon.
Preizkus znanja naknadnega roka je bil sestavljen skladno s strukturo preizkusa in tako primerljiv s preizkusom rednega roka. Dobljeni indeks težavnosti lahko pripišemo slabemu znanju učencev.

Dosežki po vsebinskih področjih glede na indeks težavnosti
V vsebinskem sklopu uvod v zgodovino in prazgodovina je bila najboljša uspešnost reševanja vprašanja pri 3.1, saj je bila 100 %, kar komisija razlaga z dejstvom, da gre za zelo splošno poznavanje piramid kot simbola starega Egipta. Najmanjši odstotek indeksa težavnosti iz tega sklopa je doseglo vprašanje 4.2, kjer je bilo potrebno primerjati atensko in sodobno demokracijo. Tudi v preizkusu naknadnega roka so učenci slabše reševali vprašanja, ki preverjajo znanje političnih tem in tem obravnavane v nižjih razredih osnovne šole.

V sklopu srednji vek so učenci najboljši rezultat dosegli pri vprašanjih 7.1 in 7.2. Besedilo je sodobno, enostavno in tako omogoči učencem lažje razumevanje.
Najslabše je bilo rešeno vprašanje 6.1. Naloga je bila izbirnega tipa, kjer je moral učenec med petimi možnostmi izbrati 3 pravilne. Tu opažamo premajhno poznavanje terminologije srednjega veka.

V sklopu novi vek in novejša zgodovina posebno uspešnih odgovorov ni bilo. Najvišji rezultat so učenci dosegli pri nalogah 11.1, 11.2 in 13.1. To so očitno teme, ki so ustrezno poudarjene pri pouku. Je pa v tem vsebinskem sklopu veliko slabo rešenih vprašanj. Takšno vprašanje je 9.2, kjer bi učenci iz zemljevida morali razbrati, kateri celini so v času odkritij prištevali k novemu svetu. Tovrstno znanje je v 7. razredu verjetno slabo utrjeno in se kot tako ohranja. Pri vprašanju 13.3 učencem povzroča težave razlikovanje med Slovenijo v besedilu iz leta 1848 in danes. 14.1, 14.2, 14.3 so bila vprašanja iz politične zgodovine, socialne zgodovine in poznavanja konkretnih podatkov. To so bila vprašanja, ki kažejo na slabosti tako poučevanja kot na izbiro tematike s strani komisije.

Analiza kaže, da vprašanja s področja *sodobne zgodovine* niso imela zelo slabih rezultatov, rezultati pa tudi niso bili zelo dobri. Najboljši rezultat je doseglo vprašanje 18.1, kjer so učenci morali le izpisati letnico.

Dosežki po taksonomskih ravneh glede na indeks težavnosti
Indeksi težavnosti treh taksonomskih ravni kažejo na dejstvo, da so učenci uspešneje reševali vprašanja druge taksonomske ravni, torej zahtevnejša vprašanja, prav tako pa je indeks za vprašanja tretje taksonomske ravni spodbuden. Sicer se to razmerje ujema z dosežki rednega roka.

Dosežki po standardih glede na indeks težavnosti
Komisija je ocenila, da 37 vprašanj preverja temeljne standarde znanja in 13 minimalne.

Dosežki po tipih nalog glede na indeks težavnosti
Večina vprašanj zahteva zapis krajšega odgovora. V preizkusu je vključeno eno vprašanje povezovanja, eno izbire in eno obkroževanja. Vprašanji obkroževanja in povezovanja sta dosegli najnižji indeks težavnosti, kar je povezano z zahtevno vsebino.

Dosežki po iztočnicah glede na indeks težavnosti
Naloge so bile vezane na zemljevid (7 vprašanj), sliko (11 vprašanj), besedilo (20 vprašanj) in karikaturo (3 vprašanja).
Najslabše rešeno vprašanje je bilo 9.2., ki je zahtevalo branje starinskega zemljevida.
Pri nalogah z besedilom je bilo najslabše odgovorjeno vprašanje 1.1, kar komisijo preseneča, saj je znanje uvrščanja dogodkov v večje časovne enote osnovno orodje zgodovinarjev.
V primerjavi s preizkusom rednega roka vprašanje s karikaturo učencem ni delalo pretiranih težav.

4.2.9.3 Sklepne ugotovitve

Komisija meni, da učitelji poučujejo v skladu s sodobnimi trendi pouka zgodovine. Kot sledi iz povedanega, so rezultati najboljši pri nalogah, ki zahtevajo razumevanje in samostojen razmislek. Svetujemo, da se več pozornosti posveti utrjevanju poznavanja temeljnih dogodkov in njihove vpetosti v časovni okvir.
Pri delu z viri kažejo naloge na manjši poudarek pri delu z zemljevidi, s tabelami in s karikaturami, torej je potrebno več časa nameniti uporabi teh vrst virov.
Učenci se ne izražajo najbolje, zato je treba več naporov posvetiti preciznemu pisnemu izražanju, kar zahteva od učencev oblikovanje terminologije zgodovinske stroke.
Komisija meni, da za minimalno znanje ni dovolj poznavanje fragmentov dogajanja, kar predvideva aktualni učni načrt.
Komisija priporoča, da učitelji pojme iz politične zgodovine in dogajanje obravnavajo na pregleden in ne preveč zahteven način – predvsem v smislu informacije in poznavanja temeljne terminologije tega področja.
Učitelji naj dogajanje prikazujejo kritično, analizirajo naj pozitivne in negativne strani. S tem se bodo učenci učili kritičnega pristopa, kar je eden velikih ciljev pouka zgodovine.
Če bodo ta preverjanja postala stalnica v procesu izobraževanja, se bo razvila tovrstna kultura samopreverjanja in udeležencem procesa kazala možnosti in načine kvalitetnejšega dela.
Komisija se na koncu zahvaljuje vsem učiteljem, ki so sodelovali pri izvedbi nacionalnega preverjanja znanja v šolskem letu 2006/2007, prav tako pa tudi Državnemu izpitnemu centru, da je preverjanje v rednem in naknadnem roku poteklo uspešno.

4.2.10 Predmetna komisija za nižji izobrazbeni standard

Zunanje preverjanje znanja v Programu z nižjim izobrazbenim standardom je z vidika učencev prostovoljno. Namenjeno je predvsem kot pomoč za evalvacijo dela učiteljem, njihovo strokovno usmerjanje, pomoč pri oceni predmetnika in vsebin predmetov. Seveda pa lahko učenec ali starši ob učiteljevi interpretaciji spoznajo svoje močne in šibke strani.

V šolskem letu 2006/2007 je bilo nacionalno preverjanje znanja realizirano iz matematike, slovenščine in družboslovja le za 9. razred devetletne osnovne šole. Vsebinsko osnovo predstavljajo učni načrti navedenih predmetov (Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Slovenščina, Ljubljana, 2003, Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Matematika, Ljubljana, 2003, Učni načrt za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, Družboslovje, Ljubljana, 2003). Izhodišče za pripravo nalog predstavljajo minimalni standardi znanja, navedeni pri posameznih predmetih v učnem načrtu. Preizkusi znanja so sestavljeni po vnaprej določeni strukturi, ki je objavljena na spletu.

V preizkusu znanja so naloge razvrščene v tri stopnje po Bloomovi poenostavljeni taksonomiji:

- naloge prve taksonomske stopnje preverjajo znanje in prepoznavanje vsebin, dejstev, načel, podatkov, naštevanje in poimenovanje;
- naloge druge taksonomske stopnje preverjajo razumevanje, razlikovanje, primerjavo, uporabo in rokovanje;
- naloge tretje taksonomske stopnje pa preverjajo sposobnost analize, sinteze, samostojno reševanje problemov, načrtovanje ukrepov razvoja in interpretacijo vzročno-posledične povezave.

Glede na tipe nalog so v preizkusu uporabljene naloge izbirnega tipa, kratkih in slikovnih odgovorov.

V 9. razred je bilo v šolskem letu 2006/2007 vpisanih 220 učencev. Nacionalnega preverjanja znanja se je udeležilo naslednje število učencev iz vseh slovenskih šol, ki realizirajo navedeni program v 9. razredu:

Preglednica 4.2.10 Število udeležencev preizkusa pri posameznem predmetu

Predmet	Število učencev
Slovenščina	52
Matematika	54
Družboslovje	52

Datum začetka preizkusov je bil v letošnjem šolskem letu manj ustrezno izbran, takoj po prvomajskih počitnicah, ko so lahko učenci in starši še izkoristili proste dni pred vikendom.

Z druge strani pa neobvezen preizkus omogoča različne možnosti v zvezi s prijavljanjem in z odstopanjem učencev, kar zmanjšuje reprezentativnost dobljenih podatkov iz analize preizkusov. Rezultatov zato ne moremo posploševati, kar otežuje izpeljavo sklepov in posledično priporočil v zvezi z vsebinami in s poučevanjem. Primerjava dosežkov med leti ni možna.

4.2.10.1 Preizkus znanja iz slovenščine

Struktura preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz dveh delov. V prvem delu je 15 nalog, ki jih učenci rešujejo s pomočjo neumetnostnega besedila, 9 nalog v drugem delu preizkusa pa ob branju umetnostnega besedila. Če učenci pravilno rešijo vseh 24 nalog, lahko osvojijo 40 točk. Čas pisanja preizkusa je 60 minut.

Namen preizkusa znanja je z umetnostnim in neumetnostnim besedilom preveriti:

- bralno zmožnost – sposobnost samostojnega tihega branja neznanega besedila,
- razumevanje in vrednotenje prebranega besedila,
- uporabo književnih in jezikovnih pojmov,
- pravopisno zmožnost,
- samostojno tvorbo krajšega besedila.

Preizkus znanja je sestavljen iz štirih tipov nalog: nalog dopolnjevanja in obkroževanja, alternativnega tipa nalog ter nalog kratkega odgovora.

Preizkus znanja sestavljajo naloge vseh treh taksonomskih ravni (preglednica 2).

Preglednica 4.2.10.1.1 Sestava preizkusa glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	Delež v preizkusu
1. raven: znanje in poznavanje	50 %
2. raven: razumevanje in uporaba	35 %
3. raven: samostojno reševanje novih problemov, samostojna interpretacija, vrednotenje	15 %

Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz slovenščine v programu z nižjim izobrazbenim standardom

Učenci so od 40 možnih točk celotnega preizkusa osvojili povprečno 25,7 točk. V prvem delu je bilo 15 nalog, ki so jih učenci reševali s pomočjo neumetnostnega besedila (javnega obvestila in voznega reda vlakov). V tem delu preizkusa so učenci lahko osvojili 24 od 40 točk. V povprečju so osvojili 13,9 točk. Če so učenci pravilno rešili 9 nalog drugega dela preizkusa ob branju umetnostnega besedila (basni), so lahko osvojili 16 točk. Povprečno so osvojili 11, 8 točk.

Preglednica 4.2.10.1.2: Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	52	Indeks težavnosti	0,64
Število postavk	40	Indeks zanesljivosti	0,85
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,73
Povprečno št. točk	25,78		
Povprečno št. odstotnih točk	64,2		
Standardni odklon odstotnih točk	15,9		

Glede na indeks težavnosti preizkusa (IT 0,64) lahko rečemo, da je bil celoten preizkus znanja srednje težak. Učenci so bolje reševali naloge, povezane z umetnostnim besedilom (IT 0,74). Težavnost prvega dela preizkusa je nekoliko večja (IT 0, 58).
Indeks diskriminativnosti nalog v celotnem preizkusu je 0,73, na umetnostnem in neumetnostnem področju enak (0,73). To pomeni, da učenci bolj poznajo nekatere teme v okviru predmeta in manj druge teme ter jih med seboj kar dobro povezujejo v sistem znanja ne glede na vrsto besedila (umetnostno – neumetnostno). Znanje posamezne teme je v korelaciji z uspehom na celotnem preizkusu. Ta slika se pojavlja tako na neumetnostnem kot tudi na umetnostnem področju.

Učenci so reševali naloge izbirnega tipa v 64 % uspešno, naloge kratkega odgovora v 67 % uspešno, manj uspešno pa daljše odgovore v povedih 49 %. Razlogi so tudi v nečitljivosti, nejasnosti odgovorov, površnem branju ali razumevanju zahtev ali navodil naloge.

Na neumetnostnem področju so bili rezultati homogeno slabši, saj je standardni odklon 0,40, medtem ko je na umetnostnem področju bolj prisotna variabilnost, kjer imamo boljše in slabše posameznike (standardni odklon je 0,53).

Slika 4.2.10.1 Povprečje doseženih točk za posamezno nalogo določenega zahtevnostnega nivoja

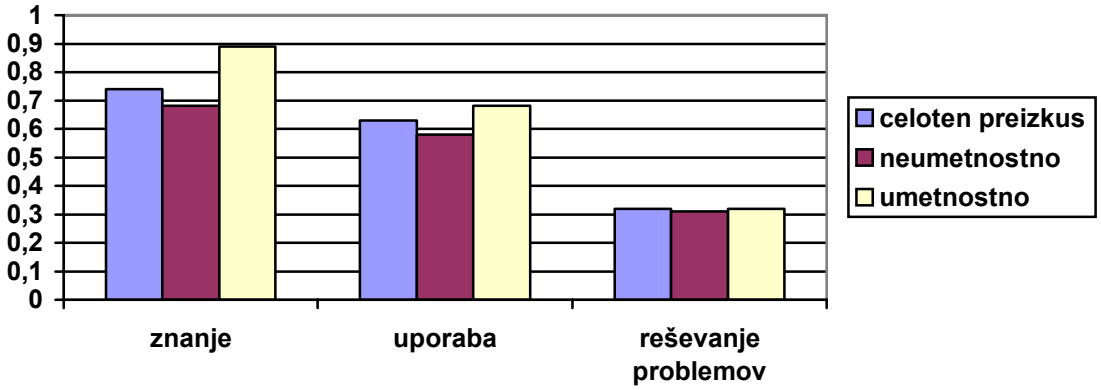

Učenci so najbolj uspešni v prepoznavanju dejstev, poimenovanju, manj v njihovi uporabi ter najmanj v samostojnem reševanju problemov. Malenkost prednjači umetnostno področje pred neumetnostnim. To pomeni: več težav v razbiranju in uporabi jezikovnih informacij, poznavanju pravopisnih pravil in manj v literarni orientaciji. Literarna informacija je navadno bolj bogato podana in zato laže prepoznavna. Za neliterarno pa so značilne ključne besede, jedrnatost in pravila v sprejemanju ter posredovanju, kar učencem povzroča več težav. Razlog pa je tudi v minimalnih standardih, kjer je predvideno, da učenci iz literarnega besedila prepišejo in najdejo, kar je seveda lažje.

Preglednica 4.2.10.1.3: Indeks diskriminativnosti nalog in variabilnost določenega taksonomskega nivoja

		Indeks diskriminativnosti	STD
Znanje in prepoznavanje	Celoten preizkus	0,32	0,45
	Neumetnostno	0,37	0,40
	Umetnostno	0,25	0,53
Razumevanje in uporaba	Celoten preizkus	0,35	0,44
	Neumetnostno	0,31	0,44
	Umetnostno	0,41	0,42
Reševanje problemov	Celoten preizkus	0,36	0,39
	Neumetnostno	0,28	0,44
	Umetnostno	0,46	0,32

Homogenost učencev se povečuje, če se pomikamo od znanja preko razumevanja do reševanja problemov. Učenci postajajo glede znanja slabši in bolj homogeni. Povečevanje homogenosti znanja je značilno tudi za umetnostna besedila, a so si mnogo bolj podobni pri neumetnostnih besedilih.

Prvi del preizkusa znanja

Na prvem taksonomskem nivoju so bili učenci bolj uspešni pri nalogah 5 in 7. Pri nalogi 5 je bil cilj preverjanja iz prebranega neumetnostnega besedila ugotoviti njegov namen, pri nalogi 7 pa prepoznavanje dodatnih informacij iz besedila.

Na tem nivoju so bili učenci najmanj uspešni pri drugi trditvi naloge 6, ki je zahtevala prav tako prepoznavanje dodatnih informacij iz besedila, vendar so bili odgovori ponujeni in so se vsebinsko zelo malo razlikovali. Manj uspešni so bili tudi pri nalogah 10 in 11, ki zahtevata gramatikalno znanje.

Na drugem taksonomskem nivoju so učenci dobro reševali nalogo 13, ki je preverjala uporabo voznega reda. V splošnem so naloge tega nivoja reševali uspešno.

Na tretjem taksonomskem nivoju je najnižje povprečje doseženih točk realizirano pri nalogi 15, ki je od učencev zahtevala načrtovanje in samostojno reševanje problemov.

Drugi del preizkusa znanja
Izhodiščno besedilo v drugem delu preizkusa je bila basen La Fontaina, Miška in lev, na katero se je navezovalo 9 nalog. 4 naloge so bile na prvem taksonomskem nivoju, 4 naloge na drugem in 1 naloga na tretjem taksonomskem nivoju.

Na prvem taksonomskem nivoju so učenci naloge 2, 4 in 5 reševali uspešneje. Naloge so preverjale branje z razumevanjem.

Na drugem težavnostnem nivoju so bili učenci uspešni pri 8. nalogi, ki je zahtevala, da učenec izlušči specifične informacije iz literarnega besedila. Manj uspešni so bili pri nalogi 6, ki je preverjala znanje iz literarne teorije.

Naloga 9 na tretjem taksonomskem nivoju je preverjala zmožnost interpretacije vzročno-posledičnih povezav. Učenci naj bi iz besedila izluščili sporočilo. Naloga je bila pričakovano slabše rešena.

4.2.10.2 Preizkus znanja iz družboslovja

Struktura preizkusa znanja

Preizkus znanja je sestavljen iz treh vsebinskih delov – iz 20 nalog. 12 nalog preverja znanje geografije, šest zgodovine in dve nalogi znanje državljanske vzgoje in etike. Učenec lahko s pravilno rešenimi nalogami osvoji največ 50 točk.

Namen preizkusa znanja iz družboslovja je preverjanje:

- osnovnega znanja o naravnogeografskih in družbenogeografskih procesih in pojavih na lokalni, regionalni in svetovni ravni;
- o seznanitvi z zgodovinskim dogajanjem v prostoru in času;
- sposobnost orientacije in uporabe različnih virov (slik, kart, besedil …);
- sposobnost prepoznavanja smotrne rabe naravnih dobrin in s tem povezanega varovanja naravnega in družbenega okolja;
- sposobnost prepoznavanja in orientacije v družbenem okolju.

V preizkusu znanja so zbrane naloge izbirnega tipa (naloge dopolnjevanja, povezovanja, obkroževanja, razvrščanja) in naloge kratkih odgovorov.

Preizkus znanja sestavljajo naloge vseh treh taksonomskih ravni (preglednica 4.2.10.2.1).

Preglednica 4.2.10.2.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	Delež v preizkusu
1. raven: znanje in prepoznavanje • naštevanje, prepoznavanje, reprodukcija geografskih vsebin, podatkov, dejstev, pojmov, načel in posplošitev • osnovno topografsko znanje in temelje prostorske predstave	50 %
2. raven: razumevanje in uporaba • interpretacija geografskih podatkov v različnih grafičnih prikazih, na zemljevidih in v drugem slikovnem gradivu • primerjava, razlikovanje dejavnikov, pojavov in procesov	35 %
3. raven: analiza in sinteza • načrtovanje rešitev, ukrepov, razvoja • interpretacija vzročno-posledičnih povezav • vrednotenje dejavnikov, pojavov, procesov	15 %

Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz družboslovja v programu z nižjim izobrazbenim standardom

Glede na celoten preizkus znanja so učenci dosegli v povprečju 0,46 točke na postavko[1] oziroma 22, 90 točk na celotnem preizkusu, na področju geografije 0,39 točke na postavko, zgodovine 0,58 točke na postavko in državljanske vzgoje z etiko 0,64 točke na postavko.

Težavnost preizkusa je bila 0,46, kar pomeni, da so učenci v povprečju rešili 46 % nalog, največ pri državljanski vzgoji – 64 %, pri zgodovini 58 % in pri geografiji 39 % .
Indeks diskriminativnosti nalog je bil v celotnem preizkusu 0,50, pri geografiji 0,53, pri zgodovini 0,40 in pri državljanski vzgoji 0,37. Tudi tu so razlogi v nečitljivosti, nejasnosti odgovorov, površnem branju ali razumevanju zahtev ali navodil naloge. Homogenost rezultatov je podobna na vseh vsebinskih delih (standardni odklon je od 0,44 do 0,47).

Preglednica 4.2.10.2.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	52	Indeks težavnosti	0,46
Število postavk	50	Indeks zanesljivosti	0,92
Možne točke	50	Indeks diskriminativnosti	0,42
Povprečno št. točk	22,9		
Povprečno št. odstotnih točk	45,8		
Standardni odklon odstotnih točk	20,7		

[1] Postavka je najmanjša enota naloge (vprašanja), ki se vrednoti z 1 točko.

Slika 4.2.10.2 Povprečje doseženih točk za posamezno nalogo določenega zahtevnostnega nivoja

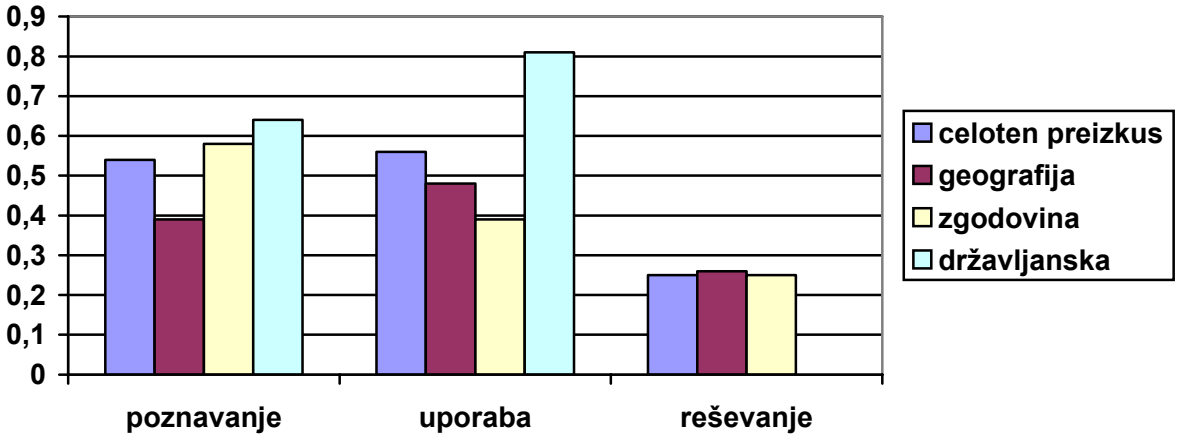

Poznavanje in uporaba družboslovnih znanj sta zelo izenačena, slabše pa je samostojno reševanje družboslovnih problemov, ki zahtevajo analizo in sintezo, ter na podlagi tega samostojno odločanje. Geografskega znanja je nekaj manj, je pa zato njegova uporaba boljša. Obratno je pri zgodovinskem znanju, ki ga je več, a je njegova uporaba slabša. Pri znanju in uporabi pozitivno izstopa področje državljanske vzgoje, ki obravnava nekatere pojme iz vsakdanjega življenja v družbi. S temi pojmi se učenci pogosto srečujejo, jih uporabljajo in predstavljajo del družbene socializiranosti. Vendar državljanska vzgoja najslabše diskriminira učence z dobrim od tistih s slabim znanjem družboslovja.

Preglednica 4.2.10.2.3 Indeks diskriminativnosti nalog in variabilnost določenega zahtevnostnega nivoja

		Indeks diskriminativnosti	STD
Prepoznavanje	Celoten preizkus	0,43	0,46
	Geografija	0,53	0,47
	Zgodovina	0,40	0,47
	Državljanska vzgoja	0,37	0,44
Uporaba	Celoten preizkus	0,42	0,43
	Geografija	0,46	0,45
	Zgodovina	0.45	0,45
	Državljanska vzgoja	0,36	0,39
Reševanje problemov	Celoten preizkus	0,31	0,43
	Geografija	0,40	0,43
	Zgodovina	0,23	0,42
	Državljanska vzgoja	--	--

Glede na nivoje znanja učenci postajajo vse bolj homogeni, če se gibljemo od znanja preko uporabe znanja do reševanja problemov.

Prvi del preizkusa znanja – geografija

Učenci so bili bolj uspešni pri reševanju nalog druge taksonomske ravni kot prve, saj so učenci v povprečju dosegli 0,46 točke na postavko, pri nalogah prve taksonomske ravni pa 0,41 točke na postavko. Največ težav pa so imeli na tretjem taksonomskem nivoju znanja, pri samostojnem reševanju problemov, kjer so v povprečju dosegli le 0,26 točke na postavko.

Najuspešnejši so bili učenci pri reševanju naloge 6 s prvega taksonomskega nivoja znanja, pri kateri so morali izmed treh danih kontinentov izbrati kontinent, kjer pridelajo največ riža in kontinent, kjer pridelajo največ kave. Najslabše so učenci rešilo nalogo 2, kjer so morali povezati pravilne pojme z vrsto prometa. Žal so učenci povezovali z vrsto prometa tudi zavajajoče oziroma neustrezne pojme in tako izgubili večje število točk. Učenci so slabše reševali tudi naloge, kjer so morali navesti lastno geografsko ime morja, pokrajine, polotoka.

Pri izkazovanju razumevanja in uporabe znanja na drugem taksonomskem nivoju so dosežki učencev višji pri nalogah, kjer izbirajo pravilne med danimi odgovori. Verjetno pa so dosežki nekaterih nalog višji zaradi možnosti transferja znanja iz drugih predmetnih področij (drugo vprašanje naloge 7 in naloga 9). Najslabše so rešili nalogo 8, s katero se je preverjalo znanje razumevanja in primerjavo dveh naravnih pojavov.

Učenci so naloge tretje taksonomske stopnje reševali najslabše (nalogi 11 in 12). To je sicer pričakovano, a so pri tem učenci izgubljali točke tudi na račun premalo pestrih in raznovrstnih odgovorov. Pogosto z istimi besedami opisujejo isti problem, rešitev ali posledico.

Drugi del preizkusa znanja – zgodovina
Učenci so bili pri zgodovinskem delu preizkusa najuspešnejši pri reševanju nalog na prvem nivoju znanja, kjer so dosegli v povprečju 0,57 točke na postavko. Manj uspešni so bili pri reševanju nalog na drugem in tretjem nivoju znanja. Na drugem nivoju znanja so dosegli v povprečju 0,39 točke na postavko, na tretjem nivoju pa 0,25 točke na postavko.

Najuspešnejši so bili pri reševanju naloge 3, ki je preverjala prvi taksonomski nivo znanja. Naloga je od učencev zahtevala poznavanje avtorja prve slovenske knjige in obdobja, v katerem je nastala ta knjiga. Dober dosežek učencev lahko pripišemo tudi prenosu znanja iz slovenščine. Glede na dosežke pa je bila najtežja naloga 2 druge taksonomske ravni, ki je preverjala razumevanje položaja kmeta v srednjem veku. To je tema, ki je glede na čas obravnave po učnem načrtu verjetno učencem zelo oddaljena.
Slabši dosežki pa so se pokazali tudi pri nalogah, kjer so morali učenci poiskati med danimi dva pravilna odgovora. Pri nalogi 5 je 75 % učencev pravilno poiskalo prvi pravilni odgovor in le
31 % učencev tudi drugi. Predvidevamo, da so učenci slabše brali navodila za reševanje naloge in spregledali, da morajo poiskati dva in ne le en pravilen odgovor. Nasprotno so v ostalih delih preizkusa boljše reševali izbirni tip nalog z enim pravilnim odgovorom.
Tretji del preizkusa znanja – državljanska vzgoja in etika
Ta del preizkusa je bil sestavljen iz dveh nalog, naloga 1 je bila iz prvega taksonomskega nivoja znanja, naloga 2 pa je bila iz drugega taksonomskega nivoja znanja. Pri obeh nalogah so bili učenci glede na celoten preizkus zelo uspešni. Zanimivo je, da so bili uspešnejši pri nalogi 2. Dober dosežek učencev je povezan z izbirnim tipom naloge.

4.2.10.3 Preizkus znanja iz matematike

Struktura preizkusa znanja
V matematičnem preizkusu je 15 nalog, ovrednotenih s 40 točkami. Preizkus znanja je sestavljen iz snovnih področij aritmetike in geometrije.

Naloge v preizkusu znanja preverjajo naslednje cilje po sklopih:

- merjenje, merske enote,
- geometrijske like, telesa,
- naravna števila do 1 000 000,
- računske operacije, lastnosti računskih operacij,
- ulomke in decimalna števila,
- računske operacije z naravnimi števili, ulomke in decimalnima števila, zbiranje in uporabo podatkov.

Glede na tipe preizkus znanja vsebuje naloge kratkih in slikovnih odgovorov ter naloge izbirnega tipa.

Miselne procese prve taksonomske ravni preverja 6 nalog, 7 nalog procese druge taksonomske ravni in 1 naloga procese tretje taksonomske ravni.

Preglednica 4.2.10.3.1: Sestava preizkusa glede na taksonomske ravni

Ravni zahtevanega znanja	**Delež v preizkusu**
1. Poznavanje in razumevanje pojmov in dejstev	40 %
2. Izvajanje rutinskih postopkov	45 %
3. Uporaba kompleksnih postopkov Reševanje in raziskovanje problemov	15 %

Analiza dosežkov nacionalnega preverjanja znanja iz matematike v programu z nižjim izobrazbenim standardom

Učenci so od 40 možnih točk povprečno osvojili 21,96 točke ali 54,9 % Glede na indeks težavnosti preizkusa 0,54 lahko rečemo, da je bil celoten preizkus znanja srednje težak.

Preglednica 4.2.10.3.2 Osnovni statistični podatki

Število kandidatov	54	Indeks težavnosti	0,55
Število postavk	40	Indeks zanesljivosti	0,92
Možne točke	40	Indeks diskriminativnosti	0,44
Povprečno št. točk	22,0		
Povprečno št. odstotnih točk	54,9		

Indeks diskriminativnosti nalog v preizkusu je 0,44. To pomeni, da učenci bolj poznajo nekatere teme v okviru predmeta in manj druge ter jih zato naloge v preizkusu ne diskriminirajo zelo dobro. Znanja ne povezujejo prav dobro v sistem znanja glede na različne matematične teme.

Slika 4.2.10.3 Povprečje doseženih točk za naloge določenega taksonomskega nivoja

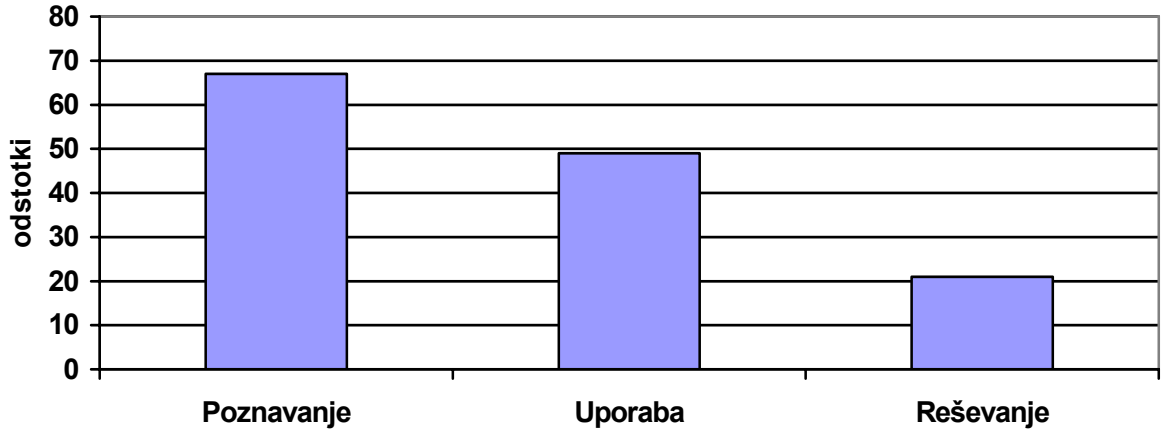

V povprečju so geometrijske naloge reševali slabše od aritmetičnih, z dobro natančnostjo v načrtovanju in s slabšo v izračunih ter risanju in merjenju kotov.
Na področju prepoznavanja in poznavanja so učenci dosegli povprečno 0,67 točke na postavko – naloge so povprečno rešili 67 %. Na področju uporabe so dosegli povprečno 0,49 točke na postavko – povprečno so jih rešili 49 %. Na področju reševanja problemov so dosegli povprečno 0, 21 točke na postavko – povprečno so jih rešili 21 %. Indeks težavnosti nalog poznavanja je 0,62, nalog uporabe 0,37 in nalog reševanja problemov 0,21.

Preglednica 4.2.10.3.3: Indeks diskriminativnosti nalog in variabilnost določenega taksonomskega nivoja

	Indeks diskriminativnosti	STD
Prepoznavanje	0,46	0,62
Uporaba	0,55	0,37
Reševanje problemov	0,52	0,21

Glede na nivoje znanja učenci postajajo vse bolj homogeni, če se gibljemo od znanja prek uporabe znanja do reševanja problemov.

Prva taksonomska raven
Glede na indeks težavnosti so učenci najbolje reševali drugo nalogo, kjer so morali poimenovati like in prepoznati grafični prikaz ulomka. Najslabše so rešili tretjo postavko naloge 3, ki zahteva prepoznavanje velikostnih odnosov med ulomki in decimalnim številom.

Druga taksonomska raven
V skupini druge taksonomske ravni so učenci najbolje rešili nalogo 14, ki zahteva branje prikazov z grafi. Najslabše so rešili nalogo 12, ki zahteva računanje vrednosti številskega izraza, ki vsebuje celo število in decimalno število. Pri tej nalogi se preverjajo lastnosti računskih operacij, kjer so učenci v 19 % upoštevali zaporedje reševanja računskih operacij in le v 11 % tudi pravilno izračunali.

Tretja taksonomska raven
Učenci so dosegli pričakovano slabše rezultate, saj naloga zahteva reševanje besedilne naloge s kompleksnejšim matematičnim problemom. Nalogo je rešilo le 21 % učencev.

4.2.10.4 Sklepne ugotovitve

Potrebno je bolje poskrbeti za učila, učna gradiva in različne pripomočke, da bi tudi učenci v programu z nižjim izobrazbenim standardom imeli enako možnost biti uspešni, kot jo imajo učenci v osnovni šoli. Nacionalno preverjanje znanja naj postane obvezno tudi za učence v programu z nižjim izobrazbenim standardom. Strokovne diskusije o rezultatih nacionalnega preverjanja znanja, o vsebinah posameznih področij in o naboru nalog naj se nadaljujejo v študijskih skupinah s ciljem, da se pouk metodično in didaktično izboljša, da se analizirajo vsebine in izvedejo morebitne korekcije učnih načrtov – s kritično presojo usmerjanja.

4.3 Ugotovitve in ocene Državne komisije o nacionalnem preverjanju znanja v šolskem letu 2006/2007

V skladu z zakonodajo je v šolskem letu 2006/2007 nacionalno preverjanje znanja potekalo ob koncu drugega in tretjega izobraževalnega obdobja. Ob koncu drugega obdobja je bilo preverjanje neobvezno, ob koncu tretjega pa obvezno za vse učence osnovne šole, za učence 9. razreda v Programu z nižjim izobrazbenim standardom pa prostovoljno. Nacionalno preverjanja znanja po 6. razredu so opravljali učenci, ki so v 1. razred vstopili v prvem, drugem in tretjem krogu postopnega uvajanja devetletne osnovne šole. Pri teh učencih smo preverjali znanje iz slovenščine (italijanščine, madžarščine), iz matematike in iz angleščine oziroma nemščine. Ob koncu tretjega obdobja pa smo poleg znanja slovenščine (italijanščine, madžarščine) in matematike preverili še znanje tujega jezika (angleščine oziroma nemščine), fizike, kemije in zgodovine.

Preizkusi so trajali po 60 minut, izvedeni so bili v pisni obliki in so imeli enako taksonomsko strukturo: 30 odstotkov nalog se je nanašalo na znanje in poznavanje, 35 odstotkov na razumevanje in uporabo in 35 odstotkov na samostojno reševanje novih problemov, samostojno interpretacijo in vrednotenje. Sestava preizkusov in podrobnejša analiza dosežkov sta opisani v poročilih posameznih predmetnih komisij, na tem mestu pa v strnjeni obliki povzemamo le nekatere najbolj zanimive podatke.

4.3.1 Drugo izobraževalno obdobje

Svoje znanje pri slovenščini je preverilo 4357 učencev 6. razreda. Od maksimalno 40 točk so v povprečju dosegli 28,97 točke, kar predstavlja dobrih 70 odstotkov. Indeks težavnosti (0,72) bi bilo mogoče razumeti kot znak, da je bil preizkus nekoliko prelahek. Možno pa je seveda tudi, da so se preverjanja, ki po 6. razredu ni obvezno, udeležili predvsem učenci z boljšim znanjem in je splošni dosežek zato nekoliko višji. Predmetna komisija za slovenščino ugotavlja, da so dosežki v glavnem skladni s cilji in standardi v učnem načrtu.

Preizkus znanja iz italijanščine je opravljalo 34 učencev. Od možnih 40 točk so dosegli v povprečju 75 odstotkov, tako da je porazdelitev dosežkov tako kot pri slovenščini pomaknjena v desno. Tudi v tem primeru je možno, da je bil preizkus prelahek. Predmetna komisija dobljene podatke ocenjuje kot dobre. Nekaj težav naj bi učenci imeli pri nalogah, ki zahtevajo poznavanje in uporabo besedišča ter pri pisanju krajšega pisnega sestavka, kjer so prisotne jezikovne in pravopisne napake. Boljše pa so zmožnosti razumevanja in vrednotenja prebranega umetnostnega besedila.

Nacionalnega preverjanja znanja iz madžarščine se je udeležilo 5 učencev. Njihovih dosežkov statistično ni mogoče obdelati in jih je potrebno zaradi majhnega števila presojati individualno. Kot poroča predmetna komisija, so tako učitelji kot učenci z njimi zadovoljni.

Nacionalno preverjanje znanja iz angleščine je opravljalo 4140 učencev. Od maksimalno 40 točk so učenci v povprečju dosegli 30 (75 odstotkov). Tudi tukaj je krivulja porazdelitve dosežkov pomaknjena v desno, kar je lahko znak prelahkih nalog ali pa tega, da so se preizkusa udeležili zlasti učenci z boljšim znanjem. Rezultati za angleščino so po mnenju Državne komisije pričakovani. Dokaj uspešni so bili učenci pri razumevanju slušnega besedila in pri prepoznavanju osnovnega besedišča. Manj uspešni pa so bili pri nalogi bralnega razumevanja. Zlasti jim je težave povzročalo natančno branje in iskanje podrobnosti v besedilu. Nekoliko slabši so bili tudi pri nalogi pisnega sporočanja. Med podatki, ki jih navaja predmetna komisija za angleščino, je zanimiv ta, da na nekaterih šolah tudi dosežki najboljših učencev niso segli preko državnega povprečja. Na drugi strani pa je nekaj šol, kjer so bili dosežki vseh učencev nad državnim povprečjem. Pri tem podatku je potrebna vendarle določena previdnost, ker je udeležba po drugem obdobju prostovoljna in ne vemo, kateri učenci so se na kakšni šoli odločali za preverjanje. Poleg tega je glede na povprečen dosežek v državi približno polovica šol nujno vedno nad in polovica pod povprečjem. Če razpršenost dosežkov na določeni šoli

ni prevelika oziroma če je bilo število učencev, ki so se preverjanja udeležili, majhno, se seveda lahko zgodi, da so vsi učenci nad ali pod državnim povprečjem. Podatek, na katerega opozarja predmetna komisija, zato morda ni tako izstopajoč, kot se zdi na prvi pogled.

Preizkusa znanja iz nemščine so se udeležili 404 učenci. Od maksimalno 50 točk so jih v povprečju dosegli 36, kar predstavlja skoraj 73 odstotkov. Predmetna komisija ugotavlja, da je prikazano znanje dobro in da ni bilo opaziti nobenih posebnosti.

Predmetna komisija za matematiko se je pri sestavljanju preizkusov držala Gagnejeve taksonomije in je skladno s tem namenila poznavanju ter razumevanju pojmov in dejstev ter izvajanju rutinskih postopkov po približno tretjino nalog, uporabi kompleksnih postopkov in reševanju ter raziskovanju problemov pa po petino. Preverjanja se je udeležilo 4605 učencev, ki so od 50 možnih v povprečju dosegli 31 točk ali 61 odstotkov. Predmetna komisija je dobljene dosežke analizirala zelo podrobno in bodo za učitelje matematike gotovo zelo koristni. Med ugotovitvami izstopa dobro matematično znanje pri branju in urejanju podatkov ter reševanju enostavnih problemov iz vsakdanjega življenja ter pri branju podatkov s stolpčnega prikaza. Pač pa komisija ugotavlja pomanjkljivo znanje pri poznavanju in ločevanju pojmov s področja geometrije (vrste kotov), pri načrtovanju in izpeljavi strategije reševanja zahtevnejših besedilnih problemov in pri iskanju rešitev pri nalogah, ki zahtevajo sklepanje. Možno je, da imajo učenci težave z razumevanjem besedilnih problemov. Predmetna komisija ugotavlja, da je v primerjavi s preteklimi leti prišlo do napredka pri pretvarjanju količin, če je naloga oblikovana eksplicitno in ni vezana na življenjsko situacijo ali besedilni problem.

4.3.2 Tretje izobraževalno obdobje

V rednem roku je preverjanje znanja iz slovenščine opravljalo 19 056 učencev. Od možnih 60 točk so jih dosegli povprečno 39 ali 65 odstotkov. Grafična predstavitev kaže pravilno zvonasto krivuljo, nekoliko pomaknjeno v desno. V naknadnem roku so preverjanje znanja opravljali 304 učenci. Predmetna komisija za slovenščino je dosežke na celotnem preizkusu kot tudi pri posameznih nalogah analizirala zelo natančno. Med drugim ugotavlja nekoliko višjo uspešnost pri reševanju nalog, ki preverjajo funkcionalne cilje/zmožnosti. Imajo pa učenci težave pri samostojnem tvorjenju besedila, s katerim dokažejo književno znanje. Kot zahtevne so se pokazale tudi naloge, ki zahtevajo spraševanje po podatkih v besedilu ali po posameznih jezikovnih prvinah. Bolj zanesljive ocene znanja pa bodo po mnenju komisije možne šele po nekaj letih izvajanja nacionalnega preverjanja znanja, ko bo mogoče presoditi, če gre za naključne vrednosti ali pa za bolj stabilne trende.

Preverjanja znanja iz italijanščine se je v rednem roku udeležilo 45 učencev. Od možnih 60 točk, so jih v povprečju dosegli 43 (71 odstotkov), kar komisija ocenjuje kot zelo dober rezultat, ki pa bi lahko šel na račun prelahkega preizkusa. Visok rezultat, ki se kaže tudi v pomiku krivulje dosežkov v desno, pomeni seveda slabšo diskriminacijo v tem delu distribucije in posledično manj koristnih informacij za učitelje. Še nižje je bilo število učencev pri preverjanju iz madžarščine, saj jih je bilo le 5. Statistični podatki zato nimajo nobene posebne informacijske vrednosti. Analiza reševanja posameznih nalog bo lahko za učitelje vseeno koristna.

Nacionalnega preverjanja znanja iz angleščine se je v rednem roku udeležilo 5053 učencev. Maksimalno število točk na preizkusu je bilo 45, povprečen dosežek pa je znašal 29 točk (64 odstotkov). V naknadnem roku je preverjanje opravljalo še 35 učencev. Po mnenju predmetne komisije dosežki kažejo na solidno znanje angleškega jezika. Iz njih je mogoče razbrati, da najbolje obvladajo bralno zmožnost, medtem ko so pri pisni šibkejši. Za komisijo je presenetljivo, da je povprečen rezultat pri rabi jezika za malenkost višji kot pri slušni zmožnosti. Komisija predpostavlja, da so vzroki za to v nevajenosti učencev poslušati in hkrati reševati naloge kot tudi v premajhni izpostavljenosti avtentičnim angleškim govornim besedilom. Komisija je tudi mnenja, da naj bi v prihodnje preizkusi v večjem obsegu vključevali višje taksonomske ravni znanja. Pogrešajo pa preverjanje govorne zmožnosti.

Preverjanja znanja iz nemščine se je udeležilo 427 učencev. Od možnih 65 točk so jih v povprečju dosegli dobrih 40, kar znaša 62 odstotkov. V naknadnem roku sta preverjanje opravila še dva učenca. Komisija je z rezultati zadovoljna in navaja, da so bili rezultati pričakovani.

Nacionalno preverjanje znanja iz fizike je v rednem roku opravilo 4548 učencev. Od možnih 36 točk so jih v povprečju dosegli slabih 17 ali 47 odstotkov. Standardni odklon odstotnih točk znaša 17, indeks diskriminativnosti pa 0,82. V naknadnem roku je preizkus opravilo še 34 učencev z zelo podobnimi dosežki. Tako povprečen dosežek kot tudi standardni odklon kažeta na dobro sestavljen preizkus. Ugotovljene statistične vrednosti so namreč take, da omogočajo najbolj temeljit in kompleksen vpogled v kakovost preverjanega znanja. Porazdelitev dosežkov po regijah, spolu in šolah ne kaže posebnih odstopanj od povprečja. Poleg dobrih strani poučevanja fizike komisija opozarja tudi na nekatere težave, kot je npr. reševanje konkretnih problemov, ki so povezani z matematičnimi znanji, ali pa na težave pri nekaterih zahtevnejših fizikalnih konceptih. V poročilu predmetne komisije za fiziko je analiza celotnega preizkusa izredno natančna, tako da bodo lahko učitelji iz nje dobili koristen vpogled v sestavljanje kakovostnih preizkusov znanja. Zlasti v Sklepnih ugotovitvah pa komisija učiteljem tudi konkretno in utemeljeno pokaže, na kaj naj bi bili pri poučevanju fizike zlasti pozorni.

Preverjanja znanja iz kemije se je v rednem roku udeležilo 4937 učencev. Od možnih 33 točk so jih v povprečju dosegli skoraj 21 (63 odstotkov). Standardni odklon znaša 20 odstotnih točk, indeks zanesljivosti pa je 0,87. V naknadnem roku se je preverjanje znanja udeležilo še 37 učencev. Predmetna komisija navaja nekatere razlike med regijami, ugotavlja pa tudi, da so deklice v povprečju malo boljše od dečkov. Predvsem pa opaža večje razlike med posameznimi šolami. Za učitelje kemije utegnejo biti koristna opažanja in tudi sugestije, ki so navedene v Sklepnih ugotovitvah. Medtem ko so bili učenci uspešni pri reševanju problemov oziroma strukturiranih nalog in nalog, ki zahtevajo samostojno interpretacijo tabel in grafov, pa se je pokazalo tudi, da se pri pouku premalo nadgrajuje spoznavanje kemijskih vsebin po vertikali izobraževanja. Iz preizkusa je namreč razvidno, da učitelji ne povezujejo kemijskih vsebin, ki jih učenci spoznajo pri predmetu naravoslovje (6. in 7. razred) z vsebinami pri predmetu kemija (8. in 9. razred). Kaže tudi, da učitelji premalo poudarjajo soodvisnost zgradbe snovi z njenimi lastnostmi. Predmetna komisija poda v zvezi s tem nekatere sugestije, kako naj bi razvili razumevanje te soodvisnosti. Pomembno se zdi tudi opozorilo, da reševanje nekaterih nalog posredno kaže na premalo eksperimentalnega dela.

Nacionalnega preverjanja znanja iz zgodovine se je udeležilo 4325 učencev, ki so v povprečju od 50 možnih dosegli 27 točk (55 odstotkov). Skupaj s standardnim odklonom, ki znaša 18,64 odstotnih točk, to kaže na razmeroma dober preizkus, čeprav komisija meni, da je povprečni dosežek prenizek. Indeks zanesljivosti je 0,90, indeks diskriminativnosti pa 0,51. V naknadnem roku se je preverjanja udeležilo še 37 učencev, ki so dosegli nekaj nižje povprečno število točk (22 oziroma 44 odstotkov, vendar zaradi premajhnega števila statistična obdelava njihovih dosežkov ni smiselna). Tudi ta predmetna komisija dovolj podrobno predstavi svoj preizkus. Med glavnimi ugotovitvami opozarja na težave, ki jih imajo učenci s političnimi temami. Komisija kritično ugotavlja, da praviloma manjka uravnotežena obravnava pozitivnih in negativnih vidikov posameznih dogodkov. Nekaj težav, ne glede na taksonomsko stopnjo, je tudi pri sklopu nalog iz sodobne zgodovine.

Pisni preizkus znanja iz matematike je v rednem roku pisalo 19 310 učencev. V povprečju so od 57 dosegli 29 točk (51 odstotkov). Indeks težavnosti je torej 0,51, indeks zanesljivosti pa 0,96. Tudi indeksi diskriminativnosti za posamezne naloge so primerni. Standardni odklon kaže na nekoliko sploščeno krivuljo, kar je razvidno tudi iz grafične predstavitve, vendar je razpršenost dosežkov še vedno zelo primerna. V naknadnem roku je preverjanje opravilo še 134 učencev, katerih dosežki se ne razlikujejo bistveno od učencev v rednem roku. V poročilu predmetne komisije so podrobno predstavljeni cilji in področja vsake naloge posebej. Spola se glede na dosežke bistveno ne razlikujeta, pač pa so nekateri večji odkloni opazni pri primerjavi regij. Vendar bi za pojasnjevanje teh razlik potrebovali dodatne informacije, katerih nacionalno preverjanje znanja ne zagotavlja. Predmetna komisija v Sklepnih ugotovitvah ugotavlja, da je znanje učencev ob koncu 9. razreda solidno pri številih, pri reševanju besedilnega problema, ki opisuje znano situacijo in vključuje znanje računskih

operacij z decimalnimi števili in uporabo sklepnega računa. Uspešni so tudi pri reševanju geometrijske naloge o odnosih med geometrijskimi elementi v ravnini in prostoru. Šibke točke pa komisija vidi pri reševanju besedilnih nalog oziroma pri reševanju kompleksnih problemov, pri katerih je potrebno samostojno izbrati in izvesti več zaporednih korakov, pri zaokroževanju rezultatov, opredeljevanju kritičnega odnosa do rezultatov in utemeljevanju.

Nacionalno preverjanje znanja je v šolskem letu 2006/2007 opravljalo tudi 54 učencev 9. razreda, ki so vključeni v prilagojeni program z nižjim izobrazbenim standardom. V tem letu se je preverjalo znanje iz slovenščine, matematike in družboslovja kot tretjega predmeta.

Nacionalno preverjanje znanja je potekalo tudi na ustanovah, ki izvajajo Program osnovne šole za odrasle. Prijavljenih je bilo 287 kandidatov, od tega jih je preverjanje opravilo v celoti 132, kar znaša 46 odstotkov. Tudi letos so pri Zvezi ljudskih univerz Slovenije ob tej priliki izvedli anketo s podobnimi izsledki kot lani. Glavna ugotovitev je, da je njihova populacija dokaj specifična, kar jim povzroča nekatere težave. To je končno razvidno že tudi iz podatka, da se je preverjanja udeležila le slaba polovica vseh vpisanih kandidatov. Ena od posebnosti tega programa je v tem, da nekateri udeleženci 9. razred lahko končajo že v zimskem semestru, medtem ko se nacionalno preverjanje znanja izvaja šele v maju, v čemer je gotovo eden od pomembnih razlogov za razmeroma majhno število opravljenih preverjanj znanja. Izvajalci Programa osnovne šole za izobraževanje odraslih, poleg šibke motivacije svojih udeležencev za opravljanje preverjanja, ugotavljajo, da je ta populacija poleg vsega ostalega tudi zelo raznolika, kar se pozna tako pri udeležbi preverjanja kot tudi pri dosežkih in se zato sprašujejo o smiselnosti preverjanja znanja. Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja je mnenja, da je nacionalno preverjanje znanja za udeležence Programa osnovne šole za odrasle primerno in da mora biti enako kot za učence redne osnovne šole. Tudi tu je mogoče z dobro analizo dosežkov dobiti vpogled v kakovost znanja in poučevanja v tem programu. Gotovo pa je, da mora taka analiza upoštevati specifičnosti populacije. Morda bi ustanove, ki izvajajo Program osnovne šole za odrasle, potrebovale več pomoči pri izvajanju preverjanja in vrednotenju dosežkov svojih učencev.

Nekatere značilnosti poročil predmetnih komisij

Verjetno je prav, da na prvem mestu navedemo splošno ugotovitev vseh predmetnih komisij, da je preverjano znanje učencev solidno in v glavnem ustreza vsebini, ciljem in standardom v učnih načrtih. Večina komisij podrobneje navaja, s katerimi področji smo lahko bolj in s katerimi manj zadovoljni. Pri tem se nekatere komisije omejujejo predvsem na vsebinske vidike, medtem ko nekatere druge veliko pozornosti posvetijo tudi vprašanju taksonomije. Ta poročila so za učitelje seveda veliko bogatejša in bolj uporabna ter bližja formativni funkciji preverjanja znanja. Prepričani smo, da se bodo tovrstne povratne informacije v prihodnje še okrepile.

Če bi iskali skupne ugotovitve, je morda v ospredju vprašanje kritičnosti in samostojnosti oziroma iznajdljivosti učencev v manj znanih situacijah. Predmetna komisija za slovenščino tako npr. ugotavlja, da imajo največ težav učenci pri samostojnem tvorjenju besedila ter pri nalogah, ki zahtevajo samostojno ugotavljanje razlogov za kaj, iskanje zakonitosti česa in/ali argumentiranje oziroma utemeljevanje individualnega razumevanja besedila. Nekaj podobnega lahko preberemo v poročilu predmetne komisije za matematiko. Učenci naj bi imeli pomanjkljivo znanje pri načrtovanju in izpeljavi strategije reševanja zahtevnejših besedilnih problemov, pri iskanju rešitev nalog s sklepanjem, pri reševanju besedilnih nalog oziroma pri reševanju kompleksnih problemov, pri katerih je potrebno samostojno izbrati in izvesti več zaporednih korakov, pri oblikovanju kritičnega odnosa do rezultatov ter pri utemeljevanju. Tudi predmetna komisija za zgodovino priporoča učiteljem, da naj več pozornosti posvetijo kritičnemu pogledu na probleme, ker so sedaj radi obravnavani enostransko, torej predvsem s pozitivne ali z negativne strani. Vse te ugotovitve kažejo, da utegnejo imeti učenci, ne glede na vsebinske dimenzije znanja, določene težave s kritičnostjo in samostojnostjo oziroma iznajdljivostjo v novih ali manj znanih situacijah. Enako sporočila lahko najdemo tudi v ugotovitvi predmetne komisije za matematiko, da je pri šestošolcih v primerjavi s preteklimi leti prišlo do napredka pri pretvarjanju količin, če je naloga oblikovana eksplicitno in ni vezana na življenjsko

situacijo ali besedilni problem. Učenci torej sedaj določen postopek obvladajo bolje, ne znajo ga pa dovolj učinkovito prenesti na različne življenjske situacije.

Vendar je ob tem potrebno omeniti, da na drugi strani npr. predmetna komisija za kemijo navaja, da so učenci uspešni prav pri reševanju nalog, ki zahtevajo samostojno interpretacijo tabel in grafov. Tudi predmetna komisija za zgodovino, ob pogrešani večji kritičnosti, opaža dobre rezultate pri nalogah, ki zahtevajo razumevanje in samostojen razmislek. Več komisij tudi navaja, da imajo učenci težave z natančnostjo branja in s sposobnostjo izražanja. Vendar tudi v tem primeru lahko govorimo le o posameznih opažanjih.

Do navedenih pogostejših ugotovitev predmetnih komisij moramo biti gotovo previdni. Zbrane niso bile sistematično in zato niso zanesljive. Predmetne komisije se npr. niso dogovorile, da bodo vse enako pozorne na sposobnost izražanja in natančnosti branja ali pa na samostojnost ter kritičnost. Zato nismo prepričani, če opažene značilnosti veljajo za celotno populacijo. Navedena skupna opažanja velja torej razumeti predvsem kot opozorilo, na kaj bi lahko bili bolj sistematično pozorni.

4.3.3 Ocena kakovosti preizkusov

Ocena kakovosti preizkusov

Iz edukometričnih indeksov preizkusov, s katerimi smo preverjali znanje v šolskem letu 2006/2007, bi lahko ugotavljali, da je indeks težavnosti pri nekaterih predmetih nekoliko visok. To velja v smislu, da bi v prihodnjih preizkusih kazalo vključiti nekaj več težjih nalog, s čimer bi preverjali širše razpone znanja in s tem dobili podrobnejši vpogled v področja poučevanja predmeta, ki bi jih bilo potrebno nadgraditi ali izboljševati.

4.3.4 Objektivnost vrednotenja

Na objektivnost vrednotenja lahko sklepamo na osnovi napak, ki so bile odkrite pri poizvedbah in vpogledih. Vseh preizkusov v 9. razredu devetletne osnovne šole je bilo 57 728. Poizvedb po opravljenem preverjanju in vrednotenju je bilo 3690, kar predstavlja 6,4 odstotka vseh preizkusov. Dosežek je bil spremenjen v pozitivni smeri v 92 odstotkih vseh primerov. Kot običajno je bil tudi letos visok odstotek poizvedb pri slovenščini, kar gre predvsem na račun specifičnosti preizkusov iz tega predmeta. Pač pa je presenetljivo visok odstotek poizvedb tudi pri zgodovini, saj znaša dobrih 10 odstotkov vseh preizkusov. V približno tri četrt primerih je bil seštevek točk tudi spremenjen. Pri ostalih predmetih je odstotek poizvedb v okviru normale, to je med dvema in petimi odstotki. Najnižji odstotek beležimo pri kemiji, kjer je bilo tudi najmanj popravljanja dosežkov. Lahko torej ugotovimo, da je bilo poizvedb v šolskem letu 2006/2007 sicer za dober odstotek več kot leto poprej, vendar še vedno v okviru normalnega.

4.3.5 Končna ocena

Nacionalno preverjanje znanja je bilo v šolskem letu 2006/2007 že drugič izpeljano na nov način, in sicer s formativno in ne več s selektivno funkcijo. Dve leti sta seveda premalo, da bi se ta način lahko polno uveljavil in je zato razumljivo, da lahko občasno še vedno slišimo vprašanja, zakaj ga pravzaprav potrebujemo, in predloge, da naj bi dosežki, spremenjeni v ocene, odločali o prehodu na srednje šole z omejenim vpisom. Zato morda ni odveč ponovno poudariti, da formativna in selekcijska funkcija nista združljivi. Med njima je približno taka razlika, kot je med preverjanjem in ocenjevanjem v vsakdanji šolski praksi. Preverjanje je tisti del učnega procesa, ki zagotavlja tako učencem kot učiteljem sprotne povratne informacije o morebitni razliki med tem, kako naj bi in kako v resnici potekata poučevanje in učenje. To omogoča sprotno odpravljanje vsega, kar bi lahko ogrozilo doseganje postavljenega cilja, to je pridobitev kakovostnega znanja. Za razliko od preverjanja, ki se

usmerja v spremljanje kakovosti učnega procesa, ocenjevanje predstavlja ugotavljanje končnega učinka.

Ocena oziroma selekcija že po definiciji pomeni tekmovalno situacijo, v kateri se poskuša vse tisto, kar bi utegnilo zmanjšati možnosti za dobro uvrstitev, kar najbolj skriti. S preverjanjem pa poskušamo ravno obratno: pravočasno odkriti in odpraviti šibke točke, da bi bili na koncu pri ocenjevanju čim bolj uspešni. Tudi formativna funkcija nacionalnega preverjanja znanja ima tak cilj: s pomočjo kritične analize dosežkov omogočiti vpogled v kakovost poučevanja. In zato tudi tukaj, tako kot pri preverjanju v vsakdanji šolski praksi, v ospredju ni dosežek sam po sebi, pač pa predvsem informacija o pravilnosti in učinkovitosti poti, ki nas do njega vodi. Da bi bile tovrstne informacije čim bolj koristne, pa spet tako kot pri pouku, tudi tukaj ne smejo niti pri učencih niti pri učiteljih in vodstvih šol povzročiti strahu pred takimi ali drugačnimi posledicami, če se pokažejo kakšne pomanjkljivosti. Posredovane morajo biti v taki obliki in na tak način, da preverjanim omogočajo, da jih lahko vidijo predvsem kot pomoč za bolj kakovostno delo. Bolj kot nam je pomembno kakovostno znanje naših učencev, bolj je pomembno kakovostno preverjanje. Ko je učni proces končan, se ni več mogoče vrniti nazaj in popravljati tisto, kar morda ni bilo najboljše. Tako naj tudi nacionalno preverjanje sproti pokaže, kje so težave, da bi jih lahko čim prej in čim bolj učinkovito odpravili. Da bi se to zgodilo, pa seveda iz njega ne smemo narediti orodja za tekmovanje med šolami in njihovega razvrščanja na dobre in slabe. Enako kot tudi pri pouku: podatkov, ki so pridobljeni s preverjanjem, učitelji ne smejo spremeniti v ocene.

Iz temeljnih značilnosti preverjanja, po katerih se razlikuje od ocenjevanja, pa sledi nekaj osnovnih pravil za razumevanje dosežkov na nacionalnem preverjanju znanja. Kot smo že povedali, jih ne smemo razumeti kot nadomestek za oceno. Seveda ni mogoče preprečiti, da se šole po svojih dosežkih ne bi med seboj primerjale in se pri tem počutile več ali manj vredne. Toda nadpovprečni dosežki učencev niso nujno razlog za samozadovoljstvo. In obratno – podpovprečni dosežki ne pomenijo nujno, da so učitelji na tisti šoli slabi. Resnično korist od podatkov, ki jih posreduje nacionalno preverjanje znanja, imajo lahko šole predvsem takrat, ko znajo dosežke svojih učencev videti skupaj z vsemi ostalimi dejavniki, ki vplivajo na njihovo uspešnost. Vemo namreč, da je kakovost pouka le eden od dejavnikov, ki določa učno uspešnost posameznega učenca, ki niti ni najpomembnejši. Kot vemo, je eden od odločujočih dejavnikov družinsko okolje, iz katerega prihaja učenec. Zato seveda ni vseeno, kakšno je okolje, v katerem deluje konkretna šola, in kakšne so pretežno družine, iz katerih prihajajo njeni učenci. O kakovosti poučevanja ne posameznih šolah ni mogoče presojati zgolj na osnovi povprečnega dosežka njenih učencev.

Seveda pa lahko vsaka šola, ne glede ne dosežke svojih učencev, vedno kaj spremeni in izboljša. Kaj bi to lahko bilo, pa številčno izraženi dosežki seveda ne povedo. Šele skrbna analiza posameznih nalog in preizkusov lahko pokaže, kaj bi bilo mogoče ali pa tudi nujno narediti. Vendar lahko tako analizo naredi le šola sama, ker ve, kakšne učence in starše ima, kakšni so njeni učitelji in kakšno je okolje, v katerem deluje. Zato Državna komisija za vodenje nacionalnega preverjanja znanja odločno podpira Ministrstvo za šolstvo in šport, da pri ocenjevanju uspešnosti ravnateljev le-te nagradi za kakovostne analize, ne pa za dosežke same po sebi. Isto velja tudi za primerjave med regijami. Tudi tu moramo biti previdni, saj ni nujno, da so po demografskih dejavnikih izenačene.

Ponos zaradi nadpovprečnih dosežkov in nezadovoljstvo s podpovprečnimi je zelo vprašljiva zadeva. V vsakem primeru je namreč vedno polovica šol podpovprečna in polovica nadpovprečna – ne glede na to, kaj počnejo. Tudi če bi vse šole delale najbolj kakovostno, se ta slika ne bi spremenila; še vedno bi se polovica šol nahajala pod državnim povprečjem. Preboj med nadpovprečne tako ni le v rokah posamezne šole in mesto nad ali pod povprečjem samo po sebi še ne pove veliko o kakovosti učno vzgojnih procesov. Za presojo kakovosti je zato, ob upoštevanju vseh ustreznih dejavnikov, pomembneje oceniti, če je odmik od povprečja še v mejah »normalnosti« ali pa gre za pomembnejše odmike, ki zahtevajo konkretne ukrepe za izboljšanje kakovosti pouka. To pa ni vedno lahka naloga in potrebno je kar nekaj znanja in volje, ne le vodstva šole, pač pa celotnega kolektiva, da se napravi dobra analiza in poišče učinkovita rešitev.

S formativno funkcijo nacionalnega preverjanja znanja poskušamo vsem šolam, ne glede na njihovo uspešnost, zagotoviti povratne informacije, s pomočjo katerih lahko spremljajo kakovost svojega dela, ne da bi se s tem izpostavile pred drugimi in ne da bi jih slabši rezultati samodejno uvrstili v kategorijo slabih šol. Verjamemo, da je skrivnost dobre šole v kakovostnem pouku, ki pa se ne odraža vedno v najboljših ocenah njenih učencev. Šele dobre povratne informacije lahko vsaki izmed njih bodisi potrdijo dobro delo ali pa pokažejo na nujnost sprememb. V obeh primerih pa tudi na možnosti za nadaljnji razvoj kakovostnega pouka.

Vsakoletne dosežke nacionalnega preverjanja znanja je torej potrebno videti v njegovi formativni funkciji. Pomagajo naj k boljšemu vpogledu v to, kako in na kakšni taksonomski ravni učenci obvladajo posamezne vsebinske sklope učnih načrtov. Za dobro analizo je zato potrebno slediti predvsem opisom posameznih nalog. Skoraj vse predmetne komisije v svojih poročilih natančno opišejo vsako nalogo in cilje, ki so si jih z njo postavile. Prav tako lahko pri vseh predmetnih komisijah najdemo opise povprečnih dosežkov štirih tipičnih skupin učencev, s čimer je mogoče dobiti predstave o tem, v kakšni meri so pri teh štirih tipičnih predstavnikih populacije prisotni posamezni vsebinski in taksonomski vidiki. Seveda pa vse predmetne komisije navajajo tudi povprečne dosežke, izražene v odstotnih točkah, kot tudi razpršenost rezultatov, izraženo v standardnih odklonih. Pri tem je potrebno imeti ves čas pred očmi, da se ti statistični kazalci ne navajajo zato, da bi ločili dobre šole od slabih. So le sredstvo, s pomočjo katerega lahko učenci in šole ugotavljajo svoje mesto med ostalimi učenci in šolami. Dosežek 50 odstotnih točk v povprečju torej pomeni le to, da je polovica šol dosegla boljši, polovica šol pa slabši rezultat. Nič nam pa ta podatek sam po sebi ne pove, če je to znanja zadostno, dobro ali prav dobro. Prav tako pa, kot smo že opozorili, podpovprečni rezultati sami po sebi ne pomenijo nujno slabega pouka, kot nadpovprečni rezultati obratno niso nujno znak kakovostnega pouka.

Vse predmetne komisije dosežke učencev pri preverjanem predmetu prikažejo tudi grafično. Z metodološkega vidika je gotovo najbolje, če so vsi dosežki razporejeni v obliki pravilno zvonaste krivulje, ki ni pomaknjena niti na eno niti na drugo stran. O znanju učencev lahko izvemo največ, če je v odstotkih izraženo povprečje nekje okrog 50 odstotnih točk. Višja povprečja sicer dajejo vtis boljšega znanja, zato pa zaradi zgoščenosti v zgornjem delu distribucije slabše prikažejo razlike v znanju učencev z višjimi dosežki. Razporeditev dosežkov s povprečjem 50 odstotnih točk običajno zagotavlja tudi najboljšo razpršenost. Majhna razpršenost pomeni, da je znanje učencev dokaj enotno, se pravi, da ima večina učencev zelo podobno znanje. Obratno pa velika razpršenost pomeni, da je razlika med tistimi z boljšimi in tistimi s slabšimi dosežki zelo velika. V razredu s tako razpršenostjo dosežkov je pri poučevanju potreben zelo diferenciran pristop. Možno pa je tudi, da je to posledica slabše kakovosti pouka. Morda je bil naravnan le na specifično skupino bolj sposobnih in motiviranih učencev, ki imajo običajno tudi dobro podporo v domačem okolju, in mu ostali učenci niso mogli slediti. Vsi ti podatki so lahko osnova za zanimive analize, ki jih je mogoče narediti, kot smo že omenili, le za vsako šolo posebej, ob upoštevanju vseh specifičnih lastnosti tako učencev kot učiteljev, šole in okolja.

Če pogledamo poročila posameznih predmetnih komisij, lahko vidimo, da bodo glede na razpršenost dosežkov največ koristnih informacij lahko dobili učitelji fizike, matematike in zgodovine. Pri vseh teh predmetih imamo normalne, dovolj simetrične krivulje s povprečjem okrog 50 odstotnih točk ter primerno razpršenostjo. Ostali preverjani predmeti imajo nekoliko visoko povprečje doseženih odstotnih točk in s tem tudi asimetrično razporeditev. To bi v primeru, da bi imelo nacionalno preverjanje znanja selekcijsko funkcijo, pomenilo, da je znanje teh predmetov verjetno solidno, če seveda preizkusi niso bili prelahki. Ker pa ima nacionalno preverjanje znanja formativno funkcijo, tako »dober« rezultat ni ravno dobrodošel, ker ima, zaradi zgostitve dela učencev v zgornjem delu distribucije, manjšo informacijsko vrednost. Podobno asimetrične so tudi razporeditve dosežkov po drugem obdobju. Vendar je to lahko posledica prostovoljne udeležbe, saj se preverjanja morda niso udeležili predvsem tisti učenci, ki si niso obetali najboljših rezultatov.

Kot v preteklih letih so učenke tudi tokrat dosegle boljše rezultate kot učenci pri slovenščini. Enaka razlika se je pri letošnjem preverjanju pokazala še pri angleščini, medtem ko predmetna komisija za

kemijo govori le o tendenci. Razlik med spoloma pa ni bilo pri matematiki, fiziki in zgodovini. Glede razlik med regijami lahko tudi letos ugotovimo, da niso enake pri vseh predmetih. Pri fiziki in zgodovini ni bistvenih razlik in so regije dokaj izenačene. Predmetna skupina za angleščino nekatere razlike ugotavlja, vendar pa ni zanesljivo, da so pomembne. Nekaj podobnega velja še za matematiko in kemijo, kjer v obeh primerih navzdol odstopa Prekmurje. Vendar je potrebno biti pri tem podatku enako previden kot pri presojanju povprečnih dosežkov posameznih šol. Bolj kot dejstvo, da so dosežki praviloma podpovprečni, bi bilo pomembno vedeti, če so odmiki od povprečja bistveni in kakšen je v tej regiji vpliv ostalih dejavnikov, zlasti seveda demografskih. Pomembnosti odmika s statističnimi merili ob podatkih, ki jih imamo na razpolago, ne moremo oceniti. Morda je kakovost pouka v tej regiji enaka kot drugod po Sloveniji in so različni dejavniki okolja tisti, ki znižajo dosežke. Koristna bi bila bolj usmerjena in poglobljena analiza, s pomočjo katere bi lahko z večjo zanesljivostjo presodili, za kaj gre in če so potrebni kakšni ukrepi.

Primerjava dosežkov posameznih šol nam pokaže podobno porazdelitev kot lansko leto, ki jo je še vedno mogoče označiti kot razmeroma ugodno v tem smislu, da med šolami ni prevelikih razlik. Je pa vendarle potrebno opozoriti, da se je v tem letu pojavilo nekaj šol, ki pri nekaterih predmetih pomembno odstopajo navzgor, vendar ob manjšem številu učencev, ki pa imajo vsi višje dosežke. Možno je, da se na teh šolah preverjanja iz nam neznanih razlogov niso udeležili tisti učenci, ki bi lahko znižali šolsko povprečje. Glede na to, kako naj bi analizirali dosežke učencev na nacionalnem preverjanju znanja, je v takem primeru seveda gotovo, da je šola izgubila možnost za dober vpogled v kakovost svojega dela, čeprav ji rezultat sam po sebi morda prinaša ugled. Posamezna šola lahko od analize dosežkov svojih učencev pričakuje koristi predvsem takrat, kadar se ga udeležijo vsi učenci. Večja ali manjša kakovost pouka se namreč ne kaže le pri najboljših, pač pa pri vseh učencih.

Nacionalno preverjanje znanja v šolskem letu 2006/2007 lahko tudi glede na poročila, ki so jih pripravile predmetne komisije, ocenimo kot dobro. Povečalo se je zlasti število ugotovitev, ki se nanašajo na taksonomske vidike preizkusov. V bodoče bomo poskušali to še okrepiti, zlasti v 6. razredu, da bi na tak način omogočili bolj sistematično ukvarjanje s kakovostjo pouka in tudi bolj načrtno individualno delo v zadnjem, tretjem obdobju. Prizadevali si bomo tudi, da bi s sodelovanjem z Zavodom RS za šolstvo dobili več neposrednih povratnih informacij od učiteljev in ravnateljev, s čimer bi lahko uporabnost informacij nacionalnega preverjanja znanja še povečali.

5. PRILOGE

5.1 Koledar nacionalnega preverjanja znanja 2006/2007

Podrobnejša navodila o šolskem koledarju za šolsko leto 2006/2007 – 2. del
Izvedba nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) v osnovni šoli

2006/2007:

4. maj	(pet)	- NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine za 6. in 9. razred,
7. maj	(pon)	- NPZ iz tretjega predmeta za 9. razred,
8. maj	(tor)	- NPZ iz matematike za 6. in 9. razred,
9. maj	(sre)	- NPZ iz tujega jezika za 6. razred,
29. maj	(tor)	- razdelitev obvestil o dosežkih učencev pri NPZ za učence 6. razreda,
31. junij	(čet)	- NPZ iz slovenščine/italijanščine/madžarščine, naknadni rok, 9. razred,
1. junij	(pet)	- NPZ iz tretjega predmeta, naknadni rok, 9. razred,
4. junij	(pon)	- NPZ iz matematike, naknadni rok, 9. razred,
15. junij	(čet)	- razdelitev zaključnih spričeval za učence 9. razreda.

5.2 Člani organov za izvedbo nacionalnega preverjanja znanja

5.2.1 Člani Državne komisije za vodenje nacionalnega preverjanja znanja

dr. Janez Bečaj, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 15. 9. 2005)
dr. Mojca Štraus, namestnica, Pedagoški inštitut Ljubljana (od 15. 9. 2005
Mojca Škrinjar, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15. 9. 2005)
Marija Mojca Maleš, članica, Ministrstvo RS za šolstvo in šport (od 15. 9. 2005)
Katarina Rigler Šilc, članica, Osnovna šola Ledina, Ljubljana (od 5. 12. 2005)
mag. Milan Čotar, član, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica (od 15. 9. 2005)
Igor Selan, član, Osnovna šola Preserje, Preserje (od 15. 9. 2005)
dr. Andrejka Slavec Gornik, članica, Državni izpitni center (od 6. 11. 2006)
mag. Franjo Kranjčevič, član, Državni izpitni center (do 6. 11. 2006)

5.2.2 Člani predmetnih komisij za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja

slovenščina
dr. Martina Križaj Ortar, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Milena Čuden, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Matije Čopa Kranj (od 17. 3. 2006)
Katja Arzenšek, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mojca Cestnik, članica, Osnovna šola Polzela, Polzela (od 23. 11. 2005)
Vida Gomivnik Thuma, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
dr. Mateja Pezdirc Bartol, članica, UL, Filozofska fakulteta (od 10. 1. 2006)
Milena Kerndl, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Darinka Rosc Leskovec, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (od 23. 11. 2005)
Tina Žagar Pernar, članica, Osnovna šola Naklo, Naklo (od 23. 11. 2005)

italijanščina
mag. Nives Zudič Antonič, predsednica, UP, Fakulteta za humanistične študije, Koper (od 23. 11. 2005)
Marino Maurel, glavni ocenjevalec, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (od 23. 11. 2005)
Franca Chersicla, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23. 11. 2005)
dr. Sergio Crasnich, član, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23. 11. 2005)
Klara Klarič, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 23. 11. 2005)
Neva Šečerov, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Koper (od 23. 11. 2005)

madžarščina
Mária Pisnjak, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
Zita Lebar Nedelko, glavna ocenjevalka, Dvojezična Osnovna šola Lendava, Lendava (od 22. 12. 2005)
Valika Balaško, članica, Dvojezična Osnovna šola Lendava, Lendava (od 23. 11. 2005)
dr. Anna Forgács, članica, Pedagoški inštitut Budimpešta, Madžarska (od 23. 11. 2005)
Elizabeta Gaal, članica, Dvojezična Osnovna šola Prosenjakovci, Prosenjakovci (od 23. 11. 2005)
Valeria Varga, članica, Dvojezična Osnovna šola Dobrovnik, Dobrovnik (od 23. 11. 2005)

angleščina
dr. Karmen Pižorn, predsednica, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Jelka Čeligoj, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Pivka, Pivka (od 23. 11. 2005)
Emika Asani, članica, Osnovna šola Bežigrad, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mateja Dagarin Fojkar, članica, UL, Pedagoška fakulteta (od 1. 2. 2007)
Mojca Jerala Bedenk, članica, Osnovna šola Vižmarje – Brod, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Mojca Kolin, Osnovna šola Frana Roša, Celje (od 23. 11. 2005)
Barbara Lesničar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 19. 12. 2005)
Darinka Šaubah Kovič, članica, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
dr. Dianne Wall, članica, Lancaster University, Lancaster, Velika Britanija (od 23. 11. 2005)
Magdalena Novak, članica, Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini, Šempeter (do 1. 2. 2007)

nemščina
dr. Vesna Kondrič Horvat, predsednica, UM, Filozofska fakulteta (od 23. 11. 2005)
Brigita Lovenjak, glavna ocenjevalka, Osnovna šola II Murska Sobota, Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
Nada Holc, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Olga Hull, članica, Osnovna šola Kuzma, Kuzma (od 23. 11. 2005)
Breda Premzl, članica, Osnovna šola Starše, Starše (od 23. 11. 2005)
Danica Števančec, članica, Osnovna šola Dol pri Ljubljani, Dol pri Ljubljani (od 23. 11. 2005)
mag. Saša Jazbec, konzulentka, UM, Filozofska fakulteta (od 1. 9. 2006 do 31. 8. 2007)

matematika
dr. Amalija Žakelj, predsednica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Nada Nikolič, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Vojke Šmuc, Izola (od 23. 11. 2005)
Sonja Kosič, članica, Osnovna šola Antona Žniderščiča, Ilirska Bistrica (od 23. 11. 2005)
Aleš Kotnik, član, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš, (od 4. 12. 2006)
Nada Marčić, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
dr. Zvonko Perat, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Boštjan Repovž, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23. 11. 2005)
Vesna Vršič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Murska Sobota (od 23. 11. 2005)
dr. Barbara Japelj Pavešić, članica, Pedagoški inštitut Ljubljana (do 4. 12. 2006)

fizika
dr. Jure Bajc, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Branko Beznec, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Gornja Radgona, Gornja Radgona (od 23. 11. 2005)
Uroš V. Brdar, član, Osnovna šola Antona Ukmarja, Koper (od 23. 11. 2005)
dr. Ivo Verovnik, Zavod RS za šolstvo, OE Slovenj Gradec (od 22. 1. 2007)
Vinko Udir, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (do 22. 1. 2007)

biologija
dr. Jelka Strgar, predsednica, UL, Biotehniška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Danica Pintar, članica, Osnovna šola Majde Vrhovnik, Ljubljana (od 22. 1. 2007)
Bernarda Sopčič, članica, Osnovna šola Šempeter v Savinjski dolini, Šempeter v Savinjski dolini (od 23. 11. 2005)
Anka Zupan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Tatjana Žgank Meža, članica, Prva osnovna šola Žalec, Žalec (do 22. 1. 2007)

kemija
dr. Saša Aleksij Glažar, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Violeta Stefanovik, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Marjeta Križaj, članica, Osnovna šola Rada Robiča, Limbuš (od 4. 12. 2006)
mag. Mariza Skvarč, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Nova Gorica (od 23. 11. 2005)
mag. Mihaela Mrzlikar, članica, Osnovna šola Ledina, Ljubljana (do 4. 12. 2006)

geografija
dr. Franc Lovrenčak, predsednik, UL, Filozofska fakulteta (od 23. 11. 2005)
Bojan Hozjan, član, Dvojezična osnovna šola I Lendava, Lendava (od 22. 1. 2007)
Danijel Lilek, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 12. 10. 2006)
Helena Maglica Susman, članica, Scuola Elementare Vincenzo de Castro, Piran (od 23. 11. 2005)
Fikreta Markovič, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Jelka Zamuda, članica, Osnovna šola Dušana Flisa, Hoče (od 23. 11. 2005)
Erika Čivre, članica, Dvojezična osnovna šola I. Lendava, Lendava (do 22. 1. 2007)
Karmen Cunder, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (do 12. 10. 2006)

zgodovina
dr. Dragan Potočnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 8. 9. 2006)
Marjan Rode, glavni ocenjevalec, Osnovna šola Bičevje, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Janez Globočnik, član, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 9. 3. 2007)

Silvia Hardi, članica, Dvojezična Osnovna šola I. Lendava, Lendava (od 23. 11. 2005)
David Runco, član, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (od 15. 5. 2007)
Elissa Tawitian, članica, Osnovna šola Ivana Cankarja Vrhnika, Vrhnika (od 5. 10. 2006)
Vilma Brodnik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (do 9. 3. 2007)
Deborah Rogoznica, članica, Scuola Elementare Pier Paolo Vergerio il Vecchio, Koper (do 15. 5. 2007)
mag. Pavla Karba, glavna ocenjevalka, Osnovna šola Ivana Cankarja, Maribor (do 5. 10. 2006)

likovna vzgoja
dr. Matjaž Duh, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Marija Cenc, članica, II. Osnovna šola Celje, Celje (od 23. 11. 2005)
Natalija F. Kocjančič, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Silva Karim, članica, Osnovna šola Col, Col (od 23. 11. 2005)
Andrej Velikonja, član, Osnovna šola Sladki Vrh, Sladki Vrh (do 5. 10. 2006)

glasbena vzgoja
dr. Branka Rotar Pance, predsednica, UL, Akademija za glasbo (od 23. 11. 2005)
mag. Milka Ajtnik, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 23. 11. 2005)
Aleksander Gradinac, član, Osnovna šola Dušana Muniha, Most na Soči (od 28. 3. 2006)
Palmira Klobas Pečnik, članica, Osnovna šola Savsko naselje, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Alenka Kovačič, članica, Osnovna šola Trnovo, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Eleonora Matijašić, članica, Scuola Elementare Dante Alighieri, Izola (od 28. 3. 2006)
Mira Prel, članica, Osnovna šola Franca Lešnika – Vuka Slivnica, Orehova vas (od 23. 11. 2005)
Sonja Čibej, članica, Osnovna šola Grm, Novo mesto (do 5. 10. 2006)

športna vzgoja
dr. Stanislav Pinter, predsednik, UL, Fakulteta za šport (od 23. 11. 2005)
mag. Silvo Koželj, član, Osnovna šola Milana Šuštaršiča, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Nives Markun Puhan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 13. 10. 2006)
Marica Žakelj, članica, Osnovna šola Franceta Bevka, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Andrej Karničar, član, Osnovna šola Matije Valjavca, Preddvor (do 5. 10. 2006)
Breda Lorenci, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (do 13. 10. 2006)

državljanska vzgoja in etika
dr. Irena Šumi, predsednica, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Milena Fekonja, članica, Osnovna šola Spodnja Šiška, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
mag. Pavla Karba, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 5. 10. 2006)
Ana Hrovat, članica, Osnovna šola Valentina Vodnika, Ljubljana (od 23. 11. 2005)
Rado Kostrevc, član, Osnovna šola Krmelj, Krmelj (od 23. 11. 2005)
Urška Margan, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (do 5. 10. 2006)

tehnika in tehnologija
dr. Amand Papotnik, predsednik, UM, Pedagoška fakulteta (od 23. 11. 2005)
Milan Fakin, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (od 5. 10. 2006)
Drago Slukan, član, Osnovna šola Sava Kladnika Sevnica, Sevnica (od 4. 12. 2006)
Jana Tomažin, članica, Osnovna šola Louisa Adamiča, Grosuplje (od 23. 11. 2005)
Franko Florjančič, član, Zavod RS za šolstvo, OE Maribor (do 5. 10. 2006)
Ludvik Hajdinjak, član, Osnovna šola prof. dr. Josipa Plemlja Bled, Bled (do 4. 12. 2006)

posebna predmetna komisija za pripravo in izbor nalog za nacionalno preverjanje znanja za prilagojeni izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom
dr. Stane Košir, predsednik, UL, Pedagoška fakulteta (od 5. 10. 2006)
Emilija Mrlak, glavna ocenjevalka, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Sonja Dobravc, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Celje (od 5. 10. 2006)
mag. Darinka Ložar, članica, Zavod RS za šolstvo, OE Ljubljana (od 5. 10. 2006)
Ivanka Smrekar, članica, Zavod za usposabljanje Janeza Levca, Ljubljana (od 5. 10. 2006)